

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟ Ψ. - ΙΠΠΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΠΕΡΙ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ

Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἰατρικῶν συγγραμμάτων πρὸ τῆς ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς διεσώθη ὀλόκληρος σχεδὸν ἡ Ἱπποκρατικὴ Συλλογὴ. Ἐκ τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρωτιανοῦ καὶ τοῦ Γαληνοῦ καταλόγων τῶν Ἱπποκρατικῶν συγγραμμάτων προκύπτει ὅτι ἀπωλέσθησαν 1) τὸ περὶ Ὀλεθρίων Τρωμάτων (Γαλην. 4, 100., 5, 305 K.). Πιθανῶς τὸ βιβλίον τοῦτο ἔφερε καὶ τὸν τίτλον, *περὶ Τρωμάτων καὶ Βελῶν* (Γαλην. *περὶ Ἐλκῶν* 4 Foes), κατὰ δὲ τὸ Παρισινὸν χειρόγραφον 2146, *περὶ Τρωμάτων Ὀλεθρίων, περὶ Βελῶν Ἐξαιρέσιος*. 2) τὸ περὶ Ἑβδομάδων. 3) τὸ πρῶτον περὶ Νούσων τὸ μικρότερον. Τὰ σημερινὰ ὅμως περὶ Νούσων I, II, III, IV βιβλία δὲν συμπίπτουν πρὸς τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τῶν παλαιῶν. Ὁ Ἐρωτιανὸς γνωρίζει δύο μόνον βιβλία περὶ Νούσων, ὅπως καὶ ὁ Cael. Aurelianus, ἐνῶ ὁ Γαληνὸς ἀναφέρει πέντε. Κατὰ τὸν E. Littré (*Oeuvr. Hipp.* I, 359), τὰ δύο βιβλία περὶ Νούσων τοῦ Ἐρωτιανοῦ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ σημερινὰ II καὶ III τοιαῦτα, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἐρμηνευομένων λέξεων. Ὁ Γαληνὸς ἀποκαλεῖ ἀπλῶς περὶ Νούσων, τὸ νῦν πρῶτον. Τοῦτο ἤδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον ὑπὸ τινων. Τὸ νῦν περὶ Νούσων II ὀνομάζεται ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον τὸ μεῖζον, τὸ δὲ περὶ Ἐντ. Παθῶν τὸ δεύτερον τὸ μεῖζον. Τὸ καθ' ἡμᾶς περὶ Νούσων III καλεῖται ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ τὸ δεύτερον τὸ μικρότερον. Ἐπειδὴ ὅμως μία φράσις ἐν τῷ περὶ Ἱπποκράτους Λέξεων τοῦ Γαληνοῦ, ἀναφερομένη ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸ πρῶτον περὶ Νούσων τὸ μικρότερον, ἀπαντᾷ εἰς τὸ κεφ. 51 τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, ὁ Littré συνεπέρανεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου φέροντος δύο ἐπιγραφάς. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλα βιβλία τῆς Ἱπποκρατικῆς Συλλογῆς, ὡς εἰς τὰ περὶ Διαιτήσης Ὁξέων, περὶ Ἐντὸς Παθῶν, περὶ Φύσιος Παιδίου, περὶ Ὑγρῶν Χρήσιος κ.ο.κ. Τὸ περιεχόμενον τοῦ περὶ Ἑβδομάδων δικαιολογεῖ τὴν διπλὴν ταύτην ἐπιγραφὴν. Ἐνῶ τὰ πρῶτα 11 κεφάλαια αὐτοῦ ἔχουν κοσμολογικὸν περιεχόμενον καὶ λόγῳ τῆς εἰς αὐτὰ ἀποδιδόμενης σπουδαιότητος διὰ τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποκληθοῦν τὸ περὶ Ἑβδομάδων, τὰ ἐπόμενα κεφάλαιαπραγματεύονται περὶ τῶν ὀξέων

νοσημάτων, διὰ τὰ ὅποια ἀρμόζει καλλίτερον ἢ ὀνομασία τοῦ *περὶ Νούσων*. Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐνισχύει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ τελευταία φράσις τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ *περὶ Νούσων* III. Τοῦτο πιθανώτατα δηλοῖ, ὅτι τὸ *περὶ Ἑβδομάδων*, ὑπὸ τὸν δεῦτερον τίτλον τοῦ πρώτου *περὶ Νούσων* τοῦ μικροτέρου, προηγεῖτο τοῦ σημερινοῦ *περὶ Νούσων* III, τοῦ ἀποκαλουμένου ἄλλοτε δευτέρου *περὶ Νούσων* τοῦ μικροτέρου.

Ἡ σύγχρονος μελέτη τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ὑπὸ τοῦ E. Littré (*Gaz. Med.* 1837) μιᾶς παλαιᾶς λατινικῆς μεταφράσεως αὐτοῦ περιεχομένης εἰς τὸ χειρόγραφον 7027 τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων. Τὸ χειρόγραφον, κατὰ τὸν H. Kuehlewein (*Herm.* 25, 120, 1890), ἐγράφη τὸν 10ον αἰῶνα, ἢ μετάφρασις ὅμως τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*, κατὰ τὸν ἴδιον, ἀνατρέχει εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ βου αἰῶνος. Ὁ E. Littré (*Hipp.* I, 384, 1839) πρὸς ἐβη ἀκολούθως εἰς παραβολὴν τοῦ λατινικοῦ κειμένου πρὸς τὰ σωζόμενα ἑλληνικὰ ἀποσπάσματα τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*. Ταῦτα εἶναι τὸ *περὶ τῶν ἑπτὰ ἡλικιῶν τοῦ ἀνθρώπου* (*περὶ Ἑβδομ.* 5), ἀναφερόμενον ἐν τῷ *περὶ Κοσμοποιίας* 36 τοῦ ψ. - Φίλωνος. Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται μετὰ τινων παραλλαγῶν ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκου (*Ὄνομ.*), τοῦ Κησωρίνου (*Die Natali* 7, 2), τοῦ Ἀμβροσίου (*Epist.* 7), τοῦ Νικομάχου Γερασ. (*Θεολ. Ἀριθμ.* 6, 48), τοῦ Μοσχοπούλου (*περὶ Σχεδῶν* 134), τοῦ Στεφάνου (*Υπ. Ἀφορ.* II). Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Γαληνὸς εἰς τὸ ἀραβιστὶ σωζόμενον ὑπόμνημά του εἰς τὸ ἵπποκρατικὸν *Ἐπιδ.* I, 2, 2, ἀναφέρει τὴν διαίρεσιν ταύτην τῆς ζωῆς εἰς ἑπτὰ ἡλικίας (CMG. 5, 348, 6). Ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις τῆς ζωῆς εἶναι παλαιά, διότι ἀπαντᾷ ἤδη εἰς τὰς *Χίρωνος Ὑποθήκας* τοῦ Ἡσιόδου (*Fr.* 171, A. Rzach) καὶ εἰς ἐλεγείαν τοῦ Σόλωνος (*Anth. Lyr. Gr.* 1, 19 E. Diehl). Βραδύτερον δὲ καὶ ὑπὸ μορφὴν πλέον ἐξειλιγμένην τὴν ἀναφέρει ὁ περιπατητικὸς Στράτων καὶ ὁ περίπου σύγχρονος ἰατρὸς Διοκλῆς Καρύστιος (W. Jaeger, *Diokl. Kar.* 1938), ἐξ ὧν πιθανὸν τὴν παρέλαβεν ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος Ποσειδώνιος.

Ὁ Γαληνὸς ἐπανειλημμένως ἀναφέρει τὸ *περὶ Ἑβδομάδων*, καίτοι δὲν τὸ ἀποδέχεται ὡς ἵπποκρατικὸν (*περὶ Μαρασμ.* 3., K. 7, 675., *Ἐπιδ.* I, 1., K. 17α, 17 καὶ II, ἀραβιστὶ CMG. 5, 136, ὡς καὶ εἰς τὸ λατινιστὶ σωζόμενον *Υπ. Ἀέρ.* *Υδ. Τόπ.* Chartier 6, 202). Ἀφορμὴν πρὸς μνεῖαν δίδει ἢ ἐν τῷ βιβλίῳ γινομένη διαίρεσις τοῦ ἔτους εἰς 7 ἐποχάς (*Ἑβδομ.* 5). Ἐν τῷ *Υπ. Ἀφορ.* (II, 34., K. 17β, 530), ὁ Γαληνὸς λέγει, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ *περὶ Ἑβδομ.*, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Διοκλέους, ὑποστηρίζουν, ὅτι τὰ

νοσήματα γίνονται πλέον επικίνδυνα δσάκις συμφωνοῦν με τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ὡς π.χ. οἱ πυρετοὶ ἐν τῷ θέρει. Τοιαύτη γνώμη διατυποῦται ὄντως ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 46. Εἰς τὸ Ὑπ. Ἐπιδ. (VI, 5, 5., K. 17β, 247) λέγει, ὅτι τὸ *περὶ Ἑβδομ.* δίδει τὸν ὄρισμὸν τῆς ψυχῆς, ὡς καὶ ὅτι αὕτη δὲν ἔχει μόνον ἀνάγκην τροφῆς, ἀλλὰ καὶ ἀέρος, ἅτινα πράγματι ἐκτίθενται ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 10. Εἰς τὸ *Γλωσσάριον* τοῦ Γαληνοῦ (K. 19, 87), ἡ λέξις *αὐτόδρομον* (*περὶ Ἑβδομ.* 2) ἐρμηνεύεται, ὡς αὐτοκίνητον. Εἰς τὸ αὐτὸ *Γλωσσάριον* (K. 19, 73) ἐξηγεῖται ἡ ἔννοια τοῦ ἄκριτος πάγος (*περὶ Ἑβδομ.* 6 *inseparabilis soli<di>tas*). Ἐν τῷ *Γλωσσαρίῳ* (K. 19, 80) παρατίθεται καὶ μακροτέρα φράσις ἀποδιδομένη εἰς τὸ *πρῶτον περὶ Νούσων* τὸ μικρότερον, ἀλλ' ἀπαντῶσα ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 51 : ἀναφέρουσιν ὡσπερ τὰ παιδία τὰ πεπανμένα, κλαίοντά τε καὶ εἰς ρῖνας ἀνέλκοντα τὸ πνεῦμα. Ἀντιθέτως, νομίζομεν ὡς ἀμφίβολον τὴν ὑπὸ τοῦ E. Littré ἀπόδοσιν εἰς τὸ *περὶ Ἑβδομ.* 24, μιᾶς φράσεως περιεχομένης ἐν *περὶ Τρόμου* κλπ. (κεφ. 6., K. 7, 618), ἣτις μᾶλλον συμφωνεῖ πρὸς φράσιν ἐν *περὶ Φύσ.* Ἀνθρώπου (κεφ. 4., L. 6, 40). Ἐτερον ὅμως ἀπόσπασμα περιεχόμενον ἐν *περὶ Μαρασμοῦ* (κεφ. 3, 4., K. 7, 675) ἀνευρίσκεται ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 19 : καὶ ἀποκτείνει τοίνυν ἡμᾶς τὸ θερμὸν ὅπερ ἔφνυσε τὰ σώματα. Περαιτέρω ὁ Littré ἐξηκρίβωσεν, ὅτι μία μακρὰ παράγραφος ἐν Ἀετίῳ (5, 83) ἐλήφθη ἐκ τοῦ *περὶ Ἑβδομ.* 28. Ἄλλ' ἡ συμβολὴ τοῦ Littré δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὰ ἀνωτέρω, διότι ἀνεῦρεν εἰς τὸ ἱπποκρατικὸν *περὶ Κρισ.* Ἡμερῶν (κεφ. 2., L. 9, 298) τὸ πλεῖστον τοῦ *περὶ Ἑβδομ.* 46. Εἰς τὸ ἴδιον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου ἀναφέρονται αἱ προτάσεις 208, 225, 213 τῶν *Κωακ. Προγνώσεων* (L. 5, 628, 634, 630). Ὅμοίως αἱ προτάσεις 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 τοῦ νόθου βιβλίου VIII τῶν Ἀφορισμῶν περιέχονται εἰς τὰ κεφ. 50, 51 καὶ 52 τοῦ *περὶ Ἑβδομ.* (ἂν καὶ ἔχωμεν ἐνδοιασμοὺς διὰ τὴν 2αν πρότασιν). Ἐπίσης αἱ *Κωακ. Προγν.* 224 καὶ 355 (L. 5, 634, 658) προέρχονται ἐκ τοῦ *περὶ Ἑβδομ.* 51. Τέλος ὁ Littré ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ χειρόγραφον 2142 τῶν Παρισίων μακρὸν ἐλληνικὸν ἀπόσπασμα ἀποδίδον τὰ πρῶτα 5 κοσμολογικὰ κεφ. τοῦ βιβλίου (L. 9, 433).

Ἐν τῷ ἰδίῳ τόμῳ τοῦ Littré (9, 433), ὁ Ch. Daremberg ἐδημοσίευσεν τὸ κείμενον ἐτέρας λατινικῆς μεταφράσεως, ὁμοίας μετὰ τῆς τοῦ Παρισινοῦ χειρογράφου, τὴν ὁποίαν ἀνεῦρεν εἰς τὸ χειρόγραφον G. 108 τῆς Ἀμβροσιανῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μιλάνου. Τοῦτο, κατὰ τὸν H. Kuehlein, ἐγράφη ἐπίσης περὶ τὰ 900 μ.Χ., ἀλλὰ τὸ κείμενόν του διατηρεῖται εἰς καλλιτέραν κατάστασιν ἀπὸ τοῦ Παρισινοῦ.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ F. Z. Ermerins (*Hipp. et Alt. Med. Rel.* 533, 1864), ἐδημοσίευσεν κατ' ἀντιπαραβολὴν τὰ δύο κείμενα τοῦ περὶ Ἑβδομάδων καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν περιελθόντων ἑλληνικῶν ἀποσπασμάτων. Ἡ ἀποδιδομένη σημασία εἰς τὸν ἀριθμὸν 7 εἶναι, κατ' αὐτόν, πυθαγορείου προελεύσεως.

Ὁ Chr. Harder (*Rhein. Mus.* 48, 433, 1893) ἐχρησιμοποίησε διὰ πρώτην φοράν τὸ ἀραβικὸν ὑπόμνημα τοῦ ψ. - Γαληνοῦ εἰς τὸ περὶ Ἑβδομάδων. Τοῦτο διεσώθη ὑπὸ τοῦ χειρογράφου 802 τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μονάχου. Καὶ αὐτὸς ἱκανῶς συνέβαλεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου καὶ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως. Κατόπιν ὁ J. Ilberg (Πανηγ. Τεῦχ. H. Lipsius., *Gr. Stud.* 22, 1894) ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ Littré, ὅτι τὸ βιβλίον ταυτίζεται μετὰ τοῦ ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ περὶ Νούσων τὸ πρῶτον τὸ μικρότερον. Τοῦτο οἱ ἀλεξανδρινοὶ ἰατροὶ ἀπέδιδον εἰς τὴν Κνιδίαν Σχολήν, ὅπως καὶ τὰ περὶ Νούσ. II καὶ III καὶ τὸ Ἐντ. Παθῶν. Ἡ διαίρεσις τοῦ βιβλίου εἰς αἰτιολογίαν κεφ. 13 - 23, θεραπείαν κεφ. 24 - 39 καὶ σημειολογίαν κεφ. 40 - 52, ἀποδεικνύει, κατὰ τὸν Ilberg, τὴν κνιδίαν προέλευσιν. Νομίζει δέ, ὅτι ἡ ἐν τῷ πλατωνικῷ Φαίδρω (270γ) ἀποδιδομένη εἰς τὸν Ἴπποκράτη γνώμη, καθ' ἣν πρὸς κατανόησιν τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀπαραίτητος εἶναι ἡ γνῶσις τοῦ Ὀλοῦ, ἀναφέρεται εἰς τὸ περὶ Ἑβδομάδων. Παρὰ τὸ ὅτι αἱ περὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου γνώσεις τοῦ βιβλίου εἶναι μᾶλλον ἀρχαίου χαρακτῆρος, ὁ Ilberg τὸ νομίζει ὡς ἀρχαιότερον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Διὰ τὴν ἀνωτέρω χρονολόγησιν συμφωνεῖ καὶ ὁ C. Fredrich, *Hipp. Unters., Phil. Unters.* 1899, ὅστις τὸ τοποθετεῖ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν φιλοσόφων Ἀρχελάου καὶ Διογένους Ἀπολλωνιάτου. Ὁ Fredrich ἐπίσης τονίζει τὴν παρατηρουμένην διαφορὰν μεταξὺ τοῦ κοσμολογικοῦ μέρους τοῦ βιβλίου, ἔνθα χρησιμοποιεῖται ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις, καὶ τοῦ παθολογικοῦ ἔχοντος δυαδικὴν τοιαύτην. Κατὰ χρονολογικὴν σειράν θὰ ὄφειλε νὰ προταχθοῦν αἱ γνῶμαι τοῦ W. H. Roscher, ἐπειδὴ ὅμως αὗται προεκάλεσαν μεγάλην πολεμικὴν, θὰ παρεμβάλωμεν νεωτέρας τινὰς ἐργασίας, αἵτινες συνέβαλον εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου. Τοιαύτη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ G. Helmreich (*Herm.* 46, 437, 1911) γενομένη ἀνακάλυψις ἐκτεταμένων ἀποσπασμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου εἰς τὸ χειρόγραφον V. 12 τῆς Βενετίας, τοῦ 10 - 11ου αἰῶνος μ.Χ. Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα περιλαμβάνουν τὸ 14ον κεφ. σχεδὸν ὀλόκληρον, τὸ 19ον μετὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ 20οῦ, τρία μικρότερα ἀποσπάσματα τοῦ 23ου, μεγαλύτερον τοιοῦτον

τοῦ 24ου καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ 28ου, τοῦ ὁποῖου τὸ ὑπόλοιπον συμπληροῦται ὑπὸ τοῦ Ἀετίου. Τὰ ἀποσπάσματα συμπεριλαμβάνονται εἰς ἓν ὑποβוליμαῖον ἔργον τοῦ Γαληνοῦ *περὶ Αἰτίας Παθῶν*, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πραγματικότητι ἀπαρτίζεται ἐξ ἀποσπασμάτων διαφόρων ἱατρικῶν ἔργων.

Μεγάλην βοήθειαν διὰ τὴν κατανόησιν τῶν σκοτεινῶν σημείων τῆς λατινικῆς μεταφράσεως προσέφερον ἡ ὑπὸ τοῦ G. Bergstraeser δημοσίευσίς γερμανικῆς μεταφράσεως τοῦ ἀραβικοῦ ὑπομνήματος τοῦ ψ. - Γαληνοῦ εἰς τὸ *περὶ Ἑβδομάδων* (CMG. 11, 2, 1914). Κατὰ τὸν προειρημένον, δὲν πρόκειται περὶ γνησίου ἔργου τοῦ Γαληνοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Hunain, ὅστις ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι φέρεται ὡς ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ, εἶναι καὶ οὗτος ὑποβוליμαῖος, διότι εἰς ἄλλο σημεῖον ἢ μετάφρασις ἀποδίδεται εἰς τὸν Al Bitrik συγγράψαντα τὸ ὑπόμνημα κατὰ τὸ 1090 μ.Χ.

Ὁ W. H. Roscher, *Hebdom. Lehr. Gr. Philos. & Aerzte., Saechs. Geselsch.* 24, 6, 1906, ἐν τῇ μελέτῃ του περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτὰ διὰ τοὺς ἔλληνας φιλοσόφους καὶ ἰατρούς, ἠσχολήθη διὰ βραχέων περὶ τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*. Τὸ 1911 (*Saechs. Geselsch.* 28, 5) συνέγραψεν εἰδικὴν μελέτην περὶ τῆς ἀρχαιότητος, προελεύσεως καὶ σημασίας τοῦ βιβλίου. Τὸ 1913 (*Stud. Gesch. Kult. Alt.* 6, 3/4) ἐδημοσίευσεν ἐν ἀντιπαραβολῇ τὰ δύο λατινικὰ κείμενα, τὰ ἑλληνικὰ ἀποσπάσματα, γερμανικὴν παράφρασιν τοῦ Ἑπομνήματος τοῦ ψ. - Γαληνοῦ ὑπὸ τοῦ Harder, συναφῆ τινὰ ἀποσπάσματα ἐξ ἄλλων ἱπποκρατικῶν βιβλίων (*περὶ Σαρκῶν, περὶ Ἑπταμήνου*), πραγματεῖαν περὶ τῶν ἑβδομαδιαίων διαστημάτων τῶν κρισίμων ἡμερῶν, ἀποσπάσματα τῶν ἑπταδικῶν θεωριῶν τοῦ Στράτωνος, Ἰππωνος καὶ Διοκλέους, ἱστορικὴν καὶ κριτικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ βιβλίου, ἐπιλογὴν ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ Bergstraeser τοῦ ψ. - Γαληνοῦ, ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐπικρίσεις τοῦ F. Lortzing καὶ ἀνάλυσιν τῆς ἐργασίας τοῦ Fr. Boll περὶ τῶν ἡλικιῶν. Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἐργασίας τοῦ Roscher ἐπηκολούθησεν εὐρεῖα συζήτησις, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος οἱ E. Drerup, S. Reinach, N. Πολίτης, Pagel, R. Fritsche, H. Philipp, W. Nestle, H. Diels, C. Fries, F. Lortzing, T. Gomperz, G. Helmreich, Fr. Boll, My, Wildeband-Bonhoef-fer.

Εἰς τούτους, ἰδίως δὲ εἰς τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ H. Diels, ὁ Roscher ἀπήντησε διὰ μακρᾶς ἐργασίας δημοσιευθείσης εἰς τὰ *Πρακτ. τῆς Σαξωνικῆς Ἀκαδημίας* (IV, 21, 1919). Ἐν αὐτῇ ἀναπτύσσει τὰ ἐπιχειρήματά του ὑπὲρ τῆς μεγάλης ἀρχαιότητος τοῦ βιβλίου ἢ τοῦλάχιστον τῶν 12 κοσμολογικῶν κεφαλαίων. Οὕτω λέγει, ὅτι ἐν τῇ ἀνθρωπομόρφῳ παραστάσει

τῆς γῆς, ἡ Ἴωνία τοποθετεῖται ἐν τῷ διαφράγματι, εἰς τὸ κέντρον δηλαδὴ τοῦ σώματος, ὅπου καὶ ἡ ἔδρα τῆς νοήσεως (κεφ. 11). Ὡς κεφαλὴ τῆς γῆς τίθεται ἡ Πελοπόννησος, ἀποκαλουμένη ἡ κατοικία τῶν μεγάλων (λατιν.) ἢ τῶν θείων (ἀραβιστὶ) ψυχῶν. Ὁ Ἴσθμὸς τῆς Κορίνθου ἀποτελεῖ τὸν τράχηλον, ἐνῶ ὁ Εὐξείνιος Πόντος καὶ ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω κοιλία. Ὁ Ἑλλήσποντος καὶ οἱ δύο Βόσποροι (Θρακικὸς καὶ Κιμμερικὸς) ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ κάτω ἄκρα. Συνεπῶς ἀγνοοῦνται ἡ ἠπειρωτικὴ Ἑλλάς μετὰ τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου, ἡ λοιπὴ Ἀσία καὶ ἡ Ἰταλία. Ἐξ αὐτοῦ ὁ Roscher συμπεραίνει, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ γεωγραφία συνετάχθη εἰς ἐποχὴν ἡγεμονίας τῆς Σπάρτης, ἀκμῆς τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Μεγάρων παρὰ τὸν Ἴσθμόν, καὶ τῆς Μιλήτου μετὰ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶναι, κατὰ τὸν Roscher, ἡ πρὸ τῆς κατακτῆσεως τῆς Μιλήτου ὑπὸ τῶν Περσῶν, δι' ὃ καὶ οὗτοι δὲν ἀναφέρονται. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἤρχιζεν ἐπιβαλλομένη ἡ σπαρτιατικὴ ἡγεμονία, ἐνῶ ἐν Κορίνθῳ ἐτυράννευεν ὁ Περίανδρος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις τοῦ βιβλίου εἶναι ὀλιγώτερον ἐξειλιγμένη ἢ ἡ πυθαγόρειος θεωρία τῶν ἀριθμῶν, ὁ Roscher τοποθετεῖ τὸ κοσμολογικὸν μέρος τοῦ περὶ Ἑβδομάδων κατὰ τὸ διάστημα μεταξὺ Σόλωνος καὶ Πυθαγόρου, ἦτοι περὶ τὰ 550 π.Χ.

Ἐνῶ ὅμως ἐκ τῶν προαναφερομένων συγγραφέων τινὲς συνεφώνησαν πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ Roscher, ἄλλοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πολὺς H. Diels (*Deutsch. Lit. Zeit.* 1861, 1911) καὶ ὁ F. Lortzing (*Berl. Phil. Woch.* 44, 1369, 1912) ἀντετάχθησαν. Οὗτοι καταβιβάζουν τὸν χρόνον συγγραφῆς τοῦ βιβλίου εἰς τὸ 450 - 350 π.Χ. Κατ' αὐτούς, ἡ τοποθέτησις τῆς Ἴωνίας εἰς τὸ διάφραγμα ἔχει ἀπλῶς γεωγραφικὴν ἔννοιαν, χωρὶς νὰ σημαίνῃ ὅτι αὕτη ἐξηκολούθει παραμένουσα τὸ κέντρον τῆς διανοήσεως. Ὑποστηρίζουν ἐπίσης, ὅτι ἂν ὁ χάρτης συνετάσσετο τὸ 550 π.Χ., δὲν ἔπρεπε νὰ λείπῃ ἡ Λυδία καὶ οἱ Δελφοί, ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς. Ὡς μέλη ὅμως τοῦ σώματος ἐξελέγησαν ἀθαιρέτως διάφοροι χῶροι, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ γεωγραφία καὶ ἡ πολιτικὴ των ἐξάρτησις. Τὸ κοσμητικὸν ἐπίθετον *μεγαλόφυχος* διὰ τοὺς Πελοποννησίους δὲν ἔχει πολιτικὸν χαρακτῆρα. Τὸ βιβλίον συγγέει τὸ *ἄκριτον πάγος*, ἦτοι τὸ στερεὸν περίβλημα τοῦ κόσμου, μὲ τὸν ἄκριτον κόσμον, ἦτοι τὸ μετακόσμιον πῦρ. Κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸ σφαιρικὸν σχῆμα τῆς γῆς καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀντιπόδων. Οἱ ὡς ἄνω συγγραφεῖς ἐπίσης ὑποστηρίζουν, ὅτι τόσον τὸ κοσμολογικόν, ὅσον καὶ τὸ παθολογικὸν μέρος τοῦ βιβλίου, εἶναι ἔργον τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως,

αί δὲ ὁμοιότητες μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσοφικῶν συστημάτων ὀφείλονται εἰς μίμησιν ἢ ἐνδεχομένως εἰς ἐσκεμμένον ἀρχαϊσμόν.

Παρὰ ταῦτα ὁ W. H. Roscher ἐνέμεινεν εἰς τὴν γνώμην του, ὑποστηρίζων ὅτι ὁ χάρτης τοῦ Ἑκαταίου (500 π.Χ.), ὅστις περιελάμβανε τὸ Περσικὸν κράτος τοῦ Δαρείου, ἦτο μεταγενέστερος τοῦ χάρτου τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Οὗτος, κατ' αὐτόν, μᾶλλον ὁμοιάζει πρὸς τὴν περίοδον γῆς τοῦ Ἀναξιμάνδρου (550 π.Χ.). Ἐπειδὴ ὅμως ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸν Berger (*Gesch. Wiss. Erdk.* 1903) περιελαμβάνετο ἡ Ἑλλάς, ἡ Ἰταλία καὶ ἔφθανε μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, διὰ τοῦτο ὁ Roscher ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ὁ Μιλήσιος συγγραφεὺς τοῦ περὶ Ἑβδομ. ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὸ ἀποικιακὸν κράτος τῆς Μιλήτου, εἰς δὲ προσέθεσε καὶ τὴν Πελοπόννησον, λόγῳ τῆς σπαρτιατικῆς ἡγεμονίας. Κατὰ τὸν Roscher, τὸ κέντρον τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἦτο κατὰ τὸν 7ον καὶ 8ον αἰῶνα οἱ Βραγχίδαι καὶ ὄχι οἱ Δελφοί. Ἐπομένως οἱ δεῦτεροι δὲν ἐνομίζοντο ὡς ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς. Τὴν ἀποσιώπησιν τῆς Λυδίας ὑπὸ τοῦ βιβλίου ἀποδίδει εἰς συνταυτισμὸν αὐτῆς μετὰ τῆς Ἰωνίας. Ἄκριτον πάγος καὶ κόσμος εἶναι, κατ' αὐτόν, ταυτόσημα, ἴσως δὲ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ἄκριτος (ἀγνός), ὡς ἐν τῷ ἀραβικῷ ὑπομνήματι. Ὡς πρὸς τὴν σφαιρικὴν παράστασιν τῆς γῆς, καὶ ὁ Roscher παραδέχεται νῦν ὅτι ἀποτελεῖ νεωτερισμὸν, διότι αὕτη τὸ πρῶτον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου (500 - 450 π.Χ., ἂν καὶ οὗτος τὴν ἀποκαλῆ στρογγύλην, τὸ ἀντίθετον τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο τὸ τετράγωνον, Διογ. Λαέρτ. 8, 48). Κατὰ τὸν Roscher ὅμως, ἡ σφαιρικὴ γῆ ἦτο ἤδη γνωστὴ εἰς τὸν Πυθαγόραν, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Φαβωρῖνος. Συνεχίζων λέγει, ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ ἀναφέρονται μόνον αἱ πρὸ τοῦ Πυθαγόρου γνωσταὶ ἐπτάδες, αἱ μνημονευόμεναι ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους (*Μεταφ.* 14, 6, 1093a 13 - 6), ἐνῶ λείπουν οἱ ἐπτὰ τόνοι τῆς Μουσικῆς καὶ αἱ 7 μεγάλαι νῆσοι τῆς Μεσογείου. Ὁ Roscher νῦν συμφωνεῖ διὰ τὸ παθολογικὸν μέρος τοῦ βιβλίου, ὅτι εἶναι μεταγενεστέρα προσθήκη, διότι τοῦτο ἔχει δυαδικὴν (θερμὸν-ψυχρὸν) ἢ τετραδικὴν (θερμὸν-πῦρ, ψυχρὸν-ἀήρ, ὑγρὸν-ὔδωρ, ξηρὸν-γῆ) διαίρεσιν. Ἐπίσης παραδέχεται, ὅτι τὸ ἔτος χωρίζεται ἐν τούτῳ εἰς 3 μέρη (κεφ. 16 - 22) καὶ ὅτι ἐν κεφ. 48 ὁ ὀμφαλὸς ἀποτελεῖ τὸ μέσον τοῦ σώματος, ἀντὶ τοῦ διαφράγματος, ὡς ἐν τῷ κοσμολογικῷ μέρει.

Περὶ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων ἠσχολήθησαν κατόπιν καὶ οἱ Ἰνδο-ἰρανιολόγοι, ὡς ὁ A. Goetze, *Zeit. Ind. Iran.* 2, 60 & 167, 1923 καὶ οἱ A. Reitzenstein καὶ H. H. Schraeder, 'Stud. Gesch. Ant. Syncr.', *Stud. Bibl. Warburg* 7, 1926. Οὗτοι διεπίστωσαν πολλὰς ὁμοιότητας μεταξὺ

τῆς ἐν περὶ Ἑβδομάδων ἀνθρωπομόρφου παραστάσεως τοῦ κόσμου, μετ' ἀναλόγων παραστάσεων εἰς ὠρισμένα ἰνδικὰ ἢ ἱρανικὰ συγγράμματα. Μεγάλη ἰδίως εἶναι ἡ ὁμοιότης μετὰ τοῦ ἱρανικοῦ *Damdad-Nask*, πιθανῶς τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνος, ἐνδεχομένως ὅμως ἀντλοῦντος ἐκ προγενεστέρων πηγῶν. Ἐπίσης καὶ μετὰ τοῦ *Zadsparen-Bundahish*.

Δυστυχῶς ἡ ἀβεβαιότης τοῦ χρόνου συγγραφῆς τῶν ὡς ἄνω βιβλίων δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξαγωγὴν θετικῶν συμπερασμάτων. Αἱ χρονολογικαὶ αὐταὶ δυσχέρειαι ὑφίστανται καὶ διὰ τὰς ἰνδικὰς πηγὰς, πάντως ἡ *Aitareya Upanishad*, ὡς πιστεύεται γενικῶς, εἶναι προγενεστέρα τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Συμφώνως πρὸς αὐτήν, ἐκ τοῦ ἀρχεγόνου ὠοῦ προῆλθεν ἡ καρδία καὶ ἐκ ταύτης ὁ νοῦς καὶ ἡ σελήνη. Καὶ ἡ μεταγενεστέρα *Satapatha Brahmana* ταυτίζει τὴν σελήνην μετὰ τοῦ νοῦ. Αἱ ἱρανικαὶ πηγαὶ διαιροῦν τὸ σῶμα εἰς 8 μέρη. Ὁ ἐγκέφαλος ἔχει 6 περιβλήματα ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὰς σφαιρὰς τῶν πλανητῶν. Τὸ Ἰράν ἐπίσης περιβάλλεται ὑπὸ ἑπτὰ κόσμων. Ταῦτα εἶναι δύσκολον νὰ ἀξιοποιηθῶν, καίτοι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐπλουτίσθη ἐπανειλημμένως ὑπὸ τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν ἀρχαιοτέρων πολιτισμῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μεσοποταμίας, ἂν καὶ εἰς πολὺ μικροτέραν ἑκτασιν ἢ ὅσον ἄλλοτε ἐπιστεύετο (Neugebauer κ.ἄ.).

Χρονικῶς ἔπεται ἡ ἐργασία τοῦ M. Wellmann, *Quell. Stud. Gesch. Naturw. Med.* 4, 5, 1933. Καὶ ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἀποκρούει τὴν μεγάλην ἀρχαιότητα τοῦ κοσμολογικοῦ μέρους τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, ὑποστηρίζων ὅτι τοῦτο ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τῶν νεωτέρων Πυθαγορείων (Διογ. Λαέρτ. 8, 25 - 7), παρ' ὧν ἐλήφθησαν ἡ σφαιρικότης τῆς γῆς, οἱ ἀντίποδες, ἡ ἀνταύγεια τῶν ἀστρῶν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἡ σχέσις μεταξὺ μακροκαὶ μικροκόσμου, ἡ διαίρεσις εἰς ἀρχήν, μέσον καὶ τέλος, τὰ δύο εἶδη τοῦ θερμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὰ ἑπτὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου (πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, χολή, αἷμα καὶ φλέγμα), αἱ ἑπτὰ ζωτικαὶ λειτουργίαι τῆς κεφαλῆς, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ ἑπτὰ πλανῆται, καθ' ὅτι οὗτοι οὐδαμοῦ ἀναφέρονται. Ὁ Wellmann ἀποδίδει τὸ περὶ Ἑβδομάδων εἰς τὸν Κυρηναῖον ἰατρὸν Πρῶρον, σύγχρονον τοῦ Πλάτωνος, ὀδηγούμενος ἐκ τῆς ὀνομασίας τῶν ἀνέμων (κεφ. 3), ἥτις συμφωνεῖ μετ' ἐκείνης τοῦ Ἐρατοσθένους τοῦ Κυρηναίου. Ἡ ἀπόδοσις αὕτη εἶναι βεβαίως λίαν ὑποθετικὴ, διότι τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνομα τοῦ Πρῶρου φερόμενον βιβλίον περὶ Ἑβδομάδων, ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἤδη ἐθεωρεῖτο ὡς ψευδεπίγραφον (ἴδε Πρῶρος ἐν Diels-Kranz, *Vorsokr.*).

Ἀξιόλογος κατόπιν εἶναι ἡ περὶ τοῦ βιβλίου ἐργασία τοῦ F. Lommer (Kompos Hipp. Schr. περὶ Ἑβδομ., *Phil.* 94, 79, 1941). Ἦδη ὁ G. Bergstraeser, ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ ἀραβικοῦ ὑπομνήματος παρετήρησεν, ὅτι αἱ παραπομπαὶ αὐτοῦ μεταπηδοῦν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κεφ. 14 τοῦ λατινικοῦ κειμένου εἰς τὸ κεφ. 18, ἵνα ἐπανέλθουν καὶ πάλιν εἰς τὸ κεφ. 14 μετὰ τὸ πέρας τοῦ κεφ. 20. Ἀλλὰ καὶ ὁ A. Goetze εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν ἐργασίαν του ἐξέφρασε τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι τὰ κεφ. 18 - 20 εἶχον παρεμβληθῆ εἰς τὸ κείμενον. Ὡς ὑποστηρίζει ὅμως ὁ Lommer, τοῦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὀφείλεται εἰς μετάθεσιν σελίδων τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, τοῦ χρησιμοποιοθέντος ὑπὸ τοῦ λατίνου μεταφραστοῦ. Ὁμοίαι μεταθέσεις παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα τοῦ ἱπποκρατικοῦ περὶ Ἀνέμων, Ὑδάτων καὶ Τόπων (ἐξαιρέσει τοῦ Cod. Gad.). Εἰς τὴν προκειμένην ὅμως περίπτωσιν οἱ λατίνοι μεταφρασταὶ διέσωσαν τὴν ἀρχικὴν διάταξιν τοῦ κειμένου.

Ἡ διαταραχὴ τοῦ κειμένου ἄρχεται μετὰ τὴν ἀρχικὴν φράσιν τοῦ κεφ. 14 (*aut alias*), ὀπόθεν μεταπηδᾷ εἰς τὴν τελικὴν φράσιν τοῦ πρώην κεφ. 17 (L. 8, 642, 16) καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ πρώην κεφ. 18, ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται ἤδη τὸ νέον κεφ. 14. Τὸ ἄλλοτε κεφ. 19 καθίσταται ἤδη κεφ. 15, τὸ δὲ πρώην κεφ. 20 γίνεται νῦν κεφ. 16. Κατὰ τὴν γνώμην μας ὅμως, καὶ ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ πρώην κεφ. 20 ὀρθὸν εἶναι νὰ μεταφερθῆ εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, δηλαδὴ εἰς τὸ νῦν κεφ. 15. Ἡ συνέχεια τοῦ ἄλλοτε κεφ. 14, καθ' ὃ σημεῖον ἄρχεται τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ Cod. Cl. V. 12, καθίσταται ἤδη τὸ κεφ. 17, ἐνῶ τὸ πρώην κεφ. 15 ἀριθμεῖται ἤδη κεφ. 18, τὸ δὲ πρώην κεφ. 16 νῦν κεφ. 19 καὶ τὸ πρώην κεφ. 17 νῦν κεφ. 20. Εἰς τὸ τέλος τούτου προστίθεται τὸ δεύτερον μέρος τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ πρώην κεφ. 14 (*qui in toto mundo*), ἐκεῖ δηλαδὴ ὅπου ἐπῆλθεν ἡ μετάθεσις τῶν σελίδων. Διὰ τῆς νέας ταύτης διατάξεως τὸ περὶ Ἑβδομάδων ἀποκτᾷ πολὺ μεγαλυτέραν ἐνότητα καὶ συνοχὴν, δι' ὃ καὶ ἠκολουθήσαμεν τὰς ὑποδείξεις τοῦ Lommer. Πρὸς κατατοπισμὸν ὅμως τῶν ἀναγνωστῶν διετηρήσαμεν ἐντὸς ἀγκυλῶν καὶ τὴν παλαιότεραν διαίρεσιν τῶν κεφαλαίων κατὰ Littré.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ W. Kranz, ἐν τῇ πραγματείᾳ του *Kosmos und Mensch.*, *Nachr. Alt. Wiss.*, Goettingen 2, 1, 1938, ἀναδημοσιεύθεισῃ ἐν *Stud. Ant. Lit. und Nachwirk* 165, 1967, προβαίνει εἰς ἀνάλυσιν τοῦ περὶ Ἑβδομάδων καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ κεφ. 6, ὡς καὶ παραγράφων τινῶν ἐξ ἄλλων κεφαλαίων. Ὁ συγγραφεὺς τονίζει τὰς στενάς

σχέσεις τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ κοσμολογίας μετ' ἐκείνης τοῦ *περὶ Διαιτήης* καὶ φρονεῖ ὅτι ἀμφότερα χρησιμοποιοῦν κοινόν τι πρότυπον, πραγματευόμενον περὶ τοῦ μακρο- καὶ τοῦ μικροκόσμου. Ὁ Kranz χρονολογεῖ τὸ *περὶ Διαιτήης* περὶ τὸ τέλος τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ., ὡς ὁ A. Palm, *Stud. Hipp. Schr. περὶ Διαιτήης* 1933 καὶ ὁ J. Mewald, *Gnom.* 12, 246, 1936. Παρὰ δὲ ἐπίσης ὅτι τοῦτο εἶναι ὀλίγον ἀρχαιότερον τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*. Εἰς τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν, διότι καθ' ἡμᾶς ἀμφότερα τὰ βιβλία συνετέθησαν μετὰ τὸ μέσον τοῦ 4ου αἰῶνος, τὸ δὲ *περὶ Διαιτήης* θεωροῦμεν ὡς ὀλίγον νεώτερον (ὁ West εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν ἐργασίαν του τὸ τοποθετεῖ ὀρθότερον περὶ τὸ 350 π.Χ.). Ὁ Kranz ὑποστηρίζει, ὅτι τὸ κοσμολογικὸν καὶ τὸ ἰατρικὸν μέρος τοῦ βιβλίου ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου, ἡ λέξις κόσμος διετήρει εἰσέτι τὴν σημασίαν τῆς τάξεως ἢ διατάξεως, ὡς παρὰ Ἀναξιμάνδρῳ (12A9 καὶ 11, 14, 17 D. K.) καὶ παρὰ Παρμενίδῃ (28A44 D. K.). Κατὰ τὸν Kranz, τὸ *περὶ Ἑβδομάδων* δέχεται τὴν σφαιρικὴν μορφήν τοῦ κόσμου, ὅπως καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος. Ἀντιθέτως ὅμως πρὸς αὐτὸν τοποθετεῖ τὰ ἄστρα πέραν τοῦ ἡλίου, ὡς ὁ Ἀναξίμενης (13A13 - 4 D. K.). Κατὰ τὴν γνώμην του δέ, οἱ πλανῆται ἦσαν ἤδη γνωστοὶ εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου, ὅστις ἀναφέρει ἐξ αὐτῶν ὀνομαστικῶς τὸν Δία (κεφ. 6). Τοῦτο ὅμως, ἀπὸ συμφώνου μετὰ τοῦ West, ἀποκρούομεν. Ἡ ἀνθρωπόμορφος παράστασις τοῦ κόσμου ἔχει, κατὰ τὸν Kranz, ὀρφικὴν προέλευσιν (*Orph. Fr.* 21α, 168, Kern 1922). Ἀναφέρει δὲ ἐπίσης, ὅτι ἐν τῷ Ὀρφικῷ Ὑμνῷ ἡ σελήνη ἀποκαλεῖται πάνσοφος (9, 10 Quandt 1955).

Ἡ τελευταία εἰς ἡμᾶς γνωστὴ ἐργασία διὰ τὸ *περὶ Ἑβδομάδων* εἶναι ἡ τοῦ W. L. West, *Cosmol. Hipp. de Hebdomadis.*, *Cl. Quat.* 21, 365, 1971. Καὶ ὁ ἀνωτέρω προβαίνει εἰς συμπληρώσεις τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ ὑπομνήματος. Ἀποκαθιστᾷ ἐπίσης μεμονωμένας τινὰς προτάσεις ἄλλων κεφαλαίων τοῦ βιβλίου. Ὅπως καὶ ὁ Kranz, ἀμφιβάλλει κατὰ πόσον ἡ γῆ ὄντως περιγράφεται ὡς σφαιρικὴ, διότι τοῦτο ἔπρεπε νὰ λεχθῆ σαφέστερον ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. Λέγει ἐπίσης, ὅτι ἡ ἔκφρασις ὀχεῖται ἐπὶ τοῦ ἀέρος ἀρμύζει μᾶλλον εἰς μίαν ἀποπλατυσμένην γῆν καὶ οὐχὶ εἰς σφαιρικὴν. Αἱ ἀμφιβολίαι ὅμως τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων προέρχονται κυρίως ἐκ τῆς χρονολογήσεως τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* κατὰ τὸ 2ον ἡμισυ τοῦ 5ου αἰῶνος. Ἄν τὸνναντίον τὸ τοποθετήσωμεν μετὰ τὸ μέσον τοῦ ἐπομένου αἰῶνος, ὡς πιστεύομεν, τότε οὐδεμία δυσχέρεια ὑπάρ-

χει διὰ τὴν γνῶσιν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς σφαιρικῆς γῆς, δεδομένου ὅτι αὕτη ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὸν πλατωνικὸν *Φαίδωνα* (108 - 9), γραφέντα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατόπιν τοῦ 2ου ταξειδίου τοῦ Πλάτωνος εἰς Σικελίαν (367 π.Χ.). Συνεπῶς δυνάμεθα νὰ ἀγνοήσωμεν ἐπίσης τὰς ἀμφισβητούμενας περὶ τῆς σφαιρικῆς γῆς δοξασίας τοῦ Φιλολάου (44A20 D. K.). Διατὶ ἐξ ἄλλου δὲν ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ περὶ *Ἑβδομάδων* τὰ ἑπτὰ πλανώμενα οὐράνια σώματα, δύναται ἐπίσης νὰ συναχθῆ ἔκ τῶν ἔργων τοῦ Πλάτωνος. Πράγματι δὲ ἡ μνεία αὐτῶν ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῇ *Πολιτείᾳ* (10, 616 - 7), τῷ *Τιμαίῳ* (34 - 9), τοῖς *Νόμοις* (6, 760) καὶ τῇ *Ἐπινομίδι* (987), ἥτοι τῆς τελευταίας περιόδου αὐτοῦ. Ὁρθῶς, ὡς νομίζομεν, ὁ West ἀποκρούει τὸν ταυτισμὸν τοῦ αἰγιόχου Διὸς τοῦ βιβλίου μετὰ τοῦ πλανήτου Διός, φρονῶν ὅτι διὰ τούτου δηλοῦται ὁ οὐρανὸς ἢ ὁ αἰθήρ. Κατὰ τὸν West, ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τῶν Πλειάδων καὶ αἱ ἀνατολαὶ τοῦ Κυνός (Σειρίου) καὶ τοῦ Ἄρκτουρου χρησιμοποιοῦνται πρὸς ὄρισμὸν τῆς ἐνάρξεως τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Προσθέτει ὅμως, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου ἔδωκεν εἰς τὰ ἄστρα ταῦτα ἀθαιρέτως τέσσαρας συνοδοὺς. Δὲν πρόκειται ἐν τούτοις περὶ ἀθαιρεσίας, διότι ὁ Ἄρκτουρος, καλούμενος καὶ Ἄρκοφύλαξ ὑπὸ τοῦ Ἄρατου (*Φαιν.* 92), μυθολογικῶς συνδέεται μετὰ τοῦ ἀστερισμοῦ τῆς Ἄρκτου (*Καλλιστῶ* καὶ Ἄρκας), ὅπως καὶ ὁ Ὠρίων μετὰ τοῦ Κυνός. Ὁ West, ὡς καὶ ἄλλοι τῶν μελετητῶν τοῦ βιβλίου, ἐξέφρασεν ἀντιρρήσεις διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὥρων ἀκολουθία καὶ ἐναντιώσεις προκειμένου περὶ ἀστερισμῶν. Ὄντως δὲ οὗτοι χρησιμοποιοῦνται ἰδίως πρὸς ὄρισμὸν τῆς θέσεως τῶν πλανητῶν ἢ καὶ τῆς σελήνης ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἥλιον. Ὑπὸ εὐρυτέραν ὅμως ἔννοιαν καὶ οἱ ἀστερισμοὶ διαδέχονται ἀλλήλους κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, ἥτοι ἔχουν ἀκολουθίαν, οἱ δὲ μεσουρανοῦντες κατὰ τὸν χειμῶνα ἢ τὴν ἀνοιξιν, φυσικῶς τῷ λόγῳ εὐρίσκονται ἐν ἐναντίώσει πρὸς τοὺς μεσουρανοῦντας κατὰ τὸ θέρος ἢ τὸ φθινόπωρον.

Εἰς ἡμετέραν ἐργασίαν ἀνακοινωθεῖσαν τὸ 1970 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, διὰ τὰς ἀστρονομικὰς γνώσεις τῶν Ἰπποκρατικῶν, κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αἱ κοσμολογικαὶ γνώσεις τοῦ περὶ *Ἑβδομάδων* ἀνήκουν περὶ τοῦ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Διογένοους Ἀπολλωνιάτου καὶ τοῦ Δημοκρίτου, συνεπῶς δὲ ἡ συγγραφή τῆς κοσμολογίας του ἐγένετο πρὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος (ἢ πλέον συγκεκριμένως πρὸ τοῦ *Φαίδωνος*), ἥτοι περὶ τὰ 400 - 370 π.Χ. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως τὰ ἱατρικὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου νὰ προσετέθησαν μεταγενεστέρως, ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς εἶχε παραλάβει τὴν Κοσμολογίαν του παρὰ ἀρχαιοτέρου τινὸς Φυσικοῦ. Οὕτω π.χ., ἡ

έν κεφ. 17 (L. 14) καὶ 37 διάκρισις τῶν ἀρτηριῶν ἀπὸ τῶν φλεβῶν καταβιβάζει τὸ βιβλίον εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Πραξαγόρου (300 π.Χ.), διότι ὁ Ἀριστοτέλης χρησιμοποιοῖ εἰσέτι τὸν ὄρον ἀρτηρία πρὸς ὀνομασίαν τῆς τραχείας.

Εἰς πρόσφατον ἐργασίαν τοῦ J. Mansfeld, Ps. - Hipp. Tract περὶ Ἑβδομ. and Gr. Philos., *Wijsg. Tekst. Stud.* 20, 1971, τῆς ὁποίας ἀνέγνωσα τὴν ἀνάλυσιν ὑπὸ τοῦ H. Thesleff (*Gnom.* 45, 3, 232, 1973), ὑποστηρίζεται ὅτι τὸ περὶ Ἑβδομάδων ἐγράφη μετὰ τὸν Ποσειδώνιον τὸν 1ον αἰῶνα π.Χ. καὶ ὅτι τὸ ἱατρικὸν μέρος αὐτοῦ ἐπηρεάσθη ὑπὸ τῆς πνευματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀθηναίου καὶ τῆς Στοᾶς. Ἡ φιλολογικὴ ἀνάλυσις ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν εἶναι παλαιότερον τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Θεοφράστου. Μεγάλαι ὁμοιότητες παρατηροῦνται μετὰ τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ ψ. - ἀριστοτελικοῦ περὶ Κόσμου, ὡς καὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῦ Ἀετίου, τοῦ ὁποίου τὴν πηγὴν ὁ Diels τοποθετεῖ μετὰ τὸν Ποσειδώνιον. Ἐκ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ ἐν λόγῳ εἰς τὸν Τίμαιον παρελήφθη, κατὰ Mansfeld, ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις, ἣτοι πρόκειται περὶ ὑποθέσεως ἀνατρεπούσης τελείως τὴν μέχρι σήμερον χρονολογικὴν ἑνταξίν τοῦ βιβλίου. Μὴ ἀναγνώσαντες τὸ πρωτότυπον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντικρούσωμεν καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφέως, εὐκόλως ὅμως πειθόμεθα εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἀναλύσαντος τὴν ἐργασίαν H. Thesleff, ὅτι οὐδὲν πειστικὸν ἐπιχείρημα προεβλήθη διὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ περὶ Ἑβδομάδων μετὰ τὸν Ποσειδώνιον. Πράγματι δὲ ποῖον λόγον θὰ εἶχεν ὁ ὑποτιθέμενος ἀλεξανδρινὸς πλαστογράφος νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν Ἰπποκράτη τὴν τελείως ἀρχαϊκὴν (ἐκτὸς τῆς σφαιρικῆς γῆς) καὶ ἐν πολλοῖς φαντασιώδη κοσμολογίαν καὶ γεωγραφίαν, ἀντὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ τὸν παραστήσῃ ὡς πρόδρομον, ἂν μὴ προφήτην, ὅλων τῶν μεταγενεστέρων ἀνακαλύψεων, ὅπως εἶχε γίνεαι καὶ διὰ τὸν Πυθαγόραν;

Ἡ διαίρεσις τοῦ κόσμου κατὰ τὸ περὶ Ἑβδομάδων εἶναι ἡ ἐξῆς. Ὁ Ὀλυμπος, ἣτοι ἡ πυρώδης σφαῖρα (ὁ ὄρος σφαῖρα ἐχρησιμοποιοῖθη ὑπὸ τοῦ Εὐδόξου, ἴδε Ἀριστ. *Μεταφ.* 12, 8, 1073β17-38., Σιμπλ. Ὑπ. Οὐρ. 493). Ὁ Ὀλυμπος κεῖται προδήλως πέραν τοῦ κόσμου, διότι δὲν συμμετέχει εἰς τὴν περιστροφὴν του. Τὸ στερεὸν ἐξωτερικὸν περίβλημα τοῦ κόσμου, καλούμενον, ἀκριτος πάγος, ἴσως συμπίπτει μετὰ τῆς σφαίρας τῶν ἀπλανῶν, οἷτινες ἐνομίζοντο ὅτι ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ στερεώματος. Περὶ αὐτῶν ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου παρεδέχεται ὅτι ἀντανακλοῦν τὸ φῶς τῆς πυρώδους σφαίρας ἢ καὶ τοῦ ἡλίου ἴσως. Ἀκολουθοῦν κατόπιν αἱ σφαῖραι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης. Εἶτα ἔπεται ἡ σφαῖρα τοῦ ἄερος, τὸ περιβάλλον

τὴν γῆν ὑγρὸν (ὁ ὠκεανὸς) καὶ ἐν τῷ κέντρῳ ἡ ἀκίνητος γῆ, περὶ τὴν ὁποίαν πᾶσαι αἱ λοιπαὶ σφαῖραι περιστρέφονται, πλὴν τοῦ Ὀλύμπου. Ἡ κοσμολογία αὕτη ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα μετὰ τῆς περιγραφομένης ἐν τῷ περὶ *Διαίτης* (I, 10., *Ἐνυπν.* 89). Καὶ ἐν αὐτῇ διακρίνονται ὁ περιέχων πάγος (τὸ στερέωμα), τὰ ἄστρα, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, ὁ ἀήρ, τὸ ὑγρὸν καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἡ ἀκίνητος γῆ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ ὅτι ἡ σφαιρικότης τῆς γῆς ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου. Διότι ἐν κεφ. 38 λέγει, ὅτι ὁ νότιος ἄνεμος ἐξορμαῖται ἐκ τῶν πάγων τοῦ νοτίου πόλου καὶ εἶναι συνεπῶς ἐν ἀρχῇ ψυχρὸς, ὅπως καὶ ὁ Βορρᾶς, θερμαίνεται ὅμως διερχόμενος ἀνωθεν τῶν τροπικῶν.

Ὡς πρὸς τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις τοῦ περὶ *Ἐβδομάδων*, συμφωνοῦμεν μὲ τὴν γνώμην τοῦ H. Diels. Οὕτω δεχόμεθα ὅτι ἡ τοποθέτησις τῆς Ἰωνίας εἰς τὰς φρένας τῆς γῆς, δέον νὰ ληθῆ ἐν τῇ γεωγραφικῇ της ἐννοίᾳ, καὶ δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι καὶ τὸ κέντρον τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως, ὡς ἀναμφισβητήτως ἐτύγχανε πρὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων (477 π.Χ.). Συνεπῶς ἡ σύγκρισις τῆς Ἰωνίας μετὰ τῶν φρενῶν δὲν τοποθετεῖ τὸ βιβλίον εἰς τὴν πρὸ τοῦ Δαρείου ἐποχὴν, ὡς νομίζει ὁ Roscher ἢ περὶ τὰ 500 π.Χ. ὡς ὁ Kranz. Οὕτε δὲ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (I, 170), ὅτι ἡ Ἰωνία διεφθάρη μετὰ τὴν περσικὴν κατάκτησιν, πρέπει νὰ ληθῆ κυριολεκτικῶς. Καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς Μιλήτου μόνον ἐν μέρει μετῴκηθη ὁ πληθυσμὸς εἰς τὴν Μεσοποταμίαν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτῆς (G. Gray-M. Cary, *Cambr. Anc. Hist.* 4, 227, 1927). Ἡ Ἰωνία ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη παρέμεινε τὸ κέντρον τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως, διότι Ἴωνες ἦσαν οἱ φιλόσοφοι Ἡράκλειτος, Μέλισσος, Ἀναξαγόρας, Διογένης, οἱ ἱστορικοὶ Ἐκαταῖος καὶ Ἡρόδοτος, οἱ καλλιτέχνη Τηλεφάνης, Παρράσιος, Ἀπελλῆς, ὁ κιθαρῳδὸς Τιμόθεος, οἱ μαθηματικοὶ Οἰνοπίδης καὶ Ἴπποκράτης ὁ Χῖος, εἰς τὸν ἰωνικὸν δὲ πολιτισμὸν ἀνήκουν καὶ οἱ ἰωνιστὶ γράφοντες ἰατροὶ Εὐρυφῶν, Ἴπποκράτης, Κτησίας, Πόλυβος κ.ο.κ. Καὶ ἂν ἔτι παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ Roscher, καθ' ἣν ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου ἦτο Μιλήσιος, καὶ πάλιν εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ Μίλητος ἐπανιδρύθη μετὰ τὰς ναυμαχίας τῆς Μυκάλης (479 π.Χ.) καὶ τοῦ Εὐρυμέδοντος (468 π.Χ.), ὁπότε ὁ συγγραφεὺς δυνατὸν νὰ ἤγκασε καὶ μετὰ ταῦτα. Ἦδη τὸ 450 π.Χ. ὁ πληθυσμὸς τῆς Μιλήτου ὑπολογίζεται εἰς 60.000 κατοίκους (H. Berne, *Gr. Gesch.* 1931).

Ὡς πρὸς τὴν σπαρτιατικὴν ἡγεμονίαν, αὕτη κατανέμεται εἰς δύο περιόδους. Ἡ πρώτη ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς ἥττης τῶν Τεγεατῶν καὶ τῶν Ἀρ-

γείων περί τὰ μέσα τοῦ βου αἰῶνος καὶ φθάνει μέχρι τῆς Δηλιακῆς συμμαχίας τὸ 477 π.Χ. Ἡ δευτέρα ἄρχεται ἀπὸ τῆς νίκης ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸ 404 π.Χ. καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡγεμονίας τῶν Θηβῶν, τὸ 379 π.Χ. Πρὸ τῆς Δηλιακῆς συμμαχίας ἡ Ἰωνία συνεπολέμει μετὰ τῶν Περσῶν ἐναντίον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἡγουμένων τῶν Σπαρτιατῶν. Ἄν ἐπομένως ἀποδοθῇ πολιτικὴ χροιά εἰς τὸ ἐπίθετον *μεγαλόφυχος* διὰ τοὺς Πελοποννησίους, θὰ ἦτο πολὺ ἀπίθανον ὁ ὑποθετικὸς Μιλήσιος συγγραφεὺς νὰ ἀπεκάλει οὕτω τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του. Φυσικώτερον θὰ ἦτο τοῦτο μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Ἀθηνῶν τὸ 404 π.Χ., ὅποτε συμπίπτει περίπου μετὰ τὴν χρονολογίαν τῆς κοσμολογίας τοῦ βιβλίου. Μᾶλλον ὅμως διὰ τοῦ *μεγαλόφυχος* ἐννοοῦνται οἱ μυθικοὶ ἥρωες καὶ βασιλεῖς τῆς Πελοποννήσου. Τὸ ὅτι δὲ εἰς τὸ μέσον τῆς γῆς τίθεται ἡ Ἰωνία ἀντὶ τῶν Δελφῶν, πρέπει ἐπίσης νὰ ἀποδοθῇ εἰς τοπικιστικὸν πνεῦμα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ὅτι οἱ Βραγχίδαι ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὡς ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς. Ἡ φήμη τοῦ Δελφικοῦ μαντείου ὑφίστατο ἤδη ἀπὸ τῆς 7ης ἑκατονταετηρίδος, ὡς μαρτυροῦν τὰ ἀναθήματα τοῦ Μίδου καὶ τοῦ Γύγου, καθὼς καὶ ὁ εἰς τὸν Κροῖσον δοθεὶς χρησμός (Ἡρόδ. 5, 1). Ἡ παράλειψις τῆς Λυδίας δὲν ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ταυτισμοῦ αὐτῆς μετὰ τῆς Ἰωνίας, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Λυδοὶ ἦσαν σχεδὸν συνεχῶς ἐν ἐμπολέμῳ καταστάσει μετὰ τῶν Ἰώνων (Ἡρόδ. I, 14, 23, 26, 27). Ἄν πάλιν ὑποβιβάσωμεν τὴν χρονολογίαν συγγραφῆς τοῦ βιβλίου μετὰ τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἰωνίας, τότε ἡ παράλειψις τοῦ Περσικοῦ κράτους παραμένει ἀκατανόητος. Ἀλλὰ τὸ ὅτι ἡ γεωγραφία τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* εἶναι τελείως αὐθαίρετος ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας, μὴ νοητῆς δι' ἓνα Μιλήσιον. Κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα ἡ Μίλητος ἦτο σύμμαχος τῆς Ἐρετρίας καὶ τὸ 510 π.Χ. τῆς Συβάρειος. Πασίγνωστα ἐπίσης ἦσαν εἰς τοὺς Ἰωνας τὰ ταξείδια τῶν Φωκαέων καὶ τοῦ Σαμίου Κωλαίου μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ Σῆρις ἐν Ἰταλίᾳ ἦτο ἀποικία τῶν Κολοφωνίων, ἡ Δικαιαρχία τῶν Σαμίων, ἡ Γέλα καὶ ὁ Ἀκράγας τῶν Ροδίων, ἡ Ἀλαλία καὶ ἡ Μασσαλία τῶν Φωκαέων κ.ο.κ. Ἡ ἴδρυσις ἐν τούτοις πολλῶν τῶν ἀνωτέρω ἀποικιῶν προηγῆθη τῆς ἀλώσεως τῆς Μιλήτου τὸ 491 π.Χ., ἐπομένως δὲ ἔπρεπε νὰ ἦσαν γνωσταὶ εἰς τὸν ὑποθετικὸν Μιλήσιον συγγραφεὰ τοῦ βιβλίου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ H. Diels ἠνάγκασαν τὸν Roscher νὰ παραδεχθῇ τελικῶς, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* περιέλαβεν εἰς τὴν γεωγραφίαν του, πλὴν τῆς Πελοποννήσου, μόνον τὸ ἀ-

ποικιακὸν κράτος τῆς Μιλήτου, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς αἰγυπτιακῆς Ναυκράτιδος.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀνθρωπόμορφος παράστασις τῆς γῆς κατὰ τὸ περὶ Ἑβδομάδων εἶναι τελείως ἀυθαίρετος, διότι ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ τράχηλος, ἦτοι ἡ Πελοπόννησος καὶ ὁ Ἴσθμός, δὲν συνάπτονται μετὰ τῆς ἄνω κοιλίας, ἦτοι τῆς Αἰγύπτου, ἐνῶ ἡ κάτω κοιλία, ἦτοι ὁ Εὐξείνος, χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἄνω κοιλίας ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ διαφράγματος, τῆς Ἰωνίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν κάτω ἄκρων, ἦτοι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῶν δύο Βοσπόρων. Φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἐκ μιᾶς τόσον φανταστικῆς γεωγραφίας, οὐδὲν συμπέρασμα δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τυχὸν μνείας ἢ παραλείψεως ὠρισμένων τόπων.

Δικαίως ὅμως ὁ Roseher ὑπογραμμίζει τὴν παράλειψιν τῶν ἑπτὰ μουσικῶν τόνων κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἑπτάδων, ἣτις δυσκόλως ἐξηγεῖται, ἐκτὸς ἂν τὸ περὶ Ἑβδομάδων εἶναι κολοβόν. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἑπτάχορδου, ἂν καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν Τέρπανδρον (περὶ τὰ 670 π.Χ.), εἶναι ἀσφαλῶς ἀρχαιότερα, διότι ἡ ἑπτάχορδος λύρα ἀπεικονίζεται ἤδη εἰς τὴν μινωϊκὴν σαρκοφάγον τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν Κρήτῃ. Οὐδὲν ἐπίσης συμπέρασμα δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς παραλείψεως τῶν ἑπτὰ μεγαλύτερων μεσογειακῶν νήσων, γνωστῶν καὶ εἰς τὸν κωμικὸν Ἄλεξιν (*Fr.* 268 K.). Αἱ μεγάλαι νῆσοι Σικελία, Σαρδηνία καὶ Κορσικὴ ἦσαν γνωσταὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀπὸ τῆς 8ης ἑκατονταετηρίδος, ἂν μὴ καὶ ἀπὸ τῆς μυκηναϊκῆς ἐποχῆς.

Οὐδὲν χρονολογικὸν στοιχεῖον προκύπτει ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν ἐν κεφ. 9 ἀναφερομένων ἑπτὰ φωνηέντων. Κατὰ τὸν A. Kirchhoff (*Stud. Gr. Alph.* 1887), τὸ ω καὶ τὸ η εἰσῆχθησαν ἐν Ἰωνίᾳ μετὰ 620 - 550 π.Χ. Κατὰ τὸν W. Larfeld (*Gr. Epigr., Handb. Kl. Alt. Wiss.* I, 5, 1914) τὸ η καὶ τὸ ω ἀπαντοῦν ἐν Ναυκράτιδι ἤδη ἀπὸ τοῦ 650 π.Χ., ἐν Ἀττικῇ δὲ τὸ η ἀπὸ τοῦ 575 π.Χ. καὶ τὸ ω πρὸ τοῦ 525 π.Χ.

Ὁ καθορισμὸς εἰς ἑπτὰ τῶν κυρίων ἀνέμων ἐν κεφ. 3 τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, ἐπιτυχάνεται διὰ τῆς παραλείψεως τοῦ Ἀργέστου. Ἐν τῇ θέσει τοῦ Καικίου τοποθετεῖται ὁ Βορέας, τούτου δὲ τὴν θέσιν καταλαμβάνει ὁ Ἄρκτος. Κατὰ τὸν M. Wellmann (ἴδε ἄνωτέρω), ἡ κατάταξις αὕτη τῶν ἀνέμων συμφωνεῖ μετὰ τῆς τοῦ Ἐρατοσθένους τοῦ Κυρηναίου (275 - 194 π.Χ.), τὸ χρησιμοποιοῖ δὲ ὡς ἐπιχείρημα διὰ νὰ ἀποδώσῃ τὸ βιβλίον εἰς τὸν Κυρηναῖον ἰατρὸν Πρῶρον (54, A, 6 D. K.). Τὰ ἐν τῷ ἰδίῳ ὅμως κεφαλαίῳ ἀναφερόμενα περὶ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ κόσμου, ὡς προκύπτουν τοῦλάχιστον ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ λατινικοῦ κει-

μένου μετὰ τῆς ἀραβικῆς παραφράσεως, εἶναι πιθανῶς πυθαγορείου προελεύσεως (Ἄριστ. *Φυσ.* 4, 6, 213β22., Στοβ. *Ἐκλ.* I, 18, 1γ, ἴδε καὶ 58, B, 29 D. K.), ἐκτὸς ἂν τὰ ἀποδώσωμεν ὅπως ὁ Mansfeld εἰς τὸν Ποσειδώνιον.

Ἡ πρόταξις κοσμολογικῆς εἰσαγωγῆς ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλα ἱπποκρατικὰ συγγράμματα. Τὸ κυριώτερον τούτων εἶναι τὸ περὶ *Διαίτης* (περὶ *Ἐνυπνίων*), τοῦ ὁποίου ἡ κοσμολογία, ὡς ἐλέχθη, παρουσιάζει πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς ἐκείνην τοῦ περὶ *Ἑβδομάδων*. Εἰς τὰ κεφ. 9 καὶ 10, καθὼς καὶ εἰς τὸ περὶ *Ἐνυπνίων* 90, διακρίνονται αἱ ἐξῆς σφαιραί. Τὸ περιβάλλον τὸν κόσμον στερέωμα, ἡ περίοδος τῶν ἄστρον, ἡ τοῦ ἡλίου, ἡ τῆς σελήνης, ὁ ἀήρ, τὸ ὑγρὸν (θάλασσα) καὶ ἡ γῆ ἐν τῷ κέντρῳ. Ταῦτα ἐλάχιστα διαφέρουν ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἐν κεφ. 11 τοῦ περὶ *Ἑβδομάδων*. Ἐπίσης τὰ ἐν περὶ *Διαίτ.* 38 λεγόμενα περὶ τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς (πάγοι τοῦ νοτίου πόλου καὶ ζώνη τῶν τροπικῶν) ἀποτελοῦν ἐπιβεβαίωσιν ὅτι ἡ ἰδία παράστασις περὶ τῆς γῆς ἀπαντᾷ καὶ ἐν περὶ *Ἑβδομ.* 2, ἔστω καὶ ἂν ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ἐκφράζεται ἀσαφῶς, ὡς νομίζουσιν ὁ Kranz καὶ ὁ West. Ἐν τῷ περὶ *Διαίτ.* 23 γίνεται μνεία τῶν ἑπτὰ φωνηέντων, ὅπως καὶ ἐν τῷ περὶ *Ἑβδομ.* 9. Αἱ ἐν περὶ *Διαίτ.* 23 μνημονευόμεναι ἑπτὰ αἰσθήσεις εἶναι παραβλητέαι πρὸς τὴν παρομοίαν διαίρεσιν αὐτῶν ἐν περὶ *Ἑβδομ.* 8. Αἱ ὁμοιότητες αὗται καθιστοῦν πολὺ πιθανὴν τὴν ἀλληλοεξάρτησιν τῶν δύο βιβλίων, ὅποτε ὅμως, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀρχαιότερον πρέπει νὰ θεωρηθῇ τὸ περὶ *Ἑβδομάδων*, διότι ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις εἶναι ἐν γένει ξένη διὰ τὸ περὶ *Διαίτης*, πλὴν τοῦ κεφ. 23, ὅπερ πιθανῶς ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν ὑπὸ τοῦ προηγηθέντος βιβλίου.

Κοσμολογικὴν εἰσαγωγὴν περιέχει καὶ τὸ περὶ *Σαρκῶν*. Τὸ βιβλίον τοῦτο πιθανῶς ἀποτελεῖ εἰσαγωγὴν μεγαλυτέρου τινὸς ἔργου, περὶ *Τέχνης Ἱητρικῆς*, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἐν κεφ. 1. Τὴν ἀπώλειαν τῆς συνεχείας ἀποδεικνύει καὶ ἡ τελικὴ του φράσις ἐν κεφ. 19 ἐγὼ φράσω ἐν ἄλλοισιν. Παραβλητέον πρὸς τὸ περὶ *Ἑβδομ.* 5 εἶναι τὸ περὶ *Σαρκῶν* 12, ὅπου ἀναφέρεται διὰ τοὺς μονίμους ὀδόντας, ὅτι ἄρχονται ἐκφυόμενοι τὸ ἔβδομον ἔτος. Ἐπίσης τὸ περὶ *Σαρκ.* 13, ὅπου λέγεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἐπίδηλος ἀπὸ 7 - 14 ἐτῶν, νεανίσκος τὴν τρίτην ἑβδομάδα, τὴν τετάρτην ἐκφύονται οἱ σωφρονιστῆρες καὶ τὴν πέμπτην συντελεῖται ἡ αὐξήσις τοῦ σώματος. Κυρίως ὅμως ἑπταδικὴν διαίρεσιν ἐμφανίζει τὸ περὶ *Σαρκ.* 19. Κατὰ τοῦτο, τὸ στέμμα διαμορφοῦται ἐν τῇ μήτρᾳ ἐντὸς ἑπτὰ ἡμερῶν, πρβλ. περὶ *Ἑβδομ.* 10. Ἀντιθέτως τὸ ἐν τῷ ἰδίῳ κεφαλαίῳ λεγόμενον,

ὅτι ὁ ἄσιτος ἄνθρωπος ἀποθνήσκει μετὰ ἑπταήμερον δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ περὶ Ἑβδομάδων. Λείπει ἐπίσης καὶ τὸ ἐν περὶ Ἑπταμήνου ὑποστηριζόμενον περὶ τοῦ βιωσίμου τοῦ ἑπταμήνου τόκου. Ὡς ἐκ τούτου ἡ γνώμη τοῦ Roscher, ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα ἀποτελοῦν ἀποσπάσματα τοῦ ἀρχικοῦ περὶ Ἑβδομάδων βιβλίου, δὲν φαίνεται πιθανή, διότι μεταξὺ ἄλλων διαφορῶν δὲν συμφωνοῦν καὶ κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν κρισίμων ἡμερῶν.

Τὸ τρίτον ἱπποκρατικὸν βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτίθεται κοσμοθεωρία, εἶναι τὸ περὶ Φυσῶν. Συμφώνως πρὸς αὐτό, ὁ ἀήρ εἶναι τὸ βασικὸν στοιχεῖον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ σώματι, εἰς αὐτὸν δὲ ὀφείλονται ὅλοι αἱ ἐπερχόμεναι μεταβολαί. Ὁ ἀήρ δὲν εἶναι μόνον τὸ βᾶθρον τῆς γῆς, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 2, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷτιον τῆς ζωῆς καὶ τῶν νόσων. Ὅμοιαι δοξασταὶ ἀποδίδονται εἰς τὸν μέγαν Ἱπποκράτη ὑπὸ τοῦ ἀνωνύμου ἱατροῦ τοῦ Λονδινείου χειρογράφου (H. Diels, *Herm.* 28, 407, 1893 καὶ *Suppl. Arist.* 3, W. Jones, *Anon. Lond.* 1947), χρησιμοποιοῦντος τὰ Ἱατρικὰ τοῦ Μένωνος, μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους. Πάντως τὸ εἰς ἡμᾶς περιελθὸν βιβλίον περὶ Φυσῶν φαίνεται μᾶλλον ὡς περίληψις ἢ διασκευὴ μεγαλύτερου τινὸς ἔργου. Περὶ τῶν ἀστρονομικῶν συστημάτων, τόσον τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, ὅσον καὶ τῶν προηγουμένων, παραπέμπομεν εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ἡμῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὸ 1970.

Ἡ ἀποδιδόμενη ὑπὸ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων καὶ ἄλλων ἱπποκρατικῶν βιβλίων σημασία εἰς τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ, ἔχει κατὰ τὸν F. Boll (*Neue Jahrb. Kl. Alt.* 41, 1913., *Kl. Schr. Alt.* 1950 καὶ *RE, PW.* 7, 2547, 1907 *Hebdomas* ἴδε καὶ Ἰ. Καλλιτσουνάκι, Ἑπταδ. Ἔρευναι 1922) τὴν προέλευσιν ἐκ τῶν ἑβδομαδιαίων διαιρέσεων τοῦ χρόνου κατὰ τὰς φάσεις τῆς σελήνης. Ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις ἐχρησιμοποιεῖτο παρὰ πολλῶν ἀρχαίων λαῶν, ὡς τῶν Βαβυλωνίων, Αἰγυπτίων, Ἰουδαίων, Περσῶν κ.ο.κ. Τὰ ἑβδομαδιαῖα διαστήματα ἀπαντοῦν καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ. Ὡς ἐλέχθη, ἡ κατὰ ἑπταετίας διαίρεσις τῆς ζωῆς συναντᾶται εἰς τὰς Χίρωνος Ὑποθήκας τοῦ Ἡσιόδου καὶ εἰς ἐλεγείαν τοῦ Σόλωνος. Ἀρχαιόθεν εἶναι γνωσταὶ αἱ ἑπτὰ Πλειάδες καὶ τὰ ἰσάριθμα μεγάλα ἄστρα τοῦ Ὠρίωνος. Τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας τῆς Μεγάλης Ἀρκτου μνημονεύει ἐν ἀπόσπασμα ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἡράκλειτον (22B126a D. K.). Ὁ καθορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑπτὰ πλανημένων οὐρανίων σωμάτων ἐγένετο βραδύτερον, διότι κατὰ πρῶτον ἔπρεπε νὰ διαπιστωθῇ ἡ ταυτότης τοῦ Ἑσπέρου μετὰ τοῦ Ἐωσφόρου, ὡς καὶ ἡ κατάταξις εἰς τοὺς πλανήτας τοῦ δυσκόλως διακρινομένου Ἑρμοῦ. Πλὴν τούτου ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη διέφερον ἐν τῇ ἐμφανίσει ἀπὸ τῶν λοιπῶν πλανητῶν.

Συνεπῶς μόνον ἀπὸ τῶν νεωτέρων ἔργων τοῦ Πλάτωνος (*Πολιτ.* 10, *Τίμαιος*, *Νόμοι*) ἐπεκράτησεν ὁ καθορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν εἰς ἑπτὰ, ἡ δὲ ὀνομασία των ἀπὸ τῆς μεταπλατωνικῆς Ἑπινομίδος. Πολὺ ἐν χρήσει ἦσαν καὶ τὰ ἑβδομαδιαῖα διαστήματα ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν θεῶν, ὡς τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Διονύσου, τῆς Ἥρας καὶ τῆς Δήμητρος. Διὰ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Διόνυσον ἐλέγετο, ὅτι ἐγεννήθησαν ὡς ἑπτάμηνα βρέφη, ἅτινα διὰ τοῦτο ἴσως ἐνομίζοντο ὡς βιώσιμα. Ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπου ἐπεκράτουν οἱ δύο οὗτοι θεοί, ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς μέτρησιν τοῦ χρόνου ἡ ἑπταετηρίς.

Αἱ πλεῖσται τῶν προαναφερομένων ἑπταμερῶν διαιρέσεων προηγούνται τῶν Πυθαγορείων, οἵτινες εἰς τὰς περὶ τῶν ἀριθμῶν θεωρίας των περιέλαβον καὶ τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ. Ὅπως ἀναφέρεται, ἐσχέτιζον τὸ 7 μετὰ τοῦ νοῦ, τῆς υγείας καὶ τοῦ φωτός (*Νικομ. Γερ., Θεολ. Ἀριθμ., Ast*). Ἐν τούτοις, δὲν ἀπέδιδον ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, διότι καὶ τὸ 3, 4, 9 καὶ ἰδίως τὸ 10 ἢ τετρακτὺς, ἦσαν ὁμοίως ἱεροί. Εἰς ἐν ἀμφιβόλου γνησιότητος ἀπόσπασμα τοῦ Φιλολάου λέγεται, ὅτι τὸ 7 εἶναι ἡγεμῶν καὶ ἄρχων ἀπάντων θεός. Τὸ ἀπεκάλει ἐπίσης παρθένον ἀμήτορα καὶ τὸ ἐταύτιζε μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς γεννηθείσης ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός (*Λυδός, περὶ Μην. 2, 12., Φίλ. Κοσμοπ. 100 Cohn., 44B20 D. K.*). Διὰ τοῦτο ὁ Roscher ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ ἑπταδικὴ διαίρεσις τοῦ περὶ Ἑβδομάδων δὲν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς πυθαγόρειον ἐπίδρασιν.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι ἐχρησιμοποίησαν τὰς ἑπταδικὰς διαιρέσεις, ὡς π.χ. ὁ Ἡράκλειτος, ὅστις πλὴν τῶν 7 ἀστέρων τῆς Ἄρκτου, λέγει ὅτι καὶ ἡ τελειότης τοῦ ἀνθρώπου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δευτέρας ἑβδομάδος τῆς ζωῆς (*Ἀέτ. 5, 23., 22A18 D. K.*). Κατὰ τὴν δοξογραφίαν, λέγεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους διὰ τὸ ἔμβρυον, ὅτι ἡ διάπλασις του τελειοῦται ἐντὸς 7 ἑβδομάδων (*Ἀθῆν. 3, 78, 13., Ἀέτ. 5, 21., 31A83 D.K.*). Συστηματικώτερον ἐχρησιμοποίησε τὴν ἑπταδικὴν διαίρεσιν ὁ φιλόσοφος Ἴππων (*Κηνησωρ. Die Nat. 7, 2., 38A16 D.K.*). Κατ' αὐτὸν τὰ ἑπτάμηνα βρέφη εἶναι βιώσιμα, τέλεια δὲ γίνονται τὸν 10ον μῆνα. Ἡ ἡβη ἄρχεται τὸ 14ον ἔτος, τελειοῦται δὲ τὸ 17ον. Ταῦτα εἶναι πλέον ἐξειλιγμένα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἑπταδικὰς διαιρέσεις τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς ἔμβρυολογικὰς γνώσεις τοῦ Ἴππωνος. Κατ' αὐτόν, πρῶτον διαπλάσσεται ἡ κεφαλή, μετὰ δύο μῆνας διαμορφοῦται τὸ ἔμβρυον, κατὰ τὸν 4ον μῆνα παράγονται αἱ σάρκες, τὸν 5ον αἱ τρίχες καὶ οἱ ὄνυχες, τὸν 7ον

δὲ ὁ ἄνθρωπος γίνεται τέλειος. Τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἀξιοσημείωτα, ἂν ὄντως ἐλέχθησαν, διότι ὁ Ἴππων εἶναι πρεσβύτερος τοῦ Σωκράτους.

Τὸ περὶ Ἑβδομάδων ἦτο πιθανῶς γνωστὸν εἰς τὸν Διοκλέα Καρύστιον, διότι οὗτος συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κεφ. 46 ἐναντίον τῶν ἄλλων ἱπποκρατικῶν. Ὁ Διοκλῆς κατὰ τὸν W. Jaeger (*Diokl. Kar.* 1938), ἦτο ὀλίγον νεώτερος τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐνῶ προηγουμένως ἐνομιζέτο ὡς σύγχρονος τοῦ Πλάτωνος. Αἱ δοξασίαι του περὶ τῶν ἐπτάδων συμπίπτουν πολλαχῶς μετ' ἐκείνων τοῦ Στράτωνος, διαδόχου τοῦ Θεοφράστου (285 - 268 π.Χ.). Ἀμφοτέρων δὲ αἱ δοξασίαι ἐπαναλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ Νικομάχου (*Θεολ. Ἀριθμ.* 46, Ast) καὶ τοῦ Μακροβίου (*Somn. Scipion.* 1, 6, 65, ἴδε καὶ W. Roscher, *Hipp. Schr. Siebenzahl* 1913). Αἱ ἐπταδικαὶ αὗται διαιρέσεις εἶναι πλέον πολὺπλοκοὶ ἢ αἱ τοῦ ἡμετέρου βιβλίου, δι' ὃ καὶ πιθανῶς τοῦτο εἶναι ἀρχαιότερον.

Αἱ ἐπταδικαὶ διαιρέσεις τοῦ Ἴππωνος, τοῦ Διοκλέους, τοῦ Στράτωνος καὶ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων ἐπηρέασαν τὸν διαπρεπῆ στωϊκὸν φιλόσοφον Ποσειδώνιον. Εἰς τὸ ὑπόμνημά του εἰς τὸν Τίμαιον περιλαμβάνετο πραγματεία περὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἐπτά, ἐξ ἧς ἦντλησεν ὁ ψ. - Φίλων (*Κοσμοπ.* 36) τὸ ἀπόσπασμα περὶ τῶν ἡλικιῶν τοῦ ἀνθρώπου (περὶ Ἑβδομ. 5). Τὸ ἐν περὶ *Κοσμοπ.* 41 λεγόμενον: φησὶ δὲ καὶ Ἴπποκράτης ἐν ἑβδομάδι κρατύνεσθαι καὶ τὴν πῆξιν τῆς γονῆς καὶ τὴν ἀνάπλασιν τῆς σαρκός, ἀνευρίσκονται ἐν περὶ Ἑβδομ. 1. Τὸ ἐν περὶ *Κοσμοπ.* 42: στοιχείων τε τῶν ἐν γραμματικῇ τὰ λεγόμενα φωνήεντα ἐτύμως ἐπτά ἐστί, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ περὶ Ἑβδομ. 9. Τοῦναντίον αἱ διαιρέσεις τῆς κεφαλῆς, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἐν περὶ *Κοσμοπ.* 40 διαφέρουν τῶν περὶ Ἑβδομάδων καὶ εἶναι πιθανῶς Στωϊκῆς προελεύσεως.

Αἱ ἐν περὶ Ἑβδομάδων ἐπταδικαὶ διαιρέσεις, δύο μὲν τοῦ σώματος, ἀνὰ μία δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ψυχῆς, ἔχουσιν ὡς ἐξῆς. Ἐν κεφ. 7 τὸ σῶμα διαιρεῖται εἰς 1) κεφαλὴν 2) χεῖρας 3) ἔσω σπλάγγνα καὶ φρένας 4) τὸ ὄργανον τῆς οὐρήσεως 5) τὸ γεννητικὸν μόριον 6) τὸ ἀπευθυσμένον καὶ 7) τὰ κάτω σκέλη. Ἐν κεφ. 11 διακρίνονται 1) ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ πρόσωπον 2) ὁ τράχηλος καὶ ὁ μυελὸς 3) τὰ σπλάγγνα καὶ αἱ φρένες 4) τὰ σκέλη 5) οἱ πόδες 6) ἡ ἄνω κοιλία καὶ 7) ἡ κάτω κοιλία. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διαίρεσις αὕτη διαφέρει τῆς προηγουμένης, ὁ Kranz πιστεύει, ὅτι παρενεβλήθη εἰς τὸ κείμενον βραδύτερον, καίτοι ἡ ἀσυνέπεια ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα διὰ τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου. Ἡ διαίρεσις τῆς κεφαλῆς ἐν κεφ. 8 εἶναι ἡ ἀκόλουθος 1) ἡ εἴσοδος τοῦ ψυχροῦ (ἀέρος) 2) ἡ ἐξοδος τοῦ θερ-

μοῦ (ἐκπνοή) 3) οἱ ὀφθαλμοὶ 4) τὰ ὄτα 5) ἡ ρις 6) ἡ κατάποσις διὰ τῆς τραχείας (πιθανῶς τῶν ὑγρῶν) καὶ τοῦ οἰσοφάγου 7) ἡ γλῶσσα. Ἡ ψυχὴ κατὰ τὸ κεφ. 10 συνίσταται 1) ἐκ τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ (αἰθερίας προελεύσεως) 2) τοῦ ψυχροῦ ἀέρος 3) τοῦ ὑγροῦ 4) τοῦ γεώδους 5) τῆς χολῆς 6) τοῦ αἵματος καὶ 7) τοῦ φλέγματος. Τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν μετὰ πόσης αὐθαιρεσίας ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου προέβη εἰς τὰς ἑπταδικὰς του διαιρέσεις.

Διὰ τὸ σημειολογικὸν καὶ θεραπευτικὸν μέρος τοῦ περὶ Ἑβδομάδων ὑφίσταται ὁμοφωνία ὄλων τῶν νεωτέρων μελετητῶν, συμπεριλαμβανομένου τελικῶς καὶ τοῦ Roscher, ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ἰδίαν ἐποχὴν περίπου ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ ἱπποκρατικὰ βιβλία. Ὁ J. Ilberg (Med. Schr. Siebenzahl., Gr. Stud. Lipsius 22, 1894) ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινούς ἰατροὺς τὸ βιβλίον κατετάσσετο εἰς τὴν Κνιδίαν Σχολήν. Πράγματι δὲ ὁ Γαληνὸς τὸ κατατάσσει ὁμοῦ μετὰ τῶν περὶ Νούσων I, II, III καὶ τὸ περὶ Ἐντ. Παθῶν. Ταῦτα κατὰ τὸν Ilberg εἶχον ὡς πρότυπον τὰς Κνιδίας Γνώμας τοῦ Εὐρυφῶντος, ὡς ἐξάγεται καὶ δι' ἀντιπαραβολῆς ἀποσπάσματος τοῦ ἀνωτέρω ἰατροῦ παρατιθεμένου ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ (13, 888 K.) μετὰ τοῦ Ἴππ. περὶ Νούσ. II, 68. L. 7, 104. Ὁ Εὐρυφῶν θεωρεῖται ὡς ὀλίγον πρεσβύτερος τοῦ Ἴπποκράτους, μνημονεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ Πλάτωνος (Γαλην. 5, 322). Κατὰ τὸν Ilberg, τὸ ἱατρικὸν μέρος τοῦ περὶ Ἑβδομάδων διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὴν αἰτιολογίαν τῶν πυρετῶν κεφ. 13 - 23, τὴν θεραπείαν κεφ. 24 - 39 καὶ τὴν σημειολογίαν κεφ. 40 - 52. Τὸ ἱατρικὸν μέρος δὲν ἀκολουθεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἑπταδικὴν διαίρεσιν τοῦ κοσμολογικοῦ. Οὕτως ἐν κεφ. 13 ἀναφέρεται ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ἐνῶ ἐν κεφ. 24 εἰσάγονται ἐπὶ πλέον τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν. Ἐν κεφ. 15 μνημονεύονται τὰ 4 στοιχεῖα τῆς Φύσεως, ἦτοι τὸ θερμὸν τοῦ ἡλίου, ὁ ψυχρὸς ἀήρ, τὸ ὑγρὸν ὕδωρ καὶ ἡ ὀστεώδης καὶ σαρκώδης γῆ. Εἰς τὰ κεφ. 19, 20, 21, 22 τὸ ἔτος διαιρεῖται τριμερῶς, ἦτοι εἰς χειμῶνα, θέρος καὶ φθινόπωρον. Ἐν κεφ. 23 ἡ διαίρεσις αὐτοῦ γίνεται ἀναλόγως τῶν ἐπικρατούντων νοσημάτων 1) ἀπὸ τῆς ἐπιτολῆς τῶν Πλειάδων μέχρι 2) τῆς ἐπιτολῆς τοῦ Κυνὸς καὶ ἐκεῖθεν μέχρι 3) τῆς ἐπιτολῆς τοῦ Ἄρκτου καὶ κατόπιν μέχρι 4) τῆς δύσεως τῶν Πλειάδων, ὅποτε παύουν τὰ νοσήματα μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου κύκλου. Κατὰ τὰ κεφ. 14, 24, 27, 31, 38 οἱ νοσηροὶ χυμοὶ εἶναι δύο, τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολή. Ἐν κεφ. 52, ἀν ἀκολουθήσωμεν τὸν Ἄφορ. VIII, 12, ὡς εἶναι εὐλόγον, διακρίνονται τρεῖς χυμοί, τὸ φλέγμα, ἡ χολή καὶ τὸ αἷμα, ἐνῶ αἱ σάρκες (καὶ τὰ ὀστέα) ἀνή-

κουν εἰς τὸ γήϊνον στοιχεῖον. Ὅμοίως ἐν κεφ. 30 μνημονεύονται οἱ τρεῖς ἀνωτέρω χυμοί, παραλειπομένης τῆς μελαίνης χολῆς.

Ὡς κρίσιμοι ἡμέραι λογίζονται αἱ 7η, 9η, 11η, 14η, 21η, 28η, 35η, 42α, 49η, 56η, 63η, ἥτοι ἐξαιρέσει τῆς 9ης καὶ τῆς 11ης, κατὰ ἐβδομαδιαῖα διαστήματα. Ὅμοίως κρίσιμοι εἶναι καὶ οἱ 5ος, 7ος, 9ος, 14ος μῆνες, κατὰ τὸ κεφ. 26. Ἡ πλευρῖτις καὶ ἡ περιπνευμονία κρίνονται τὴν 7ην 9ην, 14ην καὶ 21ην ἡμέραν. Ἡ ἐπικρατοῦσα ἐπταδικὴ διαίρεσις διὰ τὰς κρίσεις ἐν τῷ περὶ Ἑβδομάδων ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ ψ. - Φίλωνος Κοσμοπ. 41, λέγοντος ὅτι οἱ συνεχεῖς πυρετοὶ τῇ ἐβδόμῃ μάλιστα πως ἡμέρα διακρίνονται. Ὡς κύριον αἷτιον τῶν νόσων ἐκλαμβάνεται ἡ διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, ὁπότε ὡς ἐνεργὸν στοιχεῖον λογίζεται τὸ θερμόν. Οὕτως ἐν κεφ. 14 ἀναφέρεται, ὅτι τὸ θερμόν μεταβάλλει τοὺς χυμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τὴν ποιότητα τῶν ὑγρῶν. Ἐν κεφ. 16 ὑποστηρίζεται, ὅτι τὰ ἀνθρώπινα νοσήματα παράγονται λόγῳ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ θερμοῦ. Τὸ βιβλίον ὅμως χρησιμοποιοεῖ καὶ τὴν τετραμερῆ διαίρεσιν τῶν φυσικῶν ποιότητων, τὴν ἀναγομένην εἰς τὸν Ἐμπεδοκλῆ. Οὕτως ἐν κεφ. 18 διακρίνει τὴν θερμότητα τὴν ἐρχομένην ἐκ τοῦ ἡλίου, τὸν ψυχρὸν ἀέρα, τὴν ὑγρότητα τοῦ ὕδατος καὶ τὴν ξηρότητα τῆς γῆς. Ἐν κεφ. 24 ὁμοίως ἀναφέρει τὰς τέσσαρας ποιότητας, ἥτοι τὸ θερμόν, τὸ ψυχρόν, τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν, ἀλλ' ἐν κεφ. 15 παραλείπει τὸ τελευταῖον. Ἐν κεφ. 24, μόνον τὸ Ἀμβροσιανὸν ἀπαριθμεῖ τὰς ἀνωτέρω τέσσαρας ποιότητας, ἐνῶ τὸ Παρισινὸν παραλείπει τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν, πιθανῶς ὀρθῶς διὰ τὸ ἐπακολουθοῦν *utraque*.

Τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ τονίζει πολὺ περισσότερο τὸ περὶ Διαιτήσεως, τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἡρακλείτου. Τὸ θερμόν ταυτίζεται πρὸς τὸ πῦρ, ἥτοι εἶναι θερμόν καὶ ξηρόν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ὕδωρ. Τὸ περὶ Διαιτήσεως δέχεται ὡς βασικοὺς χυμοὺς τὴν χολὴν καὶ τὸ φλέγμα (περὶ Ἐνυπν. 89), διακρίνει δὲ καὶ τὰς χολώδεις καὶ φλεγματώδεις κράσεις (Διαιτ. II, 53), ὁμοίως καὶ τὰ διαχωρήματα (II, 54). Ἄλλα ἱπποκρατικὰ βιβλία, πλὴν τῆς δράσεως τῶν χυμῶν, δέχονται καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, ὡς τὸ περὶ Νούσων II. Τὰ βιβλία περὶ Φύσεως Ἀνθρώπου, περὶ Παθῶν, Τόπ. κατ' Ἀνθρώπου προσθέτουν εἰς αὐτὰ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν. Ἰδιόρρυθμος εἶναι ἡ διαίρεσις τοῦ περὶ Σαρκῶν εἰς θερμόν, ψυχρόν, κολλῶδες καὶ λιπαρόν. Κατὰ τὸ βιβλίον τοῦτο, εἰς μὲν τὸ θερμόν ἀντιστοιχεῖ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ αἰθήρ, εἰς τὸ ψυχρὸν καὶ ξηρόν ἡ γῆ, εἰς τὸ θερμόν καὶ ὑγρὸν ὁ ἀήρ, εἰς τὸ ὑγρὸν δὲ

καὶ παχὺ τὸ ὕδωρ (κεφ. 2). Ἐν κεφ. 13, μεταξύ τῶν συστατικῶν τοῦ σώματος περιλαμβάνονται τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν. Ταῦτα ὅμως διαφέρουν παντελῶς ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ περὶ Ἑβδομάδων καὶ ἀποδεικνύουν τὸ βιβλίον ὡς ξένον πρὸς αὐτό.

Τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ σώματος ἐνυπάρχον θερμὸν καλεῖται ὑπὸ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων τὸ ἔμφυτον θερμὸν (κεφ. 10, 13). Συνηθέστερον ὅμως ἀποκαλεῖται τὸ θερμὸν τῆς ψυχῆς (κεφ. 13, 15, 17, 23, 24, 31, 32, 34α, 38, 40, 45, 52), ἀλλαχοῦ δὲ τὸ θερμὸν τοῦ ἀνθρώπου (κεφ. 6, 50). Τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὸν Ἐμπεδοκλῆ (Ἀέτιος ἐν 31A74 D.K.), χρησιμοποιούμενον ὑπ' αὐτοῦ πρὸς ἐξήγησιν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐκπνοῆς, διότι ὑπὸ τούτου ἐκθλίβεται ὁ ἐν τῷ σώματι ἀήρ πρὸς τὰ ἔξω. Ἦτο ἐπίσης γνωστὸν καὶ εἰς τὸν Διογένη Ἀπολλωνιάτην, διότι κατ' αὐτόν, τὰ ἄψυχα ἀρχικῶς βρέφη ἔλκουν διὰ τῆς εἰσπνοῆς τὸν ψυχρὸν ἀέρα πρὸς ψῦξιν τοῦ ἔμφυτου θερμοῦ (Ἀέτιος ἐν 64A28 D.K.). Εἰς τὰ ἱπποκρατικά βιβλία ἀπαντᾷ ὑπὸ τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν εἰς τοὺς Ἀφορισμούς (I, 14, 15). Ὡς σύμφυτον θερμὸν ἀναφέρεται ἐν περὶ Νούσων I καὶ II, καὶ περὶ Διαίτης II, 62. Τέλος καλεῖται ἔμφυτον πῦρ ἐν τῷ περὶ Καρδίας 6, σύντροφον πῦρ ἐν τῷ περὶ Τέχνης 12 καὶ τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐν τῷ περὶ Διαίτης II, 38. Τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἶναι τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον τῆς Βιολογίας τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς χυμούς, ἡ κλασσικὴ τετραμερὴς διαίρεσις αὐτῶν εἰς αἷμα, φλέγμα, ξανθὴν καὶ μέλαιναν χολὴν ἀπαντᾷ ἐν περὶ Φύσ. Ἀνθρώπου, περὶ Παθῶν, περὶ Νούσων I, II, III, Τόπ. Ἀνθρωπον, Ἐντ. Παθῶν, Ἐπιδημιῶν III, IV, V, VI, Προρρητικὸν II, Διαίτ. Ὁξέων, Κωακ. Προγνώσεις, πιθανῶς δὲ καὶ ἐν περὶ Ἀέρων, Ὑδ. Τόπων, Προγνωστικόν, Ἐπιδημιῶν I, II, VII καὶ περὶ Χυμῶν. Τὰ περὶ Διαίτ. Ὑγιεινῆς, Συρίγγων, Ἱερ. Νούσου, Γυν. Φύσιος, Τροφῆς μνημονεύουν μόνον τὴν χολὴν καὶ τὸ φλέγμα, τὸ δὲ περὶ Τέχνης μόνον τὸ φλέγμα, ὥστε παραμένει ἀβέβαιον ἂν ἀκολουθοῦν τὴν τετραδικὴν διαίρεσιν. Τὸ περὶ Νούσων IV, μετὰ τοῦ περὶ Γονῆς καὶ Φύσ. Παιδίου, ἀκολουθοῦν ἄλλην τετραδικὴν διαίρεσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μέλαινα χολὴ ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ ὕδρωπος. Ἴσως τὴν ἰδίαν διαίρεσιν ἀκολουθεῖ καὶ τὸ περὶ Γυναικείων, ἀποδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Littré εἰς τὸν ἴδιον συγγραφέα. Ὡς ἤδη ἐλέχθη, τὸ περὶ Ἑβδομάδων, ἂν καὶ γνωρίζῃ τὰς μεταβολὰς τοῦ χρώματος τῆς χολῆς, δὲν διακρίνει ἰδιαιτέρως τὴν μέλαιναν χολὴν. Ἐν κεφ. 42 λέγει, ὅτι αὕτη προσλαμβάνει τὸ μελανὸν χρῶμα ἐκ τοῦ αἵματος, ἐπὶ πλέον ὅμως διακρίνει καὶ τὴν ἰώδη χολὴν.

Ἐν τῇ ἀντιπαραβολῇ εἰς τὴν ὁποίαν νῦν θὰ προβῶμεν τοῦ περὶ Ἑβδομάδων πρὸς τὰ ἄλλα ἱπποκρατικά βιβλία, θὰ προτάξωμεν τὸ περὶ Νούσων III, ἐπειδὴ ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν τοῦ προαναφερομένου, μετὰ τοῦ ὁποίου, ὡς θὰ ἴδωμεν, παρουσιάζει πολλὰ τὰ κοινά. Ἐν πρώτοις ἡ τελικὴ φράσις τοῦ περὶ Ἑβδομάδων χρησιμεύει καὶ ὡς ἡ ἀρχικὴ διὰ τὸ περὶ Νούσων III. Πράγματι δὲ τὸ πρῶτον ἐπραγματεύθη ἤδη περὶ τῶν πυρετῶν, ἐνῶ τὸ περὶ Νούσων III δὲν ἀσχολεῖται πλέον περὶ αὐτῶν, ἐξαιρέσει τοῦ κεφ. 6, περιγράφοντος τὸν καυσώδη τοιοῦτον. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ μεταφορὰ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἐκ τοῦ ἐνὸς βιβλίου εἰς τὸ ἄλλο. Ἐν τῷ περὶ Ἑβδομ. 42 καὶ 51 τονίζεται διὰ τῶν ὁμοίων σχεδὸν ἐκφράσεων, ὡς ἐν περὶ Νούσ. III, 6 καὶ 15, ἡ μεγάλη σημασία τῶν ἀπὸ τῆς γλώσσης προγνωστικῶν. Ἐν περὶ Νούσ. III, 10 ἀναφέρεται ἡ ἀνάτριψις τῆς γλώσσης, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 37. Ἡ φράσις ὅταν ἀπῆ τι τῶν σημείων, ἐπαναλαμβάνεται πανομοιότηπως σχεδὸν ἐν περὶ Ἑβδομ. 51 καὶ ἐν περὶ Νούσ. III, 10 καὶ 15. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὴν φράσιν ὅπως μὴ κατεργάσηται τι κακόν, ἐν περὶ Ἑβδομ. 30 καὶ 31, καὶ ἐν περὶ Νούσ. III, 16. Ἡ φράσις ἐν περὶ Νούσ. III, 12 ἀνεμείει διὰ τῶν ρινῶν τὸ πόμα, ἐπαναλαμβάνεται ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Ἡ παραβολὴ πρὸς ἀγγεῖον ζέον ἐν περὶ Νούσ. III, 17 ἀπαντᾷ καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 34α καὶ 38. Ἡ πρόσκλησις πταρμῶν συνιστᾶται ἐν περὶ Νούσ. III, 3, 4, 12 καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 34α, 35, 37. Ἡ ἐν τῷ περὶ Νούσ. III, 13 φράσις ἱμάτια λεπτὰ καὶ καθαρὰ καὶ θερμὰ ἐπιβάλλειν, εἶναι καὶ ἐν τῷ περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν τῷ κεφ. 37 τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου ἀπαντᾷ *de pulmone calidam spirationem*, ἐρμηνεύμενον ἐκ τοῦ περὶ Νούσ. III, 10 ἐκ τοῦ πλεόμενος θερμὸν πνεῦμα. Ἐν τῷ ἰδίῳ κεφ. τοῦ περὶ Ἑβδομάδων συνιστᾶται *caput releuare*, πρβλ. πρὸς τὸ περὶ Νούσ. III, 15 *κουφίζων τὴν κεφαλὴν*. Ἐν περὶ Νούσ. III, 12 καὶ περὶ Ἑβδομ. 30 λέγεται *ἀλείφειν θερμῷ καὶ πολλῷ*. Ἐν περὶ Νούσ. III, 16 *φυλάσσεισθαι...ἠλίους...πόνους*, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 42. Τὸ ἀνέλπιστος ἐν περὶ Νούσ. III, 15 ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ *sine spe* ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν περὶ Νούσ. III, 9 *χλιάσμασιν ὑγροῖσι* ἐρμηνεύει τὸ *teroribus humidis* τοῦ περὶ Ἑβδομ. 33. Ἡ φράσις ἐν περὶ Νούσ. III, 16 *ἀναπνεῖ πυκνὸν καὶ ἀθρόον* ἐπαναλαμβάνεται ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Τὸ ἐν περὶ Νούσ. III, 3 *κρόταφοι πηδῶσι ἀποδίδει τὸ *supercilia...et venas... salientes** τοῦ περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν τῷ περὶ Νούσων III συχνὰ τηροῦνται τὰ ἐβδομαδιαῖα διαστήματα ἐπὶ τῶν κρίσεων, οὕτως ἐν κεφ. 1 ἢ 7η καὶ ἡ 21η ἡμέρα, ἐν κεφ. 2, 3, 7, 8, 9, 10, 14 ἢ ἐβδόμη, ἐν κεφ. 12 ἢ 7η καὶ ἡ 14η,

ἐν κεφ. 13 ἢ 14η, ἐν κεφ. 7 ἢ 7η, 14η καὶ 21η. Ἡ διάρκεια τῆς περιπνευμονίας ἐν *περὶ Νούσ.* III, 15 εἶναι 14 καὶ 21 ἡμέραι, ὡς ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 27. Ἡ τῆς πλευρίτιδος ἐν *περὶ Νούσ.* III, 16 εἶναι ἢ 7η, 9η, 11η, 14η καὶ 21η, ἐξ ὧν μόνον ἢ 11η δὲν ἀπαντᾷ ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 27. Αἱ ὁμοιότητες συνεπῶς μεταξὺ τῶν δύο βιβλίων εἶναι τοιαύτης ἐκτάσεως, ὥστε μᾶλλον ἀποκλείεται νὰ ὀφείλωνται εἰς σύμπτωσιν ἢ εἰς περιγραφὴν παρεμφερῶν θεμάτων, συνηγοροῦν δὲ ὑπὲρ τῆς συγγραφῆς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως.

Τοῦτο ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* μετὰ τῶν *περὶ Νούσων* II καὶ *Ἐντ. Παθῶν*, ἅτινα πραγματεύονται παρεμφερῆ θέματα. Αἱ ὑπάρχουσαι ὁμοιότητες, ἂν καὶ συχναί, συνίστανται κυρίως εἰς στερεοτύπους ἐκφράσεις ἀφορώσας τὴν συμπτωματολογίαν καὶ τὴν θεραπείαν. Οὐσιῶδες ἐν τούτοις εἶναι, ὅτι ἡ ἐφαρμοζομένη εἰς τὰ βιβλία ταῦτα θεραπεία, ὡς π.χ. εἰς τὴν πλευρίτιδα καὶ τὴν περιπνευμονίαν, διαφέρει τῆς ἀκολουθουμένης ἐν τῷ *περὶ Ἑβδομάδων* καὶ *περὶ Νούσων* III. Παραδείγματα ὁμοίων ἐκφράσεων εἶναι ἐν *περὶ Νούσ.* II, 28 ἦν μὴ ραγῆ αὐτόματον καὶ κεφ. 31 αὐτόματον ἐκρήγνυται, ἴδε ἀνάλογα ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 23. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 47 λέγεται περὶ τῆς περιπνευμονίας τὸ μακρότατον, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ *quae longior* τοῦ *περὶ Ἑβδομ.* 27. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 12 καὶ 27 θάλπειν ὡς μάλιστα, εἶναι ὅμοιον μετὰ τοῦ *περὶ Ἑβδομ.* 30. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 14, 54, 57, 69 λούειν πολλῶ θερμῶ, ὡς ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 31. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 12, 13 σιτίοισι...ὡς διαχωρητικωτάτοις καὶ κεφ. 19 σιτία...ὡς διαχωρητικώτατα, ἴδε ὅμοια ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 31. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 51 ἀπεχέσθω...ταλαιπωριέων καὶ κεφ. 74 ἡλίου ἀπέχεσθαι καὶ κεφ. 15 καὶ 50 φυλασσόμενος...ἡλίον, παραβλητέα πρὸς *περὶ Ἑβδομ.* 31. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 20 ταῦτα ποιέων μάλιστα ἂν ὠφελείς, εἶναι ὅμοια μετὰ τῶν *περὶ Ἑβδομ.* 34. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 22 κατακλῖναι ἐς στρώματα μαλθακῶς, ὡς ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 35. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 40 ὑποκλύζειν μαλθακῶ κλύσματι, καὶ ὅμοια ἐν κεφ. 66, 67, 73, πρβλ. πρὸς *περὶ Ἑβδομ.* 37. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 50 ὄσμη οἱ ἐγγίγνεται...οἶον ἀπὸ ἰχθύων, πρβλ. *περὶ Ἑβδομ.* 41. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 71 ὄνειρατα φοβερά, ὡς ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 45. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 68 ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ πελιδνά, ὡς ἐν *περὶ Ἑβδομ.* 51. Ἐν *περὶ Νούσ.* II, 47 οἱ ὄνυχες ἔλκονται τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν καὶ ὅμοια ἐν κεφ. 47, 50, 61, πρβλ. πρὸς *περὶ Ἑβδομ.* 51. Ἐν *περὶ Νούσ.* II,

63 γλῶσσα τραχείη καὶ μέλαινα καὶ χλωρὴ καὶ ξηρὴ καὶ ἐξέρουθος, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν περὶ Νούσ. II, 61, 71 ἀναπνέει ἀθρόον, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Αἱ κρίσιμοι ἡμέραι ἐν τῇ πλευρίτιδι καὶ τῇ περιπνευμονίᾳ ἐν περὶ Νούσ. II, 44, 45, 46, 47 δὲν συμπίπτουν τελείως πρὸς τὰς ἐν περὶ Ἑβδομ. 27. Τὸ ἐν περὶ Νούσ. II, 5 περὶ τοῦ μυελοῦ λεγόμενον ὄθεν περὶ πέφυκε, ἦτοι ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, παραβλητέον πρὸς περὶ Ἑβδομ. 37. Ἐν περὶ Νούσ. II, 5, 6, 8 γίνεται λόγος περὶ καταψύξεως τοῦ αἵματος ἢ τοῦ ἐγκεφάλου, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 51. Τὸ *quod tenebras adpetunt et homines adversatos* τοῦ περὶ Ἑβδομ. 51, συμφωνεῖ περισσότερο μετὰ τοῦ περὶ Νούσ. II, 72 φεύγει καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ σκότος φιλεῖ ἢ πρὸς τὸν Ἄφορ. VIII, 9 σκοτοδιניῶν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀποστρεφόμενος.

Ὀλιγώτεροι καὶ πλέον τυπικαὶ εἶναι αἱ ὁμοιότητες μετὰ τοῦ περὶ Ἐντ. Παθῶν. Ἐν κεφ. 14 ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον, ἀπαντᾷ καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν Ἐντ. Παθ. 48 τὸ μακρότατον διὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου, λέγεται καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 27. Ἐν Ἐντ. Παθ. 28, 32 συνιστᾶται ἡ φλεβοτομία τῆς ἔσω φλεβὸς τοῦ ἀγκῶνος, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν Ἐντ. Παθ. 22, 23 γίνεται λόγος περὶ τήξεως τῆς πιμελῆς, πρβλ. περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν Ἐντ. Παθ. 52 ἀλείφαι πολλῶν θερμῶν τὸ σῶμα, πρβλ. περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν Ἐντ. Παθ. 52 ἀμφιέσαι ἱμάτια μαλθακά, καθαρὰ, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν Ἐντ. Παθ. 10 τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ πρόσθεν καθαίρειν, καὶ παρόμοια ἐν κεφ. 49, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν Ἐντ. Παθ. 13 σιτίοισι... ὡς διαχωρητικώτοισι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Τὸ ἐν Ἐντ. Παθ. 4 οὕτως ἔχοντι ταῦτὰ προσφέρειν, ὅμοιον ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Τὰ ἐν Ἐντ. Παθ. 17 ἡλίου ἀπεχέσθω καὶ κεφ. 9 φυλασσεσθω... τὸν ἥλιον, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Τὰ περὶ Ἐντ. Παθ. 3 λούειν πολλῶν θερμῶν καὶ τὰ παρόμοια ἐν κεφ. 4, 14, 16, 27, 35, 37, 6, 7, 17, 20, 23 εἶναι παρεμφερῆ πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Τὸ ἐν Ἐντ. Παθ. 48 ἐνύπνια... φοβερά, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 45. Ἐν Ἐντ. Παθ. 10, 23 ὄνυχες ἔλκονται, πρβλ. περὶ Ἑβδομ. 51. Τὸ ἐν Ἐντ. Παθ. 52 τὸ ποτὸν καὶ τὰ βρώματα... ἀνὰ τὰς ρῖνας ἀνέρχεται, συμφωνεῖ μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν Ἐντ. Παθ. ὄρχιες ἔλκονται καὶ κεφ. 29 ὄνυχες φοινίκιοι, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 51 (russei).

Μετὰ τοῦ περὶ Παθῶν αἱ ὁμοιότητες εἶναι περιωρισμέναι, ὀφειλόμεναι ἰδίως εἰς τὴν κοινότητα τῶν περιεχομένων. Ἐν περὶ Παθ. 12 λέγεται περὶ τοῦ πυρετοῦ μεθίσταται γὰρ ἐνίστε ἐς τὰς ὀξείας νούσους, ὡς ἐν

περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν περὶ Παθ. 34 αὐτόματον ραγῆ, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν περὶ Παθ. 6 ὅταν μεταβολὴ γένηται, εἴτε ἐκ τοῦ ψύχεος ἐς θάλπος, εἴτε ἐκ θάλπος ἐς ψῦχος, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Παθ. 3 καὶ 18 γίνεται λόγος περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πυρετῶν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 25 (constitutio). Ἐν περὶ Παθ. 12 ἕως ἂν ὁ πυρετὸς μειωθῆ, ἀποδίδει τὸ *minuitur* ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Τὸ περὶ Παθ. 7 κρίνεται δὲ ἡ νοῦσος (πλευριτις) ἢ μὲν βραχυτάτη ἐβδόμη, ἢ δὲ μακροτάτη τετάρτη καὶ δεκάτη, εἶναι ὅμοια μετὰ τῶν ἐν περὶ Ἑβδομ. 27. Περὶ τῆς περιπνευμονίας τὸ περὶ Παθ. 9 λέγει κρίνεται δὲ ἐν ἡμέρησιν, ἢ μὲν βραχυτάτη ἐν τεσσαρεσκαίδεκα, ἢ δὲ μακροτάτη ἐν δυοῖν δεοῦσιν εἴκοσι, διαφέροντα κατὰ τι τῶν ἐν περὶ Ἑβδομ. 27. Μακροτάτη, βραχυτάτη ἀπαντοῦν καὶ ἐν περὶ Παθ. 10 καὶ 11. Ἐν περὶ Παθ. 46 μάλιστα γὰρ ἂν οὕτως ὠφελείας, συμφωνεῖ πρὸς τὸ περὶ Ἑβδομ. 34. Ἐν περὶ Παθ. 2 πταρμόν ποιέοντα, εἶναι ὅμοιον μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν περὶ Παθ. 18 καθαίρειν πρῶτον μὲν τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ παρεμφερῆ ἐν κεφ. 2, 4, 20, 23, 25, 32, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Τὸ ἐν περὶ Παθ. 7 ὑπάγοντι καὶ ψύχοντι κλύσματι, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Ἡ λοῦσις διὰ πολλοῦ θερμοῦ ἐν περὶ Ἑβδομ. 31, ἀπαντᾷ καὶ ἐν περὶ Παθ. 2, 4, 10, 15, 16, 18, 21, 23. Ἐν περὶ Παθ. 41 καὶ 43 κρέατος ὄϊος ὡς νεωτάτης, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Παθ. 15 κλύσαι μαλακῶ κλύσματι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 37. Κατὰ τὸ περὶ Παθ. 11 καὶ 14 τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν καῦσον, γλῶσσα τραχὴ καὶ μέλαινα, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 51. Κατ' ἔννοιαν συμφωνεῖ τὸ περὶ Παθ. 22 τῶν γὰρ νοσημάτων ὅ,τι ἂν ἕτερον ἐν ἑτέρῳ γένηται, ὡς τὰ πολλὰ ἀποκτείνει. ὅταν γὰρ ἀσθενεῖ τῷ σώματι ὄντι ὑπὸ τῆς παρουσίας νοῦσου, ἕτερον νοῦσος ἐπιγένηται, προαπόλλυται ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, πρὸς τὰ λεγόμενα ἐν περὶ Ἑβδομ. 51.

Ἔτι πλέον περιωρισμέναι εἶναι αἱ ὁμοιότητες μετὰ τοῦ περὶ Τόπ. κατ' Ἀνθρωπον. Ἐν κεφ. 24 πιμελή... ἐκθήκεται, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 33 ἐπὴν αὐτομάτη ραγῆ... ἦν δ' ὑπὸ φαρμάκου, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 13 ἔλκεα ἐκθύουσι καὶ κεφ. 33 ἐλκύδρια ἐκθύωσι, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 23, (expuo). Τὸ ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 27 θερμαίνειν ὡς μάλιστα, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 30. Ἡ σύστασις τοῦ καθαίρειν τὴν κεφαλὴν ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 13 καὶ 18, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 23 κάτω γάλακτι κλύσον, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἡ ἔκφρασις ψύχειν τὸν πυρετόν, ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 27 ἀπαντᾷ καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν Τόπ. Ἀνθρ. 19 οἴνω ὕδαρεῖ χρῶ...ὡς μὴ θερμαίνῃ,

ἀπαντᾷ ἐν περιῇ Ἑβδομ. 31. Ἐν Τόπ. Ἐνθρ. 20 κλύζειν... χυλῶ πτισάνης, πιθανῶς ἀποδίδει τὸ *seminum suscis* ἐν περιῇ Ἑβδομ. 31. Ἐν Τόπ. Ἐνθρ. 33 πρὸς δὴ τὸ ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ θερμόν, τὸ ἀπὸ τοῦ φαρμάκου προσελθὸν μανίην ποιέει, πιθανῶς διαλευκαίνει ἐν χωρίον τοῦ περιῇ Ἑβδομ. 34α. Ἐν Τόπ. Ἐνθρ. 17 χρίειν ἐλαίῳ, ὡς ἐν περιῇ Ἑβδομ. 36. Ἐν Τόπ. Ἐνθρ. 16 ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν καὶ ἐν τοῖσιν ὄνυξι πελιδνὰ ὅταν γένηται, πρβλ. πρὸς περιῇ Ἑβδομ. 51. Ἐν Τόπ. Ἐνθρ. 14 ὄνυχες περιτεταμένοι, παραπλήσιον πρὸς τὸ ἐν περιῇ Ἑβδομ. 51. Κρίσιμοι ἡμέραι ἐν τῇ πλευρίτιδι εἶναι ἢ 7η, 9η, 12η, 14η, αἵτινες, ἐξαιρέσει τῆς 12ης, συμφωνοῦν μετὰ τῶν τοῦ περιῇ Ἑβδομάδων.

Μετὰ τοῦ περιῇ Νούσων I ἀνευρίσκονται πολλαὶ συμπτώσεις. Ἐν κεφ. 7 ἀμαθίην... ἰητροῶν, ὡς ἐν περιῇ Ἑβδομ. 16. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 19 μὴ δύνηται... ραγῆναι, μήτε ἀπὸ ταῦτομάτου, μήτε ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐν περιῇ Ἑβδομ. 23. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 4 ρῖγος ἦν λάβη, πῦρ ἐπιλαβεῖν, πρβλ. περιῇ Ἑβδομ. 24. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 25 ὁ μὲν θερμὸς (ιδρῶς) ἀπὸ... τοῦ κακοῦ... λελυπτυσμένος... ὁ δὲ ψυχρὸς... παχύτερος... ἐκχωρεῖ, βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ περιῇ Ἑβδομ. 24. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 15 λέγεται ὅτι ἢ σὰρξ ἔλκει τὸ ὑγρὸν, πρβλ. περιῇ Ἑβδομ. 24. Αἱ κρίσιμοι ἡμέραι τῆς πλευρίτιδος εἶναι ἐν περιῇ Νούσ. I, 26 αἱ 7η, 9η, 11η, 14η, ὡς ἐν περιῇ Ἑβδομ. 27, ἐξαιρέσει τῆς 11ης. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 4 μήτε ὄρην, μήτε ἀκούειν, πρβλ. περιῇ Ἑβδομ. 51. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 24 ψυχομένον οὖν τοῦ αἵματος καὶ ἐν κεφ. 32 ἀναπνεῖ πυκνὸν καὶ ἐν κεφ. 12 ἀναπνεῖ... ἐκ τῶν στηθέων, ἴδε ὅμοια ἐν περιῇ Ἑβδομ. 51. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 28 κατὰ δὲ τάδε ἀπεργάζεται, πρβλ. πρὸς περιῇ Ἑβδομ. 30 καὶ 31. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 15 πλευρίτιδος ὁκόταν ἰσχυρὴ γένηται, ὡς ἐν περιῇ Ἑβδομ. 27. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 15 ἐκτῆκεται τὸ ὑγρὸν, πρβλ. πρὸς περιῇ Ἑβδομ. 33. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 29 ἀπόλλυνται, ἅτε ἀσθενέες ἤδη ἐόντες καὶ ἐτέρης νούσου καινῆς ἐπιγεννηθείσης... ἀπόλλυνται ὑπὸ ἀσθενείης, ὡς ἐν περιῇ Ἑβδομ. 51. Ἐν περιῇ Νούσ. I, 29 ἐκκαίεται ἐξ αὐτῶν τὸ ὑγρὸν τὸ πλεῖστον καὶ κεφ. 35 ὁκόταν δὲ ἐκκαυθῆ καὶ ἀποξηραθῆ παντάπασιν τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος καὶ κεφ. 19 αἵματος ἐξ αὐτέων ἐκκεκαυμένου καὶ κεφ. 33 τὸ μὲν αἶμα πῆγνυταί τε παντελῶς καὶ ψύχεται, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἀποξηραίνεται καὶ οὕτω ἀποθνήσκει καὶ κεφ. 21 ἀφ' ἐαυτοῦ ἀποπνεῖ τὸ θερμόν, ὅλα τὰ ἀνωτέρω λεγόμενα διὰ τὸν καῦσον ἔχουν πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἐν περιῇ Ἑβδομ. 52.

Τὸ ἐν τῇ Ἰπποκρατικῇ Συλλογῇ ὑπὸ τοὺς τίτλους περιῇ Γονῆς, περιῇ

Φύσ. Παιδίου καὶ περὶ Νούσων IV βιβλίον, ὡς καὶ τὸ περὶ Γυναικείων, ἀνήκοντα πιθανῶς εἰς τὸν αὐτὸν συγγραφέα, παρουσιάζουν πολλὰ τὰ κοινὰ μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Οὕτω περὶ Φύσ. Παιδ. 18 ἡ γονὴ εἰς τὰς μήτρας πέσῃ καὶ περὶ Νούσ. IV, 32 σπέρμα... εἰς μήτρας... πεσὼν ἐπάγη, συμφωνοῦν πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 13. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 52 τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἰκμάδος, ἐπὴν τηχθῆ, ... ἕως νοῦσον ἀποτάκη, εἶναι ἀνάλογα τῶν ἐν περὶ Ἑβδομ. 17. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 47 τοῦ ὑγροῦ παντός νοσεροῦ, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 17. Ἐν περὶ Γον. 1 πάντα τὰ φνόμενα καὶ περὶ Φύσ. Παιδ. 27 τῶν τε ἐκ τῆς γῆς φνομένων, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 18. Ἐν περὶ Φύσ. Παιδ. 27 ἡ γῆ ἔχει ἰκμάδος ἐν ἐωυτῇ καὶ κεφ. 22 τὰ ἐν τῇ γῆ φνόμενα τρέφεται ἀπὸ τῆς γῆς, ἔχει γὰρ ἐν αὐτῇ ἡ γῆ ἰκμάδα παντοίην... τῶν τε φνομένων ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ κεφ. 6 ἔλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν αὐτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῆ καὶ κεφ. 8 ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτέης ἀνάγκης πάντα ξυνέστηκέ τε καὶ τρέφεται ἀπ' ἀλλήλων, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ γραφόμενα ἐν περὶ Ἑβδομ. 14. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 52 καὶ 53 τὸ σινεόμενον... τὸ σινόμενον (ὑγρόν), ὁμοία ἔκφρασις ἀπαντᾷ ἐν περὶ Ἑβδομ. 14. Ἐν περὶ Φύσ. Παιδ. 18 καθαιρομένη ἢ αὐτομάτη ἢ ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 33 ἔλκει τὸ σῶμα εἰς ἐωυτὸ ἐκ τῆς κοιλίης τῆς ἰκμάδος, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 51 ἀποστηρίζει ἀπὸ τοῦ σώματος... ὠνόμασται ἐκεῖθεν τὸ νοῦσημα καὶ ἐπωνυμίην ἔχει, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Γον. 6 κρατεῖται τὸ ἰσχυρόν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 15 θερμαινομένου τοῦ σώματος ἐκτίκεται τὸ ὑγρόν, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 46 μεθίει δὲ τὸ πῦρ ἐν τῆσι περισσῆσιν διὰ τόδε, ἐν μὲν τῆσιν ἀρτίησιν τῶν ἡμερέων ἔλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἐν δὲ τῆσιν περισσῆσιν ἀφίει...κατ' ἀνάγκην τοιήνδε αἱ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῆσιν περισσῆσιν τῶν ἡμερέων, ἴδε καὶ κεφ. 32, 42, 47, 53. Ταῦτα βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἀγόνων καὶ γονίμων ἡμερῶν τοῦ περὶ Ἑβδομ. 27. Ὁμοίως τὸ περὶ Νούσ. IV, 46 ἐν δὲ τῆσιν περισσῆσιν τῶν ἡμερέων καὶ ὑγιῆς γίνεται ὁ ἀνθρώπος καὶ θνήσκει. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 49 καταλείπεται τὸ λιπαρόν... ὃ τί ἐστὶ χολῶδες, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 52 τὸ δὲ διευρύνεσθαι καὶ διακρίνεσθαι (τῆς ἰκμάδος), πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν περὶ Νούσ. IV, 49 ἡ ἰκμάς ἰσάζει κατὰ τὸ πλῆθος, καὶ κεφ. 39 ἰσωθῆ ἡ ἰκμάς, καὶ κεφ. 50 ἰσάση ἡ ἰκμάς, εἶναι ὅμοιαι ἐκφράσεις πρὸς τὰς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Γον. 4 ὥσπερ εἴ τις ἐπὶ ὕδωρ ζέον ἕτερον ψυχρόν ἐπιχέει, παύεται τὸ ὕδωρ ζέον, πρβλ. πρὸς τὰ περὶ Ἑβδομ. 34α. Ἐν περὶ

Φύσ. Παιδ. 20 *δοκίην ἂν ἢ σὰρξ ἰκμάδα ἔλκη... τοιαύτη τὴν χροίην καὶ ἢ θριξὶ γίνεται, ὁμοιάζουν πολὺ πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 40.* Ἐν περὶ Νούσ. IV, 47 *οἱ γοῦν πρόσθεν ἰητροί, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 53.* Κρίσιμοι ἡμέραι ἐν περὶ Νούσ. IV εἶναι ἢ 3η, 5η, 7η, 9η, 11η, 14η ἐν μέρει συμφωνοῦσαι μετὰ τῶν ἐν περὶ Ἑβδομάδων.

Μετὰ τοῦ περὶ Γυναικείων καὶ Ἀφόρων ἔχομεν τὰ ἐξῆς σχετικὰ. Ἐν περὶ Γυν. I, 36 *ἢν δὲ ραγῆ ἢ κάθαρσις εἴτε ὑπὸ φαρμάκων, εἴτε αὐτομάτη, εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ ἐν περὶ Ἑβδομ. 23.* Ἐν περὶ Γυν. I, 18 *πυρώδεα ὑγρά, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 23.* Ἐν περὶ Γυν. I, 1 *εἴλκυσε πλέον ἀπὸ κοιλῆς τῷ σώματι τῆς ἰκμάδος, ἴδε ἐν περὶ Ἑβδομ. 24.* Ἐν περὶ Γυν. II, 201 *πταρμὸν ποιέειν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 30.* Κόψας ἐν περὶ Γυν. I, 8 καὶ ξυγκόψας, ἐν περὶ Γυν. I, 75, *ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ tundsens ἐν περὶ Ἑβδομ. 30.* Ταῦτα δὲ ποίει, ἐν περὶ Γυν. I, 75 *ἀποδίδει τὸ fac autem haec ἐν περὶ Ἑβδομ. 30.* Ἐν περὶ Γυν. II, 110 καὶ Ἀφόρων 230 *ἀναφέρεται ἢ κάθαρσις τῆς κεφαλῆς, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31.* Χολῆς κάθαρσις ἐκ μήτρης, ἐν περὶ Γυν. I, 79, *πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31.* Μετὰ τὴν φαρμακείην, ἐν περὶ Γυν. I, 166, *ἀποδίδει τὸ post autem pharmacia ἐν περὶ Ἑβδομ. 31.* Κλύσας...γάλα ἐψῆσας, ἐν περὶ Ἀφόρων 222 *ἀποδίδει τὸ lacte et aqua lactis coctis colluere ἐν περὶ Ἑβδομ. 31.* Ἐν περὶ Γυν. I, 63 *κρέασι μηλείοισι... νέοισι, καὶ ὅμοια ἐν περὶ Γυν. II, 116, ἀπαντᾷ καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 31.* Ἐν περὶ Γυν. II, 128 *σιτία ὑποχωρητικώτατα, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31.* Ἐν περὶ Γυν. I, 43 *λούειν πολλῶ θερμοῦ, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 31.* Ἐν περὶ Γυν. I, 78 *πρὸς τὴν ἰσχὸν τοῦ νοσήματος, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31.* Μίξας ἐλαίου καὶ μέλιτος, ἐν περὶ Γυν. I, 80 καὶ 109, Ἀφόρων 227 *δι' ἐντριβάς, ὅπως καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 31.* *Vapores siccos* ἐν περὶ Ἑβδομ. 33, *ἀντιστοιχεῖ πιθανῶς πρὸς περὶ Γυν. II, 122 ξηρὴ πυρήν.* Ἐν περὶ Γυν. I, 68 *μετέωρον πρὸς κεφαλὴν τὴν κλίνην, καὶ II, 143 κλίνην ἀνεκὰς χρῆ ποιέειν, καὶ II, 149 κλισμὸν κεῖσθαι... ὑψηλότερον, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 34β.* Περιέργεσθαι ὡς ἐλάχιστα, ἐν Ἀφόρων 248, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 35. *Σιγῆν τε καὶ ἠρεμέειν, ἐν περὶ Γυν. II, 153, εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ περὶ Ἑβδομ. 35.* Ἐν περὶ Γυν. I, 58 *ἐλαίῳ ἀλείφειν, καὶ II, 145 κηρωτῆ...χρίειν, καὶ τὰ ὅμοια ἐν I, 34, 68., II, 188, Ἀφόρων 230, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 36.* Ἐν περὶ Γυν. I, 51 *κολλούρια ποιέειν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 37.* Ἐν Ἀφόρων 215 *λενκά ὀφθαλμῶν πελιώτερα, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51.* Ἐν περὶ Γυν. II, 125 *ἦσιν ἠθάδες, παρομοία ἔκφρασις καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 51.* Ἐν περὶ Γυν. II, 110 *δάκτυλοι ξυνέλκονται ποδῶν, καὶ*

Π, 150 δάκτυλοι τοῖν ποδοῖν σπῶνται, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Μὴ ἀκούων, μηδὲ ξυνιείς, ἐν περὶ Γυν. Π, 200 εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν περὶ Γυν. I, 31 καὶ Π, 202 ἀναπνεῖ πυκνόν, ἴδε ἐν περὶ Ἑβδομ. 51.

Ἐν τῷ περὶ Ἐπικνήσιος καὶ Παρθενίων 8 ἀπαντᾷ, κλίνην ἀπὸ τῶν πρὸς κεφαλὴν μερῶν ἀείραντες, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 34β. Ἐν περὶ Παρθ. 1 τὸ αἷμα... ἀναίτσει... ἐς τὴν διάφραξιν, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 34β. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ περὶ Γυν. Φύσιος, τὸ ἐν κεφ. 34 φακοῖσι τοῖσιν ὄστρακίνοισι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν περὶ Γυν. Φύσ. 89 ἡ χολὴ ἐν τῆσι μήτρησιν ἐστὶ... ὃ τι χολὴν καθαίρει, ἴδε τὰ σχετικὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Γυν. Φύσ. 4 κλίνην... ὑψηλοτέραν κεῖσθαι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 34β. Ἐν περὶ Γυν. Φύσ. 5 περιχωρεῖτω ὡς ἐλάχιστα, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 35. Ἐν περὶ Γυν. Φύσ. 41 γαστήρ αἴρεται καὶ φυσᾶται, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 51. Τὰ δύο βιβλία περὶ Ἑπταμήνων καὶ Ὀκταμήνων ἐλάχιστα κοινὰ παρέχουν. Κριτικαὶ ἡμέραι ἐν περὶ Ἑπταμ. 9 εἶναι ὅλαι αἱ περιτταὶ καὶ ἐκ τῶν ἀρτίων ἢ 14η, 28η καὶ 42α, ἦτοι ἐπικρατοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ ἐπτάδες, ἀλλ' αἱ δύο τελευταῖαι τῶν ἀρτίων δὲν ἀπαντοῦν ἐν τῷ περὶ Ἑβδομάδων.

Περιορισμέναι εἶναι αἱ συμπτώσεις μετὰ τῶν βιβλίων περὶ Ἐπιδημιῶν. Οὕτως ἐν Ἐπιδ. I, 12 ἐπὶ σωτηρίην ἢ ὄλεθρον, παρομοία ἔκφρασις ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν Ἐπιδ. I, 2, 4 μέγιστον μὲν σημεῖον, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 46. Ἐπιδ. II, 1, 7 χρησταὶ δὲ αἱ κάτω τῆς νούσου... ἐκ τῶν ἄνω, βοηθεῖ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ περὶ Ἑβδομ. 34β. Ἐν Ἐπιδ. II, 1, 8 εὐρύτης τῶν φλεβῶν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 37. Ἐν Ἐπιδ. II, 3, 8 καὶ IV, 28 ἐγκαταλιμπανομένου μετὰ κρίσιν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 47. Ἐν Ἐπιδ. II, 3, 8 καὶ II, 6, 10 περὶ γονίμου ἢ ἀγόνου ἡμέρας, μηνὸς ἢ ἔτους, ἐπιτρέπουν τὴν κατανόησιν τοῦ περὶ Ἑβδομ. 49. Ἐν Ἐπιδ. V, 13 (IV, 9 καὶ 13, VII, 31) τὴν αὐτὴν ὥρην ὡς ὅτε, εἶναι ἔκφρασις ὁμοία ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Τὸ Ἐπιδ. V, 40 ἀναφέρει τοὺς πυρώδεις χυμούς, ὡς τὸ περὶ Ἑβδομ. 23. Τὸ Ἐπιδ. V, 20 ὅτε δὲ καὶ ἀφῆκε ρῖγος ἐπιλαβὼν ἦκεν ὁ πυρετός, ὅμοια ἐν περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν Ἐπιδ. V, 73 καὶ VII, 1 περὶ μαλθακοῦ κλύσματος, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 37. Ἐν Ἐπιδ. V, 40 διεστραμμένα ἔχει τὰ ὄμματα, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν Ἐπιδ. VI, 1, 12 ἐλκνυδρίων... ἔκθουσις, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 23. Τὸ ἐν Ἐπιδ. VI, 6, 1 σάρκες ὀλκοὶ καὶ ἐκ κοιλίης καὶ ἔξωθεν, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν Ἐπιδ. VI, 6, 1 τὸ μὲν πῖον χολὴν ξανθὴν, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν Ἐπιδ. VI, 5, 8 χλω-

ραι γλῶσσαι χολῳδες... τὸ δὲ χολῳδες ἀπὸ τοῦ πίονος, ἐρυθραὶ δὲ ἀφ' αἵματος, μέλαιναὶ δὲ ἐκ μελαίνης χολῆς, αἶται δὲ ἀπὸ ἐκκαύσιος λιγνυόδους, λευκαὶ δὲ ἀπὸ φλέγματος, τὰ ἀνωτέρω βοηθοῦν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐν περὶ Ἑβδομ. 42. Διὰ τὸ Ἐπιδ. VI, 2, 21 ὀμφαλὸς ὄρος, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 48. Τὸ Ἐπιδ. VII, 17 ὀφθαλμοί... ὥσπερ οἱ τῶν νυσταζόντων, ἀποδίδει τὸ *sunt nutantes* τοῦ περὶ Ἑβδομ. 51. Τὸ Ἐπιδ. VII, 11 βοῶσιν ἐξαίφνης, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51.

Ὀλίγαι εἶναι αἱ συμπτώσεις μετὰ τοῦ περὶ Διαίτης Ὁξέων, ἀπαντῶσαι δὲ κυρίως εἰς τὰ νόθα κεφάλαια τοῦ βιβλίου, ἴσως διότι πραγματεύονται συγγενῆ θέματα. Ἐν περὶ Διαίτ. Ὁξ. 11 σωτηρίην ἢ θάνατον φέρει, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν περὶ Διαίτ. Ὁξ. 7 ἀφαιρέειν τὸ αἷμα, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν περὶ Διαίτ. Ὁξ. 7 πυρὴν ξηρὴν, πιθανῶς τὸ *vapores siccos* τοῦ περὶ Ἑβδομ. 33. Ἐν περὶ Διαίτ. Ὁξ. 1 τάμνειν χρῆ τὴν ἐν τῷ ἀγκῶνι φλέβα τὴν ἔσω, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν τοῖς νόθοις κεφ. 4 φλεβοτομέειν οὖν χρῆ τὸν δεξιὸν βραχίονα τὴν εἴσω φλέβα, καὶ κεφ. 11 τάμνειν... ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν ἔσω, καὶ κεφ. 4 ἀφαιρέειν τοῦ αἵματος, βοηθοῦν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ περὶ Ἑβδομ. 29. Ἐν νόθ. 11 ἀλείφειν δὲ σκέλεα... θερμῶ, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν νόθ. 8 κατακεκλειῖσθαι ὡς ἐπὶ μαλθακωτάτοισι στρώμασι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 35. Ἐν νόθ. 14 κηρωτῆ ἀλείφειν καὶ ἐγγρίειν, καὶ κεφ. 8 ταινιδίοισι περιελίσσειν, εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ περὶ Ἑβδομ. 36. Ἐν νόθ. 6 εὐρύτης φλεβῶν, πρβλ. περὶ Ἑβδομ. 37. Ἐν νόθ. 8 ἐπὶ δὲ τὰ ὑποχόνδρια λίνου σπέρμα καταπλάσσειν, ἴδε ὅμοια κεφ. 11, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 39. Ἐν νόθ. 8 τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκ τῶν οὖρων, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 44. Ἐν νόθ. 9 ὅταν δέ τι τουτέων παρῆ, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 47. Ἐν νόθ. 9 εἰ οἷα τοῖς ὑγαιίνουσιν, ὅμοια ἔκφρασις ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν νόθ. 6 γλώσσης ἀποπελιουμένης καὶ στρογγυλουμένης, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν νόθ. 7 ξυναθροίζομένου τοῦ θερμοῦ ἐς τὸν θῶρηκα, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 52 λατινιστί. Ἴσως καὶ τὸ νόθ. 5 γάλα... ἐψήσας κάθαιρε, ἀποδίδει τὸ νόημα τοῦ περὶ Ἑβδομ. 31.

Ὁμοιότητες τοῦ λεκτικοῦ καὶ τῶν ἐκφράσεων ὑπάρχουν μετὰ τοῦ Προγνωστικοῦ, ἃν καὶ εἰς περιωρισμένην μᾶλλον κλίμακα. Προγν. 24 ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν Προγν. 24 ὅστις δ' ἂν τῶν πυρετῶν μηκύνῃ, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 23. Ἐν Προγν. 6 οἱ ψυχροὶ ἰδρωῖτες ξὺν πυρετῷ ὀξεῖ γινόμενοι θάνατον, ξὺν πρηγνότερω δὲ μῆκος νούσου σημαίνουσι, ἀνάλογα καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν Προγν. 24 τεταρταῖοι μᾶλλον

τοῖσιν ὑπὲρ τὰ τριήκοντα ἔτεα γεγονόσι καὶ γεραιτέροισι, παραβλητέα πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 28. Ἐν Προγν. 14 οἱ πταρμοὶ λυσιτελέουσι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 38. Αἱ ἀντιστοιχίαι εἶναι περισσότεραι εἰς τὰ προγνωστικὰ κεφάλαια τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Ὡς Προγν. 2 τὰ λευκά (τῶν ὀφθαλμῶν)... πελιά, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν Προγν. 3 εἰ ὁμοίον ἐστι τοῖσι τῶν ὑγιαίνοντων, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν Προγν. 9 ὄρχιες καὶ αἰδοῖον ἀνεσπασμένα, καὶ κεφ. 17 οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν γριποῦνται, καὶ κεφ. 9 οἱ ὄνυχες καὶ οἱ δάκτυλοι πελιδνοὶ γίνονται... μελαινόμενοι δὲ παντελῶς οἱ δάκτυλοι καὶ οἱ πόδες, καὶ κεφ. 2 χεῖλεα ἀπολυόμενα καὶ κρεμάμενα καὶ ψυχρά, καὶ κεφ. 2 ὄφιοις ἀρχιμῶσαι καὶ ἀλαμπέες, καὶ κεφ. 2 διεστραμμένα ὄμματα, καὶ κεφ. 19 ἀνέλπιστος. Ταῦτα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὅμοια ἀπαντοῦν καὶ ἐν τῷ περὶ Ἑβδομ. 51. Ἐν Προγν. 24 ταῦτα λέγω περὶ τε τῶν ὀξέων νοσημάτων καὶ οἷα ἐκ τούτων γίνεται, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 53. Κριτικαὶ ἡμέραι ἐν Προγν. 20 εἶναι αἱ 4η, 7η, 11η, 14η, 17η, 20ή, διαφέρουσαι σημαντικῶς ἀπὸ τῶν τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Ἐὰν συνεπῶς τὸ Προγνωστικὸν δὲν προηγῆθη τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, τότε ἐνδεχομένως ἀμφοτέρα τὰ βιβλία ἀκολουθοῦν κοινόν τι πρότυπον.

Ὡς ἐλέχθη ἤδη, τὸ περὶ Διαίτης παρουσιάζει πολλὰ τὰ κοινὰ μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων ἐν τῷ κοσμολογικῷ μέρει. Διὰ τὰς ἐπτάδας ἐν περὶ Διαίτ. I, 23 ἀναφέρεται, δι' ἐπτὰ σχημάτων ἢ γνῶσις (δηλ. τῶν φωνηέντων), ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 9. Αἱ ἐπτὰ αἰσθήσεις ἐν περὶ Διαίτ. I, 23 εἶναι παραβλητέαι πρὸς τὰς ἐν περὶ Ἑβδομ. 8. Ὁμοιότητες ὅμως ὑπάρχουν καὶ ἐν τῷ ἰατρικῷ μέρει. Οὕτω περὶ Διαίτ. I, 27 τὸ ἀπὸ τοῦ ἀνδρός... ἀποκριθὲν (σπέρμα), πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 13. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 28 ξυνίστασθαι (ἄρρεν καὶ θῆλυ) πρὸς ἄλληλα, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 13. Ἐν περὶ Διαίτ. II, 38 καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 18. Ἐν περὶ Ἐνυπν. 90 φυλλορροῦντα δένδρα, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 20. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 4 τῶν πολλῶν εἶνεκα ἐρμηνεύω, ἀνάλογα ἐν περὶ Ἑβδομ. 14. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 33 παῖς μὲν κέκρηται ὑγροῖσι καὶ θερμοῖσι κλπ., παρόμοια καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 22. Ἐν περὶ Διαίτ. II, 66 τὸ συνεστηκὸς θερμαινόμενον λεπτύνεται τε καὶ ξυνεξωθεῖται ἐκ τῆς σαρκὸς ἔξω ἐπὶ τὸ δέρμα, ὅπερ ἰδρῶς καλέεται θερμός, συμπίπτουν μετὰ τῶν ἐν περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Διαίτ. III, 78 ἀπόκρισις γίνεται ἀπὸ τῆς σαρκὸς πολλὴ ὑγρῆς, καὶ II, 62 ἔλκει οὖν τὴν ἰκμάδα ἢ σάρξ, καὶ II, 40 ἔλκει ἐξ αὐτῆς (κοιλίης) τὸ ὑγρὸν θερμὸν ἔόν, πρβλ. πρὸς τὰ περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 35 τοῦ τε ὑγροῦ κενῶται τὸ σῶμα, καὶ II, 57 κενουμένης δὲ τῆς σαρκὸς τοῦ ὑγροῦ,

καὶ II, 56 τὸ σῶμα κενοῦται τοῦ ὑγροῦ, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Ἐνυπν. 89 παραβάλλεται τὸ φλέγμα πρὸς τὰ νέφη, δι' οὗ ἐρμηνεύεται τὸ *ex nubibus flegmatodis* ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν περὶ Ἐνυπν. 89 ἐκ τοῦ αἰθέρος... καθαρὸν κατελθόν ἐστι, πρβλ. πρὸς *aetherius purus* ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 18 (μουσικῆς μεταβολαί) τέρπουσι, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 30. Ἐν περὶ Διαίτ. III, 69 ἰσάζειν πρὸς ἄλληλα, καὶ III, 89 ἀνισάζειν οὐδὲν χροί, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Διαίτ. II, 48 πετραῖοι ἰχθεῖς, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Διαίτ. III, 68 ἡλίους δὲ φυλάσσεσθαι καὶ τὰ ψύχρα, ὅμοια ἐν III, 90 καὶ 93, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Διαίτ. III, 72 ὑπὸ τὰς κρίσιαις, ὅμοια ἔκφρασις ἐν περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν περὶ Διαίτ. III, 68 μὴ περιπατέειν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 35. Ἐν περὶ Διαίτ. II, 52 τῆκον τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 41. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 35 καὶ 36 ἀναφέρονται οἱ πόροι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 44. Ἐν περὶ Ἐνυπν. 86 περὶ τῶν τεκμηρίων τῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοις, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 45. Ἐν περὶ Διαίτ. III, 71 ὁκοῖα γὰρ τινα πάσχει τὸ σῶμα, τοιαῦτα ὁρῆ ἢ ψυχὴ κρυπτομένης τῆς ὄψιος, καὶ περὶ Ἐνυπν. 88 ὁκόσα τῶν ἐνυπνίων τὰς ἡμερινὰς προήξιας, πρβλ. πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ἐν περὶ Ἑβδομ. 45. Ἐν περὶ Διαίτ. I, 1 προσομολογέειν δὲ τοῖσι καλῶς ἐγνωσμένοις διανερόημαι, ὁκόσα μὲν γὰρ ὀρθῶς ἀπὸ τῶν προτέρων εἴρηται, οὐχ οἷόν τε ἄλλως καὶ ἐμὲ ξυγγράψαντα ὀρθῶς ξυγγράψαι, τοῦτο παρουσιάζει πολλήν σχέσιν μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομ. 53. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται πιθανὴ ἢ ἀλληλοεξάρτησις μετὰ τῶν δύο βιβλίων, ὅπότε νεώτερον εἶναι μᾶλλον τὸ περὶ Διαίτης, διότι αἱ ἐπτάδες (ὡς τῶν φωνηέντων καὶ τῶν αἰσθήσεων) εἶναι ξένα πρὸς τὸ βιβλίον καὶ πιθανῶς παρελήφθησαν ἐκ τῶν ἐπταδικῶν διαιρέσεων τοῦ περὶ Ἑβδομάδων.

Οἱ Ἀφορισμοὶ εἰς ὀλίγα μόνον σημεία συμπίπτουν μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸ νόθον VIII βιβλίον, ἀποτελούμενον κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀποσπασμάτων τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Ἐν Ἀφορ. IV, 37 οἱ ψυχροὶ ἰδρωῶτες, ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γινόμενοι θάνατον, ξὺν πρηύτερω δὲ μῆκος νούσου σημαίνουσι, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν Ἀφορ. IV, 61 πυρέσσοντι, ἢ μὴ ἐν περισσῆσιν ἡμέρησιν ἀφῆ ὁ πυρετός, ὑποτροπιάζειν εἶωθε, εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 27. Ἐν Ἀφορ. V, 8 ὁκόσοι πλευριτικοὶ γινόμενοι οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι τουτέοισιν ἐς ἐμπύημα καθίσταται πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 27. Ἐν Ἀφορ. IV, 32 ἀνισταμένοις ἐκ τῶν νούσων, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 32. Ἐν Ἀφορ. IV, 49 καὶ VII, 79 ὃ τι τούτων γένηται τῶν σημείων, πρβλ. τὸ ἐν

περὶ Ἑβδομ. 47. Ἐν Ἀφορ. II, 12 τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῆσι νούσοισι μετὰ κρίσιν ὑποστροφῶς ποιέειν εἴωθε, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 47. Ἐν Ἀφορ. VII, 67 εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51.

Πολὺ ὀλιγώτεραι εἶναι αἱ σχέσεις πρὸς τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς Ἱπποκρατικῆς Συλλογῆς. Τὸ περὶ Φύσ. Ἀνθρώπου ἀπαρτίζεται ἐκ διαφόρων ἀποσπασμάτων. Ἐν κεφ. 7 ὁ ἐνιαυτὸς μετέχει μὲν πᾶς πάντων πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 19. Ἐν περὶ Φύσ. Ἀθρ. 2 μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην καὶ τὴν δύναμιν ἀναγκαζόμενον ὑπὸ τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ καὶ γίνεσθαι γλυκύ..., ἐμφανίζει ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 14. Ἐν περὶ Φύσ. Ἀθρ. 8 ὁ τι δ' ἂν τὰς ὥρας ταύτας ὑπερβάλλη νόσημα ἀνάγκη χρῆ ὡς ἐνιαύσιον αὐτὸ ἐσόμενον, συμφωνεῖ μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομ. 26. Ἐν περὶ Φύσ. Ἀθρ. 15 ἀλίσκονται ὑπὸ τῶν τετραταίων καὶ ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῇ ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτέων ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα. ὁκόσοι δ' ἄλῳσιν ἔξω... τῆς ἡλικίης (ταύτης) ὑπὸ τετραταίου, εἶ χρῆ εἰδέναί μὴ χρόνιον ἐσόμενον τὸν πυρετόν, ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 28. Ἐν περὶ Φύσ. Ἀθρ. 3 καὶ τελευτᾷ... ἐς τὸντὸ ὅθεν περ ξυνέστη ἕκαστον, ἐνταῦθα οὖν καὶ ἀπεχώρησεν... ἀνάγκη ἀποχωρεῖν ἐς τὴν ἐωντοῦ φύσιν ἕκαστον, τελευτῶντος τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, τό τε ὑγρὸν πρὸς τὸ ὑγρὸν..., ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 52 λεγόμενα.

Μόνον ἐν κεφ. 2 τοῦ περὶ Διαιτ. Ὑγιεινῆς, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς ὑγρότητος ἢ ξηρότητος τοῦ σώματος κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας, ὑφίσταται σχέσεις μετὰ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων 22. Μετὰ τοῦ περὶ Φυσῶν ὑπάρχουν φραστικαὶ τινες συμπτώσεις. Ἐν κεφ. 3 τό τε πέλαγος κυμαίνεται, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 32. Ἐν περὶ Φυσ. 12 μέγιστον δὲ σημεῖον, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 46. Περὶ τοῦ κοσμολογικοῦ μέρους τοῦ βιβλίου παραπέμπομεν εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν. Ὀλίγα ἐπίσης εἶναι τὰ κοινὰ σημεῖα μετὰ τοῦ περὶ Ἱερ. Νούσου. Ἐν κεφ. 15 ἐνύπνιον φοβερόν, ἴδε περὶ Ἑβδομ. 45. Ἐν περὶ Ἱερ. Νούσ. 6 ἀποψύχεται τὸ αἷμα, καὶ κεφ. 13 ψυχομένου τοῦ ἐγκεφάλου, πρβλ. πρὸς τὰ ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Οὐδὲν τὸ κοινὸν ὑφίσταται μετὰ τοῦ περὶ Ὑγρ. Χρήσιος, οὔτε καὶ μετὰ τῶν χειρουργικῶν βιβλίων, ὡς τοῦ περὶ Ἐλκῶν, περὶ Αἱμορροΐδων, περὶ Συρίγγων, περὶ Ἀγμῶν. Μόνον τὸ περὶ Ἀρθρῶν 48 τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίην, εἶναι παράλληλον πρὸς τὸ περὶ Ἑβδομ. 15. Περὶ τῶν κοσμολογικῶν γνώσεων τοῦ περὶ Σαρκῶν διελάβομεν ἀλλαγῶν. Ὀλίγα ὁμοιότητες ἀνεύρισκονται εἰς τὰ ἱατρικὰ κεφάλαια τῶν δύο βιβλίων. Ἐν περὶ Σαρκ. 6 ἐν οἰκῆματι ὁκόταν ἀνεμος μὴ εἰσπνέῃ, εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὸ ἐν περὶ

Ἑβδομ. 35. Ἐν περὶ Σαρκ. 4 ὁ μυελὸς καθήκει ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 37. Αἱ κρίσιμοι ἡμέραι ἐν περὶ Σαρκ. 19 εἶναι αἱ 4η, 7η, 11η, 14η, 18η κατὰ τὸ πλεῖστον μὴ συμπίπτουσαι μετὰ τῶν ἐν περὶ Ἑβδομάδων. Τὸ ἐν περὶ Σαρκ. 19, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει ἐὰν μείνη ἐπὶ ἑπταήμερον ἄσιτος, δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἑπτάδας τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Κοινὰ ὅμως εἶναι αἱ ἐν τῷ κεφαλαίῳ ἑπτάδες τῆς ὀδοντοφυΐας.

Τὸ περὶ Ἀρχ. Ἱητρικῆς εἰς ὀλίγα τινα σημεῖα συμφωνεῖ. Ἐν κεφ. 19 καθαιρόμενοι ἢ αὐτόματοι ἢ διὰ φαρμάκων ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 24. Ἐν περὶ Ἀρχ. Ἱητρ. 3 τὰ ἐκ τῆς γῆς φνόμενα ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποδέχεται ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τῶν νόσων τὴν δρᾶσιν τοῦ γλυκοῦ, ἄλμυροῦ, πικροῦ, ὀξέος, στρυφνοῦ, πλαδαροῦ καὶ ἀποκρούει τὴν ἐπίδρασιν τῶν τεσσάρων φυσικῶν ποιότητων ἢ τῶν χυμῶν. Ταῦτα ὅμως εἶναι τελείως ξένα πρὸς τὰ πρεσβευόμενα ὑπὸ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων. Ὀλίγα εἶναι καὶ αἱ ἀνταποκρίσεις μετὰ τοῦ περὶ Ἀέρων, Ὑδάτ. Τόπων. Ἐν κεφ. 5 μετριότητα τοῦ θερμοῦ, λέγεται καὶ ἐν περὶ Ἑβδομ. 21. Ἐν περὶ Ἀέρων κλπ. 9 κρατεῖ αἰεὶ τὸ ἰσχυρότατον, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 25. Ἐν περὶ Ἀέρων κλπ. 11 τὰ τε γὰρ νοσήματα ἐν ταύτησι τῆσι ἡμέρησι κρίνεται, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 26. Ἐν περὶ Ἀέρων κλπ. 10 ἔκτηξιν τῶν φλεβῶν, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 34α. Μετὰ τοῦ Προρρητικοῦ I, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν λεκτικῶν συμπτώσεων, οὐδὲν σχεδὸν τὸ κοινὸν ὑπάρχει. Ὡς π.χ. ἐν κεφ. 48 οἷσι μὴ ξύνηθες καὶ ὑγιαίνουσι, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 51. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸ Προρρητικὸν II. Ὡς π.χ. κεφ. 33 ἔς τε τὴν ἰσχὴν τοῦ νοσήματος, πρβλ. πρὸς περὶ Ἑβδομ. 31. Ἐν Προρρ. II, 30 ὠφελέουσι δὲ καὶ οἱ πταρμοί, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 38. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ βιβλία τῶν Κωακ. Προγνώσεων, περὶ Κρισίων καὶ Κρισ. Ἡμερῶν, ταῦτα δὲν ἀπαιτοῦν ἰδιαιτέραν ἀντιπαραβολήν, διότι πρόκειται περὶ συμπιλημάτων, ὅσα δὲ τυχὸν παρελήφθησαν ἐκ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων ἀναφέρονται εἰς τὰ σχόλια.

Ἐκ τῆς ὡς ἄνω ἀναλύσεως προκύπτουν τὰ ἀκόλουθα. Τὸ περὶ Νούσων III, ὄχι μόνον ἔπεται κατὰ σειρὰν τοῦ περὶ Ἑβδομάδων, ὡς ἀπέδειξαν οἱ Littré καὶ Pberg, ἀλλ' εἶναι πιθανῶς καὶ ἔργον τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως. Αἱ ὁμοιότητες εἰς τὸ λεξιλόγιον, τὰς ἐκφράσεις, τὴν συμπτωματολογίαν καὶ τὴν θεραπείαν ἰδίως τῶν νόσων μεταξὺ τῶν δύο βιβλίων εἶναι τοιαύτης ἐκτάσεως, ὥστε καθίσταται τελείως ἀπίθανος ἢ τυχαία σύμπτωσης. Εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο βιβλίον προετάχθη μία κοσμολογικὴ εἰσαγωγή, καθ' ὃν τρόπον καὶ εἰς τὸ περὶ Διαίτης, τὸ περὶ Σαρκῶν καὶ τὸ περὶ Φυσῶν, ἃν καὶ τὰ δύο τελευταῖα περιῆλθον εἰς ἡμᾶς κολοβά. Τὸ περιγραφόμενον ἐν τῷ περὶ Ἑ-

βδομάδων ἀστρονομικὸν σύστημα ἀνήκει χρονολογικῶς εἰς τὴν πρὸ τοῦ Πλάτωνος ἀκμάσασαν γενεάν. Αἱ μεγάλαι ἀστρονομικαὶ καὶ κοσμολογικαὶ ἀνακαλύψεις συνετελέσθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς συγγραφικῆς δράσεως τοῦ Πλάτωνος, ἀλλ' ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸν *Φαίδωνα* (σφαιρικὴ γῆ), ἔργον ἐν τούτοις τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ, αὐταὶ ἀναφέρονται εἰς τὰ ἔργα τῆς τελευταίας του περιόδου. Συνεπῶς δυνάμεθα νὰ κατέλθωμεν διὰ τὸν χρόνον συγγραφῆς τοῦ κοσμολογικοῦ μέρους τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* ἴσως μέχρι τοῦ 370 π.Χ. Ἐξ αὐτοῦ ὅμως δὲν προκύπτει ἀναγκαστικῶς καὶ ἡ χρονολόγησις τοῦ ἱατρικοῦ μέρους τοῦ βιβλίου, διότι ὁ συγγραφεὺς ἐνδεχομένως παρέλαβε τὴν κοσμολογίαν ἐκ προγενεστέρου τινὸς Φυσικοῦ. Αἱ κοσμολογικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ ἐν γένει εἰσαγωγαὶ δὲν ἦσαν σπάνιαι εἰς τὰ ἔργα τῶν ἐπιφανεστέρων τότε ἱατρῶν, ὡς μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους (*Αἰσθ.* I, 87, *Ἀναπν.* 8, 200). Οὗτος ἀναφέρει, ὅτι οἱ, κατ' αὐτόν, χαρίεντες ἱατροὶ προσπαθοῦν ἐκ τῶν φυσικῶν νόμων νὰ καθορίσουν τὰς ἀρχὰς τῆς Ἰατρικῆς, διὰ τοῦτο δὲ προλογίζουσι τὰ ἔργα των διὰ κοσμολογιῶν. Ἴσως λοιπὸν ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ πρέπει μᾶλλον νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ τὸ ἐπίμαχον χωρίον ἐν τῷ *Φαίδρω* (270γ) τοῦ Πλάτωνος περὶ τοῦ Ἰπποκράτους, ὅτι ἄνευ τῆς γνώσεως τοῦ Ὀλοῦ οὐδὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ἐκ τῶν λοιπῶν ἱπποκρατικῶν βιβλίων τὰς περισσοτέρας ὁμοιότητος μετὰ τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* παρουσιάζει τὸ *περὶ Νούσων* IV καὶ τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα *περὶ Γονῆς* καὶ *Φύσιος Παιδίου*. Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον τὸ *περὶ Γυναικείων* ἀποδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Littré εἰς τὸν ἴδιον συγγραφέα, λόγῳ τῶν παραπομπῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς βιβλίου εἰς τὸ ἄλλο (*Hipp. Oeuvr.* I, 373 - 9). Οἱ Littré καὶ Ilberg κατατάσσουσιν τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν Κνιδίαν Σχολήν, εἰς ἣν ἀνήκουν καὶ τὰ *περὶ Νούσων* I, II, *Ἐντ. Παθῶν*, *περὶ Παθῶν*, κ.ο.κ. Πολλὰ βεβαίως ὁμοιότητες μετὰ τῶν ἐν λόγῳ βιβλίων ὀφείλονται εἰς τὸ ὅτι ταῦτα πραγματεύονται παρεμφερῆ θέματα, ἴσως δὲ καὶ διότι εἶχον ὡς πρότυπον τὰς *Κνιδίας Γνώμας* τοῦ Εὐρυφῶντος. Εἰς τὴν κοινότητα τῶν θεμάτων ὀφείλονται π.χ. αἱ συμπτώσεις τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* μετὰ τῶν νόθων κεφαλαίων τοῦ *περὶ Διαίτης Ὁξέων*. Αἱ πολλὰ σχετικῶς συμπτώσεις μετὰ τοῦ *Προγνωστικοῦ*, δὲν ἀποκλείουσιν ἐν τοσοῦτῳ καὶ τὴν ὑπαρξίν ἀλληλεπιδράσεως μεταξὺ τῶν δύο βιβλίων. Ἡ ἄγνωστος ὅμως χρονολογία τῆς συγγραφῆς ἀμφοτέρων τῶν βιβλίων δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξαγωγὴν συγκεκριμένων συμπερασμάτων. Ἰδιαιτέρως ὅμως πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν αἱ σχέσεις τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* μετὰ τοῦ *περὶ Διαίτης*. Αὐταὶ εἶναι ἐμφανεστεραὶ εἰς τὰ κοσμολογικὰ κεφάλαια, διότι ἀμφοτέρω τὰ βιβλία ἀπο-

δέχονται τὴν σφαιρικότητα τῆς γῆς, ἀγνοοῦν πιθανῶς τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῶν πλανητῶν, ἔχουν τὴν ἰδίαν διαίρεσιν τῶν κοσμικῶν σφαιρῶν καὶ ἀποκαλοῦν τὴν πυρίνην σφαῖραν αἰθέρα. Ἐν τῷ ἱατρικῷ μέρει οἱ ὑφιστάμενοι παραλληλισμοὶ εἶναι μὲν ὀλιγώτεροι, πάντως ὅμως ἰκανῶς ἐκτεταμένοι, ὥστε νὰ ἐνισχύουν τὴν γνώμην περὶ τῆς πιθανῆς ἀλληλοεξαρτήσεως τῶν δύο βιβλίων. Τὸ περὶ Ἑβδομάδων καὶ τὰ συγγενέστερα πρὸς αὐτὸ βιβλία περὶ Νούσων III καὶ IV (μετὰ τοῦ περὶ Γονῆς καὶ Φύσ. Παιδίων), τὸ περὶ Γυναικείων, τὸ περὶ Διαιτήσ, πιθανῶς καὶ τὰ νόθα κεφάλαια τοῦ περὶ Διαιτ. Ὁξέων, ἀσφαλῶς δὲ τὸ Προγνωστικόν, χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς προαλεξανδρινῆς ἐποχῆς καὶ ἀνήκουν εἰς τὸν ἀρχικὸν πυρῆνα ἐξ οὗ ἀπετελέσθη ἡ Ἱπποκρατικὴ Συλλογὴ. Εἰδικῶς δὲ τὸ περὶ Ἑβδομάδων ἦτο ἴσως γνωστὸν (ἀλλὰ δυνατὸν καὶ ἀντιστρόφως) εἰς τὸν Διοκλέα Καρύστιον (τέλος τοῦ 4ου αἰῶνος π.Χ.), διότι καὶ οὗτος ἔγραψε περὶ ἐπτάδων, κατὰ τρόπον πληρέστερον μάλιστα ἢ τὸ περὶ Ἑβδομάδων. Συμφωνεῖ ἐπίσης μετ' αὐτοῦ, ὅτι τὰ νοσήματα ἐπιδεινοῦνται ἐπὶ ὁμοίας ἐποχῆς, ὡς π.χ. τὰ ἐμπύρετα κατὰ τὸ θέρος. Τοῦτο ὅμως, ὡς τονίζει ὁ Γαληνός (Υπόμν. Ἀφορισμ. II) καὶ ὁ Στέφανος, ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀφορ. II, 33, τὸν ὁποῖον πάντες οἱ παλαιοὶ ἀπέδιδον εἰς τὸν Ἱπποκράτη. Ὡς ἐλέχθη, ὁ Ποσειδώνιος (1ος αἰ. π.Χ.), ἐν τῷ ὑπομνήματί του εἰς τὸν Τίμαιον περιέλαβε καὶ κεφάλαιον περὶ τῶν ἐπτάδων, τὰς ὁποίας παρέλαβεν ἐκ τοῦ περὶ Ἑβδομάδων καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν, ὡς τοῦ Στράτωνος καὶ τοῦ Διοκλέους. Ἐκ τοῦ Ποσειδωνίου παρέλαβε κατόπιν τὰς ἐπτάδας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φίλωνος φερόμενον βιβλίον περὶ Κοσμοποιίας. Ὁ Ἐρωτιανός (1ος αἰ. μ.Χ.), δὲν συμπεριλαμβάνει τὸ περὶ Ἑβδομάδων εἰς τὸν κατάλογόν του τῶν γνησίων Ἱπποκρατικῶν βιβλίων, ἐνῶ ἐντάσσει εἰς ταῦτα τὸ περὶ Νούσων III. Ὁ Γαληνός, ὡς ἐλέχθη, ἐπανειλημμένως ἀναφέρει τὸ βιβλίον, ἐνίοτε καὶ ὑπὸ τὴν δευτέραν ὀνομασίαν του, τοῦ πρώτου περὶ Νούσων τοῦ μικροτέρου. Ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν τὸ κατατάσσει μεταξὺ τῶν γνησίων Ἱπποκρατικῶν (3, 374 K.). Ἐκ τῶν μετέπειτα ἱατρῶν, ὁ Ἀέτιος Ἀμιδηνός (ἀρχαὶ βου αἰ. μ.Χ.), παραθέτει ἐξ αὐτοῦ ἐν ἀπόσπασμα (I, 83).

Διὰ τὸ περὶ Φύσ. Παιδίου γνωρίζομεν ὅτι ἐσχολιάσθη ὑπὸ τοῦ Βακχείου, μαθητοῦ τοῦ Ἡροφίλου, ἐνῶ ὁ Γαληνός τὸ ἀποδίδει εἰς τὸν Πόλυβον (I, 215 K.). Τὸ περὶ Νούσων IV δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἐρωτιανοῦ καὶ τοῦ Γαληνοῦ. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ δεῦτερος ἀπέδιδε τὸ περὶ Φύσ. Παιδίου εἰς τὸν Πόλυβον, τὸ αὐτὸ πιθανῶς θὰ ἴσχυε καὶ διὰ τὸ περὶ Νούσων IV. Ἐν κεφ. 56 τούτου ἀναφέρεται, ὅτι ἡ εἰσρόφησις κυκεῶνος εἰς τὴν τρα-

χειάν προκαλεῖ τὴν ἀπόφραξιν αὐτῆς. Τὰ ἴδια ὅμως διὰ τὸν εἰσροφούμενον κυκεῶνα ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἑρασίστρατος (*Πλούτ. Συμπ.* 7, 9, 1), τοῦτο ἴσως εἶναι ἔνδειξις περὶ τοῦ ὅτι τὸ βιβλίον ἐκυκλοφόρει ἤδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του (ἀρχαὶ 3ου αἰ. π.Χ.). Ὁ Ἑρωτιανὸς ἐξ ἄλλου κατατάσσει τὸ περὶ *Γυναικείων* εἰς τὰ ἱπποκρατικὰ βιβλία, μνημονεύει δὲ καὶ ἄλλους προηγουμένως ὑπομνηματίσαντας αὐτό. Ἀντιθέτως ὁ Γαληνὸς τὸ ἀποδίδει εἰς τὸν Πόλυβον (I, 214 K.), τὸ δὲ περὶ *Διαίτης* εἰς διαφόρους ἰατρούς, ὡς τὸν Εὐρυφῶντα, τὸν Φιλιστίωνα κ.ά. (5, 302 K.), τινὲς τῶν ὁποίων ἦσαν περίπου σύγχρονοι τοῦ Ἱπποκράτους. Ἡ ἀπόδοσις ὅμως ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ τῶν παλαιῶν ἱατρικῶν βιβλίων εἰς διαφόρους ἰατρούς, δὲν ἐστηρίζετο, ὡς φαίνεται, ἐπὶ ἱστορικῶν δεδομένων. Ἐξέφραζεν ἀπλῶς τὴν γνώμην του, ὅτι ταῦτα δὲν ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους, διότι κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινούς ἰατροὺς δὲν ἀπέδιδον τὰς δοξασίας τὰς ὁποίας ἐνόμιζον ὅτι ἐπρέσβευεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ νόθα κεφάλαια τοῦ περὶ *Διαίτ.* Ὁξέων ταῦτα, κατὰ Γαληνόν, ἦσαν ἤδη συνηνωμένα μετὰ τοῦ κυρίου βιβλίου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἑρασιστράτου (5, 89 K.). Τὰ ἀνωτέρω συνεπῶς ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ περὶ *Ἑβδομάδων* πιθανώτατα, ἀπετέλει τμημα τῆς ἀρχικῆς Ἱπποκρατικῆς Συλλογῆς τῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας, ὅπως καὶ τὰ πλεῖστα τῶν συγγενῶν πρὸς αὐτὸ βιβλίων.

Πότε ὅμως παρελήφθησαν τὰ διάφορα ἀποσπάσματα τοῦ περὶ *Ἑβδομάδων* ὑπὸ τῶν ἄλλων βιβλίων τῆς Ἱπποκρατικῆς Συλλογῆς, ὡς ὑπὸ τῶν *Κωακ. Προγνώσεων*, τοῦ περὶ *Κρισίων*, τοῦ περὶ *Κρισ.* Ἡμερῶν καὶ τῶν Ἀφορισμῶν ἐν τῷ νόθῳ βιβλίῳ VIII, εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῆ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἶναι συμπιλήματα ἐξ ἄλλων βιβλίων τῆς Συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ ἀγνώστων εἰς ἡμᾶς βιβλίων. Ἡ χρονολογία τινῶν τοῦλάχιστον φαίνεται παλαιά. Οὕτως αἱ *Κωακ. Προγνώσεις* ἦσαν γνωσταὶ εἰς τὸν Γαληνόν (5, 407 K.), ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ Ἀφορισμοὶ οἱ ἐπόμενοι τοῦ VII βιβλίου (5, 329 K.). Ἀντιθέτως, τὸ περὶ *Κρισίων* καὶ τὸ περὶ *Κρισ.* Ἡμερῶν παρ' οὐδενὸς τῶν παλαιῶν ἀναφέρονται. Εἰς ἀγνωστον ἐποχὴν ἐπίσης συνετάχθη τὸ εἰς τὸν Γαληνόν ἀποδιδόμενον συμπίλημα περὶ *Αἰτ. Παθῶν* τὸ περιέχον τὰ ἀποσπάσματα τοῦ περὶ *Ἑβδομάδων* ἐν τῷ χειρογράφῳ V. 12 τῆς Βενετίας (10 - 11 αἰὼν μ.Χ.). Τῆς ἰδίας περίπου ἐποχῆς εἶναι καὶ τὸ εἰς τὸν Γαληνόν ἀποδιδόμενον ἀραβικὸν ὑπόμνημα εἰς τὸ περὶ *Ἑβδομάδων* τὸ σωζόμενον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου. Διὰ τὰς μεσαιωνικὰς μεταφράσεις τοῦ βιβλίου ἐν τῇ λατινικῇ (5 - 6 αἰὼν μ.Χ.) εἰς τὰ χειρόγραφα τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Μιλάνου ἀρκετὰ ἤδη ἐλέχθησαν, ὅπως καὶ διὰ τὸ Παρισι-

νὸν χειρόγραφον 2142 τὸ διασῶσαν τὰ κοσμολογικὰ κεφάλαια αὐτοῦ. Πάντως ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι τὸ κείμενον τοῦ βιβλίου ἐσώζετο εἰσέτι εἰς τὸ πρωτότυπον μέχρι τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἂν μὴ καὶ κατόπιν.

Ἡ ἀπόπειρα ἀποκαταστάσεως τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* ἐκ μόνης τῆς βαρβάρου λατινικῆς μεταφράσεως θὰ ἦτο δυσχερεστάτη καὶ διὰ κλασσικὸν εἰσέτι φιλόλογον, καίτοι ἡ σχετικὴ ὁμοιομορφία τῆς γλώσσης τῶν ἱπποκρατικῶν καὶ αἱ ἐπαναλαμβανόμεναι στερεότυποι ἐκφράσεις θὰ ἠδύναντο νὰ βοηθήσουν τὸν ἐπιχειροῦντα ταύτην. Εὐτυχῶς ὅμως διεσώθησαν ἐκτεταμένα ἀποσπάσματα τοῦ ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου, ἡ παραβολὴ τῶν ὁποίων μετὰ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως προσφέρει μίαν σταθερὰν βάσιν εἰς τὴν ἀπόπειραν ἀποκαταστάσεως. Πρῶτον συνεπῶς βῆμα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἦτο ἡ σύνταξις λεξιλογίου, πρὸς διαπίστωσιν τοῦ τρόπου ἀποδόσεως τῶν ἑλληνικῶν ὄρων ἐν τῇ λατινικῇ. Λόγῳ ὅμως τῆς σχετικῶς μικρᾶς ἐκτάσεως τῶν ἑλληνικῶν ἀποσπασμάτων τὸ λεξιλόγιον παρουσιάζει ἀρκετὰ κενά. Ὡς ἐκ τούτου παρέστη ἀνάγκη νὰ τὸ συμπληρώσωμεν διὰ λεξιλογίων ἐκ τῶν συγχρόνων περίπου λατινικῶν μεταφράσεων ἄλλων ἱπποκρατικῶν βιβλίων, τινὲς τῶν ὁποίων ἴσως ὀφείλονται εἰς τὸν αὐτὸν μεταφραστὴν ὡς τὸν τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*. Οὕτω π.χ. τὸ αὐτὸ χειρόγραφον 7027 τῶν Παρισίων τὸ περιέχον τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων* περιλαμβάνει καὶ μίαν τῆς ἰδίας ἐποχῆς μετάφρασιν τοῦ *περὶ Ἀέρων, Ὑδάτων, Τόπων* δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Kuehlewein (*Herm.* 40, 248, 1908). Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὸ χειρόγραφον G. 108 τοῦ Μιλάνου, τὸ ὁποῖον, πλὴν τῆς μεταφράσεως τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*, περιέχει καὶ τοιαύτην τοῦ *Προγνωστικοῦ*, δημοσιευθεῖσαν ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Kuehlewein (*Herm.* 25, 123, 1890). Παλαιὰν λατινικὴν μετάφρασιν τῶν 4 πρώτων κεφαλαίων τοῦ *περὶ Διαίτης* περιέχει τὸ ὑπ' ἀρ. 7027 Παρισινὸν χειρόγραφον, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ H. Diels (*Herm.* 45, 134, 1913). Τέλος ἐν τῷ χειρογράφῳ 97 τοῦ Monte Casino ὑπάρχει ἑτέρα παλαιὰ μετάφρασις μέρους τῶν *Ἀφορισμῶν* δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Kuehlewein (*Herm.* 17, 484, 1882). Τῇ βοήθειᾳ καὶ τῶν ἀνωτέρω συνετάχθη πλήρες σχεδὸν λεξιλόγιον. Βεβαίως ἡ γλῶσσα τῶν διαφόρων ἱπποκρατικῶν βιβλίων παρουσιάζει παραλλαγὰς, δι' ὃ καὶ ἡ ἀντιστοιχία τῶν ἑλληνικῶν μετὰ τῶν λατινικῶν ὄρων δὲν δύναται νὰ ἐξευρεθῇ μετ' ἀπολύτου ἀκριβείας. Εἶναι ἐπίσης ἀποδεδειγμένον, ὅτι οἱ λατῖνοι μεταφρασταὶ οὐχὶ σπανίως παρενόησαν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον. Εἰς τὰ ἀνωτέρω πρέπει καὶ νὰ προστεθῇ, ὅτι ἡ μετάφρασις ἐγένετο κατὰ τοὺς ὑστέρους ρωμαϊκοὺς χρόνους, ὅτε πλέον αἱ

πτώσεις τῶν ὀνομάτων καὶ αἱ καταλήξεις καὶ οἱ χρόνοι τῶν ρημάτων εἶχον ἀπολέσει τὴν ἀρχικὴν των σημασίαν. Πρὸς τούτοις, καὶ ἡ ἀντιγραφὴ τῆς μεταφράσεως εἰς τοὺς σωζομένους κώδικας ἐγένετο εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ λατινικὴ ἦτο πλέον νεκρὰ γλῶσσα καὶ συνεπῶς δυσνόητος ἢ ἀκατάληπτος εἰς τοὺς ἡμιμαθεῖς ἀντιγραφεῖς.

Παρὰ ταῦτα, ἡ σύγκρισις τῶν λατινικῶν μεταφράσεων μετὰ τοῦ σωζομένου ἑλληνικοῦ κειμένου ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ μεταφρασταὶ πιστῶς τὸ ἀπέδωσαν, συχνάκις μάλιστα καὶ κατὰ λέξιν, ἐξαιρέσει βεβαίως τῶν γενομένων παρανοήσεων. Ἡ σύγκρισις αὕτη ἐπέτρεψε καὶ τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων τινῶν διὰ τὸν τρόπον τῆς ἀποδόσεως τῶν ἑλληνικῶν ρηματικῶν καὶ συντακτικῶν τύπων. Οὕτω π.χ. τὸ *qui*, πλὴν τῆς κυρίας χρησιμοποιήσεως ὡς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς π.χ. *ὅς, ὅσπερ, ὅστις* κλπ., τίθεται ἐνίοτε καὶ πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἄρθρου, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 2 *quae* = τά, κεφ. 23 *qui* = τοῦ, κεφ. 24. *quod* = τὴν. Ὁμοίως τίθεται ἀντὶ ἄρθρου πρὸ οὐσιαστικοῦ τινος, ὅταν παρεμβάλλωνται ἄλλαι λέξεις, π.χ. ἐν κεφ. 19 *quod... frigidum* = τοῦ... ψυχροῦ, κεφ. 19 *quod... humorem* = τό... ὑγρόν. Ἐνίοτε τὸ *qui* τίθεται πρὸ τοῦ βοηθητικοῦ ρήματος *sum*, μὴ ὑπάρχοντος ἐν τῷ ἑλληνικῷ κειμένῳ, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 24 *qui est* = τοῦ, κεφ. 14 *quae est* = τὴν. Ἐν γένει δὲ τὰ βοηθητικὰ ρήματα προστίθενται συχνὰ ἐν τῇ μεταφράσει παρὰ τὴν ἀπουσίαν των ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, πιθανῶς πρὸς καλλιτέραν κατανόησιν. Ἡ ἑλληνικὴ ἔναρθρος μετοχὴ ἀποδίδεται συνήθως διὰ τοῦ *qui* μεθ' ὀριστικῆς, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 23 *quod est* = τὸ εἶν, κεφ. 49 *qui designant* = τῶν σημαίνοντων, κεφ. 51 *quod tenebras adpetunt* = σκοτοδινῶν, Ἡ ἑλληνικὴ γενικὴ ἀπόλυτος ἀποδίδεται συνήθως ὀρθῶς διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 46 *demittente* = ἀπιόντος, κεφ. 28 *transeunte statu* = παρελθούσης τῆς ἀκμῆς κεφ. 28 *inanito calido* = ἐκκενουμένου τοῦ θερμοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὴν ὄψιμον λατινικὴν οὐχὶ σπανίως γίνεται σύγχυσις μετὰ τῶν πτώσεων, ὑπάρχουν καὶ ἐξαιρέσεις. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ εἰς *-tus* χρησιμοποιεῖται πρὸς ἀπόδοσιν παθητικῶν μετοχῶν διαφόρων χρόνων τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 14 *motus* = κινηθεῖς, κεφ. 19 *nutritus* = τρεφόμενος, κεφ. 23 *inustus* = διακαυθεῖς καὶ διακεκαυμένος. Συνηθέστερον πάντως ἀποδίδει τὴν παθητικὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστώτος, οὕτως ἐπὶ 10 περιπτώσεων τὴν ὡς ἄνω, εἰς 3 τὴν τοῦ παρακειμένου καὶ εἰς δύο τοῦ ἀορίστου. Μετὰ τῶν μετοχῶν τούτων πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν ἰδιαιτέρως τὸ *constitutus*, ἀποδίδοντος κατὰ κανόνα τὸ εἶν, ὡς ἐν κεφ. 1, 2, 14, 51. Ἐν κεφ. 28 ὅμως ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἰών, πιθα-

νῶς ἐκ παρανοήσεως. Ἄλλοτε ὅμως τὸ *constituo* συγγέεται μετὰ τοῦ *constisto*, ἦτοι τοῦ ξυνίστημι, ὡς ἐν κεφ. 43. Τὸ *constitutus* ὅμως εἰσάγεται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν, ὅπως καὶ τὸ *sum* ἢ τὸ *habeo*, χωρὶς νὰ ὑπάρχη εἰς τὸ ἑλληνικὸν κείμενον. Τὸ *adunatum* κατὰ κανόνα ἀποδίδει τὸ ἐνεόν, ἐνίοτε ὅμως καὶ τό, ἐν. Ἡ μετοχὴ εἰς *-ens*, ἢ ἀντιστοιχεῖ μετὰ τῆς ἑλληνικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 1 *habens* = ἔχων, ἄλλοτε ὅμως μετὰ τῆς τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἀορίστου, ὡς π.χ. ἐν κεφ. 19 *maturantes* = πεπῆναιτες, κεφ. 26 *transiens* = παρελθόν. Ἐνίοτε ὅμως ἀποδίδει καὶ τὴν ἑλληνικὴν παθητικὴν (μέσσην) μετοχὴν, ὡς ἐν κεφ. 2 *facientes* = ποιούμενος κεφ. 3 *consequens* = ἐχόμενος κεφ. 51 *pendens* = ἐξεστραμμένος, κεφ. 51 *adpetens* = ἠδόμενος. Ἐκ τῶν συνθέτων λατινικῶν χρόνων τὸ *constitutus sum* ἀποδίδει τὸ ἔχω ἐν κεφ. 1, τὸ *exagitatus sum* τὸ ἀλίσκομαι ἐν κεφ. 28, τὸ *posita (est)* τὸ ὀχεῖται ἐν κεφ. 2. Εἰς τινὰς περιπτώσεις ἀπλᾶ ἑλληνικὰ ῥήματα ἀποδίδονται λατινιστὶ ἀναλυτικῶς, ὡς ἐν κεφ. 46 ἑλκυσθεῖς = *vocationem constitutus*, κεφ. 51 μελαίνομαι = *nigra fiunt*, κεφ. 2 ἀκολουθέω = *adsecutionem habeo* κεφ. 3 ἀναπνέω = *respirationem habeo*. Τὸ *fui* κατὰ κανόνα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐγενόμην, ἐν κεφ. 46 ὅμως τὸ *fuert* ἀποδίδει τὸ ἦ καὶ τὸ εἶη. Τὸ *fui* συχνὰ συμπίπτει κατ' ἔννοιαν μετὰ τοῦ *fio* ἢ *facio* ὡς ἐν κεφ. 47 *fieri* = γενέσθαι, κεφ. 46 *fit* = γεγένηται, κεφ. 46 *facere* = γενέσθαι. Ἀλλὰ καὶ τὸ *fio* ἀποδίδει ἐνίοτε τὸ γίγνομαι, ὡς ἐν κεφ. 14 καὶ 26 *fiet* = γίνεται, κεφ. 46 *facta* = γίνηται, γινομένη, γινόμενα. Τὸ ποιέω, ποιέομαι μεταφράζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τοῦ *facio*, ὡς ἐν κεφ. 2 *facientes* = ποιούμενοι, κεφ. 14 *fecerit* = ποιέη, κεφ. 19 *facere* = ποιεῖσθαι, κεφ. 28 *facit* = ποιεῖ. Ἐκτὸς ὅμως τὸ *fio* καὶ τὸ *nascor* ἀποδίδει ἐνίοτε τὸ γίγνομαι, ὡς ἐν κεφ. 20 *natae* = γινόμεναι, κεφ. 46 *nascentibus* = γίνεται. Ἄλλοτε ὅμως τὸ *nascor* ἀποδίδει τὸ φύομαι ὡς ἐν κεφ. 3. Ἀλλὰ καὶ τὸ *genero* ἐν κεφ. 19 μεταφράζει τὸ φύω. Τὰ ἐνεργητικὰ ἀπαρέμματα τῆς λατινικῆς μεταφράσεως χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ἐνεργητικῶν ἢ καὶ παθητικῶν τοιούτων τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, διαφόρων μάλιστα χρόνων. Ἐν κεφ. 24 *adtrahere* = ἔλκειν κεφ. 51 *singultire* = ὑπολύζειν, κεφ. 2 *habere* = ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἐν κεφ. 14 *inruere* = περιπεσεῖν, κεφ. 19 *facere* = ποιεῖσθαι ἢ γενέσθαι ἐν κεφ. 46, εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον *nigrescere* = μελαίνεσθαι. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ παθητικὰ λατινικὰ ἀπαρέμματα, ὡς ἐν κεφ. 20 *corrumpi* = φθίνειν, κεφ. 28 *absolvi* = ἀπολελεύσθαι, κεφ. 46 *contemplari* = σκοπεῖν, κεφ. 47 *fieri* = γενέσθαι. Ἐν γένει ἐπι-

κρατεῖ μεγάλη ἀβεβαιότης ἐν τῇ ἀποδόσει τῶν ἑλληνικῶν ρηματικῶν τύπων. Οὕτω π.χ. ἐν κεφ. 28 *desinunt* = παύονται, κεφ. 28 *increscunt* = αἰῶνται, κεφ. 28 *foris pergit* = ἐξωθεῖται, κεφ. 28 *infrigidat* = ἀποψύχεται, κεφ. 19 *adducit* = ἐπάγεται, κεφ. 51 *sufferuntur* = ἀναφέρονται, κεφ. 5 *appellantur* = καλέομεν, κεφ. 14 *habuerit* = ἔχη, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα. Τὸ ἑλληνικόν, μέλλουσι βιώσεσθαι, ἐν κεφ. 46 μεταφράζεται *evasuri sunt* τὸ δέ, μέλλουσιν ἀποθνήσκειν, ἐν κεφ. 51 *morituris*. Ἡ ἑλληνικὴ σύνταξις τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀποδίδεται διὰ τοῦ *ut* μεθ' ὑποτακτικῆς, ὡς κεφ. 2 *ut...sint* = ὥστε...εἶναι, *ut...habeant* = ὥστε...ἔχειν. Ἐν τῷ λατινικῷ κειμένῳ χρησιμοποιεῖται πολλάκις ἡ σύνταξις τοῦ ῥήματος μετὰ γενικῆς (τοῦ ὄλου), μὴ ἀπαντῶσα ἐν τῷ ἑλληνικῷ πρωτοτύπῳ, ὡς ἐν κεφ. 14 *introerit humoris* = ἔλθῃ ὑγρὸν, κεφ. 14 *humoris est* = ὑγρὸν, κεφ. 23 ὁμοίως = ὑγρὸν εἶναι, κεφ. 52 *humoris constitutum est* = τὸ ὑγρὸν. Ἡ ἀπώλεια τῆς σημασίας τοῦ συγκριτικοῦ καὶ ὑπερθετικοῦ τῶν λατινικῶν ἐπιθέτων εἶναι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ὀψίμου λατινικῆς, ὡς ἐν κεφ. 19 *facilius* = ρηϊδίως, κεφ. 28 *multa* = πλείους, κεφ. 46 *remollitus* = μανώτερος, κεφ. 51 *valde proxima* = ἐγγύς.

Ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος εἰς ἣν ἐγράφησαν τὰ ἱπποκρατικὰ βιβλία εἶναι γλῶσσα τεχνητή, ὡς καὶ πᾶσα γλῶσσα χρησιμοποιουμένη διὰ τὴν συγγραφὴν λογοτεχνικῶν ἔργων. Ὡς τοιαύτη δὲ διαφέρει τῆς ὀμιλουμένης ἰωνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς χρησιμοποιουμένης εἰς τὰς ἐπιγραφάς. Ἡ λογοτεχνικὴ ἰωνικὴ παρέλαβεν ἀπὸ τῆς ἐπικῆς γλώσσης πλείστας ὅσας λέξεις καὶ ἐκφράσεις, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἀσυναϊρέτους καταλήξεις πρὸς ἕξαρσιν τοῦ ὕφους. Τὰ ἱατρικὰ συγγράμματα δὲν ἀποτελοῦν εἰς τοῦτο ἑξαίρεσιν, παρὰ τὸ ὅτι πρόκειται περὶ τεχνικῶν πραγματειῶν. Ἀπὸ τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ., μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν ἐπικράτησιν αὐτῶν ὡς πανελληνίου πνευματικοῦ κέντρου, ἤρχισεν ἡ εἰσβολὴ εἰς τὴν γραφομένην ἰωνικὴν καὶ ἀττικῶν τύπων. Ἡ ἕκτασις καὶ ἡ πρόοδος τῆς διεισδύσεως γίνεται καταφανὴς διὰ τῆς συγκρίσεως τῆς γλώσσης τοῦ Ἡροδότου μετὰ τῆς τῶν ἱπποκρατικῶν βιβλίων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἀπέχουν 50 - 100 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἱστορικοῦ. Πάντως ἡ βασικὴ γλῶσσα τῶν ἱπποκρατικῶν βιβλίων παραμένει ἡ ἰωνικὴ καὶ μάλιστα ἡ λογοτεχνικὴ τοιαύτη. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν παροῦσαν ἀπόπειραν ἀποκαταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἐχρησιμοποιήσαμεν κατὰ προτίμησιν τοὺς ἰωνικοὺς τύπους, τοὺς ἀπαντῶντας καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἱπποκρατικὰ βιβλία. Οὕτω δὲ δὲν προέβημεν, ὡς πολλοὶ ἄλλοι, εἰς τὴν συναίρεσιν τῶν ὀνομαστικῶν καὶ ρηματικῶν καταλήξεων, παρὰ

τὸ ὅτι αὐταὶ δὲν ἐπιβεβαιοῦνται ἐκ τῶν συγχρόνων ἰωνικῶν ἐπιγραφῶν. Ὑπάρχουν βεβαίως διαφοραὶ ἐν τῇ χρησιμοποίησει τῆς λογοτεχνικῆς ἰωνικῆς εἰς τὰ διάφορα ἱπποκρατικά βιβλία. Αὐταὶ πιθανῶς ὀφείλονται εἴτε εἰς τὸν διάφορον χρόνον τῆς συγγραφῆς των εἴτε εἰς τὰς προτιμήσεις τῶν συγγραφέων πρὸς μίαν περισσότερον λογίαν ἢ πλεον συγχρονισμένην γλῶσσαν. Αἱ διαφοραὶ αὐταὶ δυνατὸν ἐν μέρει νὰ ὀφείλωνται καὶ εἰς τὰς ἐπεμβάσεις τῶν ἀντιγραφῶν, οἵτινες εἶχον τὴν τάσιν νὰ ἀντικαθιστοῦν τὰς δυσνοήτους ἀρχαϊκὰς ἐκφράσεις διὰ τῶν ἀντιστοίχων τῆς Κοινῆς. Εἰς τὰ σωζόμενα ἑλληνικὰ ἀποσπάσματα τοῦ περὶ Ἑβδομάδων ἡ τάσις αὕτη εἶναι ἀρκετὰ ἐκδηλός. Τοῦτο ὅμως πιθανὸν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα κατὰ τὸ πλεῖστον προέρχονται ἐκ συμπλημάτων συνταχθέντων κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴν ἢ καὶ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι ἡ πιστὴ ἀποκατάστασις τοῦ ἀρχικοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἐκ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως ἀποβαίνει ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀνέφικτος καὶ μόνον κατὰ προσέγγισιν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, καὶ μάλιστα μόνον ἐκεῖ ὅπου τὸ νόημα τῆς βαρβάρου λατινικῆς μεταφράσεως εἶναι καταληπτόν. Παραδίδομεν ὅθεν μὲ τὰς ἀνωτέρω ἐπιφυλάξεις εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ παρὸν δοκίμιον, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὖρη ἴσως ἀπήχησιν τινα μεταξὺ τῶν μελλόντων μελετητῶν τοῦ βιβλίου, ὥστε τοῦλάχιστον νὰ μὴ ἐπαληθεύσῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Ermerins λεχθὲν διὰ τὸ περὶ Ἑβδομάδων, ὅτι εἶναι ἄσκοπον *bonas horas in re taediosa terere*.

DE HEBDOMADIS

Codices Parisinensis 7027 et Ambrosianus Latinus G. 108
(E. Littré, Oeuvres de Hippocrate 8, 634., 9, 433)

L. 8, 634 **Cap. 1.** *Mundi forma sic omnis ornata est, eorumque qui¹ insunt incolarum².
necesse est septinariam³ habere speciem⁴ et definitiones. septem dierum⁵ coa-
5 gulationem seminis humani et⁶ deformationem naturae hominis et⁷ determi-
nationem⁸ egritudinum et quaecumque deputriunt in corpus⁹. et caetera omnia
septinariam naturam¹⁰ habentem et¹¹ speciem¹² et perfectionem¹³. et¹⁴ propter
10 hoc numerositas mundi sic¹⁵ constituta est, septinariam habens¹⁶ in se ipsam
omnem¹⁷ speciem et ordinem uniuscuiusque partium¹⁸ septinarium.*

*Unum quidem ordinem inseparabilis¹⁹ mundi, transitum habens²⁰ aestatis
et²¹ hiemis. secundum ordinem astrorum et splendorem et laxationem et rari-
tatem naturae²² splendidum. tertium solis transitum²³ calorem habentem. quar-
15 tum lunae crescentis et minuentis²⁴ augmentum et defectionem, quintum²⁵
aeris constitutionem²⁶, habens pluvias et coruscationes et tonitrua et nives et
grandines et caeteras causas²⁷. sextum maris umorem²⁸ et fluminum et lacorum
et fontium et stagnorum et adunatum cum his calorem, qui ducatio est²⁹ et irri-
20 gatio humoris. septimum ipsam terram³⁰, in qua animalia³¹ et nascentiae³².
(addest omne) victum et aquae³³ constitutum. sic omnia³⁴ mundi septinarium
habenti diem³⁵.*

Cap. 2. *Equali numero et simili forma¹, qui sub terra circuli², qui super
25 terram sunt³, eiusdem numeri gyrum habent, circuitus et itineris terrae cir-
cuitum⁴ facientes. propter hoc terra et olympus mundus habent naturam et
stabilem. cetera⁵ autem iter habent circueundi. in⁶ medio autem mundo⁷ terra
posita est, habens in⁸ se ipsa et super ipsam humores⁹, sub aëre posita taliter¹⁰,
30 ut de¹¹ inferioribus superiora deorsum sint¹², et quae deorsum¹³ sursum¹⁴
635 esse. sic autem¹⁵ habere et quae ex¹⁶ dextra¹⁷ et sinistra. circa omnem terram
sic habet. et¹⁸ quidem terra media constituta et olympus¹⁹ mundus summitatem
tenens immobiles sunt. luna vero in medio constituta copulat ista cetera omnia
5 in²⁰ invicem vivantia et per (se)²¹ transeuntia²². facile semper moventur. ergo
signa celestia²³ septem constituta ordinem habent²⁴ temporum tradendorum²⁵,
divisum est unum quidem²⁶. sol lunam, solem²⁷ autem luna sequitur. Arctos
autem et Arcturus sic se habent²⁸, velut sol et luna²⁹, Pliades vero Yadibus
10 adsecutionem habent³⁰. Orioni autem ortum Canis³¹. haec autem signa se-
quentia habent³² invicem et contrarietatem ad expectationem temporum et im-*

mutationem. pergunt autem ita ut non unam stationem habent discurrentia signa.

Cap. 3. *Ventorum rursus regiones septem (respirationes)¹ habent, tempus
15 circuitum facientes et motum vegetantem² et roris³, respiramen flatus⁴ vir-
tutes facientes. principium autem ventorum, unde nascuntur venti. ex⁵ calido
subsolano⁶, sequens est africanus⁷, deinde septentrio, ex hoc favonius, post hunc
qui appellatur lips⁸, postea auster, consequens vero eurus. spirationis circui-
20 tus facientes⁹ et motum. hi¹⁰ septem respirationes¹¹ temporalem.*

636 **Cap. 4.** *Tempora autem annualia septem¹, etherias partes habentia². sunt
5 haec³. seminatio⁴, hiems, plantatio, ver, estus⁵, autumnus, postautumnus. haec
invicem a se differunt, propterea. sementatio⁶ in estate⁷ non valde generat,⁸
nec plantatio postautumnus⁹, nec floritio (in hieme)¹⁰, nec fructiferatio¹¹ in
aestate, nec maturitas (in hieme)¹².*

10 **Cap. 5.** *Sic autem¹ in hominis natura septem tempora sunt. aetatis² appe-
lantur. puerulus, puer, adolescens, juvenis, vir, senior³, senex. haec sunt sic.
puerulus usque ad septem annos in dentium mutationem⁴. puer autem
usque ad seminis emissionem, quatuordecim annorum, ad bis septenos⁵. adu-
lescens autem usque ad barbam⁶, unus et viginti annorum, ad ter septenos⁷.
15 (juvenis) usque ad incrementum⁸ corporis. juvenis autem consummatur in
XXXV annos et in⁹ quinque septenos. vir autem usque ad XL et VIII annos,
ad septies septem¹⁰. senior¹¹ vero LX et III¹² ad IX ebdomadas¹³. exinde
senex in quatuordecim ebdomadas.*

637, 11 **Cap. 6.** *Quae autem in terra sunt corpora et arbores naturam¹ similem ha-
bent mundo, quae minima et quae magna. necesse est enim, mundi partes
15 cum sint, omnia similiter comparari² mundo, ex equalibus enim partibus et
similibus mundo consistunt³. terra quidem stabilis et (im)mobilis⁴, media⁵,
lapidi quidem⁶, ossa imitationem habens, impassibilis et immobilis natura⁷.
quid autem circa eam est⁸, hominum caro solubilis⁹. quod autem in terra ca-
lidum humidum, medulla¹⁰ et cerebrum, hominis semen. aqua autem. flumi-
20 num imitatio est venae et qui in venis est sanguinis¹¹. stagna autem, vessicae
et longaho¹². maria vero, qui in visceribus est humoris¹³ hominis. aer vero, spi-
ritus qui est in homine. lien¹⁴, locus sensus, apparuit iudicium¹⁵, hominis
quomodo in mundo in duobus locis est. et quiddam ex¹⁶ solis splendoribus¹⁷
25 congregatum terrae, hoc quod in visceribus hominis et quod in venis calidum
est. quod autem in superioribus partibus est mundi, quod stellae et sol, quod
sub cute est hominis calidum circa carnem, quod per celeritatem splendens
mutat colores¹⁸, sicut et illic Jovem¹⁹ aegiocum invenies esse²⁰. Arcturius autem
30 fervoris in homine²¹ operationem, quae stulae nutrita²². inseparabilis vero
soliditas²³, quae mundo continet²⁴ omnem, cutis coagulatio frigida constituta²⁵.
638 ergo omnis²⁶ constitutio uniuscuiusque formarum sic continetur²⁷.*

5 **Cap. 7.** *Uniuscuiusque specierum septem partes¹. caput², una pars. manus³,
operum ministratrix⁴, secunda. interiora viscera et praecordiorum definitio,*

*tertia. veretri duae partes, una quidem urinae praefusio⁵, quarta, alia seminis
10 ministratura⁶, quinta. longaho, id est intestinum majus⁷, cibus sediminis
exitus, sexta. crura, ambulationes, septima.*

Cap. 8. *Caput ergo¹ ipsum septinarium habet auxilium ad vitam. frigidi
15 introitus, per quem ubique patet², una haec. secunda, fervoris exalatio³ ex
omni corpore. tertia, visus iudicium. quarta, auris auditus. quinta, nares
respirantes, odorem⁴ intellectus. sexta, umoris⁵ bibitionis et ciborum trans-
missio, aryttria et sthomasus⁶. septima, linguae gustus sensus⁷.*

20 **Cap. 9.** *Et ipsius quidem vocis septem sunt¹ vocales litterae².*

639 **Cap. 10.** *Animam itaque septinarium habet¹ (calidum, septe forme septina-
25 rium) constitutum. et in defaciens² facillime³ in septem dies, quod in aere et
quod in animalibus. secundum, aetherium⁴ frigus utile. tertium, umorem⁵
per totum constitutum corpus. quartum, terrenum⁶, sanguinem cibum indi-
gente⁷. quintum, coleram amaram⁸, egritudinum dolores multitudinum⁹ (fa-
cientem, qui iudicant) his septem dierum. sexto, cibo ducit¹⁰, omne quod est
5 lucrum¹¹ sanguinis innascens. septimo¹², (flegma), omne salsum, delectatio-
num inmutationes¹³. natura autem has¹⁴ septem partes animae, quae cum
concilio quidem¹⁵ (curantes), sine dolore consistunt, ceterae¹⁶ recte agant, vegit
in unum¹⁷ vitam et fortitudine habent et vivunt¹⁸ sufficienter. male autem in-
10 compositae¹⁹, curare²⁰ his peccatis violentum dolorem et jactationem²¹ incur-
runt. moriuntur homines²², advenientibus illis, per suas culpas, ipsis sibi
vere doloris²³ causa constitutis.*

15 **Cap. 11.** *Terra autem septem partes habet. caput et faciem Pylopontium¹,
magnarum animarum habitationem. secundum, Idymus, medulla², cervix.
tertia pars, inter viscera et praecordia, Iunia³. quarta, crura Hellispontus⁴.
quinta, pedes Bosphorus⁵ transitus, trachias et hochimerus⁶. sexta, venter⁷ Ae-
gyptus et pelagus aegyptium. septima, venter inferior et longaho, intestinum
20 majus, Auxinus Pontus et Palus Meothis⁸.*

Cap. 12. *[De calore et frigore et]¹ de toto² mundo et natura³ hominis, secun-
dum naturam et rationem, dixi. quia tale est quale⁴ ego ipse ostendo⁵ esse,
et quatenus ipsum corpus divisum est. cum⁶ ergo⁷ eiusmodi sit⁸ mundus, os-
25 tendam et in egritudine⁹ haec pati totius mundi¹⁰ et aliorum omnium cor-
porum¹¹. necesse est¹² proptereos qui nesciunt mundi totius et¹³ omnium na-
turam, ostendere¹⁴, ut scientes magis¹⁵ adsequi possint¹⁶, quae nunc dicuntur.
30 manifeste quidem qualia sint¹⁷, haec naturalis ratio, quae secundum naturam
sunt continet¹⁸, ipsas febres et alias causas, et quidem acutas egritudines
omnes¹⁹. quomodo fiant²⁰ docet et factas²¹ quomodo oportet cohiberi²², aut non²³
fieri, et nascentes quomodo debeant curari²⁴ recte²⁵. considerare ergo oportet
secundum hanc rationem omnia.*

640 **Cap. 13.** *Ubi¹ ergo dico hominis animam, illic me² dicere originale³ calidum
5 frigidum concretum. originale⁴ autem dico calidum, quod manavit⁵ de patre
et de matre, quando convenerunt⁶ ad invicem ad infantum generationem. ca-*

lidum et frigidum, quando constiterunt⁷ ad invicem in matrice, quam in eo⁸ quod vocatur semen, a⁹ parentibus manans¹⁰ cecidit in matricem¹¹. et ubi dixero animae, et¹² non omnem¹³ animam hominis, hoc dico originale¹⁴ calidum. et¹⁵ cetera calida omnia, aut de temporibus facta¹⁶ dicam et sole¹⁷, aut ex¹⁸ quibus manducamus et bibimus. - et¹⁹ ex poculis multa habentium vocabula, aut de conviviiis²⁰ - contrariorum ciborum²¹ ad salutem. et quando (dicam) virum frigidum aut aridum²² spiritum non originale²³, aut ipsius animae²⁴ hominis frigidum dico, sed totius mundi animae. et quando ab his quae eduntur et bibuntur dico frigidum, aut ex utrisque²⁵ quae in superioribus²⁶ dicta sunt, frigidum dico. et non oportet me²⁷ exstimare multa frigida²⁸ dicere, sed²⁹ locis in quibus constitutum frigidum divisum est, actenus³⁰ differi arbitror.

21 **Cap. 14.** Et quando corpus aut speciem dico hominis aut alias, (**Cap. 17.,** 642, 16 L. 8. 642,16) quae in alicuius tunc umorem et siccitatem dico. siccum quidem¹, quod terrae pars est. (**Cap. 18.,** L. 8, 642,20) umoris² autem omnem variae habentem, ubi³ quod in mundo aqua⁴ est. de autem frigidi vi⁵, in umorem quod⁶ terrenum est simul, in corporis⁷ formam constitutum⁸ exinde, quam quidem ex eo umore⁹. quando dico eius, qui in corpore¹⁰ hominis constituti, 25 multas¹¹ autem habentes ab omnibus¹² multum omnia¹³ non recta. unus enim est humor¹⁴ constitutus in homine¹⁵, sicut et in mundo. calidum¹⁶ autem multas species habet¹⁷, quod vocatur chole multis nominibus et flegmata¹⁸. sicut quidem¹⁹ in mundo umor et quod²⁰ in partibus mundi, propter caloris operationem demutat²¹ species, ita ut vocetur²² mare, aqua, salsa²³, nitrum, uvae, vinum²⁴, acetum, mustum, lac, sanis²⁵, mel, roris, nives, grandines²⁶. quando ergo in-usto calore, choleric²⁷. et sic habent humores²⁸, de fervore dico. his nominibus²⁹ 34 utor, cholericibus et flegmatibus³⁰, urinis et aliis umoribus, interpretationis causa³¹, ad imperitos veritatis ignaros.

643 **Cap. 15.** (**Cap. 19.**) Calidum autem sic de frigido et humido, et frigidum de calido¹ patiente et² faciente et³ in constitutionibus morborum febris eriget. 10 quando autem animae calidum movebitur⁴ a solito ex labore et⁵ fervore, aut de sole⁶, aut de ciborum ferventior⁷ natura, aut confectione⁸, necesse est adtractionem cholericum aut flegmatum⁹ facere calidum animae a se ipse¹⁰, ex quibus adtractus¹¹ incenditur ipse calor in febres.¹² quod enim hominis natura animae¹³ calidum est, in societatem sibi ipsi adsumpsit¹⁴ quod a se¹⁵ 15 calidum, aut ex¹⁶ his quae oblata sunt, ita ut¹⁷ ad febres corpora adducat¹⁸. si ergo in febres et alia culpa obvenit¹⁹, non mundo constituto corpore, actenus exustio calidi insurrectionem fortem²⁰ febrium in corpore facit, nisi²¹ ipsae febres, immunditias maturantes, per respiramina superioris vel inferioris canalis²² de ventribus eorum erumpat, aut²³ medicaminibus moderatim qui sicut²⁴ immunditias. ex enim amarum et calidis constitutis in initiis nutritus²⁵ calor violentibus²⁶ incendit febres²⁷, aut facilius optinens quod in corporibus²⁸ est frigidum. occidit itaque calido, quo generavit corpus²⁹, quando

- 25 *exarcerit*³⁰ quod in corpore est plurimum³¹ humorem, et nullum calorem restinxerit ut debitum³². quidem hoc agit³³ corpora calidum, si³⁴ bene apte habeat ad ceteras³⁵ quae in corpore sunt partes³⁶. et sanat calidum³⁷ egritudines, qui³⁸ adducat ad se humorem dulcem³⁹ et frigidum et salubrem, et non calidum et⁴⁰ non amarum. (Cap. 20., L.8, 644,2) sic itaque calidum auget cor-
- 644, 2 *pora*⁴¹, et corrumpi facit⁴², et curat morbos, et febres facit.
- 7 **Cap. 16. (Cap. 20.)** (Et)¹ corporibus morbi² causa est, medicorum autem imperitiam totius mundi³ et ex quibus natum est corpus, et quatenus et quomodo⁴
- 10 quae nunc natura sunt⁵, et quae in cibos⁶, in febrium morbis expediat, et ex quibus necessarium aegrotare corpus est. facit autem et alias febres⁷, qui se ipsos sine ratione extra medicos⁸ nutriunt, quibus quidem ipsorum necessitas imperitiae cogit, hinc⁹ necessitas extinguere ignem¹⁰ umidis et frigidis
- 15 cibus. hi quidem salvati sunt¹¹, ipsi in se marcedantes¹² calore, consumente¹³ contraria aestivalium. quicumque autem¹⁴ horum contraria habentes cibos fecerunt, hi¹⁵ latuerunt per imperitiam, et ipsos¹⁶ interficientes. ita humanae aegritudines de calore sunt factae.
- 17 **Cap. 17. (Cap. 20.)** Initium¹ ergo causodum² febrium sitidusae³ febres sunt natae et⁴ taliter. quando in viscere, aut corde aut [toto mundo est]⁵ (Cap. 14.,
- 640, 22 L.8, 640,22) *ventris et concavas*⁶ *venas, aut*⁷ *hominis cognita*⁸ *natura plus*
- 25 *introiret alicui umor*⁹, *nesesse*¹⁰ *predictorum intruere alicui, motum animae calore*¹¹ *et congregatio*¹² *in interioribus ventribus et ad viscera calidi ipsius et humores*¹³, *simul calido trahenti*¹⁴ *ad se calidum humorem addictum*¹⁵ *sibi. est autem umor*¹⁶ *colericus inustus et alens succum diversi coloris*¹⁷. *origo autem haec est causodium*¹⁸ *febrium. status autem et medietas earum*¹⁹
- 30 *in eodem jam causo tabe est*²⁰. *quando tabescere*²¹ *quod in corpore umorum*²²
- 641 *est causos*²³, *et calidum in se adtractus fit et*²⁴ *omnium quae ab eodem fervore et retentorum umorem in corpore. tunc enim*²⁵ *maxime fervor quando sic habuerit*²⁶ *et fecerit. medium hoc ergo erit causodum febrium, consummatio est*
- 5 *autem istarum*²⁷ *febrium, quae quidem et vitae*²⁸ *est consummatio, et quidem anime dimissio habita*²⁹, *quae ducitur ex corporibus ad mortem. egritudinum dimissio ad salutem consummatio*³⁰ *et fit taliter*³¹. *quando animae calorem laxaverit ad se*³², *est vocatio*³³ *liquoris humida et frigida*³⁴, *tunc fiet*³⁵ *dissolutio animae, et animalium et*³⁶ *nascentium, et egritudinum*³⁷ *dimissio, quando*
- 10 *in egritudinis*³⁸ *adtractionem, quae ad se est*³⁹, *calor demisserit. morbidi humores*⁴⁰ *et temporum quidem mutatio*⁴¹, *quando in mundo calor est, talia operantur*⁴². *quaecumque quidem circa corpus fiunt sic habent*⁴³.
- 15 **Cap. 18. (Cap. 15.)** Quae¹ autem mundus tradet corporibus eatenus² habent, quam³ animalia et quae nascuntur omnia terra. habet calidam⁴ quidem solis partem, licorem⁵ autem omnem aquae. quod autem frigidum flatum aeris⁶. quod⁷ ossosum et carnosum terrae. est autem terra mundi nutritrix ad statum
- 20 animalium⁸ et quae nascuntur ex licore⁹. aqua vero nutrimentum et vas calidum. quod autem solis calor est¹⁰, clementum et motus¹¹ omnibus. quod au-

tem aeris frigida irrigatio¹², constituit¹³ et coagulat licorem¹⁴, et simulat terram, et facit aliquid¹⁵ fieri speciem et corpus.

25 **Cap. 19. (Cap. 16.)** *Annus autem in quo omnia circumeunt¹, habet in se omnia. habet² enim initium in se ipso in quo crescunt quae in eis³ sunt. et habet⁴ medium in quo maturantur⁵ quae in eo sunt omnia. et consummationem in qua iterum finiuntur omnia. omnia⁶ quae (insunt)⁷, necesse est imitari⁸ (et) similia pati, quae in⁹ ipso anno fiunt (passiones et consequi que in eodem*
30 *anno omnia)¹⁰. quae necessitas sic se habet¹¹.*

642 **Cap. 20. (Cap. 17.)** *Hiemps quando adduxerit frigidoris gelu terrae¹ et quae sunt in ea, et animalibus cogit² secedere intro, qui in³ singulis eorum calorem⁴ est. propter quod et arbores⁵ quidem folia dimittunt⁶, intro secedente calore, eo⁷ quod in his est gelatus umor⁸ de frigidi virtute⁹. et quae modicae sunt et imbecilles aves¹⁰ et pisces, fugiunt ad cubilia, ubi est calor¹¹, secedente¹² intro*
5 *calore, qui in eis constitutus est, et refugientes¹³. frigus quod in mundo toto est non potentes¹⁴ sustinere, quemadmodum¹⁵ magna corpora et multos¹⁶ calores habentes, et animalium et nascentium, abigere frigidi gelu virtutum¹⁷. in hieme ergo occultator¹⁸ calor, ad se ipsum adsumens umorem¹⁹. similiter*
10 *et quod in arboribus et quod in terra et quod in animalibus est cavat²⁰ calor, refugiens frigoris virtutem. cavat²¹ enim et ipse calor quod²² in corporibus est animalium, quando hiemale tempus praevaluerit. quod imbecillius est hiemali²³ glacie, sicut aves et modici²⁴ pisces, ad ovilia confugiunt²⁵, propter*
15 *imbecillitatem quae in ipsis est calidi. sicut²⁶ autem et ipsum²⁷ calidum cavantium animalium, quod in omnibus corporibus cavat, et²⁸ in animalibus refugiens intro frigidi virtutem.*

649, 21 **Cap. 21.** *Emergente autem calido, quod in toto mundo est, ducuntur¹ umores sursum² quidam ad fructificationem et ad floritionem. quae fiunt³ in terra de calore⁴ quod in mundo est. et serpentes et aves⁵ et pisces⁶ (qui cubaverunt,*
25 *iterum de) cavatione procedunt.⁷ et a⁸ calidis quidem Aegypti fugiunt iterum⁹ aves et pisces in calidi temperiem¹⁰, in Aegypto enim abierunt¹¹ fugientes frigus, provocare¹² in calidis locis. et quod¹³ in corporibus ergo umoris est movetur tunc¹⁴ jam ad morbos, calidum mundi contestantes, qui¹⁵ auxilium dant. idem¹⁶ mundi calor est, et¹⁷ qui in omnibus est calidum, deficientem quidem¹⁸ frigidum, quod in mundo est et quod in homine. aestas¹⁹ autem calefaciens et siccans umorem, qui inest omnibus nascentibus et²⁰ animalibus,*
4 *statum²¹ et fortitudinem eis²² praebet.*

10 **Cap. 22.** *Autumnus autem maturans et iterum in frigidans¹, jam dissolvit statum² eorum. sicut enim ipsius anni tempora habuerint³, necesse est et⁴ dolores, consistentibus⁵ umoribus de calido in corporibus esse hominum, crescentibus et statum accipientibus⁶ cum calido. et iterum dissolvi⁷ et dolores*
15 *marcescere, marcendante⁸ calore qui in mundo est et qui in corporibus. succedit⁹ enim illi frigidum. hoc ipsum patiuntur¹⁰ et corpora animalium et arborum et fructuum. in novitate¹¹ enim umida et mollia et imbecillia¹² sunt, me-*

diata autem statui sicca et amara et viscida, rursum senescentia et¹³ umida
 20 *et mollia et frigida et imbecillia. sic¹⁴ haec ratio cogit¹⁵ consequi omnia*
quae insunt in calidi operatione¹⁶, et in ceteris et in mundo.
 26 **Cap. 23.** *In anni¹ autem initium acutorum morborum est hoc, quod aestatis²*
initium. (est autem Pliadum ortus estatis initium)³ et morborum. actenus
 30 *quod a⁴ sole est calido⁵, yadum⁶ valde jam calefacient⁷ corpora et concertantes⁸*
 646 *animae hominum calidum, commovent⁹ umores et immunditias¹⁰ in corpore.*
haec autem (commote, fibres)¹¹ increscere¹² faciunt, nisi¹³ quis educat eas pur-
gatione aut cibis¹⁴ auxilium, deferenti¹⁵ frigidis, infrigidat¹⁶, aut spontaneae
 5 *exumpentes sursum vel deorsum secedant. post haec, a solstitio aestivo¹⁷, in*
5 morbis causi fiunt ex vulnerum¹⁸ et pustularum ebullitione¹⁹, propter hoc.
immunditia umoris qui in²⁰ hominem, de aestivo fervore²¹ jam nimiae inu-
stae²², violenta²³ carnibus quidem hominum exhalat. interiori constituti²⁴ umo-
res facit²⁵ calorem, quod autem in carnibus umor, diffusus²⁶ est de sole, vul-
 10 *nera²⁷ et pustulas expuit foras²⁸ in corpore in superficiem²⁹. causi vero pro-*
pter hoc maxime fiunt a solstitio aestivo, quia quod³⁰ intus in corpore hominis
umoris³¹ est, immunditiae inustum et ebulliens³², in venis et in visceribus
urentem cibum praebet calori animae³³. post haec autem, a canis ortu³⁴ usque
 15 *ad arcturi ortum, causi³⁵ laetales fiunt maxime, propter hoc. in corporibus*
animae calor³⁶ exiguum umorem et frigidorem³⁷ habet hoc tempore, quod autem
est in homine umoris ignitum maxime et³⁸ violentum est et venenosum, et a
calore³⁹ qui in mundo est vaporem corporum praestat⁴⁰. ita ut animae calidae⁴¹
 20 *non subministat animae calidum.⁴⁵ exuritur quod ex corpore⁴⁶ est umoris*
ex calido. prolongari autem incipiunt febres a medio canis et arcturi ortu,
nisi⁴⁷ extrahantur immunditiae⁴⁸ de corporibus umor⁴⁹, aut ipsa erumpens⁵⁰,
aut per medicamina, propter hoc enim, jam cor imbecillus est quod ad solem⁵¹
 25 *est⁵², adveniente frigido quod in mundo est⁵³. post autem Arcturi ortum ter-*
tianae⁵⁴, quartanae et cottidianae maxime nascuntur febres, propter hoc. im-
mutatis⁵⁵ jcm totius mundi in frigidore, calido⁵⁶ frigido purgans in anima,
in errantes febrem⁵⁷ facit. et sub hoc tempore maxime istae febres valent⁵⁸ ex
acutis. haec autem fiunt propter hoc. ante Arcturi ortum umor in corporibus
 30 *valescens⁵⁹ praevalct. ab Arcturi autem ortu⁶⁰, statim frigido convalescente⁶¹*
 647 *jam corpus et extrinsecus infrigidatum⁶², et spiritus quo spiramus frigidior,*
constitutus⁶³, sedire facit calido⁶⁴ intro quod est in corpore. et pugnat⁶⁵ fri-
gidum calidum, ita ut de acutis accipiant⁶⁶ febres maxime tunc translationis⁶⁷.
 5 *post haec autem a Pliadum occasu⁶⁸ incipiunt morbi adsistere, propter hoc.*
aer calefactus Pliadum ortu, sicut⁶⁹ superius dixi, quae foris⁷⁰ sunt corporis
calefacit⁷¹ et diffundit, et movet umorem qui⁷² est in homine, et morbos nasci
facit. et infrigidatus⁷³ iterum de Pliadum occasu, idem (aer)⁷⁴, iterum in ge-
 10 *latione⁷⁵ constitutum umorem qui est⁷⁶ in mundo⁷⁷ (et quod in corporibus.*

poribus frigidum et calidum, anni frigido et calido. propter quod oportet medicum non solum ipsum per se ipsum curare febres scire, sed et vivere quatenus compatiuntur mundo) corpora, ut ad haec curas adhibeat, et⁷⁸ in nullo delinquat⁷⁹ in contraria mundo contendens, ei⁸⁰ qui non solum morbos sustinet debet medicus⁸¹. unde⁸² et quatenus febres nascuntur diximus⁸³.

23 **Cap. 24.** *Animae autem partes calidum et frigidum. quando quidem aequa-*
 648, 3 *les sunt sibi, incolumis est homo¹. si autem praecesserit calidum in aequa-*
 5 *litate², tunc quidem inflammatur³ frigidum. quando magis caluerit⁴ frigi-*
dum, tanto magis aegrotat corpus hominis causodis⁵ et acutis febribus. ca-
lidum et frigidum et humidum et siccum⁶ utraque in febribus talia efficiunt⁷
et patiuntur. si quidem primo⁸ frigus adprehendat, necesse est calorem animae
in febres transire de excessu⁹ frigidi, et iterum de febre in¹⁰ frigus transire
 10 *et in¹¹ sudoris manationem ex omni corpore, sicut¹² et in mundo quae tropeae¹³*
vocantur, de calido in frigidum et de frigido¹⁴ in calidum transeunt. si autem
primo calor incipit¹⁵, necesse est et¹⁶ in rigorem¹⁷ transire et iterum rigorem
in¹⁸ febres. si ergo iterum in horrorem et frigidorem¹⁹ transierit, sudoris ema-
 15 *nationem²⁰ ex omni corpore facit²¹. consummata²² aegritudo si in gonimo die*
fiat, sin minus iterare necesse est. si autem in febribus supervenerit rigor et
sudor²³ in frigidi mutatione, si semel influxerit sudor calidus existens²⁴, ce-
lerius febris desinet. si autem frigidius consistens manaverit, deinde desinens
 20 *bis vel ter aut²⁵ abundantius, sicut in mundo et²⁶ nubibus imber, diurnus²⁷*
calor ustionis fuerit mortalis²⁸. umor enim flegmaticus et in²⁹ colerum foras³⁰
procedit per carnales³¹ umidus constitutus. medicaminibus oportet purgari
propter hoc. quod in carnibus est calidum quae ad se ipsum est³², adtractionem³³
 25 *adducit exteriorem umorem³⁴. carnibus quidem calidioribus effectis eius*
qui in praecordiis et³⁵ in visceribus calorem, laxantes adtractionem³⁶, quae
adimet carne umores. vocant³⁷ autem ad se ipsum quod in carnibus est cali-
 30 *dum sudorem³⁸ hominis, propter hoc. quod manavit³⁹ de calido umor, quod*
de carnibus, cholereum et flegmatum⁴⁰ (manavit) at si non⁴¹. hic ergo umor
adtrahitur⁴² ab eo qui in carnibus est⁴³. propter hoc⁴⁴ inanis est umor exte-
 649 *rior pars corporis ab ea⁴⁵ quod in praecordiis est febrium. umorem intro ad*
carnes adtrahentes in omnes concavitates et ad viscera. siccae ergo carnes,
umorem trahunt ad se ipsas sursum⁴⁶. si autem victum detrahas⁴⁷
febricitanti, quod a potu⁴⁸ et sorbitionibus, et propter febres non sumat ipse
aegrotans, tunc jam⁴⁹ necesse est adtrahere ad se pinguem⁵⁰ ex carne umorem.
 5 *quando hoc fuerit, febres sunt causodis, quasi habentes⁵¹ victum a pingui*
umore qui⁵² in homine est. (et corpus) [consummans]⁵³ consummens (et detra-
hens humorem) hominem (et febre occidit). et⁵⁴ adducens febres terrenum et
frigidum in se, quod est commodum ad victus⁵⁵ hominis et praevallet in omni-
 10 *bus⁵⁶. quando autem causus⁵⁷ consistit, morborum nomina sibi medici multa*
et falsa ponunt, quae nominant⁵⁸ freneticas et litargos⁵⁹ et peripleumonias
et epaticas⁶⁰ et alias egritudines.

14 **Cap. 25.** *Haec autem fiunt propterea. si¹ causos calidi et umidi cum calido
veniat, transit in hanc partem² corporis. congregato autem calido, necesse
est calorem in eodem ita ut et ipsum³ congregetur. adtrahere ad se umorem
et⁴ alio corpore, obtento circa aliud corpus calore congregatum⁵. ut enim con-*
20 *gregatum plus alibi circa aliud corpus calorem et umorem, sed⁶ et calido pri-*
vatur residuum umorem⁷ corpus, congregato calido⁸. in his ergo morbis⁹ non
oportet contra virtutem certari egritudinis¹⁰, superatur¹¹ enim semper omne
minimum¹² a meliore, sed tempore curatum medicaminibus cum prudentia¹³
(et secundum naturam equitatem conspicienti. deducere humorem que ignis ustio
25 *solverit et amaricaverit quod vocetur cholera. quicumque febrium ex nubibus*
fleumatodes in epialum hic transit. adhuc enim copiose adiuite¹⁴ in corpore
autem ignisior quidem constituta. febres igni continue sunt et sudore non ad-
venit, nec obripilatio. hec quidem celerius solvens dimittit et occidit, propter
30 *hoc. et atherius purus est et non est infuscatus humore fleumatis frigidum.*
deterius¹⁵ autem dico, propter germanos geneseos. sicut enim sol in mundo in
650 *calidis temporibus purum quidem constitutus continue et non innubilatus,*
nec pluens ex nubibus autem mediis pluviis, non¹⁶ uret que ex terra nascuntur,
sic autem et febres singulares¹⁷ constituta¹⁸ talis est. quando autem febris mi-
nuitur et sudores infundantur, sicut in mundo nubidus aque et venti nascun-
tur frigidi, sic¹⁹ ergo febris diuturna quidem et tarta²⁰ fit, mortalis autem mini-
5 *mo aparui, propter hoc. non pura est ignis et fleumatis humore et frigore, sicut*
nubilum, fundens calorem anime homini, quod eam prohibet et non continue
incenderem febrem, neque celerius urentem solverem ad salutem aut ad mortem.

10 **Cap. 26.** *Solvunt autem febres septima, aut nona, et¹ undecima, aut quarta*
decima in secunda ebdomada, aut una et vigesima in tertia ebdomada, aut
duas minus a tricesima in quarta ebdomada. sicut enim febres in bis septenos
15 *et quatuordecim dies, sunt duo ebdomada, de crisis fiunt quatuordecim dierum,*
aut² quinta et tricesima in quinta ebdomada, ut in quinta die, aut in quadra-
gesima et secunda in VI ebdomada, aut (una)³ minus a quinquaginta in se-
ptima ebdomada, sicut in septimo die, ut sexta et quinquagesima in octava
20 *ebdomada, aut tertia et sexagesima in nona ebdomada, sic in nono die. si quis*
autem numeros istos transierit, diuturna jam fiet constitutio et praesentatio⁴
febris diu. cottidiana, aut tertiane et quartane et lipyrie, aut quinque mensuum,
sicut in quinque dierum febres, aut septem mensuum, sicut in septem dierum
25 *febres, aut novem mensuum, sicut in novem dierum febres, aut quatuordecim*
mensuum, sicuti quatuordecim dierum. omnis autem crisis in supradictis tem-
poribus determinant⁵, alie autem non sunt certe terminationes⁶. sicut enim ali-
30 *que egritudines in crissibus significande mutantium de calido in frigido, su-*
doribus protectionibus⁷, aut sanguines fluxus, aut alio quolibet evenienti in
651 *terminationibus temporum que dicuntur⁸, et occasibus et ortum signorum*
ostendit pluviarum, aut nivium, aut tonitruus recte in calidi et frigidi invi-
cem transitum.

5 **Cap. 27.** De terminationibus autem, quum in his numeros fiunt causa hec est. quando anime calor ad viscera et venas adtraxerit colera, aut flegmata, diu quidem immatura¹ sunt, que de calore adtractant humida et frigida, non remouet illa calor ad se ipso. cum autem matura fuerint, tunc remouet, sic nomida die. si autem in [agon aut] agonos² remouerit, ignomia iterum necesse
 10 est egritudinem iterare. maturanta autem³ quae flegmatica sunt et multa et frigida umorum tarde⁴. quae autem pauca et cholericæ⁵ (et calida) celerius. manifestum est et ex purgationibus peripleumoniae et pleureticis⁶ si languida
 15 fuerint. haec⁷ pleuretis recedit septimana aut [em] novem dierum⁸, si autem foris⁹ sit in bis septenos dies. in dies enim (istos)¹⁰, quae ad pleuresin fuerint umores¹¹, flegmatum¹² cholera, matura de cholere¹³ putriunt¹⁴ et maturantur. et quidem alia parte¹⁵ corporis umor qui commotus¹⁶ est a calore, his matu-
 20 ratus, teneatur et foris educitur¹⁷, et morbus terminatus est. quibus est¹⁸ manifestum et clarum quia calidum¹⁹ est quod crisis facit morbis. quaecumque febres dimittunt septimana vel novem dierum²⁰. aut quattuordecim. his abundantia umidi et calidi praeualet, quae in pleuretico est²¹. (in) inequa(li)bus
 25 enim²² diebus marcidantur calido et umido extenuatur²³ et foris exit, morbus terminatur²⁴. quibus autem quattuordecim²⁵ dies transgrediuntur febres²⁶, necesse est similiter peripleumonia²⁷ terminari. peripleumonia²⁸ terminatur in bis septenos dies aut in ter septenos²⁹ quae longior. si uerno³⁰ sic terminetur,
 30 necesse est saniem fieri ex peripleumonia. sicut³¹ febris nisi, sicut ego dico, dimiserit³² [portendit] pertendi oportet illos et prolongantur³³. in dies autem³⁴
 652 istos terminationem³⁵, qui in pulmone est umor³⁶ in peripleumonia, putrefit de calido. quod autem circa aliam partem corpus³⁷ calidum marcescit, umor autem tenuatur. sicut ergo³⁸ pleuretica passio tempus transgreditur longissimum et³⁹ superat sic febrium continua⁴⁰ qualitas, necesse est ergo terminari
 5 in quibus et peripleumoniae. si uero has transierit, jam nunc⁴¹ necesse erant⁴² celiphereideas⁴³ fieri febres.

Cap. 28. De quartanis¹ reliquum dicendum est febribus, quemadmodum fiunt.
 10 primum quidem quartana febre² bis idem neque exagitatus³, nec de cetero exagitabitur⁴, si semel saluus fuerit. propter hoc secundum uniuscuiusque hominum naturam et⁵ aetates. necessario⁶ stabilitam naturam hominis in hoc tem-
 653, 4 pore quartanae tenent⁷. transeuntem⁸ autem statum absolvi quartanae comprehensione⁹. fit autem propter hoc quartana. quando¹⁰ animae calor hominis in visceribus et in uenis fuerit, plusquam his in locis¹¹ cognati calidi¹², umorem que in superficiem¹³ umidum et frigidum colligens calor¹⁴ ad se ipsum intro, ephibalum¹⁵ facit exteriori corpore, inanitio calidum¹⁶ cum umidi licore intro
 10 constituto¹⁷. his autem temporibus¹⁸ cholera multum¹⁹ trahit ex adipibus, ex quibus febres et sitis increscunt. fiunt autem per hec²⁰. in mutationibus autem desinunt pro haec²¹. qui est animae²² calor a uolentia et certamine interni, eius²³ calidum per carnes exsucans, respirat²⁴ et foris pergit umor, quod ad-
 15 duxit calor. respirat autem per nares et²⁵ per os, plusquam sanus quotiensque

*solet respirare*²⁶. *ita ut actenus infrigdet omne*²⁷ *corpus. per medios autem dies iterum similiter colligit liquores*²⁸. *fiunt autem haec*²⁹ *si quartanae, et ceterae febres iterantur*³⁰ *et acutae aegritudines.*

20 **Cap. 29.** *Quemadmodum curare oportet nunc quartanas*¹ *febres, deinde et alias et acutos morbos praecipio ergo. fortioribus*² *constitutis ephialis*³ *et inferioris*⁴, *qui in visceribus, cholere evocatur*⁵, *quod interiore parte corporis*⁶. *acutis*⁷ *interiores venas incidere, sanguinem detrahere, propter hoc. homines*
25 *quando ephiali venerint*⁸, *ex superioribus partibus corporibus*⁹ *extra naturam*¹⁰ *pergit sanguis in visceribus et venis. morbum facit simul equidem aerium*¹¹ *spiritum, quod abstracto*¹², *quae animae habet*¹³, *et respirans*¹⁴ *maribus trahentes. sed et choleram*¹⁵ *de adipibus, quas febres calefacient*¹⁶ *per partes cor-*
30 *poris solvent, maxime autem de sub cute cavital*¹⁷. *in ephialis autem ipsius sanguis*¹⁸ *in viscerum cavernis*¹⁹ *trahitur. quorum ergo causa oportet de visceribus sanguinem detrahere*²⁰, *et viscicae choleram*²¹ *multi temporis*²² *purgare et flegma superabundans*²³ *longo tempore.*

654, 6 **Cap. 30.** *Febres quartanas oportet purgari*¹ *sic. primum*² *quidem sternutare facere frequenter*³. *et crura usque ad femora media et manus usque ad umeros perunguens*⁴ *multo et calido aliquo. et defricare*⁵ *manibus, quousque febricitantia reddas quae defricantur*⁶. *deinde autem calefacere haec ut maxime.*
10 *et caput*⁷, *corpus autem unguere, tundens laurum et mirtam et rosamarinum et peperum et mirram et castorium et cassiam et mirrum aegyptium*⁸. *his calidis ungue, et*⁹ *calefac vestimentis mundis et mollibus et teneris et ante calefactis, aut lanis et lentis*¹⁰ *fictiles. aquam calidam*¹¹ *applicare corpori et ad tibiam et ad alia*¹². *musica aures oblectari*¹³. *haec autem faciens dimitte*¹⁴, *quousque somnus superveniat*¹⁵. *fac autem hac*¹⁶ *ante accessionem et quae quartanae sunt dare medicamina*¹⁷. *si autem his*¹⁸ *quartanae medicaminibus*
20 *sanos feceris*¹⁹, *sine sanguinis*²⁰ *et cholerae et flegmatis extractione*²¹, *post modum oportet purgare corpora et sanguinem detrahere, ut nonumor qui in corpore lanxit et*²² *minime*²³ *febrem consumptus est, congregatus*²⁴ *ad aliquam partem corporis, malum adportet*²⁵ *maius a quartana febre. quartanas ergo*
25 *sic oportet curari*²⁶. *facit autem aliquando crassibilis*²⁷ *februm et ventris fluxum*²⁸ *cum jactatione acerrima fortiter spontanea.*

Cap. 31. *Diuturnas autem et emperioideas*¹ *febres purgari oportet incipientes a capite isto ventre*² *utroque, exaequante*³ *invicem abundantiam detractionem*⁴
29 *umoris et cetera quae in corpore sunt umida, et exaequanda*⁵ *ad invicem cholera*⁶ *et flegmata. mulieri*⁷ *autem et menstruorum colores*⁸ *purgari diversos. hoc enim aequari ad invicem*⁹ *apte omnia quae in*¹⁰ *corpore sunt. quae autem neque causodes. neque sitientes sunt febres*¹¹, *neque exponentes cholerae ve-*
654, 5 *nenosam per*¹² *superiorem aut inferiorem ventrem, sudantes autem*¹³ *et obripilantes, longiorum*¹⁴ *trium ebdomadarum crisis*¹⁵. *hos autem oportet*¹⁶ *medicaminibus aquatis purgari ex qua*¹⁷ *parte corporis cholera insistunt. cum febribus resident*¹⁸ *aegritudines. purgare autem oportet*¹⁹ *huiusmodi febres pro-*

- pterea²⁰. in morbis febrium et dolorum consequentia²¹, cholera et flegmata²²,
 10 animae calori²³ compatiuntur. ex qua re²⁴ oportet et superiorem ventrem in-
 feriori et vel²⁵ maxime adveniunt²⁶. mulieribus autem et per²⁷ matrices²⁸ di-
 versos colores educere, et venientibus menstruis et non venientibus eo²⁹ magis.
 15 post autem farmaciā³⁰, lacte et aqua lactis cocti conluere ventres³¹. postero-
 ribus autem seminum succis decoctis³² aquatis omnibus³³ frigidioribus, quo-
 dadusque detracto refrigescat febris³⁴. deinde cibus adplicare³⁵ paulatim magia
 aquata, non dipita³⁶, et carnibus novellioribus³⁷ agninis et piscibus asprati-
 libus novellis. fortis³⁸ enim cibus est dimidiis aetatibus³⁹. semina⁴⁰ autem
 20 quae vescuntur quasi ventriora sint⁴¹, cocta autem omnia. a pane incipiant,
 dari⁴² frigida et calida quam assata⁴³. holera vero melius non manducare⁴⁴,
 sin minus quae nihil olent⁴⁵, calet enim odor⁴⁶. vetusta omnia recentioribus⁴⁷
 constituta⁴⁸, excepta aqua. aqua⁴⁹ autem recentior et umidior et frigidior est⁵⁰.
 25 viscida autem et salsa et calida et bene olentia et male olentia⁵¹ et vetera et re-
 centia non admoveri⁵² sic habenti. neque cibos, neque odores propter⁵³ (hoc).
 febricitantem⁵⁴ et ex ipsis constitutis calidum et egeritur⁵⁵ statim fel et⁵⁶ flegma.
 vina⁵⁷ autem sine odore et non vetera, neque pingua, neque multum ferventia⁵⁸,
 refrigescens et aquatius⁵⁹. solem et frigus et laborem et disputationem⁶⁰, horum
 omnium similibus et⁶¹ prohibere sic habentem. lavare autem multo calido⁶².
 30 secundum vires incommodi in febribus aut non labore⁶³. ante lavacrum autem
 et in lavacro postero⁶⁴ unguere oleo commolandi gratia.⁶⁵ in lavacro autem
 defricare melle miscente oleo⁶⁶, post lavacrum autem perfricationem⁶⁷ obser-
 vare, calefaciens quousque salvus procedat⁶⁸. si autem non relaxaverit, rursus
 656 et calefacere⁶⁹, quodadusque determinatio febris procedat⁷⁰. haec autem oportet
 5 facere⁷¹ sub ipsas crises⁷² quotiensque quae⁷³ praedicta sunt, ut simul se-
 cundum naturam exterminans⁷⁴ morbos cum arte adiuti⁷⁵, et non, sicut supe-
 rius dixi⁷⁶, rationi naturali impugnans aliquid male⁷⁷ facias.
 11 **Cap. 32.** Observare autem oportet¹ et ut non sint² febricitanti inflammationes,
 neque ei qui a febre surrexerit³, propter hoc. hi quidem qui⁴ convalescunt et
 mollium⁵ umoris habent, et calidi⁶ in corpore commotionem⁷, et alium faciunt
 spiritum⁸ de inflammatione⁹ caloris, sicut in carbonibus accenditur¹⁰, quando
 quis sufflaverit.umor autem ipse¹¹ in corporibus¹² exagitatur de ventositate¹³,
 et non potest manere unumquodque¹⁴ in sua sede. invicem ergo miscetur, sicut¹⁵
 20 mare¹⁶ ventis turbatur et fluctuat¹⁷. sic aegrotantes vel quia aegrotaverunt mo-
 dicum¹⁸ habent animae calorem in corpore et¹⁹ consumptum in aegritudine²⁰.
 cum autem umores talia²¹ operantur, ventositates conluctantes animae fri-
 gido²², optinentes calido²³, sicut et²⁴ forinsecus flammam modicam quidem ex-
 25 tinguit²⁵ per indigentiam ventus, magnus autem magis erigit²⁶ et incendit. hoc
 idem et in corporibus facit, propter quod oportet inflammationes maxime
 observare.
Cap. 33. Causodeas vero febres eatenus¹ oportet curare². et ubi dolor in cor-
 30 pore insedit, ex³ calido congregato et fellis⁴ secum conducentes, haec autem

- 657 oportet⁵ de temporibus⁶ umidis forinsecus adhibentem dissolvere⁷, siccos vero vapores adiciat⁸ febricitanti.
- 6 **Cap. 34a.** Oportet autem et urinam procurare bene olentem¹ et non violentam.² adhibere et sternutatoriis³ et initiis et medians et consummans curam. ut et refrigeret⁴ calidum, quod est animae, medicamine aut purgatione⁵. et
- 10 non cogere huiusmodi febres, propter hoc. quia medicaminis fervor, animae calori concertans, superiores facit febricitantia⁶. neque per venas violentam liquationem, sed in carnibus maturans umorem, marcidari⁷ in evaporatione et exalatione⁸ calidi dolore⁹, sic corpus circumplexum aerem imitans¹⁰. sicut
- 15 circa aeramentum, super ignem bullientem, si auferas coopertorium¹¹ ut refrigeres et infundas¹² aquam frigidam, aut frigidissimam, prohibeas¹³ bullitionem super labia vasculi tolli. haec autem et causodis febricitanti¹⁴ si facies¹⁵, certissime jubabis¹⁶ medicamina infrigidantes si adhibens¹⁷.
- 21 **Cap. 34b.** Ex supradictis et¹ lectum altiore² facere³ ad caput,³ propter hoc. minus ad praecordia superioribus partibus sanguis conlocabitur, calido non
- 25 constituto in mortalibus locis. quantum enim forte plus a pulmone⁴ et cor (et cerebrum pervenerit febres, tanto mortificatorie fiunt egritudines quamque inferiori).
- 30 **Cap. 35.** Oportet et¹ quidem et domos incommodantes², non ad splendorem solis adtendere, sed umbrosas³ esse et circa habitabiles, et ventos non⁴ inspirare. tenebrosae sint et non in⁵ superiori, ut non commoveatur⁶. nec multos adunate⁷ introire, neque fabulari⁸, etenim voces calefaciunt⁹ aerem quo¹⁰ ane-
- 658 5 lamus, et ventrem turbant. neque deambulare oportet¹¹, ut tranquillitatem habeat aer¹² qui in domo est. et tacere ad¹³ aegrotantem et silere. non se regirantem¹⁴ quam maxime, nisi ad secessum et urinam surgere¹⁵ ad sternutatorium¹⁶ motus. et non nudari, ut¹⁷ obripilans corpus motum calefaciens plus febricitet¹⁸. et vestimenta et straturia mollia et munda sint, ut non laborans calescat
- 10 multum se regirans. et non lavari¹⁹ omnino.
- 15 **Cap. 36.** Carnes autem oleo bene olenti unguere, crura autem et pedes et manus usque ad medium brachiorum² fovere multum calidum³. cirotarie⁴ unguere. involvere mollibus et calidis plagulis, propterea. non faciens haec homo omnis indurat artus⁵ et infrigidat, et in superiores partes corporis veniens ab
- 20 articulis calidum fortiore⁶ magis facit magisque⁶ causon. hoc autem fit ideo⁷. ubisque enim exiguum⁸ calidum minuitur habundanti umido, minorat⁹ autem et adtractus¹⁰ sequitur umorosus¹¹ ubi est plurimus calor.
- 25 **Cap. 37.** Oportet autem accedenti¹ tempore et² caput relevare, respirationem dante in eo medulla³ et cerebro. connexi sunt enim sibi. medicaminibus ergo bene olentibus⁴ (et) sternutatoriis relevare, et flegma educere non violenter⁵.
- 30 non enim convenit nimium aliquid taliter⁶ febricitanti, excepto (po)tu multo et frigidum⁷. et pulmonem calidum et respirationem⁸ oportet fieri. per linguam viscidis⁹ bene olentibus, simul defricare linguam asperam et duram constitutam¹⁰. et quidem quae¹¹ criseos sunt signa defricata lingua obscura

5 *facit*¹². *sed ex aliis signis expectavit quis haec*¹³, *sciens latitudinem enim ex*
*arteriis*¹⁴ *et venis. per vessicam facere, eum*¹⁵ *umorem calidum educens urinam*
*facientibus mollibus. et ciborum*¹⁶ *de ventribus secessum*¹⁷ *oportet facere, de*
*sucis boni odoris et deductoribus, aut colliriis educentibus, aut climatibus*¹⁸
 10 *mollibus. undique enim oportet corporis*¹⁹ *aequalem respirationem et exhalationem*²⁰
*calidi facere cum umore, sternutum facere*²¹ *et initians et medians*
*et consumans curam, ut exhalet calidum*²² *de visceribus.*

Cap. 38. *Sternutamina autem juvant propter hoc. sternutationibus spiritu*¹
*respirante cibum*², *qui cognatus est calori ab inflammatione ustionis*³ *demittit*
 15 *sternutatio per os*⁴ *et per nares educens quod praebet*⁵ *calorem visceribus. exiens*
*autem*⁶ *facit tranquillare calorem et infrigdat*⁷ *corpus*⁸ *et animae calorem mi-*
*nuere*⁹ *in loco*¹⁰ *facit sternutatio. sternutatio*¹¹ *enim multum juvat relevans et*
*dimittens*¹² *bullitionem caloris, quomodo si quis eorum, quae de igne bulliunt,*
 20 *coopertorium auferat et refrigdet*¹³. *rectius autem infrigidans*¹⁴, *dimittat*¹⁵ *ca-*
*lorem foras*¹⁶ *ire sibi. sic et*¹⁷ *sternutatio corpori facit et iterum revertitur, ita*
 25 *ut*¹⁸ *non congregatum calidum dolorem innectat, flegmatis*¹⁹ *cholerae conduc-*
*tiones et ventositates*²⁰ *minime innascuntur et quae insunt celerius desinunt*
de sternutationibus.

Cap. 39. *Oportet*¹ *et praecordia cataplasmare et*² *tumentia linire*³ *semine levi,*
*ut non*⁴ *permanens calor in haec conligat sanguinem*⁵ *et spasmos*⁶ *faciens occi-*
*dat*⁷. *curare autem sic oportet omnes febres.*

660 **Cap. 40.** *Judicare autem oportet ex*¹ *huiusmodi signis, quale et*² *quid eveniat*
*ex*³ *febris et ex causo et ex*⁴ *acutis morbis et ex aliis stigationibus*⁵. *primum*
*quidem coloribus*⁶ *totius corporis et partium eius, ex lingua et*⁷ *oculis, et ex*
 5 *his quae de somniis*⁸ *videntur, et ex urinis, et ex officio ventris*⁹, *et ex voce,*
*et ex ventositate*¹⁰, *quemadmodum anhelant*¹¹, *et ex venis et ex aliis signis,*
*quae continuo manifestabo. haec autem omnia manifestum indicium*¹² *habent*
 10 *nigrescit*¹³ *umor eorum quidem quae nascuntur super terram ex labore*¹⁴ *qui*
*de sole est*¹⁵, *sicut vitis*¹⁶ *et ceterorum fructuum*¹⁷, *quod autem in animalibus*
*est umoris et ex eo quod in anima est calidum*¹⁸. *propterea hominis anima*
*ferventior constituta ustionem, comiscet*¹⁹ *umori qui*²⁰ *est in corporibus, ita*
*ut quale*²¹ *quid fuerit, quod in anima est umoris, talem et colorem in oculis*²²
 20 *et in lingua et in cute et in urinis et in secessu*²³. *et interioribus*²⁴ *ad exteriora*
*anima*²⁵ *significat, ita ut per haec sic videre et considerare possis*²⁶ *animae*
*bonam valetudinem*²⁷ *et malam, et defectionem aegrotantis et virtutem, et*²⁸ *umo-*
 25 *ris puritatem de ventriculis morbos omnes. manifeste enim ostendunt haec*
*per ea quae praedicata*²⁹ *sunt.*

Cap. 41. *Judicare autem oportet ex oculorum coloribus et vegetationibus et*
*imbecillitatibus*¹ *anima*² *quemadmodum habeat*³. *visus*⁴ *umidiore cum sint*
*corpore perspicuum*⁵ *est, ita ut animae habitatio, naturam et virtutem indicet*⁶
 25 *et imbecillitatem, manifestet*⁷ *et morborum innoxietates et pericula, et car-*
*nium umores, quae ex calido*⁸ *solutae sunt quae insunt. consequitur*⁹ *enim*

quod in visum est et¹⁰ umoris omnibus causis. et fortitudinem et imbecillitatem animae¹¹ et corporis, ita ut agnoscere manifestum¹² sit ex oculis¹³ per haec.

- 661 31 **Cap. 42.** *Quae autem in lingua sunt signa indicant¹ per ista. internorum enim viscerum et venarum et lingua velut² summitas aut caput eius. ita ut ilia³, qualescumque umores habuerit, tales necesse est per se ipsam⁴ producere, ex quibus lingua colores habet, ex corpore concretos⁵, similiter⁶ interioribus chole-*
 5 *ribus. flava⁷ quidam ex⁸ pinguiori umore, exhalantem⁹ sicut ex assis¹⁰ et pinguibus (carnibus)¹¹ nidor et de piscibus. hoc enim inustum immutat colores¹², sic itaque et lingua. nigrum vero colorem, eius qui animae receptorium, inest¹³ sanguinis, ustionem et vaporem et corruptionem¹⁴ et decoctionem¹⁵ sanguinis*
 10 *ostendens. ea vero quae yodis est¹⁶, ex omni corporis umore¹⁷ commixta simul. quae autem emathoides¹⁸ et cecaumenus¹⁹ et emicautus, et²⁰ ex eo quod est animae caloris praevalentia sui facientes et deducentes ex corpore et extractionem²¹ habentes calidi sine site²². aegrotanti haec sunt per linguam perspicua²³. haec autem propterea, quia anima²⁴ hominis aequali habetur ratione mundi²⁵.*
- 16 **Cap. 43.** *Corpus¹ autem hominis ex umore coagulati² conspectionem habet et inspectionem³ eorum qui in eo sunt, sicut per cristallum. maxime autem⁴ per oculos et per⁵ linguam, propter hoc. huius aeris⁶ pars et umoris et⁷ quae*
 20 *omnia et quae in⁸ cristallo et in⁹ lapidibus qui in¹⁰ igne solvuntur, sicut per urinae¹¹ inspectionem et dilucidatio¹² per haec fit. sic et per corpora de umore constituta efficitur pervidere et contemplari¹³ eis qui noverunt contemplari hominem.*
- 25 **Cap. 44.** *Judicare¹ autem et per urinas et per ventris officia coloribus. post autem potus et sorbitionis², qui ex venis et qui ex³ visceribus umores similia coloris⁴ corporis (tamen equalia emittit anima, ita et per urinas ventris secessus apparere)⁵ morbos. similiter autem et per vomitus. contemplari autem*
 30 *et per unguis, manifestos enim habet colores et indicium⁶ innoxietatis et periculorum, propter (hoc)⁷. densos poros constitutos⁸, non potest in se ipsum*
 662 *umoris desudationem, quae de calore fit⁹, nisi si¹⁰ violenta sit. propter quod manifeste ostendit aegritudines et conspectionem habet sicuti per vitreum¹¹ [inspectionem sicuti et in aeramento].*
- 5 **Cap. 45.** *Judicare autem oportet¹ de his quae in consomno² videntur et ex aegritudine³, propter hoc⁴. anima quando in somno venerit⁵, quaecumque⁶ patitur eius calor ex umoris⁷ victu, talis et somnari ricogitur⁸. quando enim similes⁹ quidem quibus omnia fecerit¹⁰, aut patitur, (aut) dicat, aut adiciat,*
 10 *videbis¹¹ exsurgens eadem vere quae meminit, salvam animam et corpus ostendit¹². incognita vero si somniaverit et terribilia et non solita, aegrotante natura demonstrat, (propter) hoc¹³. incalescens anima immunditiis aut cibo¹⁴ conturbata exiliat¹⁵. calefit enim dormiens anima¹⁶ magis quam vigilans. et morbi enim maxime in somno praevalent, quam quando exurgens¹⁷ anima infrigidaverit. somnia vero ostendunt morbos¹⁸ manifeste quidem quae magna sunt*

et quae futura sunt, conturbata¹⁹ enim sunt²⁰ corpora. ostendi²¹ autem et minimas febres²² futuras et quae sunt et quae immutantur, vel²³ solutas et desinentes. ex quibus quidem oportet contemplari praesentia signa ad crisin faciendam²⁴ et quatinus dicta sunt²⁵.

- 21 **Cap. 46.** Haec autem jam dicam¹, quibus signis consideratis, judicare morbos. et² quando dimittunt³ et quomodo⁴, et si moriantur⁵ aegroti et quatinus morientur⁶, et si victuri⁷ sunt. et quibus et⁸ qualibus signis obvientibus videntur⁹. maxime⁹ autem signum aegrotantium qui evasuri sunt est¹⁰, si secundum naturam natum fuerit causon¹¹, et aliquid morbi¹² similiter. nihil enim molestum secundum naturam nascentibus, neque mortiferum. secundum¹³ autem, si non tempus ipsum ipsi aegritudini concludatur¹⁴. plerumque enim non optinet natura¹⁵ hominis mundi virtutem. deinde autem, si qua¹⁶ circa faciem extenuantur, et neque¹⁷ que in manibus et in angulis oculorum et superciliis tranquillitatem habeant¹⁸, in praeteritum non tranquille. hoc autem, vox¹⁹ imbecillior leviorque²⁰ facta, et anhelitus remollitus et tenuis factus²¹, ad supervenientem diem solutionem in aegritudine²². ergo oportet contemplari de²³ crisin, et²⁴ circa summum linguae²⁵ veluti²⁶ (saliva) alba invenitur²⁷, et in summo²⁸ linguae hoc idem fit, minus quidem, si tenua fuerit, inderdiu²⁹ solutio aegritudinis. si adhuc crassiora fuerit³⁰, crastino. si adhuc crassius³¹, ipsa die. hoc autem, oculorum albida³² in initio aegritudinis necesse est nigrescere, praevallet enim morbus³³. haec etiam nuda facta sanitatem ostendunt³⁴.
- 10 mediocriter quidem, tardius³⁵. fortius autem, celerius³⁶. et urina³⁷ limpidiore³⁸
- 665, 14 et boni coloris³⁹, et minus turbata⁴⁰ initio aegritudinis, et venter mundior et minime turbatus⁴¹ secedens, proximan sanitatem ostendit. necesse est enim dimittere⁴² a se ipsum⁴³ igneum umoris vocationem constitutus⁴⁴, febribus, quod duxit⁴⁵ ignis in⁴⁶ sudoris solutionem, crisis facere.
- 22 **Cap. 47.** Si autem non sudor manaverit, sanguinis fluxum de maribus¹, aut urinarum² multum manaverit similiter, aut solutionem ventris fortem similiter, aut rejectio multa³ similiter, et mulieri⁴ quidem menstrua similiter.
- 25 (hec venientia)⁵ crisin faciunt, horum enim quando⁶ quis fuerit signorum, sive exterioribus partibus corporis umoris quid linquatur⁷ in crisin aegritudinum, quando⁸ aliquid evenerit signorum. si⁹ vero horum nihil obvenerit, demiserit autem febris, necesse est talem pro his crisin fieri¹⁰, fimata
- 30 magna, dolores¹¹ fortes emergere in aliquo loco corporis¹², in quocumque secesserint umores tales¹³, quae de causo¹⁴ facta est. rejectiones¹⁵ quidem et sanguinis fluxum praedicere oportet¹⁶, (quibus superiores partes corporis, quae circa venas, magis vegeta sunt quam inferiores. in aegritudinis autem solutiones ventris futuro urine praedicere oportet), quibus forte superiora tenuantur¹⁷, priusque fuerint fortia¹⁸, foris autem non respondeant e ventris ex se ipsis¹⁹ umorem.
- 666 **Cap. 48.** Definitio autem superiorum¹ partium et inferiorum corporis² umbilicus.

- 10 **Cap. 49.** *Omnes causas¹ considerare, si in die gonimo et competenter² venerit, consummatae³ sunt aegritudines. sin minus interagunt⁴. consummatae sunt autem, si⁵ aliquid qui videntur esse medici faciunt et revera contrarii sint, aut si⁶ et ipse aegrotus in aliquo delinquerit⁷. si autem agonima die recesserit*
- 15 *aegritudo, sive non nongonima⁸, si autem agonimae⁹, manifeste scire oportet iteratorum¹⁰ aegritudinem. minus autem malum si in agono recesserit. plurimum enim umoris aegrotans in se habebit, magis ad iterationes¹¹ morborum. crisis¹² autem et dimissio horum¹³ quidem qui non forte mortalibus morborum¹⁴,*
- 20 *signa causum¹⁵ designant, exemplum longius¹⁶ eorum qui fortes¹⁷ sunt celerius, propter hoc. celerius¹⁸ umor qui in¹⁹ corpore est quidem consumitur de flamma caloris, alius²⁰ extenuatur et crisis proficit aut²¹ mortis aut salutis.*
- 27 **Cap. 50¹.** *Mortalibus autem constitutis morbis² haec signa sunt. primum quidem et maximum³, non secundum naturam constituta⁴ aegritudo aegroti. o-*
- 30 *mnia enim quae non secundum naturam mala pessima. deinde autem tempori non similes⁵ constitutae mundi causae et aetati⁶ aegrotantis. pessima quidem*
- 667, 11 *actenus et male facta quae nascuntur. secundum⁷ autem, si ex iteratione⁸ habeat morbum⁹. quae enim iterantur aegritudines¹⁰ necesse¹¹ habent mortales, propter hoc. in prima infirmitate¹², antequam iteret¹³ aegritudo, necessarium¹⁴ ante debilitata¹⁵ fuisse corpora et umorem inustum de prima aegritudine¹⁶.*
- 15 *non possunt ergo homines supervenientes aegritudines¹⁷ sustinere. si¹⁸ autem in toto mundo siccitas super siccitatem veniens¹⁹ quae sunt perdit²⁰ quidem et alia nasci prohibebit. hoc idem et²¹ quibuscumque morbis umor praevallet ignem²²,*
- 20 *sicut ydropsis²³ qui vocatur. terminant²⁴ enim et²⁵ eorum morborum similiter*
- 668 *iterationes²⁶ magis quam priores labores, propter imbecillitatem eius qui in homine est caloris²⁷, similiter et in toto mundo, si imbres super imbres fuerint.*
- 8 **Cap. 51.** *Hoc autem oportet contemplari, colorem aegrotantis studiosius et quae¹ in oculis alba². negrescentia enim et livida et ea³ quae alba sunt⁴ oculorum mortalia⁵, si extra naturam⁶ fuerint aegrotantis⁷, quando quid sanus*
- 10 *habuit. hoc autem quae et⁸ circa faciem vegetant⁹, et quod supercilia¹⁰ pulsantia solidae¹¹, et quae in angulis oculorum et in cubitis venae¹² similiter. hoc¹³ autem, urinam nigram¹⁴ et sanguinolentam et lividam¹⁵ et turbatam¹⁶ mortale. et*
- 15 *venter cholodea et turbata emittens, et constituti¹⁷ in ea quae dicta sunt, velut lenticulae aut ciceris frusta¹⁸, valde mortalis, propter¹⁹ hoc. originalis²⁰ constitutionis corporis et animae²¹ fortem motum et dissolutionem ostendit odor. hoc autem, lingua circa initia condensatum corpus habens quam²² prius, acce-*
- 20 *denti²³ tempore asperata et lividata, post vero²⁴ nigrescens et divisa, haec sustinens²⁵, valde est mortale²⁶. in principio quidem nigrescens lingua, celerius²⁷ crisis significat, post modum vero tardius²⁸. si valde nigra fuerit²⁹, longe a quartodecimo³⁰ crisis. pessima quidem nigram et pallidam³¹. si quidem³² enim*
- 25 *horum signorum debilitatam³³ aegritudinem indicat. hae³⁴ quidem in febribus*
- 669, 12 *et in acutis morbis ostendunt³⁵ mortem aut vitam³⁶. quae autem in his laboribus et in aliis morbis quae oportet considerare, ut scias quid facias. hoc qui-*

- 15 *dem, testem dextrum infrigdatum*³⁷ *intro mortale, et dextrum*³⁸ *quidem minus,*
*ambo autem propinquant*³⁹ *mortem. haec autem totus infrigdatus testis osten-*
 20 *dit. hoc autem, et supercilium*⁴⁰ *frigidum et saliens, et venae*⁴¹ *in omni cor-*
*pore salientes et*⁴² *protinus*⁴³ *demergentes. secundum hoc autem*⁴⁴, *ungues cur-*
*vatae et lividae factae aut nigrae aut russeae*⁴⁵ *valde mortale. et digiti frigidi*
*et nigri*⁴⁶ *et curvati valde proximam mortem*⁴⁷ *ostendunt. et manus nigres-*
 25 *centes aut*⁴⁸ *pedes aut utrumque*⁴⁹, *(proxime) constitutum*⁵⁰ *mortem denun-*
 670, 9 *tiant*⁵¹. *hoc autem, labia frigida et dependentia*⁵² *propinquant mortem*⁵³. *hoc*
*autem, vultus terribilis et molestus, oculi torti et nigra*⁵⁴ *oculorum abscondita,*
*alba majora apparentia extra naturam*⁵⁵, *et visus siccus et splendentes*⁵⁶,
statim valde mortem nuntiant. hoc autem, quod tenebras adpetunt et homines
 14 *adversatos et non patientes*⁵⁷ *sustinens, sed silentio*⁵⁸ *adpetens et vigilans, la-*
 21 *borem multum et gravedinem*⁵⁹ *possessus, sine spe sunt*⁶⁰. *hoc autem spumam*
 23 *de pulmone emittens per os biduo*⁶¹ *vel triduo, priusquam animam dimittat,*
 671 *extensus*⁶² *oculos cluserit*⁶³, *alia vel tertia die periet, eadem hora quidem qua*⁶⁴
*coeperit stertere. et singultire quidem leniter*⁶⁵, *frequentius autem*⁶⁶, *valde mor-*
*tale*⁶⁷. *hoc autem, non agnoscens, neque audiens, neque intelligens, valde mortale.*
 9 *et sternutatio*⁶⁸ *de medicaminis*⁶⁹ *sternutatorio non facere*⁷⁰, *vel tarde et lan-*
*guide sternutans, mortale. refrixisse enim ostendit*⁷¹ *cerebrum. hoc autem,*
*(collirium) de anodino*⁷² *dissoluto exiens mortale. infrigdasse*⁷³ *enim ostendit*
*sanguinem. hoc autem, in opisthotonicis et in titanicis mentum*⁷⁴ *solutum mani-*
*festam et celerem ostendunt*⁷⁵ *mortem. et sudor in opisthotonon spontaneus*
*natus*⁷⁶ *mortalis. et corpus solutum et molle factum mortale*⁷⁷. *et reiciens per*
 15 *nares potum aut cibum, sequenti die mors. et sine voce constitutus ab initio*
*in opisthotono*⁷⁸, *repente clamet aut deliret aut utraque, in crastino*⁷⁹ *mors.*
 20 *morituris*⁸⁰ *autem omnibus haec manifesta fiunt omnia, et ventres*⁸¹ *disten-*
 672, 7 *duntur et inflantur. et anhelant spissum et*⁸² *paulatim ab ipsis pectoribus*
*sursum feruntur*⁸³, *sicuti pueri plorantes et ad*⁸⁴ *nares trahentes simul spi-*
 9 *ritum. et*⁸⁵ *cum fuerit*⁸⁶. *exiens non revertitur.*
- 15 **Cap. 52.** *Definitio autem mortis haec*¹. *cum enim calor animae, undique ex*
corpore adducens umorem, ascendit ad superiora toracis et inserit cor et san-
 20 *pulmo*³ *et cor umorem consumserit, de vaporare*⁴ *autem infusione facta*⁵ *mor-*
*talibus locis, exalat caloris*⁶ *spiritus, et pergit illuc unde constitit in aere,*
 22 *aliud quid per carnes, aliud per ea quae in capite sunt respiramina, et*⁷ *actenus*
*de vita quae vocatur natura mutatur*⁸.
- 673, 15 **Cap. 53.** *Superest mihi*¹ *singulas acutas aegritudines*² *dicere, quaeque sit et*
*quatenus oportet curari, et qualia*³ *ex unaquaque veniant*⁴. *ego quidem, quae*⁵
*ante me fuerunt medici*⁶ *recte scierunt, his non habeo quod contraeam, credens*
*melius esse recte intelligere anteriora*⁷, *quam nova et falsa dicere. de febribus*
 20 *quidem omnibus, de ceteris jam dico*⁹.

VARIAE LECTIONES CODICIS PARISINENSIS 7027

Cap. 1. 1) omis. *qui* 2) *singulorum*, recte 3) *septinario.*, add. *quidem* 4) *species* 5) add. *in* 6) add. *in* 7) add. *in* 8) *determinationis* 9) *corpore.*, add. *eorum quae in omne* 10) *septinaria natu- rales* 11) omis. *et* 12) add. *in super* 13) *profectionem* 14) add. *perpatris* 15) *si* 16) *septinario habent* 17) *ipsa omnes* 18) add. *in se ipsa* 19) *inseparvulis* 20) *habentes* 21) omis. *et* 22) add. *et* 23) *tertius solis transitus* 24) *crescentes, minuentes* 25) *quinta pars* 26) *constitutio mundi*, recte 27) *et cetera sic* 28) *sexta aeris humor pars* 29) omis. *est* 30) *ipsa terra* 31) *animalias* 32) *nascentia.*, add. *adest omnem*, recte 33) *aquam* 34) *omnium* 35) *habent ordinem*, recte.

Cap. 2. 1) *equales numeros et similes formas* 2) *terras circuli.*, add. *his* 3) *terras.*, omis. *sunt* 4) *terram circuitu.*, add. *terrae* 5) *ceterae* 6) omis. *in* 7) *mundi* 8) *et*, pro, *est.*, *habentis* 9) *ipsa hu- moris* 10) *in*, pro, *sub.*, add. *sub celo*, post, *taliter* 11) *ita*, pro, *ut de* 12) *sit* 13) omis. *et que deorsum* 14) add. *autem* 15) omis. *sic autem* 16) omis. *ex* 17) add. *autem habere* 18) *at*, pro, *et* 19) omis. *et.*, *olimpidius* 20) omis. *in* 21) add. *se* 22) add. *hec eadem et mundi partes* 23) *celestis* 24) *habentem* 25) *tandendorum* 26) *istum dum mundum*, pro, *est unum* 27) omis. *lunam.*, *soli* 28) omis. *et.*, *Arcturo.*, *sequentia habent secutionem*, pro, *sic se habent* 29) *sicut sol luna* 30) omis. *adsecutionem habent* 31) *urioni.*, omis. *ortum* 32) *habenti.*

Cap. 3. 1) add. *respirationes* 2) *mox vegetatem* 3) *erantis*, recte 4) add. *et* 5) *a*, pro, *ex* 6) *sub- solanis* 7) *africanus* 8) *lypy* 9) *respirationis circuitu faciens* 10) add. *his* 11) add. *sunt.*

Cap. 4. 1) *annualis septima* 2) *etherien partem habentes* 3) add. *autem*, post, *sunt.*, *hec* 4) *se- mentatio* 5) *aestas, autumnum* 6) add. *partes ea* 7) *state* 8) *generant* 9) omis. *postautumnum* 10) add. *in hieme est autumnum* 11) *fructificatio* 12) add. *in hieme*, recte.

Cap. 5. 1) add. *et* 2) *etates* 3) *junior* 4) *immutationem* 5) *septinos* 6) *barbas* 7) *at ter septimum.*, *supplevi, juvenis* 8) *crementum* 9) *consummatus, annorum.*, omis. *et in* 10) omis. *annos.*, *ad septe et septe* 11) *junior*, pro, *senior* 12) add. *et* 13) *ebdomadis.*

Cap. 6. 1) *natura* 2) *similem compati*, recte 3) *constituti sunt* 4) omis. *et* 5) *quidem lapidiosa* 6) omis. *ossa* 7) *immobiles naturam*, 8) *que autem circa ea* 9) add. *terra*, post, *caro.*, *solvules* 10) *medullae* 11) *imitationem.*, omis. *est venae.*, *quod*, pro, *qui.*, *sanguis* 12) *visicce et longe intestinus natus* 13) omis. *est.*, *humor* 14) *hominem.*, *lune*, recte 15) *apparitio dictum* 16) omis. *est.*, *et qui- dem quidum* 17) add. *et* 18) *colorem*, 19) omis. *Jovem* 20) *inveniens. erobos*, pro, *arcturius* 21) *feriores in omne* 22) *que e sole nutrita*, recte 23) *inseparabiles aytem solitas* 24) *mundum con- tenetur* 25) *constituta* 26) *omnia* 27) *contenetur.*

Cap. 7. 1) add. *partes*, post, *uniuscuiusque* 2) *capud* 3) *manum* 4) *ministraciones* 5) *orine pro- fusio* 6) *similes natura* 7) *longa intestinus.*

Cap. 8. 1) *capud ergo ipsud* 2) *partet* 3) *exhalationem* 4) *odorum* 5) *humeris* 6) *aestheria et sthomacum* 7) *lingua guttis sextus.*

Cap. 9. 1) *septe.*, omis. *sunt* 2) *inarticulatio vocalium litterarum.*

Cap. 10. 1) add. *calidum septe forme septinarium*, post, *habet* 2) *in deficiens* 3) *eis*, pro, *in* 4) *secundo in aerium*, recte 5) *utiles.*, *tertio humorum* 6) *terra* 7) *cibo indigente* 8) *coleras amaras* 9) *multitudinem.*, *supplevi, facientem qui judicant* 10) *sextum cibum dulcem*, recte 11) *locum* 12) *septimum.*, *supplevi, flegma* 13) *imminutiones*, recte 14) *hec* 15) *consilio quidem.*, *supplevi, cu- rantes* 16) *cetera si* 17) *agunt begeti unam.*, *correxii, vegeti sunt in* 18) *bibunt* 19) *et incompo- site* 20) *curantes.*, omis. *his* 21) *biolentum dolorum et jactationum* 22) omis. *homines* 23) *ipsi bibere dolore.*

Cap. 11. 1) *Pelopontium* 2) *Immo medullam* 3) *Tome* 4) *Ellispontum* 5) *Vosporus* 6) *trachius et onchymemertus* 7) *sextum cum ventur.*, *lacuna usque, inferior* 8) *longao intestinus.*, *exumus.*

Cap. 12. 1) omis. *de calore et frigore et.*, *Daremberg del.* 2) add. *autem*, post, *de.*, *totum* 3) *naturam* 4) omis. *est quale* 5) omis. *esse...* *divisum* 6) add. *sit* 7) add. *talis* 8) omis. *sit* 9) *egritudinis* 10) *totum mundum* 11) *corpora* 12) add. *enim* 13) omis. *et* 14) *natura ostenderit.*, omis. *ut* 15) *magi* 16) *possent* 17) *sunt* 18) *hec rationalis est docet. hec autem ratio que secundam naturam sunt conti-*

net., restitui : haec nat. rat. docet. haec autem ratio, quae... 19) omis. omnes 20) faciunt 21) que facta est 22) cohibere 23) nunc 24) debeam curare 25) omis. recte.

Cap. 13. 1) omis. ergo 2) anima., omis. me 3) originalem 4) contritum, originalem 5) manevit 6) convenerant 7) consisterunt 8) meo, pro, in eo 9) seminam., omis. a 10) manente 11) matrice 12) animam calore., omis. et 13) omne 14) originaliter 15) omis. et 16) factam 17) gule 18) add. se 19) aut 20) decem unius 21) civorum 22) add. dicam, post, quando., aerium frigidum aut aerium spiritum, recte 23) originalem 24) add. ipsius 25) utrique 26) superius 27) omis. me 28) multum frigidum 29) add. in 30) hactenus.

Cap. 14. (Cap. 18.) 1) add. et 2) humorem 3) varie habent ubique 4) aque 5) quod autem frigidius 6) et quo 7) corpori 8) add. est 9) quum quidem ex eodem humorem 10) que in cor 11) multa 12) hominibus, recte 13) multa nomina, recte 14) unius humore 15) homines 16) de calido 17) habent 18) pirtole multi nominis et fleumata 19) sicut siquidem., add. reuma et in quod 20) qui 21) demulat 22) vocatur 23) sales 24) add. et 25) serus. recte 26) ros, nivis, grandinex 27) musti calorem cholericos 28) habet vitium humoris, recte 29) omnibus 30) flammatis 31) interpretationibus causam.

Cap. 15. (Cap. 19.) 1) et humidum et frigidum de calidum 2) add. hec 3) omis. et 4) movetur 5) lavore aut 6) solem 7) fortior 8) ante confectionem 9) adtractionem colerum et fleumatum 10) ad se ipsum 11) attractis 12) febris 13) animi 14) societate ipse adsumsit 15) quod et sole, recte 16) et, pro, ex 17) aut, pro, ita ut 18) deducat 19) obveniat 20) insurrectione forte 21) faciens si 22) superiores vel inferiores canales 23) erumpant ad 24) moderate qui seducat, recte 25) munditiis nutritis 26) violentium 27) febres 28) obtinens, corpore 29) calidum que generabile corpora 30) etcusserit 31) proprium 32) calores restrinxerint ut de vita 33) auget 34) siui 35) cetera 36) sunt, pro, et 37) calidam 38) si 39) discem 40) omis. et (Cap. 20.) 41) corpore 42) faci.

Cap. 16. (Cap. 20.) 1) omis. et 2) mortis, recte 3) imperitia totius modi 4) add. et 5) matura est, recte 6) quis in cibis est 7) omis. necessarium... febres 8) medicum 9) simperitias cogens hunc 10) igne et si 11) his quidem salutari 12) ipse in se marcidantes 13) calorem et consummantes 14) autem quicumque 15) adhibentes cibos fecerit hu... 16) imperitias se ipsos.

Cap. 17. (Cap. 20.) 1) in initio 2) causodum dum 3) sitise 4) omis. et 5) hiscibus et in corde et., delevi, in toto mundo 6) ventres et concabas 7) ab, pro, aut 8) cognata, recte 9) introerit alicuius mors 10) add. est 11) motu a calore 12) congregato, recte 13) humoris, recte 14) trahentia 15) humore ad victum, recte 16) humorem 17) habentes suorum diversorum humoris, recte 18) omis. haec., causoades 19) que, pro, earum 20) tabescunt 21) taviferunt 22) corporis humoris 23) causo 24) omis. in., se tractatus fiet., omis. et 25) add. prevalet, recte 26) fuerit 27) arum 28) vite 29) aut itaque dicitur., restitui, habitantis, quae ducitur 30) consummato 31) vitaliter 32) calor relaxaverit que ad se 33) convocationem 34) humidam et frigidam 35) vite, recte 36) omis. et 37) add. quidem 38) egritudinem 39) qui adest 40) humoris 41) motio 42) omis. est., operatur 43) habet.

Cap. 18. (Cap. 15.) 1) qui 2) actenus 3) quum 4) habent calidum 5) parte, liquore 6) erit 7) add. autem 8) nutris, ad statio animalibus 9) liquore, aque 10) add. terre 11) ortus 12) aerae frigidum inrigatio 13) omis. constituit., lege, consistit 14) quagulat liquore., omis. et 15) simulet terram est facient aliqui.

Cap. 19. (Cap. 16.) 1) circuant 2) habet 3) eo 4) omis. et., habent 5) add. et 6) omis. omnia 7) omis. in ipso anno fiunt anni passiones et consequentia quae in eis sunt., add. insumunt., transposui paragr. ad finem Cap. 8) extimari et 9) omis. in 10) add. anni passiones et consequi que in eodem anno omnia, recte., delevi, anni 11) omis. se.

Cap. 20. (Cap. 17.) 1) frigore celum terra 2) coget 3) quod., omis. in 4) calorum 5) arboris 6) dimittit tunc 7) et 8) gelatum humorem 9) virtutem 10) abes 11) fugiunt ad cubiles ubi enim calor 12) secedentem 13) refugientis 14) et non potest 15) add. que 16) multi 17) haugere frigide virtute 18) obscultator 19) humore 20) qui cubant, pro, est cavat 21) quibus, pro, cavat 22) qui 23) hiemale 24) haves, modice 25) cubiles fugiunt, recte 26) sic 27) ipsud 28) cave, pro, cavat et.

Cap. 21. 1) dicuntur 2) rursus 3) omis. fiunt 4) labore 5) habes 6) add. qui cubaverunt iterum de 7) cavationem procedunt 8) de 9) Egyptum refugiunt item 10) calido tempore item 11) Egy-

ptum enim habuerunt 12) Roscl'er, *praecavere* 13) omis. *quod* 14) *mederetur hunc* 15) *moribus a calore mundi certant quia* 16) *item* 17) *calore eos* 18) *calido deficiente quidem*. lacuna usque, *aestas* 19) omis. *autem... omnibus* 20) *nascentis et in* 21) *estatu* 22) *eius*.

Cap. 22. 1) *infricdans* 2) *estatum* 3) *habuerunt* 4) omis. *et* 5) *ne ossistentibus* 6) *statu aspicientibus* 7) *dissolvit.*, omis. *et* 8) *miscere marcidantes* 9) *succidit* 10) *faciunt* 11) *bonitate* 12) *ei betalla* 13) *senascentia.*, omis. *et* 14) *invecilla sit* 15) *coget et* 16) *operationem*.

Cap. 23. 1) *anno* 2) *de estati est* 3) Ambros. *transposuit paragr. post, calido.*, *Plyadus* 4) *quo ad* 5) *calidum* 6) *a Ply(adum) ortum*, recte 7) *calefaciens* 8) *certantes* 9) *hominis calidus commovet* 10) omis. *et.*, *immunditia* 11) Ambros. omis. *commote febres* 12) *in secedere* 13) add. *si* 14) *purgationem aut cibi* 15) *ferventi* 16) *infricat* 17) *ab solstitio estibo* 18) *causis fiunt et vulnera* 19) *ebullitiones* 20) omis. *in.*, *homine* 21) *fervorem* 22) *nimie inuste* 23) *violentie* 24) *exala inteti o constitutum* 25) add. *et.*, *calore* 26) *humorum diffusa* 27) *vulnere* 28) omis. *expuit.*, *foris* 29) *corpora, superficie* 30) *quo* 31) *corpo hominum humores* 32) *inbulliens* 33) *preventem, animam* 34) *ortum* 35) *causa* 36) *calorem* 37) *fricdorem* 38) omis. *et* 39) *de calores* 40) omis. *praestat* 41) *calidum* 42) *sic constitutum est*, recte 43) *traet* 44) *flat* 45) *subministret, calido* 46) *exuruntur corporem* 47) *ortum inisset* 48) *extrahatur immunditias* 49) *humores* 50) *ipse rumpens* 51) omis. *jam.*, *calor imbecilliores id quod aut sole* 52) add. *aut.*, *advenienti* 53) omis. *est* 54) add. *et* 55) *immutantes* 56) *fricdorem calidum* 57) *pugnans anime errantes febres*, recte 58) omis. *istae.*, *febres statum habent* 59) *calescens*, recte 60) *ab autem arcturi ortum* 61) *convalente* 62) omis. *et.*, *infricatum est* 63) *spiritum quod inspiramus frigidius constitutum* 64) *recidere facit calidum*, recte 65) *pugnant* 66) *incipiant*, recte 67) *et hanc translationes* 68) *caphiadis occasum* 69) *a Plyadis ortum sic* 70) *denique fori* 71) *calefit* 72) *humores quod* 73) *infricatus* 74) *Plyadum occasum item aeri* 75) *gelationem* 76) *quod.*, omis. *est* 77) lacuna in Ambros. usque, *corpora* 78) *sed* 79) *delinquet.*, omis. *in* 80) *et* 81) *optinet, sed et medico*, recte 82) add. *ergo* 83) add. *de sudoribus*, titulum.

Cap. 24. 1) lacuna usque, *si autem* 2) *frigidi equalitatem* 3) *infiammati* 4) *quantum, concaluerit* 5) *homines causoades* 6) omis. *et siccum* 7) omis. *in febribus.*, *alie efficiuntur* 8) *primum*. 9) *et de excessum* 10) *ad*, *pro*, *in* 11) omis. *in* 12) *sic* 13) *tropea* 14) *frigidum* 15) *accipiat*, recte 16) omis. *et* 17) *rigore* 18) *rigores.*, omis. *in* 19) *rigorem*, recte 20) *sudores et manationes* 21) *faciat* 22) add. *est* 23) omis. *in frigidi... sudor* 24) *extenens*, fortasse, *extenuatus* 25) *deinde si nivix vel terra* 26) *ex*, recte 27) *inbre diuturnas* 28) *mortalem* 29) *fleumatis.*, omis. *in* 30) *foris* 31) *carnes*, recte 32) *exsequi ad se ipsum*, lege, *exaequi* 33) *adstructionem* 34) *ex interiore.*, omis. *umorem* 35) *est* 36) *calore relaxantes adstructionem* 37) *quem ad eum hex carne humoris vocat* 38) *sudore.*, add. *et in corpus consumens et detrahens humorem*, vid. adn. 53 39) *commanavit* 40) *colerum et fleumatum* 41) *manavit ad sinus*, recte 42) *adtrahitur* 43) *quod in carnibus est calido* 44) omis. *hoc.*, *inanem* 45) *eo* 46) *siccata ergo carnis humores extrahunt ad se ipsa rursus* 47) *detrabat* 48) *aptum* 49) *egrotus totum* 50) *ex carne pinguem* 51) *quem si habentem* 52) *quod* 53) *consumit.*, *transposui paragr.*, vide adn. 38 54) omis. *et.*, *supplevi ex Cod. Gr. V, 12* 55) *victum* 56) *hominibus* 57) *casus* 58) omis. *quae nominant* 59) *latargos* 60) *epacitas*.

Cap. 25. 1) omis. *propterea.*, *sic*, *pro*, *si* 2) *deveniet transiens in hac partes* 3) omis. *et.*, *ipse* 4) *ex*, recte 5) *optento circa alio corpore calore* 6) omis. *sed* 7) *absidium omne* 8) omis. *calido* 9) *movis* 10) *vehente certari egritudines* 11) *superius* 12) *omnem nimium* 13) *providentiam.*, lacunam Ambros. suppl. ex Paris. 14) *addendum, cibo*, vel, *victu.*, Littré, *adhibitae* 15) lege, *aetherius* 16) del. *non* 17) *singulares*, fortasse, *sitientes*, cap. 31, vel, *singultientes*, λυγγώδεες, cf. Hipp. de Morb. II, 64 18) lege, *constitutio*, cf. Hipp. Progn. 20 19) *magis convenit, tum* 20) Littré, *tarda*.

Cap. 26. 1) *et*, lege, *aut* 2) *aut.*, *correxī*, *sicut et* 3) add. *febre.*, *non*, lege, *una* 4) *ut*, lege, *aut.*, *ex*, lege, *et.*, *sic*, lege, *sicut.*, *presentatio*, *verisimile*, *praesensio*, *πρόγνωσις* 5) *deiermino*, *reddit κόινω*, *-ομαι* 6) *terminatio*, *ζοίσις*, vel *ἀπόληξις*, vel *τελευτή* 7) *profectionibus*, lege, *profectionibus* 8) add. *sic*.

Cap. 27. 1) *diu quidem*, *verisimile*, *dum quidem.*, *immatura*, Littré *ἄπειρα* fortasse *ὠμὰ* 2) Littré corr., *si in gonima... in agono* 3) *ignomia*, legendum an, *in gonima* ? incipit Cod. Ambros.,

in Paris. aut est, pro, autem 4) tardet 5) add. et calida 6) pleuritidis., omis. si 7) langide fuerit., omis. haec 8) pleuretidi recedit septima aut nona die 9) fortis, recte 10) septinos dies, enim in dies istos 11) in pleuritidi humores 12) flegma et 13) maturata de calore, legendum a:, calefacta? propter iteratum, maturantur 14) nutriunt 15) et quid in aliam partem 16) quod eo motus 17) maturatis et febres 18) terminatur., omis. quibus est 19) quantum, pro, quia calidum 20) demittunt septima vel nona die 21) pleureticos et 22) inequalibus., omis. enim 23) calidum et humidum extenuat 24) exiet morbum et terminatum 25) quattuordecim 26) add. eos quidem 27) peripleumonie et 28) add. vero termina 29) omis. dies aut in ter septenos 30) si vero non, recte 31) add. et., lege, sic et., febres 32) ergo demiserim 33) omis. portendit., pretendito partet illas prolongentur., lege, praetendi, vel, protendi 34) autem dies 35) terminationum 36) plumo est umor 37) plus, pro, corpus 38) et, pro, ergo 39) omis. et 40) continuo 41) annunc 42) est errantes 43) et lipriodes, recte.

Cap. 28. 1) add. autem adhuc 2) quartanae febres 3) add. est 4) exagitant 5) nature., omis. et 6) add. et 7) quartano tenuerit 8) transeunte 9) absolvet quartane comprehensio 10) hic quartane., aliquando 11) in his., omis. locis 12) congregati calide 13) quod in superficiem corporis 14) corpore, pro, calor 15) epyalum 16) corporis inanito calido 17) liquore intro quo constituti 18) add. in 19) colera multa 20) hoc 21) propter eius 22) animi 23) eius 24) exsiccans, respirant., omis. et foris., lege, exsudans 25) aut, pro, et 26) serrare 27) infricdet omnem 28) licores 29) omis. haec 30) que iterant.

Cap. 29. 1) quartana 2) fortibus 3) epiliali 4) ex interiori 5) calore vocant 6) interiorem partem corporis humeros 7) accuintis 8) epye tenuerint, recte 9) corporis 10) natura 11) quidem etherio 12) ad statu, lege, ab 13) habent 14) respirant 15) se de colera 16) caleficientes 17) cavitates 18) epyales autem ipsi sanguinis 19) cabant 20) add. propter hec ventribus 21) visce colera 22) temporibus 23) fleumam habundantem.

Cap. 30. 1) curare, recte 2) primo 3) frequentem 4) perurguere 5) aliquod defricaret 6) febricantur 7) add. et 8) laurum et murtam et castorem et cassia et mirram et nitrum et rosmarinum et piper et egyptium 9) his calidum sanguinem 10) aut lentis 11) cum aqua calida 12) corporis et al tibia aut alia 13) miscis aures adlectare 14) demitte 15) supervenietet 16) hec 17) medicinam 18) add. qui 19) sanam fecerim 20) ne sanguis 21) fleumatis extretationem 22) eum, pro, et., lanxit, verisimile, panxit 23) add. ex 24) congregatur 25) oportet 26) curare 27) crisin illis, recte 28) fluxus.

Cap. 31. 1) elippiperdas., Ilberg, λειπυριώδεις 2) et ventrem 3) exequent 4) habundantiam detractiois 5) tumida et equante 6) cholere invicem et fleumata 7) mulieribus 8) colera, recte 9) sanguinis ad vivem bene apte 10) omis. in corpore., neque 11) omis. sunt febres 12) colero venenosa., omis. per 13) omis. autem 14) longiores 15) crisin., add. in 16) add. et 17) extra 18) residente 19) et, pro, oportet 20) propteream., omis. in morbis... dolorum 21) sequentia 22) flegmate 23) coloris 24) exequare, recte 25) in fervori et cum 26) purgare et que in corpora vel maxime, pro adveniunt 27) omis. et 28) matrices 29) convenientibus ergo 30) farmacia 31) coctis coluere ventris 32) add. et 33) add. et quas 34) quoadusque tractor frigiscat febres 35) add. et 36) ad id aqua non deputet., verisimile, depsta 37) non hellioribus 38) pisces aspratiles nobellos certor 39) et de mediis etactibus 40) seminam 41) quod siue terrariora sunt 42) pane accipiant dare 43) quassata, recte 44) omis. holera 45) qui nihil olet 46) sudor 47) add. meliora febricitanti et ex febribus 48) constitutos 49) omis. aqua 50) ideo et jam frigidior 51) omis. et male olentia 52) omis. non., adhibere, pro, admoveri 53) add. hoc 54) febricitanti 55) omis. et., erigitur, recte 56) omis. fel et 57) fleuma, vini 58) pinges, ferventes 59) refriscentes et aquatis 60) sole autem et laborem e rigore et dispotationem 61) hoc humorum et alium., omis. et 62) levare autem multum calidum 63) lavare, pro, labore 64) labracum, et in posterum 65) gratiam 66) admiscente oleum 67) infrictionem 68) salus procidat 69) rursus eadem facere quod ad, recte 70) determinare febres recedant 71) facere oportet 72) ipsis grossis 73) omis. quae 74) terminas 75) autem ad uiuis 76) omis. dixi 77) mali aliquid.

Cap. 32. 1) add. nimis 2) sine 3) febris resurrexit 4) eis quidem qui non sunt et qui non conalescunt 5) multum 6) calidum 7) commutationem 8) aliud facit spiritus 9) inflammationem 10) incenditur, recte 11) omis. ipse 12) add. et 13) de vento sic autem 14) manet unoquoque 15) add. et 16) add. de 17) turbatus et fluctuatur 18) sic et egrotantium qui egrotaverunt medicum 19) omis.

et 20) *egritudinem* 21) *humor et alia* 22) *frigori et* 23) *calidum extinxerunt calidum* 24) *omis. et* 25) *extinguet* 26) *ventositas autem erexit.*

Cap. 33. 1) *omis. febres., actenus* 2) *curari sic* 3) *de* 4) *felle* 5) *omis. oportet* 6) *temporibus., lege, teporibus* 7) *adhibentes dessolvere* 8) *non adhibeat.*

Cap. 34a. 1) *provocanti bene olentia* 2) *violenter* 3) *sternutatorii* 4) *omis. ut., refrigerare* 5) *autem purgationem* 6) *superiorem facit et febricitantes., vid. adnot. 4* 7) *inmarcidari* 8) *exsolutionem* 9) *calido dolores* 10) *circumfluxum aërem emitans, recte* 11) *operculum., omis. ut* 12) *refrigeris et infundis* 13) *prohibens* 14) *periclitantes., omis. si* 15) *faciens* 16) *jubavit* 17) *infricantia adhibens.*

Cap. 34b. 1) *et supradictis lectum* 2) *faceret* 3) *capud* 4) *ad pulmonem., post, cor lacuna in Cod. Ambros. usque ad finem capitis.*

Cap. 35. 1) *omis. et* 2) *in quibus forte incommodantur* 3) *umbrosam., omis. esse* 4) *habitales et non ventos* 5) *tenebrosas inter., non, pro, et non in* 6) *omis. non., commoveantur* 7) *adonate* 8) *famulari* 9) *calefiunt* 10) *quod* 11) *add. et* 12) *habere* 13) *omis. ad* 14) *omis. non., regulantem* 15) *urinas urguere* 16) *sternorum* 17) *add. non* 18) *calefacient plus febricitat* 19) *labore.*

Cap. 36. 1) *ac* 2) *brachium* 3) *multo calido* 4) *cerotarie* 5) *induratur, recte* 6) *omis. magis., magis, pro, magisque* 7) *odet* 8) *exigui* 9) *calido minoratu* 10) *adtractum* 11) *humor susum, recte.*

Cap. 37. 1) *et occidenti* 2) *omis. ex* 3) *non ex medulla* 4) *add. et* 5) *relevare et fleumam deducere non violentum* 6) *aliter taliter* 7) *potum multum et frigido* 8) *de pulmone calido spirationem* 9) *perungui biscidas* 10) *aspera, constituta* 11) *omis. quae* 12) *hec cura facis* 13) *non peccavis quis est, recte* 14) *omis. ex., tartareis* 15) *cum* 16) *civorum* 17) *secessu* 18) *licmatibus* 19) *corpori* 20) *exaltationem* 21) *omis. cum umore... facere* 22) *omis. ut., exalat cadum.*

Cap. 38. 1) *spiritum* 2) *quod de civo est eo, pro, cibum* 3) *omis. ab., inflammationis in ustionis* 4) *hos* 5) *prevaleat, recte* 6) *add. item* 7) *infundant* 8) *add. in loco* 9) *animam calore manere* 10) *locam* 11) *statim* 12) *demittit* 13) *eorum, legendum an, vasorum ?, corpotariam offerat et refricdat* 14) *infricdat* 15) *demittat* 16) *foris* 17) *si sit* 18) *avertit, verisimile, iter(ationem) avertit* 19) *fleu...s* 20) *conductionem facientem et ventositatem.*

Cap. 39. 1) *add. autem* 2) *omis. et* 3) *lini, recte* 4) *omis. non* 5) *add. secum* 6) *spassos* 7) *occidit.*

Cap. 40. 1) *omis. autem* 2) *omis. et* 3) *evcniat et ex* 4) *omis. ex* 5) *ex stigationibus* 6) *primo quidem coleribus* 7) *add. ex* 8) *ex ea que in scmnis* 9) *omis. ventris* 10) *ventositatem* 11) *anelante* 12) *judicium* 13) *propter increscit* 14) *et ex calore, recte* 15) *quod quidem de solem est* 16) *uitu* 17) *fructum* 18) *calido* 19) *ustionem commiscet* 20) *humorem quod* 21) *tale* 22) *oculos* 23) *secessus* 24) *interiora* 25) *dare animam* 26) *omis. possis* 27) *conam balitudinem* 28) *omis. et* 29) *propter dicta.*

Cap. 41. 1) *omis. coloribus...imbecillitatibus* 2) *animam* 3) *habet propter hec* 4) *add. vitus* 5) *corpori prespicuus* 6) *indiget* 7) *manifestat* 8) *qui ex candido* 9) *consequenter* 10) *omis. et* 11) *fortitudinis et imbecillitati anima* 12) *manifeste* 13) *oculos.*

Cap. 42. 1) *judicant* 2) *lingua veluti* 3) *ita ut animae, recte* 4) *ipsa* 5) *concretos* 6) *add. quidem* 7) *flavam* 8) *et* 9) *humorem alantem* 10) *assit* 11) *add. carnis., nidos* 12) *mutat coleres* 13) *id est, recte* 14) *ruptionem* 15) *omis. et decoctionem* 16) *eam veroque jodesem* 17) *humorem* 18) *matitides est* 19) *cacumina* 20) *et enim causos., omis. et* 21) *omis. et., tractione* 22) *calidis in estate., lege, statu* 23) *perspicuum* 24) *propter que anime* 25) *equalis habent rationem mundi.*

Cap. 43. 1) *corporis* 2) *hunc orem quagulati* 3) *spectionem* 4) *aut* 5) *aut* 6) *omis. huius., meris* 7) *omis. et... et* 8) *que est, pro, quae in* 9) *omis. in* 10) *omis. in* 11) *vitri, recte* 12) *laudatio* 13) *providere et contemplare... contemplare.*

Cap. 44. 1) *judicari* 2) *sorbitiones* 3) *ad que, pro, et qui* 4) *colores* 5) *add. tamen equalia emittit anima... apparere., habere, pro, apparere, in Cod. Ambros. 6) calores et iudicium 7) add. hoc 8) densus et purus constitutus., Cod. Ambros. poros, ex correct., recte 9) desudatione que colore sit 10) omis. si 11) omis. inspectionem... aeramentum, recte ut videtur.*

Cap. 45. 1) *add. et* 2) *somno, recte* 3) *omis. et ex., egritudines* 4) *omis. hoc* 5) *somnum convenit* 6) *quodcumque* 7) *calore ex humores* 8) *somnia recogitat* 9) *similem* 10) *somnia fecerint* 11) *audeat, recte., vidit* 12) *omis. incognita... hoc* 13) *propter, pro, hoc., lege, propter hoc* 14) *add. ca-*

lido 15) *conturbat exilit* 16) *omis. anima., add. ex* 17) *exurgens* 18) *morborum* 19) *conturbat* 20) *omis, sunt* 21) *ostendat* 22) *et, pro, febres* 23) *et, pro, vel* 24) *prescientia, pro, praesentia... facienda* 25) *quatenus dictum est.*

Cap. 46. 1) *add. in* 2) *omis. et* 3) *demittant* 4) *add. et si modo* 5) *moriuntur* 6) *quatenus moriuntur* 7) *civitori* 8) *vel* 9) *vibant., maximum, recte* 10) *et* 11) *natura fuerint causa* 12) *sed aliis quidem morbis* 13) *mortiferam, secundo* 14) *ipsud, ipse egritudinis concludetur* 15) *naturam* 16) *omis. autem., que, pro, qua., add. sunt* 17) *extenuatur., bene, pro, neque* 18) *habeat* 19) *hec autem et., omis. vox* 20) *et lenior* 21) *anelitum remollitum et intenuis factum* 22) *ad solutionem egritudinis hec* 23) *ad, pro, de* 24) *omis. et* 25) *summam linguam* 26) *add. salica* 27) *linitur, pro, invenitur, recte* 28) *summa* 29) *tenuis hec fuerint in tertium, recte* 30) *grossiora fuerint* 31) *grossior* 32) *alvida* 33) *validitudinem in morbo* 34) *hec autem mundam factam sanitatem ostendit, recte* 35) *tardiore* 36) *autem et celerius* 37) *urinam* 38) *add. est* 39) *colores* 40) *turbatio., add. in* 41) *turbata* 42) *omis. enim., demittente* 43) *omis. ipsum* 44) *constitutis* 45) *adduxit* 46) *omis. in.*

Cap. 47. 1) *omis. de naribus* 2) *urinam* 3) *rejectionem multam* 4) *mulieribus* 5) *add. hec venientia* 6) *ora enim., omis. quando* 7) *humore quid liquatur* 8) *add. horum* 9) *sin* 10) *per incrisin fieri* 11) *dolorem* 12) *corpori* 13) *cesset humores tabes, recte* 14) *causa* 15) *rejectiones* 16) *precidere oportet., add. paragr. insertam* 17) *tenuatur* 18) *omis. fortia* 19) *respondeat ventres ex se ipsam.*

Cap. 48. 1) *superiora* 2) *in inferiora corporum.*

Cap. 49. 1) *omnis crisin, recte* 2) *competentes* 3) *consummata* 4) *iterabunt, recte* 5) *nisi, recte* 6) *contraria ut si* 7) *egrotans in aquo reliquerit* 8) *omis. non., non gonima* 9) *est autem in agono anime, verisimile, anno* 10) *iteratur* 11) *iterationem* 12) *crisin* 13) *demissio eorum* 14) *morbum* 15) *signia causa* 16) *longior* 17) *forte* 18) *omis. propter hoc celerius* 19) *quod* 20) *coloris alu* 21) *omis. extenuatur... aut.*

Cap. 50. 1) *Ambros. add. titulum, signa mortalia inde cretica* 2) *morbum* 3) *maxime* 4) *constitutam* 5) *similis* 6) *aetatis* 7) *secundo* 8) *iterationem* 9) *morbos* 10) *ae-gritudinum* 11) *add. est* 12) *infirmitatem* 13) *iteraret* 14) *necessario* 15) *devilitate* 16) *primam egritudinem* 17) *egritudeneis* 18) *sic* 19) *venientem* 20) *perdet* 21) *omis. et* 22) *parva ignis* 23) *et hydropis* 24) *vocantur, exterminant* 25) *omis. et* 26) *iterationis* 27) *calori.*

Cap. 51. 1) *colores egrotantes totius et qui* 2) *alva* 3) *lividatam* 4) *erunt* 5) *mortales* 6) *natura* 7) *egrotantes* 8) *et que* 9) *vegeta* 10) *add. sunt., supercilia* 11) *solida* 12) *cuivitis bene* 13) *hec* 14) *urine nigre* 15) *sanguinolente et libida* 16) *omis. mortale... cholodea* 17) *constitutam* 18) *ceteris frustra* 19) *mortale pro* 20) *originales* 21) *add. que ad invicem* 22) *qua* 23) *accidenti* 24) *postmodum* 25) *ac exusta, pro, hec sustinens* 26) *et mortalis* 27) *et celeris* 28) *tardiores* 29) *nigre fuerint* 30) *ad quartum decimum* 31) *pessima quidem nigra et pallidas., omis. si* 32) *quid* 33) *devilitatem* 34) *hec* 35) *morbum ostendit* 36) *et* 37) *destrum infricdatum* 38) *dexter* 39) *propinquante., omis. mortem... ostendit* 40) *omis. et. supercilia* 41) *silicus et bene* 42) *silente., omis. et* 43) *add. et* 44) *omis. autem* 45) *curbati et lividi facti aut nigri aut russaci* 46) *add. facti* 47) *curbati valde maxime morte* 48) *et* 49) *utraque., add. proxime* 50) *constitutam* 51) *nuntiant esse* 52) *pendentia* 53) *mori* 54) *nigri* 55) *absconditur albu majori adparente extra natura* 56) *non splendens, recte* 57) *patientium* 58) *silentium* 59) *lavore multo et gravide* 60) *solide in, pro, sunt* 61) *pulmonem emittens per ore viduo* 62) *demittat et sunt nutantes, recte* 63) *clauserit* 64) *quam quidem* 65) *subclutire quidem leviter* 66) *omis. autem* 67) *add. est* 68) *est et extenuatio* 69) *medicamine* 70) *factum* 71) *refriguisse enim ostendunt* 72) *add. collirium., dianon non* 73) *dissolutum mortale est infricdasse* 74) *epistotonicis et tetanicis multum* 75) *celerrimam ostendit* 76) *epistotonos., omis. natus* 77) *mortalem* 78) *opistotono* 79) *crastinum* 80) *moriturus* 81) *omnibus, legendum an, hominibus ?, add. dissolvuntur* 82) *omis. et* 83) *sufferuntur* 84) *omis. ad* 85) *hec, pro, et* 86) *fuerint.*

Cap. 52. 1) *add. est* 2) *ne* 3) *plurimo* 4) *consumpserit de vapore* 5) *factam* 6) *calores* 7) *omis. et* 8) *vocantur amutatur.*

Cap. 53. 1) *add. per* 2) *omis. acutas, et, dicere... quatenus* 3) *omis. et qualia autem* 4) *unaque veniat* 5) *que qui* 6) *media* 7) *intelligens ante priora* 8) *add. autem* 9) *dicam.*

ΣΩΖΟΜΕΝΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΠΟΝΤΟΣ

Κεφ. Ια. Ἡ τοῦ κόσμου ιδέα ὡςδε πᾶσα κεκόσμηται¹, ἐκάστου τε τῶν ἐνεόντων ἀνάγκη <μὲν οὖν> ἑπταμερέα ἔχειν ιδέην καὶ οὖρον². ἑπτὰ ἡμέραι ἐς ζύμπηξιν τῆς τοῦ ἀνθρώπου γονῆς³, καὶ ἐς τύπωσιν τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσιος, καὶ ἐς κρίσιν τῶν νοῦσων καὶ τῶν ἀποσηπομένων ἐν τῷ σώματι⁴. καὶ τᾶλλα πάντα ἑπταμερέα φύσιν ἔχει καὶ ιδέην καὶ τελείωσιν. καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς τοῦ κόσμου οὕτως ἔχει, ἑπταμερέα ἔχων ἐν ἑωυτῷ πᾶσαν ιδέην καὶ τάξιν ἐκάστου τῶν μερῶν ἑπταμερέα⁵.

Κεφ. Ιβ. Μίαν μὲν ἐν πᾶσι τάξιν τὴν τοῦ ἀκρίτου κόσμου, διέξοδον⁶ ἔχοντα⁷ θέρους καὶ χειμῶνος. δευτέραν δὲ τάξιν τὴν τῶν ἄστρον ἀνταυγιήν καὶ μάνωσιν, ἐοῦσαν θερμοτάτην καὶ ἀραιοτάτην⁸ τῆς φύσιος λαμπηδόνα. τρίτην, ἡλίου δίοδον θερμασίην ἔχοντος⁹. τετάρτην, σελήνης ἀνιούσης καὶ τελειούσης πρόσθεσιν καὶ μειούσης ἀφαίρεσιν¹⁰. πέμπτη μοῖρα, ἡ τοῦ ἡέρος σύστασις καὶ κόσμου¹¹, παρέχονσα ὑετοὺς καὶ ἀστραπὰς καὶ βροντὰς καὶ χιόνας καὶ χάλαζαν καὶ τᾶλλα πάθεα¹². ἕκτον, τὸ τῆς θαλάσσης ὑγρὸν μέρος καὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ πηγῶν καὶ λιμνῶν¹³, καὶ τὸ ἐν¹⁴ τοῦτοις θερμόν, ὃ ἀγωγὴ καὶ ἄρδευσίς ἐστι τῆς ἰκμάδος. ἕβδομον, αὐτὴ ἡ γῆ, ἐφ' ἣ τὰ τε ζῶα καὶ τὰ φυτὰ¹⁵. καὶ ἐστι πάντων τροφός, ἐξ ὕδατος παρέχονσα¹⁶. οὕτως οἱ τῶν ξυμπάντων κόσμοι ἑπταμερέα ἔχουσι τὴν τάξιν.

Κεφ. Ιι. Ἴσοι δὲ τὸν ἀριθμόν, ὅμοιοί τε τὴν ιδέην οἱ ὑπὸ τῆ γῆ κόσμοι τοῖσιν ὑπὲρ γῆς, καὶ αὐτόδρομον κύκλῳ παρέχουσι¹, τῆς τε περιόδου καὶ μεθόδου τῆς γῆς περιπολίην² ποιούμενοι, διὰ τὸδε. ἡ γῆ καὶ ὁ δόλυμπιος κόσμος ἔχει τὴν φύσιν στάσιμον, τὰ δὲ ἄλλα ὁδὸν ἔχει περιπολίης. κατὰ μέσον δὲ τὸν κόσμον ἡ γῆ κειμένη καὶ ἔχουσα ἐν ἑωυτῇ καὶ ὑφ' ἑωυτῇ τὰ ὑγρά, ἐν τῷ ἡέρι ὀχέεται³, ὥστε τοῖσι κάτω, τὰδε μὲν τὰ ἄνω κάτω εἶναι, τὰ δὲ κάτω ἄνω. οὕτω δὲ δὴ ἔχει⁴ τὰ τε ἐκ δεξιῆς καὶ τὰ ἐξ ἀριστερῆς. καὶ περὶ πᾶσαν τὴν γῆν οὕτως ἔχει. ἡ μὲν γῆ κατὰ μέσον⁵, καὶ ὁ δόλυμπιος κόσμος ὑπατος ἑών⁶, ἀκίνητὰ ἐστίν. ἡ δὲ σελήνη, μέση ἐοῦσα, συναρμύζει ἐν ἑωυτῇ⁷ τᾶλλα πάντα ἐν ἀλλήλοισι ζῶντα καὶ δι' ἀλλήλων διόντα αὐτῇ⁸ τὰ ὑφ' ἑωυτῶν⁹, καὶ ὑπὸ τῶν αἰετόντων θεῶν ρηϊδίως κινεῖται¹⁰. τὰ τοίνυν ἄστρα τὰ οὐράνια, ἑπτὰ ἑόντα, τάξιν ἔχει τῆ τῶν ὥρέων ἐκδοχῆ μεμερισμένην¹¹. σελήνη¹² μὲν ὁ ἡλίος, ἡλίω δὲ ἡ σελήνη ἀκολουθεῖ, Ἄρκτος δὲ τῷ Ἄρκτουρω ἀκολουθίην ἴσῃ ἔχει¹³, ὡσπερ ἡλίω ἡ σελήνη. αἱ δὲ Πληιάδες τῆσιν Ὑάσιν ἀκολουθεοῦσι, τῷ δὲ Ὠρίωνι ὁ Κύων. ταῦτα δὲ τὰ ἄστρα ἀκολουθίην ἔχει ἀλλήλοισι καὶ ἐναντίωσιν. καὶ γὰρ ἐξ ἐκδοχῆς τῆς τῶν ὥρέων ἑτεροιώσιος ὀδεύουσιν¹⁴, ὥστε μηδεμίαν στάσιν ἔχειν ὁδοῦ τὰ ἄστρα¹⁵.

Κεφ. Ιιι. Ἄνέμων αὖ ἑπτὰ χωρία ὅθεν ἀναπνεύουσιν, ὥρέων περιόδου ποιούμενοι¹, καὶ κίνησιν ἀόρατον πλάνησι παρέχοντες. τῇ ἀναπνεύσει τοῦ πνεύματος² ἰσχὺν ποιούμενοι. ἀρχὴ μὲν οὖν ἀνέμων, ὅθεν οὗτοι πεφύκασιν. ἀπὸ θερμοῦ Ἀπηλιώτης, ἐχόμενος Βορέης,

ἔπειτα Ἄρκτος, εἶτα Ζέφυρος, μετ' αὐτὸν ὁ Λίψ, ἔπειτα Νότος, ἐχόμενος Εὐρος³. οὗτοι οἱ ἑπτὰ ἀνάπνευσιν ἔχουσιν ὠραίην⁴.

Κεφ. IV. Ὑγραὶ δ' ἐνιαύσιοι ἑπτὰ, αἰθέρος μέρεα¹. εἰσὶ δὲ αὗται, Σπορητός, Χειμών, Φυταλιά, Ἐαρ, Θέρος, Ὀπώρη, Μετοπώρων². αὗται ἀλληλέων διαφέρουσι, διὰ τὸδε. σπορητός ἐν Θέρει οὐ γόνιμος, οὐδὲ φύτευσις ἐν Μετοπώρῳ, οὐδὲ ἀνθησις ἐν Χειμῶνι, οὐδὲ βλάστησις ἐν Θέρει, οὐδὲ πέπανσις ἐν Χειμῶνι³.

Κεφ. V. Οὕτω δὲ καὶ ἐπ' ἀνθρώπου φύσις ἑπτὰ ὥραι εἰσὶν, ἃς ἡλικίας καλέομεν. παιδίον, παῖς, μειράκιον, νεηρίσκος, ἀνῆρ, πρεσβύτης, γέρον¹. αὗται μὲν ὧδε ἔχουσι. καὶ παιδίον μὲν ἄχρις ἑπτὰ ἐτέων², ὀδόντων ἐκβολῆς· παῖς δὲ ἄχρι γονῆς ἐκφύσιος³, ἐς τὰ δις ἑπτὰ. μειράκιον δὲ ἄχρι γενείου λαχνώσιος⁴, ἐς τὰ τρεῖς ἑπτὰ. νεηρίσκος⁵ δὲ ἄχρις αὐξήσιος ὅλου τοῦ σώματος, ἐς τὰ τετράκις ἑπτὰ. ἀνῆρ δὲ ἄχρις ἐνὸς δέοντος πενήκοντα ἐς τὰ ἐπτάκις ἑπτὰ. πρεσβύτης δὲ ἄχρι πενήκοντα ἕξ, ἐς τὰ ἐπτάκις ὀκτώ. τὸ δὲ ἐντεῦθεν γέρον, ἐς τὰ τεσσαρεσκαίδεκα ἑπτὰ.

Κεφ. VI. Τὰ μὲν ἐν τῇ γῆ σώματα καὶ δένδρεα φύσιν παραπλησίην ἔχει τῷ κόσμῳ, τὰ τε σμικρὰ καὶ τὰ μεγάλα¹. ἀνάγκη γὰρ πάντα, ἅτε τοῦ κόσμου μέρεα, ὁμοίως συμπάσχειν τῷ κόσμῳ, ἕξ ἴσων γὰρ μερέων καὶ ὁμοίων τῷ κόσμῳ ξυνίσταται. ἡ γῆ μὲν οὖν στάσιμος καὶ ἀκίνητος <ἐν> μέσῳ, πετρῶδης <δέ>, ὀστέων ἀπομίμησις ἐστίν, ἀπαθῆς καὶ ἀκίνητος φύσει. τὸ δὲ περὶ αὐτὴν <ύγρον>, τῆς τῶν ἀνθρώπων λυσιτελέος σαρκός². τὸ δὲ ἐν τῇ γῆ θερμὸν ὑγρὸν, μυελοῦ καὶ ἐγκεφάλου, ἀνθρώπου γονῆς. τὸ δὲ ὕδωρ τῶν ποταμῶν, ἀπομίμησις ἐστὶ τοῦ ἐν τῇσι φλεψὶν αἵματος. αἱ δὲ λίμναι, κύστιος καὶ ἀρχοῦ. αἱ δὲ θάλασσαι, τοῦ ἐν τοῖσι σπλάγχνοισιν ὑγροῦ τοῦ ἀνθρώπου³. ὁ δὲ ἡῆρ, τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πνεύματος. ἡ <δὲ> σελήνη, τοῦ τῶν φρενῶν τόπου ἀποφαίνει τεκμήριον⁴. <τὸ δὲ θερμὸν>⁵ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐν τῷ κόσμῳ, δυοῖν ἐν τόποιν ἐστὶ. καὶ ὁ τι μὲν τῶν τοῦ ἡλίου αὐγέων ἀθροίζεται τῇ γῆ⁶, αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐν τοῖσι σπλάγχνοισι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν τῇσι φλεψὶ θερμὸν ἐστὶ. τὸ δὲ ἐν τοῖσιν ἄνω τόποισι τοῦ κόσμου, τῶν <τε> ἄστρων καὶ τοῦ ἡλίου, τὸ ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ ἀνθρώπου θερμὸν ἐστὶ περὶ τὴν σάρκα. <ὡς δὲ ἐκεῖνο> διὰ ταχυτῆτα λάμπει, <οὕτω καὶ τὸδε> μεταβάλλει τὰ χρώματα⁷, ὡσπερὶ καὶ ἐνταῦθα Δία αἰγίλοχον εὐροῖς ἀνέοντα. ὁ δὲ Ἄρκτοῦρος τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θερμὴν ἀπεργάζεται, τὴν ὑπὸ τοῦ ἡλίου τρεφομένην⁸. τὸ δὲ ἀκριτον πάγος, τὸ περιέχον ὅλον τὸν κόσμον, ἡ τοῦ δέρματος ψυχρὴ σύμπηξις ἐστὶ⁹. πᾶσα μὲν οὖν σύστασις ἐκάστης τῶν ἰδεῶν οὕτω περιέχεται.

Κεφ. VII. Ἐκάστης τῶν ἰδεῶν ἑπτὰ τὰ μέρεα. ἡ κεφαλή, ἐν μέρος. αἱ χεῖρες, ἔργων ὑπουργοί, δεύτερον¹. ἔσω σπλάγχνα καὶ ὁ τῶν φρενῶν οὖρος, τρίτον. αἰδοίου μέρεα δύο, ἐν μὲν ἡ τῶν οὐρῶν ἄφοδος², τέταρτον, ἕτερον <δέ> ἡ τῆς γονῆς διηκονίη³, πέμπτον. ὁ ἀρχός - τοῦτό ἐστὶ τὸ μέζον ἐντερον⁴ - τῆς τῶν τροφῶν ὑποστάθμη⁵ ἡ ἕξοδος, ἕκτον. οἱ πόδες τῆς βαδίσσιος, ἕβδομον⁶.

Κεφ. VIII. Ἡ κεφαλή μὲν οὖν τωὐτό ἑπταμερὲς βοήθημα ἔχει πρὸς τὸ ζῆν. ψυχροῦ τὴν εἴσοδον, ἀφ' ἧς πανταχῆ μερίζεται¹, ἐν τοῦτο. δεύτερον, θερμοῦ τὴν ἐκπνοὴν ἐκ παντὸς τοῦ σώματος. τρίτον, ὄψιος τὸ τεκμήριον². τέταρτον, ὠτων τὴν ἀκοήν. πέμπτον, ρῖνας τὰς ἀναπνεούσας, ὀδμέων τὴν διάγνωσιν³. ἕκτον, ὑγροῦ τὴν πόσιν καὶ τροφῶν τὴν διάπεψιν⁴, ἀρτηρίην⁵ καὶ στόμαχον. ἕβδομον, γλῶσσαν, τὴν τῆς γεύσιος αἴσθησιν⁶.

Κεφ. IX. Καὶ αὐτῆς δὴ τῆς φωνῆς ἑπτὰ ἐστὶ φωνήεντα σημήϊα¹.

Κεφ. X. Τὴν τε ψυχὴν ἑπταμερέα. ἔχει <γάρ> τὸ θερμόν, <τὸ τὴν γονὴν ἐν τῇ τοῦ σώματος> ἑπταμερεῖ ἰδέη πηγνύον καὶ <ἀποκτεῖνον> ρηϊδίως ἐν ἑπτὰ ἡμέρησιν, ἔν τε τῇ <μ>η<τ>ρι καὶ ἐν τοῖσι ζώοισιν¹. δεῦτερον, τὸ ἥριον² ψῦχος ἀρωγόν. τρίτον, τὴν ἰκμάδα ἀνά πᾶν τὸ σῶμα. τέταρτον, τὸ γεῶδες, <ἐς> τροφήν τοῦ αἵματος δεόμενον. πέμπτον, τὴν πικρὴν χολήν, ὀδυνέων τὸ πλῆθος ἐν τῆσι νοῦσοισι <ποιούσαν, κρινομένων³ ἐν> ἑπτὰ ἡμέρησιν. ἕκτον, τὸ αἷμα, ἐγγινόμενον τροφήν γλυκεῖν⁴, κέρδος ἄπασαν <εοῦσαν>. ἑβδομον, <τὸ φλέγμα> πᾶν ἀλμυρόν, ἠδονέων τὴν μείωσιν⁵. ἡ φύσις μὲν ἦδε τῶν τῆς ψυχῆς ἑπτὰ μερέων. τουτέων, ἦν μετὰ συνέσιος <ἐπιμελέωνται>, ἄνευ ὀδύνης ξυνίσταται <τὰ σώματα>⁶. ἦν <οὔν> ὀρθῶς διάγωσιν, ἔρρωνται ἐς ζώην, ἰσχύουσι τε καὶ ζῶσιν ἱκανῶς⁷. κακῶς δὲ <καὶ> ἀτάκτως ἐπιμελεόμενοι τουτέων, <διὰ> τὰ ἁμαρτήματα <ἐς> ἰσχυρὴν ὀδύνην ἐπιπτουσιν. ἀποθνήσκουσι μὲν οὔν οἱ ἄνθρωποι, τουτέων προσγινομένων, διὰ τὰ ἐσωτῶν ἁμαρτήματα, αὐτοὶ δὲ τῆς ὀδύνης ἐσωτῶν αἴτιοι γενόμενοι⁸.

Κεφ. XI. Ἡ γῆ μὲν οὔν πᾶσα ἑπτὰ μέρα. ἔχει <μὲν> κεφαλὴν καὶ πρόσωπον τὴν Πελοπόννησον, μεγαλοψύχων <ἀνδρῶν> οἴκησιν¹. δεῦτερον, τὸν Ἴσθμόν, μυελὸν καὶ αὐχένα. τρίτον μέρος, ἐν μέσῳ σπλάγχων φρένας², τὴν Ἰωνίην. τέταρτον, σκέλεα, τὸν Ἑλλησποντον. πέμπτον, πόδας, τὴν τοῦ Βοσπόρου δίωδον, θρηϊκίον <τε> καὶ κιμμερίου. ἕκτον, <ἄνω> κοιλίην, Αἴγυπτον καὶ αἰγύπτιον πέλαγος. ἑβδομον, κάτω κοιλίην καὶ ἀρχόν - μέζον ἔντερον -, Εὐξείνιον Πόντον καὶ Μαιώτιν λίμνην³.

Κεφ. XII. Περὶ παντὸς <μὲν οὔν> τοῦ κόσμου καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσιος, κατὰ φύσιν καὶ λόγον εἴρηκα. ὅτι ταῦτα τοιαῦτά ἐστιν ἐγὼ αὐτὸς ἀπέδειξα καὶ ὡς αὐτὸ τὸ σῶμα μεμέρισται. ἐπειδήπερ ὁ κόσμος οὕτως ἔχει, ἀποδείξω <νῦν ὅτι> καὶ ἐν τῇ νοῦσῳ ταῦτά <ἀνάγκη>¹ πάσχειν ὅλον τὸν κόσμον καὶ τῶν ἄλλων πάντων τὰ σώματα. ἀνάγκη γὰρ διὰ τοὺς ἀγνοέοντας τὴν τοῦ ὅλου κόσμου καὶ <τῶν ἀνθρώπων>² φύσιν δηλῶσαι, ἵνα εἰδότες ἄμεινον ἔποινο τοῖσι νῦν λεγομένοισιν³. σάφα δ' οἷά τέ ἐστιν ὁ φυσικὸς οὗτος λόγος· διδάσκει⁴. οὗτος οὔν ὁ λόγος τὰ κατὰ φύσιν κατέχει, αὐτοὺς <τε> τοὺς πυρετοὺς καὶ τοὺς ἄλλους καύσους⁵ καὶ τὰ ὀξέα νοσήματα πάντα. ὡς <μὲν> γίνονται διδάσκει, ἐσόμενά τε ὡς χρὴ κωλύειν ὥστε μὴ γίνεσθαι, καὶ γενόμενα ὡς χρὴ ἰῆσθαι ὀρθῶς⁶. σκοπέειν οὔν χρὴ κατὰ τόνδε τὸν λόγον πάντα.

Κεφ. XIII. Ὅκου δὲ λέγω ἀνθρώπου ψυχὴν, ἐνταῦθα <οἶεσθαί με δεῖ>¹ λέγειν τὸ ἔμφυτον θερμόν, τὸ <ὑπὸ> τοῦ ψυχροῦ ξυνιστάμενον. ἔμφυτον δὲ λέγω θερμόν τὸ ἀποκρινόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, ὁκόταν ξυνέρχωνται ἀλλήλοισι πρὸς παιδογονίην². θερμόν καὶ ψυχρὸν ξυνίσταται πρὸς ἄλληλα ἐν τῇ μήτρῃ, ἐπειδὴν ἡ καλομένη γονή, ὑπὸ τῶν τοκέων ἀποκρινόμενη, ἐμπέση ἐν τῇ μήτρῃ³. καὶ ὅκου ἐρέω τὸ τῆς ψυχῆς θερμόν καὶ οὐ πᾶσαν τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, τοῦτο <δὴ> λέγω τὸ ἔμφυτον θερμόν. τᾶλλα τὰ θερμὰ πάντα ἢ ἐκ τῶν ὥρέων γινόμενα λέγω καὶ ἐκ τοῦ ἡλίου, ἢ ἐκ τῶν ἐσθιομένων καὶ τῶν πινομένων⁴, - τοῖσιν ἐς πότους πολλοὺς κεκλημένοισιν ἢ <ἐς> σύνδειπνα -, <καὶ ἐκ βορῆς> ἐναντίων τροφῶν πρὸς τὴν ὑγίειν⁵. καὶ ὁκόταν ἐρέω τὸ ἥριον ψῦχος ἢ τὸ ἥριον πνεῦμα, τὸ μὴ ἔμφυτον <ψυχρὸν λέγω. καὶ ὁκόταν ἐρέω τὸ ἔμφυτον ψυχρὸν>⁶ ἢ αὐτῆς τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς λέγω τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ τῆς ψυχῆς τοῦ ὅλου κόσμου. καὶ ὁκόταν ἐκ τῶν ἐσθιομένων καὶ τῶν πινομένων ἐρέω τὸ ψυχρὸν ἢ καὶ ἐξ ἀμφοῖν, τὸ ἐν τοῖσι προτέροισιν εἰρημένον <μὴ ἔμφυτον> ψυχρὸν λέγω⁷. καὶ οὐκ οἶεσθαί με δεῖ πολλὰ τὰ ψυχρὰ λέγειν, ἀλλ' ἐν οἷσι χωρίοισι μεμερισμένον ἂν ἦ τὸ ψυχρὸν, ἐνταῦθα διαφέρειν νομίζω.

Κεφ. XIV. Καὶ ὁκόταν τὸ σῶμα ἢ τὴν ιδέην ἐρέω τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῶν ἄλλων, (**Κεφ. XVII.**, L. 8, 642, 16) τὸ ἐν ἐκάστῳ τότε ὑγρὸν καὶ ξηρὸν λέγω, ὃ ἢ γεῶδης μοῦρα ἐστίν¹. (**Κεφ. XVIII.**, L. 8, 642, 20) τὴν ἱκμάδα δὲ πᾶσαν παντοίην ἔχουσιν, <ὥσπερ>² τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὕδωρ. ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ ψυχροῦ ἰσχύος, τὸ ἐν τῇ ἱκμάδι γεῶδες³ ἅμα, ἐν τῇ τοῦ σώματος ιδέῃ ξυνίσταται τὸ ἐντεῦθεν, ὃ τι ἐκ ταύτης τῆς ἱκμάδος <γεῶδες ἂν ᾗ>⁴. ὁκόταν δὲ λέγω ταύτης, τὴν ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου <φημί>⁵, πολλὰ δὲ ἔχουσιν ἐξ ἀνθρώπων οὐνόματα οὐκ ὀρθά. ἐν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑγρὸν, ὅπως καὶ ἐν τῷ κόσμῳ. ἀπὸ δὲ τοῦ θερμοῦ πολλὰς ιδέας ἔχει, καλεόμενον χολή, οὐνόμασι πολλοῖσι⁶, καὶ φλέγμα. ὡς δὲ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὑγρὸν, <οὕτω> καὶ τὸ ἐν τοῖσι μέρεσι τοῦ κόσμου. διὰ δὲ τὴν ἐργασίην τοῦ θερμοῦ μεταλλάσσει τὴν ιδέην⁷, ὥστε καλεῖσθαι θάλασσαν, ὕδωρ, ἄλας, νίτρον σταφυλὴν, οἶνον, ὄξος, γλεῦκος, γάλα, ὀρρόν, μέλι, δρόσον, χιόνα, χάλαιζαν. ὁκόταν οὖν ἐκκαίμενον <ὑπὸ> τοῦ θερμοῦ⁸ χολῶδες <γίνηται>, καὶ οὕτω σίνηται τὸ ὑγρὸν⁹, ἀπὸ τῆς θερμασίης φημί. τουτέων τῶν οὐνομάτων χρέομαι, χολῶδες καὶ φλεγματοῦδες, <ἐν τε> τοῖσιν οὖροισι καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν ὑγροῖσιν, ἐρμηνείης εἴνεκα πρὸς δημότας ἀγνοέοντας τὴν ἀληθειάν¹⁰.

Κεφ. XV. (Κεφ. XIX). Τὸ θερμὸν μὲν οὖν οὕτως ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ, καὶ τὸ ψυχρὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ πάσχον, καὶ <τὸ ὑγρὸν τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ θερμῷ>¹ τοιαῦτα ποιέον ἐν τῇ καταστάσει τῶν νούσων, πυρετὸν ἐγείρει². ὅταν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν κινήται ἐκ τοῦ ἔθεος³ ὑπὸ πόνων ἢ θερμασίης ἢ ὑπὸ ἡλίου ἢ τροφῆς θερμαινούσης⁴ φύσιος ἢ σκενασίης, ἀνάγκη ὀλκὴν χολῆς ἢ φλέγματος ποιέεσθαι τὸ θερμὸν τῆς ψυχῆς ἐφ' ἑωυτό, ἐξ ὧν ἐλκυσθέντων ἐκκαίεται⁵ αὐτὸ τὸ θερμὸν ἐς πυρετούς. τὸ γὰρ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσιος θερμὸν, ξύμμαχον ἐωυτῷ ἔλαβε τὸ παρὰ τοῦ ἡλίου θερμὸν ἢ τὸ ἐκ τῶν προσφερομένων, ὥστε ἐς πυρετούς τὰ σώματα καθίστησιν⁶. ἦν μὲν οὖν τι ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καὶ ἄλλο ἀμάρονημα προσγίνηται, ἀκαθάρτου τοῦ σώματος ἐόντος⁷, ταύτη μὲν ἢ ἐκκαυσίς τοῦ θερμοῦ ἐγερσίην ἰσχυρῶν πυρετῶν ἐν τῷ σώματι ποιέει⁸, ἢ μὴ αὐτοὶ οἱ πυρετοὶ τὰς ἀκαθαρσίας πεπήναντες, διὰ τῶν ἀναπνοῶν, ἢ τῶν ἄνω ἢ κάτω ὀχετῶν⁹ τῶν ἀπὸ τῶν κοιλιῶν ρήξωσιν, ἢ φαρμάκοισιν εὐαγώγοισιν ἐξαγάγη τις τὰς ἀκαθαρσίας. ἀπὸ γὰρ θερμῶν ἢ πικρῶν ἐουσέων τῶν ἀκαθαρσιῶν τρεφόμενον τὸ θερμὸν, ἰσχυροτέρως ἐκκαίει τὸν πυρετόν¹⁰, ρηϊδίως κρατέον τοῦ ἐν τῷ σώματι ψυχροῦ. καὶ ἀποκτείνει τοίνυν τὸ θερμὸν, ὅπερ ἔφυσε τὰ σώματα¹¹, ὁκόταν ἐκκαύση τὸ ἐν τῷ σώματι ὑγρὸν καὶ μηδεὶς τὸ θερμὸν κατασβέση ὡς δεῖ. καίτοι τοῦτο τε αὔξει τὰ σώματα τὸ θερμὸν, ἢν εὐαρμόστως ἔχη πρὸς τὰ ἐν τῷ σώματι μέρεα καὶ ἵηται τὸ θερμὸν νούσους¹², ἢν ἐπάγηται τὸ θερμὸν ἐφ' ἑωυτό ὑγρὸν ἢ δύ¹³, ψυχρὸν καὶ ὑγερὸν γενόμενον, καὶ μὴ διάθερμον, μηδὲ διάχολον. (**Κεφ. XX.**, L. 9, 443, 26) οὕτω μὲν οὖν τὸ θερμὸν αὔξει τε τὰ σώματα καὶ φθίνειν ποιέει, καὶ ἵηται τὰς νούσους, καὶ πυρετούς ποιέει¹⁴.

Κεφ. XVI. (Κεφ. XX). [*Καὶ*] τοῦ σώματος θανάτου αἰτίον ἐστὶν ἢ τῶν ἰητρῶν τοίνυν ἀμαθίη¹ παντός τοῦ κόσμου² καὶ ὧν πέφυκε τὸ σῶμα, καὶ ὅπως καὶ οἶως καὶ ὡς τὰ ἐν τῇσι τροφῆσιν ἀπεπτα³, τὸν πυρετὸν ἐν τῇσι νούσοισιν ἀπολύει⁴, ἐξ ὧν ἀνάγκη νοσέειν τὸ σῶμα. ποιέει δὲ <ἐνίοτε>⁵ καὶ ὁ πυρετός, τοῖσιν ἄνευ λόγου ἐωυτούς χωρὶς ἰητροῦ διαιτωμένοισι, τοῖσι τε ἐκ πενήτης <ᾗ> ἐξ ἀμαθίης βιαζομένοισι, ταύτην τὴν ἀνάγκην, τοῦ κατασβέσαι τὸ πῦρ ὑγροῖσι καὶ ψυχροῖσι σιτίοισιν⁶. οὗτοι τοίνυν σώζονται, αὐτοὶ ἐωυτῶν μαραίνοντες τὸ θερμὸν, καταναλίσκοντες τὰ ἐναντία τῶν <θερμαινόντων⁷>. ὁκόσοι δὲ τοῖσιν ἐναντιώ-

μενοι δαιτῶνται, οὔτοι λανθάνουσι⁸ δι' ἀμαθίην, αὐτοὶ ἑωτοὺς ἀποκτείνοντες. ὧδε <μὲν οὖν> τὰ τῶν ἀνθρώπων νουσήματα ἀπὸ τοῦ θερμοῦ γίνεται.

Κεφ. XVII. (Κεφ. XX., L. 8, 644, 17). Ἀρχὴ μὲν οὖν τῶν καυσωδέων πυρετῶν οἱ διψώδεές εἰσὶ πυρετοὶ γινόμενοι ᾧδε¹. (**Κεφ. XIV., L. 8, 640, 21**) ὁκόταν ἐς τὰ σπλάγχνα καὶ τὴν καρδίην καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς κοίλας φλέβας, παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου συγγενέα φύσιν, πλέον ἔλθῃ ὑγρὸν, ἀνάγκη τῶν προειρημένων περιπεσεῖν τινα, κινήθεντος τοῦ τῆς ψυχῆς² θερμοῦ καὶ ἀθροισθέντος ἐς τὰς ἔσω κοιλίας καὶ πρὸς τὰ σπλάγχνα. τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ καὶ ὑγροῦ, ἅμα³ τῷ θερμοῦ ἔλκοντος ἐφ' ἑωυτὸ τὸ θερμὸν ὑγρὸν⁴ ἐς τροφήν ἑωυτοῦ. ἔστι δὲ τοῦτο χολῶδες διακεκαυμένον καὶ ἔχον χυμῶν παντοίων ἰκμάδας. ἀρχὴ μὲν οὖν ἔστι τοιαύτη τῶν καυσωδέων πυρετῶν, ἀκμὴ δὲ καὶ μέσον ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἤδη τοῦ καύσου τῆξις. καὶ ὁκόταν τήξη τὸ ἐν τῷ σώματι ὑγρὸν⁵ ὁ καῦσος, καὶ ἢ τοῦ θερμοῦ ἐφ' ἑωυτὸ ὀλκὴ γίνεται πάντων τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θερμοῦ τακέντων ὑγρῶν ἐν τῷ σώματι. τότε γὰρ ἰσχύει μάλιστα τὸ θερμὸν, ὁκόταν οὕτως ἔχη τε⁶ καὶ ποιέη. μέσον οὖν ἔστι τοῦτο⁷ τῶν καυσωδέων πυρετῶν, τελευτή⁸ δ' ἔστι τῶν πυρετῶν, ἣπερ καὶ τοῦ ζῆν τελευτή⁹. ἔστι δὲ καὶ τῆς ψυχῆς ἀνεσις τῆς ἐνοικεούσης, ἄγεται γὰρ¹⁰ ἐκ τῶν σωμάτων ἐς θανάτους. καὶ τῶν νούσων ἀνεσις ἐς ὑγιεινὴν τῶν πυρετῶν ἔστι τελευτή¹¹, καὶ γίνεται ὧδε. ὁκόταν¹² τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἀφῆ τὴν ἐφ' ἑωυτὸ ὀλκὴν τῆς τοῦ ὑγροῦ ἰκμάδος καὶ τοῦ ψυχροῦ. τότε τοῦ ζῆν διάλυσις καὶ τῆς ψυχῆς γίνεται¹³, τῶν τε ζώων καὶ τῶν φυτῶν. καὶ¹⁴ νούσων ἀνεσις ὁμοίως, ὁκόταν¹⁵ ἐν¹⁶ τῆσι νούσοισι τὴν ὀλκὴν τὴν ἐφ' ἑωυτὸ τὸ θερμὸν ἀφῆ, ἦν¹⁷ μὲν τελείως θάνατος, ἦν δὲ μετρίως ἀνεσις, τὰ νοσερὰ ὑγρά¹⁸ καὶ τῶν ὠρέων ἢ μεταβολῆ, ὁκόταν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ θερμὸν ἦ, τοιαῦτα ἀπεργάζονται¹⁹. ὁκόσα μὲν οὖν κατὰ τὸ σῶμα γίνεται οὕτως ἔχει.

Κεφ. XVIII. (Κεφ. XV). Ἄ μὲν ὁ κόσμος παραδιδόι τοῖσι σώμασιν ὧδε ἔχει, τῶν τε ζώων καὶ τῶν φυομένων ἀπάντων <ἐν> τῇ γῆ. ἔχει μὲν τὸ θερμὸν <ἐκ> τοῦ ἡλίου μοῖραν, τὴν ἰκμάδα δὲ πᾶσαν <ἐκ> τοῦ ὕδατος, τὸ ψυχρὸν δὲ πνεῦμα <ἐκ> τοῦ ἡέρος, τὸ ὀστεῶδες <δὲ> καὶ σαρκῶδες <ἐκ> τῆς γῆς. ἔστι δὲ ἢ γῆ τοῦ κόσμου τροφός, πρὸς τὴν ἀκμὴν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἐκ τῆς ἰκμάδος. τὸ ὕδωρ δὲ, τροφή καὶ ἄγγος τοῦ θερμοῦ¹. τοῦ ἡλίου δὲ τὸ θερμὸν, αὐξήσις ἔστι καὶ κίνησις τοῖσι πᾶσι. τοῦ ἡέρος δὲ ἢ ψυχρὴ ἄρδευσις ξυνίστησι καὶ ξυμπηγνύει τὴν ἰκμάδα, καὶ ὁμοιοῖ τῇ γῆ, καὶ ποιέει ἄλλο τι γίνεσθαι εἶδος ἢ σῶμα².

Κεφ. XIX. (Κεφ. XVI). Ὁ ἐνιαυτὸς μὲν οὖν, ἐν ᾧ πάντα περιπολέει, ἔχει ἐν ἑωυτῷ πάντα. ἔχει γὰρ ἀρχὴν ἐν ἑωυτῷ, ἐν ἣ αὐξεται τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ἔχει μέσον, ἐν ᾧ πεπαινεταὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, καὶ τελευτήν, ἐν ἣ πάλιν πάντα τελευτᾷ. πάντα μὲν οὖν τὰ ἐνεόντα ἀνάγκη μιμέεσθαι καὶ ὅμοια πάσχειν τοῖσι πάθεσιν αὐτοῦ τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖν τοῖσιν ἐν αὐτῷ πᾶσιν. αὕτη <οὖν> ἢ ἀνάγκη ὧδε ἔχει¹.

Κεφ. XX. (Κεφ. XVII). Ὁ χειμῶν, ὅταν ἐπάγηται τὸ ψῦχος <καὶ> τὸν παγετὸν τῇ γῆ¹, τοῖσιν ἐν αὐτῇ <φυτοῖσι τε> καὶ ζώοισιν, ἀναγκάζει ὑποφεύγειν ἔσω τὸ ἐν ἐκάστω τουτέων θερμὸν². διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ δένδρα φυλλορροεῖ³, ἔσω ὑποφεύγοντος τοῦ θερμοῦ, διότι ἐν αὐτέοισι πῆγνυται ἢ ἰκμάς ὑπὸ τῆς τοῦ ψυχροῦ ἰσχύος. οἱ τε μικροὶ καὶ ἀσθενεῖς ὄρνιθες καὶ ἰχθύες φεύγουσι πρὸς τοὺς φωλεούς⁴, ὅκου τὸ θερμὸν, ἀποχωρέοντος ἔσω τοῦ ἐν αὐτέοισι θερμοῦ καὶ ὑποφεύγοντος. τὸ ψῦχος <γὰρ> ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ οὐ δύνανται φέρειν, ὥσπερ τὰ μεγάλα σώματα καὶ πολλὸν θερμὸν ἔχοντα τῶν τε ζώων καὶ

τῶν φυτῶν, τὰ ἀπάγοντα τοῦ ψυχροῦ παγετοῦ τὴν ἰσχύν⁵. ἐν χειμῶνι μὲν οὖν κρύπτεται τὸ θερμόν, μεθ' ἑωυτοῦ προσλαμβάνον τὸ ὑγρόν. ὁμοίως καὶ τὸ ἐν τοῖσι δένδροις καὶ ἐν τῇ γῆ καὶ ἐν τοῖσι ζώοις θερμόν φυλάσσεται, φεῦγον τοῦ ψύχους τὴν ἰσχύν. φυλάσσεται γὰρ τὸ θερμόν ἐν τοῖσι σώμασι τῶν ζώων, ὁκόταν ἢ χειμερινὴ ὥρη, ἰσχύση. τὰ ἀσθενέστερα τοῦ χειμερινοῦ παγετοῦ, ὥσπερ οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ μικροὶ ἰχθύες, πρὸς τοὺς φωλεοὺς καταφεύγουσι διὰ τὴν ἀσθενείην τοῦ ἐν αὐτέοις θερμοῦ. ὡς δὲ τὸ θερμόν τῶν <φωλεόντων>⁶ ζώων, οὕτω <καὶ> πάντων τῶν ἄλλων, ἐν τοῖσι σώμασι φυλάσσεται. τὸ δὲ ἐν τοῖσι ζώοις καταφεύγει⁷ ἔσω <διὰ> τὴν τοῦ ψυχροῦ ἰσχύν.

Κεφ. XXI. Ἄνισχοντος δὲ τοῦ θερμοῦ¹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἄγονται τὰ ὑγρά ἄνω² μέντοι πρὸς βλάστησιν καὶ πρὸς ἄνθησιν. ταῦτα <δὲ> γίνεται ἐν τῇ γῆ ἐκ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ θερμοῦ. οἱ ὄφιές τε καὶ οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ ἰχθύες οἱ εὐδοντες, πάλιν ἐκ τῶν φωλεῶν προέρχονται. καὶ ἀπὸ τῶν καυμάτων τοίνυν τῆς Αἰγύπτου πάλιν φεύγουσιν οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ ἰχθύες ἐς θερμοῦ μετριότητα. ἐς Αἴγυπτον γὰρ ἀπῆλθον φεύγοντες τὸ ψύχος, <ὑπὲρ τοῦ φυλάσσεσθαι>³ ἐν θερμοῖσι τόποισι. τὸ δὲ ἐν τοῖσι σώμασιν ὑγρὸν κινέεται ἤδη ἐπὶ τὰς νούσους, τῷ τοῦ κόσμου θερμοῦ τῷ ἀρήγοντι ἀνταγωνιζόμενον. τωὐτό ἐστι τὸ ἐν τῷ κόσμῳ θερμόν καὶ τὸ ἐν τοῖσι πᾶσι θερμόν. ἐκλείποντος δὲ τοῦ ψυχροῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. τὸ θέρος μὲν οὖν θερμαῖνον καὶ ξηραῖνον τὸ ὑγρὸν ἐν πᾶσι τοῖσι φυτοῖσι καὶ ἐν τοῖσι ζώοισιν, ἀκμὴν καὶ ἰσχύν τουτέοις παρέχει⁴.

Κεφ. XXII. Ἡ Ὀπώρη μὲν οὖν πεπαίνουσα καὶ πάλιν ἀποψύχουσα ἤδη διαλύει τὴν ξύστασιν¹ αὐτῶν. ὡς γὰρ αὐτοῦ τοῦ ἐνιαυτοῦ αἱ ὄραι ἂν ἔχωσιν, ἀνάγκη καὶ τὰς ὀδύνας. ξυνισταμένων <γὰρ> τῶν ὑγρῶν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐν τοῖσι σώμασι τῶν ἀνθρώπων, <ἀνάγκη καὶ ταύτας>² αὐξεσθαι καὶ ἀκμάζειν μετὰ τοῦ θερμοῦ. καὶ αὖ διαλυομένων, <ἀνάγκη> καὶ τὰς ὀδύνας μαραίνεσθαι, μαραινόμενου τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ θερμοῦ καὶ τοῦ ἐν τοῖσι σώμασιν. ἐκδέχεται γὰρ αὐτῷ τὸ ψυχρόν. τωὐτό τοῦτο πάσχει καὶ τὰ σώματα τῶν ζώων καὶ τῶν δεινδρέων καὶ τῶν καρπῶν. ἐν νεότητι γὰρ ὑγρά καὶ μαλθακὰ καὶ ἀσθενέα, μεσοῦση δὲ ἀκμῇ ξηρὰ καὶ πικρὰ καὶ στιφρὰ, γηράσκοντα <δὲ> αὔθις ὑγρά καὶ μαλθακὰ καὶ ψυχρὰ καὶ ἀσθενέα. οὕτω <μὲν οὖν>³ ὡτὸς λόγος ἀναγκάζει πάντα τὰ ἐνεόντα ἀκολουθεῖν τῷ ἔργῳ τοῦ θερμοῦ, ἐν τε τοῖσιν ἄλλοις καὶ ἐν τῷ κόσμῳ.

Κεφ. XXIII. Ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν ὀξέων νουσημάτων ἢ αὐτὴ ἐστίν, ἢ περ καὶ θέρος ἀρχή. ἐστὶ δὲ Πληϊάδων ἐπιτολὴ θέρος ἀρχὴ καὶ νούσων¹. τὸ ἐντεῦθεν <γὰρ> ἢ τοῦ ἡλίου θερμασίη, ἀπὸ Πληϊάδων ἐπιτολῆς ἤδη σφόδρα θερμαίνουσα τὰ σώματα καὶ ἀνταγωνιζομένη τῷ τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων θερμοῦ, κινεῖ τὸ ὑγρὸν καὶ τὰς ἀκαθαρσίας ἐν τῷ σώματι². αὐταὶ δὲ κινηθεῖσαι, πυρετοὺς ποιεοῦσιν αἰρέσθαι³, ἢν μὴ τις ἐξαγάγη αὐτὰς καθάρσει ἢ ἀποψύξει τῇ βοηθείᾳ τροφῶν προσφερομένων ψυχρῶν, ἢ ἀπὸ ταῦτομάτου ρηγνύμεναι ἄνω ἢ κάτω διαχωρέωσι⁴. μετὰ ταῦτα⁵, ἀπὸ ἡλίου τροπέων τῶν θερινῶν, ἐν τοῖσι νουσήμασιν οἱ καῦσοι γίνονται, καὶ ἐλκῶν καὶ φλυκταίνεων ἔκθουσες, διὰ τὸδε. ὅτι ἢ ἀκαθαρσίη τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὑπὸ τοῦ θερινοῦ καύματος ἤδη σφόδρα διακεκαυμένη, βιαίως <διὰ> τῶν σαρκῶν μέντοι τῶν ἀνθρώπων ἀποπνέει⁶. τὰ ἔνδον ὑγρά ποιεῖ τὴν θερμασίην, τὸ δὲ ἐν τῇσι σαρκῶν ὑγρὸν, διαχεόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἔλκεα καὶ φλυκταίνεις ἐκθύει⁷ ἔξω ἐπιτολῆς τοῦ σώματος⁸. οἱ δὲ καῦσοι διὰ τὸδε μάλιστα γίνονται ἀπὸ ἡλίου τροπέων τῶν θερινῶν. ὅτι τὸ ἔνδον ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου ὑγρὸν, ὑπὸ⁹ τῆς ἀκαθαρσίας διακαυθὲν καὶ ζέον, ἐν τῇσι φλεψὶ καὶ ἐν τοῖσι σπλάγγχοις καυσώ-

δεα τροφήν παρέχει τῷ θερμῷ τῆς ψυχῆς. μετὰ ταῦτα δέ, ἀπὸ Κυνὸς ἐπιτολῆς μέχρις Ἀρκτούρου ἐπιτολῆς καῦσοι¹⁰ θανάσιμοι μάλιστα γίνονται, διὰ τὸδε. ἐν τοῖσι σώμασι, τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ὀλίγον ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ἔχει ταύτη τῇ ὥρῃ, τὸ δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑγρὸν, πυρῶδες μάλιστα καὶ δριμύ ἐστι καὶ ἄκρητον¹¹. καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ θερμοῦ ἀτμίδα τοῖσι σώμασι παρέχει¹². ὥστε τὸ τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων θερμὸν, ὀκόταν οὕτω γίνηται, τὸ ὑγρὸν ἔλκει ἐφ' ἑαυτὸ καὶ τὸ ἥριον πνεῦμα οὐχ ὑπουργεῖ¹³ τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ. ἐκκαίεται <οὔν> τὸ <ἐν> τῷ σώματι ὑγρὸν ἐκ τοῦ θερμοῦ. μηκύνει δὲ ἄρχονται οἱ πυρετοὶ¹⁴ ἀπὸ μέσου Κυνὸς καὶ Ἀρκτούρου ἐπιτολῆς, ἣν μὴ ἐξάγωνται αἱ ἀκαθαρσαὶ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τῶν σωμάτων, ἢ ἀπὸ ταυτομάτου ρηγγύμεναι ἢ ὑπὸ φαρμάκων¹⁵, διὰ τὸδε. ἤδη γὰρ τὸ θερμὸν ἀσθενέστερόν ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἐπιγινομένου τοῦ ψυχροῦ ἐν τῷ κόσμῳ. μετὰ δὲ Ἀρκτούρου ἐπιτολήν, τριταῖοι καὶ τεταρταῖοι καὶ ἀμφημερινοὶ μάλιστα γίνονται πυρετοί, διὰ τὸδε. μεταβαλλομένου ἤδη ὄλου τοῦ κόσμου ἐς ψυχρὸν, τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ μαχόμενον ἐν τῇ ψυχῇ, πλανήτας πυρετοὺς ποιεῖ¹⁶. καὶ ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον¹⁷ οἱ πυρετοὶ οὗτοι μάλιστα ἰσχύουσι τῶν ὀξέων. ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὸδε. πρὸ Ἀρκτούρου ἐπιτολῆς, τὸ ὑγρὸν ἐν τοῖσι σώμασι θερμαινόμενον ἰσχύει. ἀπὸ δὲ Ἀρκτούρου ἐπιτολῆς, τὸ ψυχρὸν αὐτίκα ἀναλαμβάνον, τὸ <τε> σῶμα ἤδη καὶ ἔξωθεν ἀποψυχόμενον¹⁸ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀναπνεόμενον ψυχρότερον γινόμενον, ὑποχωρεῖν ἔνδον ποιεῖ τὸ ἐν τῷ σώματι θερμὸν. καὶ μάχεται τὸ ψυχρὸν τῷ θερμῷ, ὥστε ἀπὸ τῶν ὀξέων ἄρχονται τότε μάλιστα <ἐς> πυρετοὺς μεθίστασθαι. μετὰ ταῦτα δέ, ἀπὸ Πληιάδων δύσιος, ἄρχονται αἱ νοῦσοι <ἀ>φίστασθαι¹⁹, διὰ τὸδε. ὁ ἥλιος θερμαινόμενος ἀπὸ Πληιάδων ἐπιτολῆς, ὥσπερ ἐν τοῖσι προτέροις εἴρηται²⁰, τὰ ἔξω τοῦ σώματος θερμαίνει, διαχέει τε²¹ καὶ κινεῖ τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑγρὸν, καὶ νοῦσους τίκτει²². καὶ ἀποψυχόμενος αὖ ἀπὸ Πληιάδων δύσιος οὕτως ἤλιος, πάλιν πηγνύει τὸ ὑγρὸν²³, ἐν <τε> τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τοῖσι σώμασι. καὶ τὸ θερμὸν ἐς τὰς <κοιλίας>²⁴ καταφεύγει, ὥστε παύεσθαι τὰς νοῦσους²⁵. ἀκολουθεῖ <γὰρ> τὸ ἐν τοῖσι σώμασι ψυχρὸν καὶ θερμὸν, τῷ τοῦ ἐνιαυτοῦ ψυχρῷ καὶ θερμῷ. δι' ὃ εἰδέναι χρὴ τὸν ἡτηρὸν, μὴ μόνον αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς εἶσθαι τοὺς πυρετοὺς²⁶, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆν ποιεῖν, ὡς ἂν συμπάσχοι τῷ κόσμῳ τὰ σώματα, ἐπὶ τοῦτο τὰς θεραπείας παρέχοντα καὶ ἐν οὐδενὶ ἀμαρτάνοντα ἐναντίον τῷ κόσμῳ μαχόμενον, οὐ μόνον τῶν νοῦσων κρατέοντι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἡτηροῦ²⁷. ὅθεν καὶ ὅπως οἱ πυρετοὶ γίνονται εἴρηται μοι²⁸.

Κεφ. XXIV. Τὰ τῆς ψυχῆς τοίνυν μέρεα, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἕως ἂν ἴσα ἢ <ἐν> αὐτῇ, ὑγιαίνει ὠνθρωπος. ἦν δὲ τὸ θερμὸν ὑπερβάλλῃ τὸ ψυχρὸν ἐν ἰσότητι, τότε τοίνυν φλεγμαίνει τὸ ψυχρὸν. ὅσῳ μᾶλλον θερμαίνεται τὸ ψυχρὸν, τοσούτῳ μᾶλλον νοσεί τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καυσώδеси καὶ ὀξέσι πυρετοῖσι. τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν [καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν] ἄμφω¹, ἐν τοῖσι πυρετοῖσι ταιαῦτα ἀπεργάζεται καὶ πάσχει. ἦν μὲν πρῶτον τὸ ψυχρὸν ἐπιλάβῃ, ἀνάγκη τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐς πυρετοὺς μεθίστασθαι καὶ ἐς ἰδρωτὸς ἀπόκρισιν² ἐκ παντὸς τοῦ σώματος. ὥσπερ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ αἱ τροπαί³ καλεόμεναι, ἐκ θερμοῦ ἐς ψυχρὸν καὶ ἐκ ψυχροῦ ἐς θερμὸν μεθίστανται⁴. ἦν δὲ πρῶτον τὸ θερμὸν λάβῃ⁵, ἀνάγκη ἐς ρῖγος μεθίστασθαι, καὶ πάλιν τὸ ρῖγος ἐς πυρετοὺς⁶. ἦν δ' αὖ ἐς φρίκην καὶ ρῖγος μεταστῆ⁷, ἰδρωτὸς ἀπόκρισιν ἐκ παντὸς τοῦ σώματος ποιεῖ⁸. τελευτᾷ <δὲ> ἡ νοῦσος, ἦν ἐν γονίμῳ ἡμέρη γίνηται, εἰ δὲ μὴ ὑποστρέφειν⁹ ἀνάγκη. ἦν δὲ ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἐπιγένηται ρῖγος καὶ ἰδρῶς ἐν τῇ τοῦ ψυχροῦ μεταβολῇ, ἦν ἀπαξ ἐκρυῖ ἰδρῶς¹⁰ θερμὸς <καὶ> λελεπτυσμένος, θᾶσσον ὁ πυρετὸς παύεται. ἦν δὲ ψυχρὸς <καὶ> ξυνεστηκώς¹¹

ἀποκριθῆ, ἔπειτα <δὲ> παυόμενος δις ἢ τρίς ἢ ἀθροώτερον, ὡσπερ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἐκνεφίας ὕμβρος, ἢ τοῦ καύσου πουλυχρόνιος θερμασίη ἔσται θανάσιμος¹². τὸ ὑγρὸν γὰρ φλεγματοῦδες καὶ χολῶδες χωρῆει ἕξω διὰ τῶν σαρκῶν ὑγρῶν γινομένων¹³. φαρμάκοισιν <οὔν> χρῆ καθαίρειν διὰ τὸδε. τὸ ἐν τῆσι σαρξὶ θερμὸν ἐξισοῖ πρὸς ἑωυτό, ὀλκῆν <γὰρ> ἐπάγει τοῦ ἕξω ὑγροῦ. τῶν δὲ σαρκῶν θερμότερων γινομένων, τοῦ ἐν τῆσι φρεσὶ καὶ ἐν τοῖσι σπλάγχχοισι θερμοῦ, <ἀπὸ τούτου> ἀφιεῖσι¹⁴ τὴν ὀλκῆν τὴν ἀφαιρέουσιν ἐκ τῶν σαρκῶν τὰ ὑγρά. ἔλκει <γὰρ> ἐφ' ἑωυτό τὴν ἐν τῆσι σαρξὶ θερμὴν <ικμάδα> τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸδε. τὸ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ <κινεόμενον> ὑγρὸν, ἀποκρίνει ἐκ τῶν σαρκῶν χολὴν καὶ φλέγμα ἐς τὰς κοιλίας¹⁵. τοῦτο μὲν τὸ ὑγρὸν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐν τῆσι σαρξὶ. διὰ τοῦτο κενοῦται τοῦ ὑγροῦ τὸ ἕξω μέρος τοῦ σώματος¹⁶, ὑπὸ τῶν ἐν τῆσι φρεσὶ πυρετῶν, <ὅτι> τὸ ὑγρὸν τῶν σαρκῶν ἔνδον ἔλκουσιν ἐς πάσας τὰς κοιλίας καὶ ἐς τὰ σπλάγχχνα. ἀποξηρανθεῖσαι δὲ αἱ σάρκες, τὸ ὑγρὸν ἔλκουσιν ἐφ' ἑωυτάς αὔθις¹⁷. ἦν δὲ τὴν τροφήν ἀφέλη τοῦ πυρετοῦ, τὴν ἀπὸ τοῦ πόματος καὶ τῶν ροφημάτων, ἢ διὰ τὸν¹⁸ πυρετὸν μὴ προσλήψηται¹⁹ αὐτὸς ὁ κάμνων, ἢδη ἀνάγκη²⁰ ὄλην ἔλκειν ἐφ' ἑωυτὸν τὴν²¹ τῆς σαρκὸς λιπαρὴν ἱκμάδα. ὁκόταν δὲ τοῦτο γένηται πυρετὸς ἐστι καυσώδης, ἅτε ἔχων τροφήν ἀπὸ τοῦ λιπαροῦ τοῦ²² ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ σῶμα ἀναλίσκεται²³ ἀφαιρέόμενον τὸ ὑγρὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῷ πυρετῷ ἀποκτείνει²⁴. καὶ ἐπαγόμενος <ἐν> τοῖσι πυρετοῖσι τὸ γεῶδες²⁵ καὶ τὸ ψυχρὸν ἐφ' ἑωυτόν, τὸ ξύμφορον²⁶ πρὸς τὴν δίαιταν, ὠνθρωπος ἰσχύει ἐπὶ πᾶσιν. ὁκόταν οὔν καῦσος συστήῃ²⁷, νοῦσων οὐνόματα αὐτῷ οἱ ἰητροὶ πολλὰ καὶ ψευδέα τίθενται²⁸, οὐνομάζοντες φρενίτιδας καὶ ληθάργους καὶ περιπλευμονίας καὶ ἡπατίτιδας καὶ ἄλλας νοῦσους²⁹.

Κεφ. XXV. Αὗται δὲ γίνονται διὰ τὸδε. ἦν καῦσος τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ μετὰ θερκείης > ἔλθη, μεθίσταται ἐς τι χωρίον τοῦ σώματος. ἀθροίζομένου δὲ τοῦ θερμοῦ, ἀνάγκη καὶ <χολὴν> ἐνταῦθα ἀθροίξεσθαι¹. ἔλκει <μὲν οὔν> ἐφ' ἑωυτὴν τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος, κρατηθέντος τοῦ κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα ἀθροίζομένου θερμοῦ. <ὅσῳ> γὰρ πλέον ἀθροίξεται ἀλλαχῆ κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, <τοσοῦτῳ> καὶ τοῦ θερμοῦ ἀποστερέεται τὸ λοιπὸν ὑγρὸν τοῦ σώματος, ἀθροίζομένου τοῦ θερμοῦ². ἐν τούτοις οὔν τοῖσι νοσήμασιν, οὐ χρῆ ἐναντίον τῆς ἰσχύος ἀγωνίζεσθαι τοῦ πάθεος. κρατέεται γὰρ αἰεὶ πᾶν ἦσσαν ὑπὸ τοῦ κρέσσονος³. ἀλλὰ καιρῷ θεραπεύειν τοῖσι φαρμάκοισι μετὰ φυλακῆς⁴, τὴν τε τῆς φύσιος ἰσότητα καθορέοντα. ἐξάγειν <δὲ χρῆ> τὸ ὑγρὸν, ὃ ἢ τοῦ πυρὸς ἐκκαυσις συνέτηξε καὶ ἐξεπίκρανεν⁵ ἢ καλεομένη χολή. ὅστις δ' ἂν τῶν πυρετῶν ἐκνεφίας⁶ <καὶ> φλεγματοῦδες, ἐς ἡπάλον⁷ οὔτος μεθίσταται. <τῶν σιτίων> μὲν οὔν ἀθρώως ἔτι προσφερομένων, τὸ σῶμα τοίνυν πυρωδέστεροι γίνονται, ὃ <δὲ> πυρετὸς⁸ πῦρ ξυνεχές⁹, καὶ ἰδρῶς οὐ προσγίνεται, οὐδὲ φρίκη. οὔτος μὲν οὔν θᾶσσον λυόμενος ἀφίει <ἢ> ἀποκτείνει, διὰ τὸδε. <ὅκως> ὁ αἰθὴρ καθαρὸς¹⁰ ἐστι, καὶ οὐκ ἀμαυροῦται <ὑπὸ> τοῦ ὑγροῦ <καὶ> ψυχροῦ φλέγματος. <αἰθέρα> δὲ λέγω δι' ἀδελφεὴν¹¹ γένεσιν. ὡς γὰρ ὁ ἥλιος ἐν τῷ κόσμῳ ἐν θερμῆσιν ὥρησι, καθαρὸς μὲν ἐὼν ξυνεχές, <ὃ δὲ οὐρανός> οὐκ ἐπινέφελος, οὐδὲ διὰ μέσου ὕαν ἐκ νεφῶν ὄμβροισι, καίει τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα, οὕτω δὴ καὶ πυρετοῦ <διψῶδες> ἢ κατάστασις ἢδὲ ἐστίν. ὁκόταν δὲ ὁ πυρετὸς μειωθῆ¹² καὶ ἰδρῶτες ἐπιχυθῶσιν, ὅκως ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἐκνεφίας ὕμβρος¹³, καὶ ἄνεμοι γίνωνται ψυχροί, <τότε> μὲν ὁ πυρετὸς πουλυχρόνιος καὶ βραδύς¹⁴ γίνεται, θανάσιμος δὲ ἤκιστα δοκέει, διὰ τὸδε. οὐ καθαρὸν <ἐστι> τὸ πῦρ, <ἐκ> τοῦ ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ φλέγματος, ὡς τὸ νεφελῶδες. τῆ-

και <οὔν> τὸ θερμὸν τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς, τὸ κωλύον αὐτό, καὶ οὐ ζυνεχέα ἐκκαίει¹⁵ πυρετόν, οὐδὲ θᾶσσον λύει καυσώδεα¹⁶ ἐπὶ σωτηρίην ἢ θάνατον¹⁷.

Κεφ. XXVI. Λύονται μὲν οὖν οἱ πυρετοὶ τῇ ἐβδόμῃ <ἢ> τῇ ἐνδεκάτῃ ἢ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἐν τῇ δευτέρῃ ἐβδομάδι, ἢ τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ¹ ἐν τῇ τρίτῃ ἐβδομάδι, ἢ τῇ δυοῖν δεούσαιν τριηκοστῇ ἐν τῇ τετάρτῃ ἐβδομάδι. ὡς γὰρ οἱ πυρετοὶ ἐν δις ἑπτὰ ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ - <αἴ> εἰσι δύο ἐβδομάδες - κρίνονται τεσσαρεσκαίδεκαταῖοι², <οὔτω καὶ> τῇ πέμπτῃ καὶ τριηκοστῇ ἐν τῇ πέμπτῃ ἐβδομάδι, ὡς ἐν τῷ πεμπταίῳ <πυρετῷ>³, ἢ τῇ δευτέρῃ καὶ τεσσαρακοστῇ ἐν τῇ ἕκτῃ ἐβδομάδι, ἢ ἐν τῇ μιᾷ δεούσῃ πεντηκοστῇ ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἐβδομάδι, ὡς ἐν τῷ ἐβδομαίῳ, ἢ τῇ ἕκτῃ καὶ πεντηκοστῇ ἐν τῇ ὀγδόῃ ἐβδομάδι, ἢ ἐν τῇ τρίτῃ καὶ ἐξηκοστῇ ἐν τῇ ἐνάτῃ ἐβδομάδι, ὡς ἐν τῷ ἐναταίῳ⁴. ὅταν δέ τις τούτους τοὺς ἀριθμοὺς ὑπερβάλλῃ, χρονίῃ ἤδη γίνεται ἡ κατάστασις καὶ ἡ πρόγνωσις τῶν πυρετῶν⁵ μακρῆ, ἀμφημερινοῦ <τε καὶ> τριταίου καὶ τεταρταίου καὶ λειπυρίου⁶, ἢ πενταμηνιαίῃ, ὡς ἐν τῷ πεμπταίῳ πυρετῷ, ἢ ἑπταμηνιαίῃ, ὡς ἐν τῷ ἐβδομαίῳ πυρετῷ, ἢ ἐννεαμηνιαίῃ, ὡς ἐν τῷ ἐναταίῳ πυρετῷ, ἢ τεσσαρεσκαίδεκα μηνῶν, ὡς ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκαταίῳ. πᾶσα μὲν οὖν κρίσις ἐν τῇσι προειρημένῃσι περιόδοισι κρίνει, ἄλλαι δὲ οὐκ εἰσι βέβαιαι ἀπολήξεις⁷. ὡς γὰρ νοῦσοι τινες ἐν τῇσι κρίσεσι σημαίνουσι τὴν μεταβολὴν ἐκ τοῦ θερμοῦ ἐς τὸ ψυχρὸν ἰδρώτων ἀφόδω⁸ ἢ αἰμορραγίῃ ἢ ἄλλω τινι ζυμβαίνοντι ἐν τῇσιν ἀπολήξεσι τῶν προειρημένων χρόνων, <οὔτω> καὶ <ἐν> τῇσι δύσεσι καὶ τῇσιν ἐπιτολῆσι τῶν ἄστρον δηλοῦται <δι> ὕμβρων ἢ χιόνων, ἢ βροντέων ὀρθῶς ἢ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ πρὸς ἄλληλα δίοδος⁹.

Κεφ. XXVII. Περὶ τῶν κρίσιων μὲν οὖν, ὅτι ἐν τούτοις τοῖσιν ἀριθμοῖσι γίνονται ἡ πρόφασις ἥδὲ ἐστιν. ὁκόταν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐς τὰ σπλάγχνα καὶ τὰς φλέβας ἐλκύσῃ χολὴν ἢ φλέγμα, ἔστ' ἂν ἄπεπτα ἢ τὰ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐλκόμενα ὑγρά καὶ ψυχρά, οὐ μετακινεῖ αὐτὸ τὸ θερμὸν¹ ἐφ' ἑωυτό. ὁκόταν δὲ πέποννα, τότε μετακινεῖ, ἦν ἐν γονίμῳ ἡμέρῃ. ἦν δ' ἐν ἀγόνῳ μετακινήσῃ, ἐν γονίμῳ πάλιν ἀνάγκη ὑποστρέφειν τὴν νοῦσον. πεπαίνονται μὲν τὰ φλεγματώδεα καὶ πολλὰ καὶ ψυχρά τῶν ὑγρῶν ὀφέ, τὰ δὲ ὀλίγα καὶ χολώδεα <καὶ θερμὰ> θᾶσσον². δῆλόν ἐστι καὶ ἐκ τῆς καθάρσιος³, ἦν ἡ περιπλευμονίη καὶ ἡ πλευριτίτις μαλθακαὶ⁴ ἔσονται. αὕτη ἡ πλευριτίτις⁵ μεθίει τῇ ἐβδόμῃ ἢ τῇ ἐνάτῃ, ἦν δὲ ἰσχυρή, ἐν δις ἑπτὰ ἡμέρησιν⁶. ἐν ταύτῃσιν γὰρ τῇσιν ἡμέρησιν τὰ ἐν τῇ πλευριτίδι ὑγρά, τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολή, <θερμαινόμενα>⁷ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, σήπονται καὶ πεπαίνονται. τὸ δὲ ἐν τοῖσιν ἄλλοις χωρίοις τοῦ σώματος ὑγρὸν, κινεούμενον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, τουτέων πεπαινομένων, λεπτύνεται καὶ ἔξω ἐξέρχεται⁸, καὶ ἡ νοῦσος κρίνεται. τοῖσι σαφὲς καὶ ἐναργές, ὅτι τὸ θερμὸν ἐστὶ τὸ τὴν κρίσιν ποιέον ἐν τῇσι νοῦσοις. πυρετοὶ τινες ἀφιεῖσι τῇ ἐβδόμῃ⁹ ἢ τῇ ἐνάτῃ ἢ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ. <ἐν> ταύτῃσιν <γὰρ> τὸ πλῆθος τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ ἰσχύει ἐν τῷ πλευριτικῷ. <ἐν> περισσῆσι¹⁰ γὰρ ἡμέρησιν μαραίνεται τὸ θερμὸν, τὸ τε ὑγρὸν λεπτύνεται καὶ ἔξω ἐξέρχεται, καὶ ἡ νοῦσος κρίνεται. οἷσι δὲ τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ὑπερβάλλουσιν οἱ πυρετοὶ, ἀνάγκη ὁμοίως τῇ περιπλευμονίῃ κρίνεσθαι. ἡ περιπλευμονίη μὲν οὖν κρίνεται ἐν δις ἑπτὰ ἡμέρησιν ἢ ἐν τρις ἑπτὰ ἢ μακροτάτῃ¹¹. ἦν δὲ μὴ κριθῆ οὕτως, ἀνάγκη ἔμπυον¹² γίνεσθαι ἐκ περιπλευμονίης. οὔτω καὶ οἱ πυρετοὶ, ἦν μὴ, ὡς ἐγὼ φημί¹³, ἀφιώσιν, ἐκτείνεσθαι¹⁴ χρῆ αὐτοὺς καὶ μηκύνεσθαι. ἐν ταύτῃσιν μέντοι τῇσιν ἡμέρησιν τῶν κρίσιων, τὸ ἐν τῷ πλευρόνι ὑγρὸν ἐν τῇ περιπλευμονίῃ σήπεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, τὸ δὲ κατὰ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος θερμὸν μαραίνεται¹⁵,

καὶ τὸ ὑγρὸν λεπτύνεται. <ῥσφ> μὲν ὁ τοῦ πλευριτικοῦ πάθους¹⁶ χρόνος παρέρχεται μακρότερος, <τοσοῦτφ> καὶ κρατεῖ ἢ τῶν πυρετῶν ζυνεχῆς κατάστασις. ἀνάγκη γὰρ κρίνεσθαι ἐν ἧσι καὶ¹⁷ τὴν περιπλευμονίην, ἣν δὲ ταύτας ὑπερβάλλωσι, νῦν ἤδη ἀνάγκη πλανῆτας καὶ λειπυριώδεις γίνεσθαι πυρετούς¹⁸.

Κεφ. XXVIII. Περὶ τῶν τεταρταίων μὲν ἔτι πυρετῶν λείπεται λέγειν οἷον περ γίνονται¹. πρῶτον μὲν, τῷ τεταρταίῳ πυρετῷ δις αὐτὸς ἄνθρωπος οὔτε ἀλίσκεται, οὔτε ἐάλωκέ που, οὔτε ἀλώσεται τοῦ λοιποῦ, ἣν ἀπαξ ὑγῆς γίνηται. διὰ τοῦτο δέ, κατὰ τὴν ἰδίην ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ τὴν ἡλικίην τὴν ἀκμαστικὴν² γίνεται. ἀνάγκη γὰρ ἀκμάζουσιν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τεταρταίῳ ἀλίσκεσθαι πυρετῷ, παρελθούσης δὲ τῆς ἀκμῆς, ἀπολελύσθαι καὶ τοῦ τεταρταίου τῆς λήψιος³. γίνεται μὲν οὖν διὰ τὸδε τεταρταῖος⁴. ὁκόταν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τοῖσι σπλάγχνοισι καὶ τῆσι φλεβῖ γένηται πλέον τοῦ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι ξυγγενέος θερμοῦ, τὸν ἰχῶρα τὸν ἔξω τοῦ σώματος τὸν ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν συνάγον ἐφ' ἑωυτὸ ἔσω, ἠπιάλων⁵ ποιέει τότε ἔξω τοῦ σώματος, ἅτε ἐκκενουμένον τοῦ θερμοῦ μετὰ τοῦ ἰχῶρος ἔσω ἰόντος. ἐν τούτοισι τοῖσι καιροῖσι καὶ χολὰς πλείους ἔλκει ἐκ τῶν πιμελέων, ἀφ' ὧν οἱ τε πυρετοὶ καὶ αἱ δίφαι ἀείρονται. γίνονται μὲν οὖν διὰ ταῦτα. ἐν δὲ τῆσι μεταβολῆσι παύονται διὰ τὸδε. ὑπὸ τῆς τοῦ θερμοῦ βίης τε καὶ ἀκμῆς ἔνδον, αὐτὸ τὸ θερμὸν διὰ τῶν σαρκῶν ἐξατμίζον, ἀναπνέει καὶ ἐξωθέεται τὸ ὑγρὸν⁶, ὃ προσήγαγε τὸ θερμὸν. ἀναπνέει δὲ καὶ διὰ τῶν ρινέων, ὡσπερ καὶ διὰ τοῦ στόματος, πλέον ἢ ὁκόσον ὑγιαίνων ἐκάστοτε. οὕτως ἀποφύχεται πᾶν τὸ σῶμα. ἐν δὲ τοῖσι διαιτήμασι⁷ πάλιν ὁμοίως συλλέγει τοὺς ἰχῶρας. γίνονται μὲν οὖν οὕτως οἱ τεταρταῖοι πυρετοὶ καὶ οἱ ἄλλοι πυρετοὶ οἱ διαλείποντες⁸ καὶ τὰ ὀξέα νουσήματα.

Κεφ. XXIX. Ὡς θεραπεύειν νῦν χρὴ τοὺς τεταρταίους πυρετούς, ἔπειτα <δὲ> καὶ τοὺς ἄλλους, τὰ τε ὀξέα νουσήματα, <ἐγὼ> διδάξω¹. ἰσχυρῶν γινομένων τῶν ἠπιάλων, ἐκ τῶν ἔσω τὴν ἐν τοῖσι σπλάγχνοισι χολὴν ἔλκουσι, τὸ <τε> ἐν τοῖσιν ἔσω χωρίοισι τοῦ σώματος ὑγρὸν². ἀγκῶνος <οὖν χρῆ> τὴν ἔσω φλέβα τάμνειν <καὶ> αἷμα ἀφαιρέειν³, διὰ τὸδε. τοῖσιν ἀνθρώποισιν, ὁκόταν ἠπιάλῳ ἀλώσιν, ἐκ τῶν ἄνω χωρίων τοῦ σώματος παρὰ φύσιν ὀδεύει τὸ αἷμα ἐς τὰ σπλάγγνα καὶ τὰς φλέβας. τὴν νοῦσον ἅμα ποιέει καὶ τὸ ἥριον πνεῦμα, ὃ ἀπὸ τῆς ξυστάσιος⁴ ἔχουσιν αἱ ψυχαί, καὶ <δ> ἀναπνέουσιν <ἐς> τὰς ρῖνας ἀνέλκοντες⁵, ἀλλὰ καὶ ἡ χολὴ ἐκ τῶν πιμελέων⁶, ἃς οἱ πυρετοὶ θερμαίνοντες ἀνὰ τὰ χωρία τοῦ σώματος ξυντήκουσι⁷, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ὑπὸ τὸ δέρμα κοίλων⁸. ἐν τούτοισι δὲ τοῖσιν ἠπιάλοισι τὸ αἷμα ἐς τὰς κοιλίας τῶν σπλάγγνων ἔλκεται. διὰ ταύτας μὲν οὖν τὰς προφάσις χρῆ ἐκ τῶν σπλάγγνων αἷμα ἀφαιρέειν. ἐκ τε τῶν κοιλιῶν καὶ τῆς κύστιος χολὴν διὰ πλέονος χρόνου καθαίρειν καὶ τὸ πλεονάζον φλέγμα <διὰ> μακροῦ⁹.

Κεφ. XXX. Τοὺς τεταρταίους πυρετούς ὧδε χρὴ θεραπεύειν. πρῶτον μὲν πταρμούς ἐμποιέειν¹ πυκνά. καὶ σκέλεα μέχρι μέσου μηρῶν καὶ χεῖρας μέχρις ὤμων ἀλείφειν πολλῶ καὶ θερμῷ τινι². καὶ ἀνατρίβειν τῆσι χερσίν, ἄχρις ἂν τῷ πυρέσσοντι ἀποδιδῶς τὰ ἀνατριβόμενα³. ἔπειτα δὲ θάλπειν αὐτὸν ὡς μάλιστα⁴. τὴν τε κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα ἀλείφειν, κόψας⁵ δάφνην καὶ μύρτον καὶ λιβανωτὸν καὶ πέπερι καὶ σμύρνην καὶ καστόριον καὶ κασίην καὶ μύρον αἰγύπτιον. τούτοισι θερμοῖσιν ἄλειφε καὶ θάλπε ἱματίοισι καθαροῖσι καὶ μαλθακοῖσι καὶ λεπτοῖσι⁶ καὶ προθερμανθεῖσιν⁷ ἢ εἰρίοισιν ἢ φακοῖσι τοῖσιν ὀστρακίνοισιν⁸. ὕδωρ θερμὸν καταχέειν⁹ κατὰ τοῦ σώματος καὶ τῶν κνημέων καὶ τῶν ἄλλων.

μουσικῇ τὰ ὄτα τέρπειν¹⁰. ταῦτα μὲν ποιέων ἄφες, ὀκόταν ὕπνος ἐπέλθῃ¹¹. ταῦτα δὲ ποίει¹² πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ, καὶ τὰ τοῦ τεταρταίου δίδου φάρμακα¹³. ὀκόταν δὲ τοῖσι τοῦ τεταρταίου φαρμάκοισιν ὑγίειά ποιήσῃ¹⁴, ἀνευ αἵματος καὶ χολῆς καὶ φλέγματος ἐξαγωγῆς, ὕστερον χρῆ καθαίρειν τὸ σῶμα καὶ αἷμα ἀφαιρέειν, ἵνα μὴ ὑγρὸν τῷ σώματι προσπαγῆ¹⁵, καὶ ἤμιστα ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἀναλισκόμενον, ἀθροισθῆ ἕς τι χωρίον τοῦ σώματος <καὶ> κακὸν κατεργάσῃται¹⁶ μέζον τῷ τεταρταίῳ πυρετῷ. τοὺς τεταρταίους μὲν οὖν οὕτω χρῆ θεραπεύειν. ποίει δὲ ἐνίοτε κρίσιν τουτέοισι τοῖσι πυρετοῖσι καὶ κοιλιῆς ρύσις αὐτομάτη, μετ' ἐμέτων σφόδρα δριμέων¹⁷.

Κεφ. XXXI. Τοὺς πολυχρονίους¹ μὲν οὖν καὶ λειपुरιώδεας πυρετοὺς καθαίρειν χρῆ ἀρχομένῳ ἀπὸ κεφαλῆς καὶ κοιλιῶν ἄμφω². ἐξισάζοντα πρὸς ἄλληλα τὸ πλῆθος <καὶ> ἀφαιρέοντα τῆς ἰκμάδος καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῷ σώματι ὑγρῶν³, καὶ ἐξισάζοντα πρὸς ἄλληλα χολῆν καὶ φλέγμα. τῆσι δὲ γυναιξὶ καὶ <διὰ> τῶν ἐπιμηνίων χολάς⁴ παντοίας καθαίρειν. τοῦτο γὰρ ἰσάζει εὐαρμόστως⁵ πρὸς ἄλληλα πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι. οἱ μὲν μὴ καυσώδεις, μηδὲ διψώδεις πυρετοί, μηδὲ προιέμενοι χολῆν ἄκρητον⁶ διὰ τῆς ἄνω ἢ τῆς κάτω κοιλιῆς, ἰδίοντες δὲ καὶ φρίσσοντες, οἱ μακρότεροι τῆ τρίτῃ ἐβδομάδι τὴν κρίσιν. τοὺτους οὖν χρῆ φαρμάκοισιν ὕδαροῖσι καθαίρειν, ἣ ἂν τοῦ σώματος χολῆ προσίσῃται⁷. μετὰ τῶν πυρετῶν παύονται <καὶ> αἱ νοῦσοι. καθαίρειν οὖν χρῆ τοὺς τοιούτους πυρετοὺς διὰ τόδε. ἐν τοῖσι νουσήμασιν, ἢ τῶν πυρετῶν καὶ ὀδυνῶν ἀκολουθίῃ, ἢ χολῆ καὶ τὸ φλέγμα, τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ ξυμπάσχουσιν. ἐξισάζειν⁸ <οὖν> χρῆ τὴν τε ἄνω κοιλίην <καὶ> τὴν κάτω, καὶ ὡς μάλιστα καθαίρειν⁹. τῆσι δὲ γυναιξὶ καὶ ἐκ τῶν μητρέων παντοίας <χολάς>¹⁰ ἐξάγειν, ἐρχομένων τε τῶν ἐπιμηνίων καὶ μὴ ἐρχομένων ἔτι μᾶλλον. μετὰ δὲ τὴν φαρμακείην¹¹, γάλα καὶ ὀρρὸν γάλακτος ἐψήσας κλύζειν¹² κοιλιάς, <ὕστερον>¹³ δὲ πτισάνης χυλῶ. ἐφθοῖσι καὶ ὕδαροῖσι πᾶσι καὶ ψυχροῖσιν, ἔστ' ἂν ἀφαιρεθείσης <τῆς χολῆς> καταψυχθῆ ὁ πυρετός. ἔπειτα τροφάς κατ' ὀλίγον προσθέσθαι μᾶλλον ὕδαρέας. μὴ <χρεέσθω> τετριμμένοιισι¹⁴. κρέασι μηλείοισι νέοισι καὶ ἰχθυῖσι πετραίοισι νέοισι <χρεέσθω>¹⁵, ἰσχυρῇ γὰρ ἔστω ἡ τροφή ἀπὸ μέσης ἡλικίης. <τὰ σιτία>¹⁶ δὲ τὰ ἐσθιόμενα ὡς διαχωρητικώτατα ἔστω, ἐφθὰ δὲ πάντα. ἀπὸ ἄρτου ἄρχεσθαι, δίδοναι <ἐν οἴνῳ> ψυχρῷ <ἢ> θερμῷ ἐντεθρυμμένον¹⁷. λάχανα μὲν ἄμεινον μὴ τρώγειν, εἰ δὲ μὴ τὰ μηδενὸς ὄζοντα, θερμαίνει γὰρ ἢ ὀδμή¹⁸. τὰ παλαιὰ πάντα τῶν ποταίνων ἀμείνω τῷ πυρέσσοντι καὶ τοῖσιν ἀπὸ πυρετῶν, πλὴν ὕδατος. ὕδωρ δὲ ποταίνιον ὑγρότερόν τε¹⁹ καὶ ψυχρότερον. ἄκρητα δὲ καὶ ἀλυκὰ καὶ θερμά²⁰ καὶ εὐώδεα καὶ δυσώδεα, παλαιὰ τε καὶ ποταίνια μὴ προσφέρειν τῷ οὕτως ἔχοντι²¹, οὐδὲ τροφάς, οὐδὲ ὀδμάς, διὰ τόδε. τῷ πυρέσσοντι καὶ τοῖσιν ἀπὸ <πυρε>τῶν²², τὸ θερμὸν εὐθέως ἀείρει χολῆν²³ καὶ φλέγμα. οἴνω μὲν ἀνόδμῳ καὶ οὐ παλαιῷ, οὐδὲ παχεῖ, οὐδὲ ζέοντι, ἀναψύχοντι <δὲ> καὶ ὕδαρεῖ <χρεέσθω>²⁴. ἡλίου δὲ καὶ ψύχρος καὶ ταλαιπωρίας καὶ διαλέξιος <καὶ> πάντων τῶν τουτέοισιν ὁμοίων ἀπέχεσθαι²⁵ τὸν οὕτως ἔχοντα. λούειν δὲ πολλῶ θερμῷ πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ πάθους²⁶ ἐν τοῖσιν πυρετοῖσιν, ἵνα μὴ πονέη. πρὸ τοῦ λουτροῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ ὕστερον ἀλείφειν ἐλαίῳ μαλθάξιον χάριν²⁷. ἐν τῷ λουτρῷ δὲ ἀνατρίβειν, μέλιτι μίξας ἔλαιον²⁸. μετὰ τὸ λουτρὸν δὲ <κατάψυξιν> φυλάσσεσθαι²⁹, θάλλων ἔστ' ἂν ὑγιῆς γίνηται³⁰. ἦν δὲ μὴ ἀφῆ, αὔθις ταῦτά ποίειν³¹, ἄχρις ἂν <πρὸς> κρίσιν ὁ πυρετός προσάγῃ³². τάδε οὖν χρῆ ποίειν ὑπὸ ταύτας τὰς κρίσινας³³ τὰ προειρημένα ἐκάστοτε, ἵνα κατὰ φύσιν ἅμα τελευτᾷ ἢ νοῦσος, τῆς τέχνης ἐπικουρούσης³⁴, καὶ μὴ, ὡς πρόσθεν εἴρηται, φυσικῶ λόγῳ μαχόμενον κακὸν τι ἐργάσῃ³⁵.

Κεφ. XXXII. Φυλάσσεσθαι μὲν οὖν σφόδρα χρῆ καὶ ὅπως μὴ γίνωνται τῷ πυρέσσοντι φλεγμασίαι, οὐδὲ τῷ ἐκ πυρετοῦ ἀνισταμένῳ¹, διὰ τόδε. οὗτοι μὲν οἱ ἀναλαμβάνοντες² πολλὸν ὑγρὸν ἔχουσι καὶ τοῦ θερμοῦ ἐν τῷ σώματι κίνησιν. ἐτέραν δὲ ποιεῖ τὸ πνεῦμα φλεγμασίην τοῦ θερμοῦ. ὥσπερ ἐν τοῖσιν ἀνθραξί <πῦρ> ἐκκαίεται, ἣν τις ἐσπνεύσῃ. τοῦτο δὲ τὸ ὑγρὸν ἐν τοῖσι σώμασιν ἐκταράσσεται ὑπὸ τῆς φύσης³, καὶ οὐ δύναται μένειν ἕκαστον ἐς τὴν ἑωυτοῦ ἔδρην⁴. ἀλλήλοισιν οὖν μίσηται, ὥσπερ ἡ θάλασσα ὑπὸ ἀνέμων ταράσσεται καὶ κλυδάζεται⁵. οὕτω καὶ οἱ νοσέοντες ἢ οἱ νοσήσαντες, ὀλίγον ἔχουσι τὸ τῆς ψυχῆς θερμόν, ἀναλωθὲν ἐν τῇ νοσῳ. ὀκόταν οὖν τὰ ὑγρά τοιάδε ἀπεργάζεται, αἱ φῦσαι μαχεόμεναι τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ καὶ κρατέουσαι⁶, κατασβεννύουσι τὸ θερμόν. ὥσπερ καὶ τὰς ἐκτὸς φλόγας, σμικρὰς μὲν κατασβεννύει δι' ἐνδείην ὁ ἄνεμος, μεγάλας δὲ μᾶλλον ἐγείρει καὶ ἐκκαίει⁷. αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖσι σώμασι ποιεῖ, δι' ὃ χρῆ τὰς φλεγμασίας μάλιστα φυλάσσεσθαι.

Κεφ. XXXIII. Τοὺς καυσώδεας μὲν οὖν πυρετούς ὧδε χρῆ θεραπεύειν. ἢ ἂν ὀδύνη¹ ἐνστηρίξῃ τῷ σώματι, ἐκ θερμοῦ ἀθροισθέντος καὶ χολὴν μεθ' ἑωυτοῦ ξυναγαγόντος, ταύτην μὲν χρῆ χλιάσμασιν² ὑγροῖσιν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένοισι³ διαλύειν, ξηρὴν δὲ <πυρίην>⁴ προσθέσθαι τῷ πυρέσσοντι.

Κεφ. XXXIVα. Χρῆ μὲν καὶ οὔρα προτρέπειν¹ εὐώδεα καὶ οὐ δριμέα². προσφέρειν <δὲ> καὶ πταρμικά, ἀρχόμενόν τε καὶ μεσοῦντα καὶ τελευτῶντα τὴν θεραπευτήν. καὶ ἀναψύχειν τὸ τῆς ψυχῆς θερμόν φαρμάκῳ ἢ κλυσμῷ. καὶ μὴ ἀναγκάζειν³ τούτους τοὺς πυρετούς, διὰ τόδε. ὅτι ἡ τοῦ φαρμάκου θερμασίη, τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ ξυναγωνιζομένη <μανῆναι> ποιεῖ⁴ τὸν πυρέσσοντα. οὐδὲ διὰ τῶν φλεβῶν βιαίην ἐκτῆξιν⁵, ἀλλ' ἐν τῆσι σαρξὶ πεπαίνοντα τὸ ὑγρὸν, καταμαραίνειν τῇ ἐξατμίσει καὶ ἐκπνοῇ τοῦ θερμοῦ⁶ τὰς ὀδύνας. οὕτω τὸ σῶμα <ἐς> τὸν περιέχοντα ἡέρα⁷ ἀφίει <τὸ θερμόν>⁸, ὥσπερ κατὰ χαλκῆιον ἐπὶ πῦρ ζέον, ἣν <τις> ἀφέλῃ τὸ ἐπίθημα καὶ ἐπιχέῃ ὕδωρ ψυχρὸν ἢ ψυχρὸν <πνεῦμα προσαγάγῃ>, κωλύει τὴν ζέσιν ὑπὲρ τὰ χεῖλεα τοῦ ἄγγεος ἀείρεσθαι⁹. ταυτὸ μὲν οὖν καὶ <ἐν> καυσώδει εἰ ποιεῖς τῷ πυρέσσοντι, μάλιστα ἂν ὠφελέοις φάρμακα ψυκτῆρια προσφέρων¹⁰.

Κεφ. XXXIVβ. Πρὸς δὲ¹ τοῖσιν εἰρημένοισι, καὶ τὴν κλίνην ὑψηλοτέραν ποιεῖν πρὸς κεφαλὴν², διὰ τόδε. ἡσπὸν <γαρ> ἐς τὰ ἄνω τῶν φρενῶν χωρία τὸ αἷμα ἀθροίζεται, τοῦ θερμοῦ μὴ γινομένου ἐν τοῖσι θανατώδεσι τόποισιν. <ὅσφ> γὰρ πλέον πρὸς τὸν πλεύμονα καὶ τὴν καρδίην καὶ τὸν ἐγκέφαλον³ ἀφικνέεται ὁ πυρετός, τοσοῦτ' ἄνευ θανατωδ' ἐστεραῖ <αἱ νοῦσοι ἢ αἱ κάτω>⁴.

Κεφ. XXXV. Χρῆ δὲ καὶ τὰ οἰκήματα, ἐν οἷσιν ἂν οἱ ἀχθόμενοι¹, μὴ πρὸς αὐγὴν ἡλίου ἀνατείνεσθαι, ἀλλὰ σκιερὰ ἔστω καὶ περιοικεόμενα, καὶ ἀνέμους μὴ ἐσπνέειν. ζοφερά ἔνδον ἔστω καὶ οὐκ ἐν ὑπερφῶ, ἵνα μὴ μετακινεῶνται². οὐδὲ πολλοὺς ἅμα ἐσιέναι, οὐδὲ φθέγγεσθαι, καὶ γὰρ αἱ φωναὶ θερμαίνουσι τὸν ἐσπνεόμενον ἡέρα³ καὶ τὴν κοιλίην ταράσσουσιν. οὐδὲ περιέρχεσθαι⁴ χρῆ, ἵνα ἀτρεμίξῃ ὁ ἐν τῷ οἴκῳ ἡῆρ. σιγῆν τε τὸν νοσέοντα καὶ ἡρεμείην⁵, οὐδὲ περιστρέφεσθαι⁶ ὡς μάλιστα, ἣν μὴ πρὸς ἄφοδον καὶ οὐρ<ησιν> ἀναστῆ <ὑπὸ>⁷ πταρμικῶν κεινημένων. καὶ μὴ γυμνοῦσθαι, ἵνα μὴ τὸ φρεῖσσον σῶμα⁸, τῇ κινήσει θερμαινόμενον, πλέον πυρέσῃ. τὰ τε ἱμάτια καὶ τὰ στρώματα μαλθακὰ καὶ καθαρὰ⁹ ἔστω, ἵνα μὴ ὁ κάμνων θερμαίνηται πολλὸν περιστρεφόμενος. καὶ μὴ λουεῖν¹⁰ τὸ πάμπαν.

Κεφ. XXXVI. Τὰς σάρκας μὲν <χρῆ> ἐλαίῳ εὐόδμῳ χρίειν¹, σκέλεα δὲ καὶ πόδας

καὶ χειρᾶς ἕως μέσων βραχιόνων πυριᾶν πολλῶ θερμῶ. κηρωτῆ χρῆ² ἀλείφειν, περιελίσσειν μαλθακοῖσι καὶ θερμοῖσι ταινιδίοισι³, διὰ τόδε. μὴ ποιέων ταῦτα ὄνθρωπος σκληρύνεται⁴ καὶ ἀποψύχεται. καὶ τὸ ἐς τὰ ἄνω χωρία τοῦ σώματος ἐκ τῶν ἄρθρων⁵ ἐρχόμενον θερμόν, πολλῶ ἰσχυρότερον ποιέει τὸν καῦσον. τοῦτο <δὲ> γίνεται διὰ τόδε. πανταχοῦ γὰρ τὸ ὀλίγον θερμόν μειοῦται τῶ πλήθει τοῦ ὑγροῦ, ἀειρόμενον δὲ καὶ ἐλκόμενον ἀκολουθεῖ τὸ ὑγρὸν ἄνω⁶, ὅκου τὸ πλεῖστον θερμόν.

Κεφ. XXXVII. Χρῆ δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου¹ καὶ τὴν κεφαλὴν κουφίζειν², ἀνάπνευσιν δίδοντα τῶ ἐν αὐτῇ μυελῶ καὶ ἐγκεφάλῳ, συνάπτονται γὰρ ἀλλήλοισι³. φαρμάκοισιν οὖν <χρῆ> εὐόδομοισι καὶ πταρμικοῖσι κουφίζειν, καὶ τὸ φλέγμα ἀπάγειν⁴ οὐ βιαίως. οὐ γὰρ ξυμφέρει ὑπερβολὴ τις τῶ οὕτω πυρέσσοντι, πλήν ποτοῦ πολλοῦ καὶ ψυχροῦ. καὶ ἐκ τοῦ πλεύμονος <ἐκ>πνοῆν τοῦ θερμοῦ χρῆ ποιέειν⁵. χρῆ⁶ . . . ἀκρήτοισιν εὐόδομοισιν, ἅμα <δὲ> ἀνάτριβε τὴν γλῶσσαν⁷, τρηχεῖν καὶ σκληρὴν εἶσσαν, καίτοι τὰ τῆς κρίσιος σημήϊα ἢ ἀνατριβεῖσα γλῶσσα ἀμαυρὰ ποιέει. ἀλλ' ἐκ τῶν ἄλλων σημηῖων οὐ μέντοι ἐξαμαρτήσῃ ὅ τί ἐστι, <δια>γινώσκων ἐκ τῆς εὐρύτητος ἀρτηριῶν <τε> καὶ φλεβῶν⁸. διὰ τῆς κύστιος <οὔρησιν>⁹ ποιέειν, μετὰ τοῦ ὑγροῦ ἐξάγοντα τὸ θερμόν διουρητικοῖσι¹⁰ μαλθακοῖσι. τῶν τε σιτίων ἀπὸ τῶν κοιλιῶν διαχώρησιν χρῆ ποιέειν, διὰ χυλῶν εὐόδμων καὶ εὐαγῶγων, ἢ κολλουρίων ὑπαγόντων ἢ κλυσμάτων μαλθακῶν¹¹. πάντοθεν γὰρ τοῦ σώματος χρῆ ἴσην ἐσπνοῆν καὶ ἐκπνοῆν τοῦ θερμοῦ ποιέειν μετὰ τοῦ ὑγροῦ. πταρμούς ἐμποιέειν <χρῆ> καὶ ἀρχόμενον καὶ μεσοῦντα καὶ τελευτῶντα τὴν θεραπῆτην, ὅπως ἀποπνέη τὸ θερμόν ἐκ τῶν σπλάγχων¹².

Κεφ. XXXVIII. Τὰ πταρμικὰ μὲν οὖν ὠφελέει¹ διὰ τόδε. τοῖσι πταρμοῖσιν ἀναπνέοντα τὸ πνεῦμα, <ἀποψύχει τὸ θερμόν>, τὸ ἀπὸ τῆς τροφῆς οἱ γινόμενον², τὸ ξυγγενὲς τῶ θερμῶ τῆς φλεγμασίης. ἀπὸ τοῦ καύσου <μὲν οὖν> ἀφίει³ ὁ πταρμός, διὰ τοῦ στόματος καὶ διὰ τῶν ρινέων ἐξάγων τὸ τὴν θερμοσίην παρέχον⁴ τοῖσι σπλάγχμοισιν. ἐξιῶν δὲ ἡσυχάζειν ποιέει τὸ θερμόν, τό τε σῶμα ἀποψύχει⁵, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς θερμόν μειοῦσθαι ἐν χώρῃ⁶ ποιέει ὁ πταρμός. αὐτίκα⁷ γὰρ πολλὸν ὠφελέει κουφίζων καὶ ἀφίει τὴν τοῦ θερμοῦ ζέσιν. ὡς εἴ τις <ἀγγεος>⁸ ἐπὶ πῦρ ζέοντος τὸ ἐπίθημα ἀφέλοι καὶ ἀποψύχοι. ὀρθῶς οὖν ἀποψύχων, ἀφίει τὸ θερμόν ἐξέρχεσθαι αὐτοῦ. οὕτω καὶ ὁ πταρμός τῶ σώματι ποιέει καὶ ἀποτρέπει, ἵνα μὴ⁹ αἰθίς ἀθροιζόμενον τὸ θερμόν <ἐν> ὀδύνη ἐμπλέξη, τῇ ξυναγωγῇ φλέγματος <καὶ> χολῆς¹⁰. αἶ τε φῦσαι ἤκιστα ἐγγίνονται καὶ αἶ ἐνεοῦσαι θάσσον παύονται διὰ τῶν πταρμῶν.

Κεφ. XXXIX. Χρῆ δὲ καὶ τὰ ὑποχόνδρια καταπλάσσειν τὰ ἐπηρμένα λίνῳ σπέρματι λείῳ¹, ἵνα μὴ τὸ θερμόν παραμένον ἐν αὐτέοισι ξυλλέγη τὸ αἶμα² καὶ σπασμούς ποιέον ἀποκτείνῃ. θεραπεύειν δὲ οὕτω χρῆ ἅπαντας τοὺς πυρετούς³.

Κεφ. XL. Τεκμαίρεσθαι μὲν οὖν χρῆ ἐκ τῶνδε τῶν σημηῖων¹, οἷον καὶ ὅ τι ἀποβήσεται² ἀπὸ τε τῶν πυρετῶν καὶ ἀπὸ τοῦ καύσου καὶ ἀπὸ τῶν ὀξέων νοσημάτων καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων παροξυσμῶν³. πρῶτον μὲν ἐκ τῶν χρωμάτων ὄλου τοῦ σώματος⁴ καὶ τῶν μερέων αὐτοῦ, ἐκ <τε> τῆς γλώσσης καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν ὄρεομένων, καὶ ἐκ τῶν οὔρων, καὶ ἐκ τῶν διαχωρημάτων τῆς κοιλίης⁵, καὶ ἐκ τῆς φωνῆς, καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος ὃ ἀναπνέουσι, καὶ ἐκ τῶν φλεβῶν, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων σημηῖων ἃ παραχρῆμα δηλώσω⁶. ταῦτα μὲν πάντα σαφὲς τεκμήριον ἔχει, διὰ <τόδε>. μελαίνεται γὰρ τὸ ὑγρὸν, τῶν μὲν φυομένων ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τοῦ θερμοῦ τοῦ ἡλίου, ὡς τῆς ἀμπέλου καὶ

τῶν ἄλλων καρπῶν⁷, τὸ δὲ ἐν τοῖσι ζώοισιν ὑγρὸν καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ θερμοῦ. διὰ ταῦτα, ἢ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ θερμότερη γινομένη <ἐκ> τοῦ καύσου, συμμίσγει τὸ ὑγρὸν ἐν τοῖσι σώμασιν. ὥστε οἰόνπερ γένοιτο τὸ ἐν τῇ ψυχῇ ὑγρὸν, τοιοῦτο καὶ τὸ χρῶμα ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καὶ ἐν τῇ γλώσση καὶ ἐν τῷ δέρματι καὶ ἐν τοῖσιν οὔροις καὶ ἐν τοῖσι διαχωρημασιν⁸. <ἐκ> τῶν ἔσω <γὰρ> ἐπὶ τὰ ἔξω διαδιδόναι⁹ σημαίνει τὴν ψυχὴν. ὥστε διὰ τουτέων οἰόντε ὄρῃν καὶ σκοπέειν ὧδε, τῆς <τε> ψυχῆς ὑγιείν καὶ νοῦσον, καὶ τοῦ κάμνοντος ἀσθeneίην καὶ ἰσχύν, καὶ τῇ καθαρότητι τοῦ ὑγροῦ τῶν κοιλιῶν πάσας τὰς νούσους. σάφα γὰρ ταῦτα δηλοῖ διὰ τῶν προειρημένων¹⁰.

Κεφ. ΧΛΙ. Τεκμαίρεσθαι μὲν οὖν χρῆ ἐκ τῶν χρωμάτων τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς τε εὐεξίης καὶ ἀσθeneίης, ὡς ἡ ψυχὴ ἔχει¹, διὰ τόδε. ὄψεις, ὑγρότερα ἢν ἢ τὰ σώματα, διαφανέες², ἅτε ἡ τῆς ψυχῆς οἴκησις. τὴν τῆς φύσις <μὲν οὖν> ἰσχὺν σημαίνουσι καὶ ἀσθeneίην³. δηλοῦσι <δὲ> καὶ τῶν νούσων ἀσφαλεῖν <τὲ> καὶ κινδύνους τῷ ἐνεόντι ὑγρῷ τῶν σαρκῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τηχομένων⁴. ζυνακολουθεῖ γὰρ τὸ ἐν τῇσιν ὄψεσιν ὑγρὸν <ἐν> πᾶσι τοῖσι καύσοισι, τὴν τε ἰσχὺν καὶ ἀσθeneίην ψυχῆς τε καὶ σώματος. ὥστε διαγινώσκειν σάφα ἐστὶν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν διὰ ταῦτα⁵.

Κεφ. ΧΛΙΙ. Τὰ δὲ ἐν τῇ γλώσση σημεῖα σημαίνει διὰ ταύτης¹. τῶν ἔσω γὰρ σπλάγγων καὶ φλεβῶν ἢ γλωσσοσά οἰόνπερ ἄκρη ἢ κεφαλὴ αὐτῶν². ὥστε ἡ ψυχὴ³, οἷα ὑγρά ἂν ἔχοι, τοιαῦτα χρῆ δι' ἑωυτῆς προάγειν. ἐκ τουτέων <οὖν> ἢ γλωσσοσά ἔχει τὰ χρώματα, ἐκ τοῦ σώματος συγκριθέντα, ὅμοια δὲ τῇ ἔνδον χολῇ. ξανθὴ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ πίονος ὑγροῦ, ἀποπνεύουσα <δὲ> οἷον ἀπὸ ὀπτῶν καὶ πιόνων κρεῶν τὴν κνίσην καὶ ἀπὸ ἰχθύων⁴. αὕτη γὰρ διακαυθεῖσα μεταβάλλει τὰ χρώματα, οὕτω δὲ καὶ ἡ γλωσσοσά. τὸ μελανὸν δὲ χρῶμα, <ἀπὸ> τοῦ τῆς ψυχῆς ἀγγηῖου⁵ - τοῦτό ἐστι τὸ αἷμα - τὴν καῦσιν καὶ ζέσιν καὶ σῆψιν καὶ πέψιν⁶ τοῦ αἵματος δηλοῦν. ἢ δὲ ἰώδης⁷, ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ ὄλου τοῦ σώματος συμμισγομένου ὁμοῦ⁸, τοῦ τε αἱματώδους καὶ τοῦ κεκαυμένου καὶ τοῦ ἡμικαυτοῦ⁹. καὶ γὰρ ὁ καῦσος ἐκ τοῦ τῆς ψυχῆς θερμοῦ ἰσχὺν ἑωυτῷ ποιούμενος, <προσ>άγει¹⁰ ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ ὀλκὴν ἔχει τοῦ θερμοῦ <ὑγροῦ> ἐν τῇ <ἀκμῇ>¹¹. τῷ νοσέοντι <μὲν οὖν> ταῦτά ἐστι διὰ τῆς γλώσσης διάδηλα, ταῦτα δὲ διὰ τόδε. ὅτι ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ ἴσον ἔχει λόγον τῷ κόσμῳ¹².

Κεφ. ΧΛΙΙΙ. Τὸ σῶμα μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ ὑγροῦ ζυμπεπηγός, θεωρίην ἔχει καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἐν αὐτῷ ὡς διὰ κρυστάλλου, μάλιστα δὲ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς γλώσσης, διὰ τόδε. ἡέριος μοῖρα <ἐνεσι> τῷ ὑγρῷ καὶ πᾶσι τοῖσι κρυστάλλοισι καὶ λίθοισι τοῖσιν ὑπὸ πυρὸς τηχομένοισιν. ὡς <δὲ> δι' ὕαλου θεωρίη καὶ διαφανείη διὰ ταύτης γίνεται¹, οὕτω καὶ διὰ τῶν σωμάτων τῶν ἐξ ὑγροῦ ζυνεστηκότων ἐᾶ κατασκέπτεσθαι καὶ σκοπέειν, τοῖσιν εἰδόσι σκοπέειν τὸν ἄνθρωπον².

Κεφ. ΧΛΙΥ. Τεκμαίρεσθαι μὲν οὖν καὶ διὰ τῶν οὔρων καὶ διὰ τῶν διαχωρημάτων τοῖσι χρώμασι¹. μετὰ γὰρ τὰ ποτὰ καὶ τὰ ροφήματα, τὰ <ἐν> τῇσι φλεψὶ καὶ <ἐν>² τοῖσι σπλάγγνοισιν ὑγρά, τῷ χρώματι ὅμοιά <ἐστι>. τῷ σώματι μέντοι παραπλήσια ἐκπέμπει ἢ ψυχῇ. ὥστε διὰ τῶν οὔρων <καὶ> τῶν διαχωρημάτων προφαίνεσθαι τὰς νούσους³, ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῶν ἐμέτων. σκοπέειν δὲ καὶ διὰ τῶν ὀνύχων, ἐμφανέα γὰρ ἔχουσι τὰ χρώματα, καὶ τὸ τεκμήριον ἀσφαλείης <τε> καὶ κινδύνων, διὰ τόδε. στεινόποροι⁴ <γὰρ> ἐόντες, οὐ δύνανται δι' ἑωυτῶν τὴν τοῦ ὑγροῦ ἐξίδρωσιν <διαδιδόναι>⁵, τὴν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γινομένην, πλὴν ἢ βιαίῃ ἢ. δι' ὁ σαφέως δηλοῦσι τὰς νούσους καὶ θεωρίην ἔχουσι ὡς δι' ὕαλου⁶.

Κεφ. XLV. Τεκμαίρεσθαι μὲν οὖν χρῆ καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν ὄρεομένων τὰς νοῦσους¹, διὰ τόδε. ὁκόταν ἡ ψυχὴ εὐδῆ², ὁκοῖά τινα πάσχει τὸ θερμὸν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ τῶν σιτίων, τοιαῦτα καὶ ἐνύπνια διανοέεται³. ὁκόταν μὲν οὖν ὅμοια ἐνυπνιάζῃται, οἷσιν ἢ ἔπαθεν <ἦ> εἶπεν ἢ ἤκουσεν <ἦ> εἶδεν ἐγρηγοροῦσα, ταῦτα <δὲ> τοῖσι μέμνηται⁴, ὑγιέα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα δηλοῖ. ἄγνωστα δὲ ἦν ἐνυπνιάζῃται καὶ φοβερὰ καὶ παρὰ τὸ ἔθος, νοσέουσιν τὴν φύσιν ἀποδεικνύει⁵, διὰ τόδε. θερμαινομένη ἡ ψυχὴ τῆσιν ἀκαθαρσίησιν ἢ τροφῇ θερμῇ ζυνταρασσομένη, ἐξάλλεται⁶. θερμαίνεται γὰρ εὐδουσα ἡ ψυχὴ μᾶλλον ἢ ἐγρηγοροῦσα⁷. καὶ αἱ νοῦσοι μέντοι ἐν ὕπνοισι μᾶλλον ἰσχύουσιν ἢ ὁκόταν ἐγρηγοροῦσα ἡ ψυχὴ ἀποψυχθῇ. τὰ ἐνύπνια μὲν οὖν δηλοῖ τῶν νοσημάτων μὲν σαφέως τὰ μεγάλα <τε> καὶ ἐσόμενα, ζυντεταραγμένα γὰρ τὰ σώματα. δηλοῖ δὲ καὶ τοὺς ἥσσονας πυρετούς⁸, ἐσομένους τε καὶ παρεόντας, καὶ μεταλλάσσοντας καὶ λυομένους καὶ παυομένους⁹. ἐκ τούτων οὖν σκοπέειν χρῆ τὰ παρεόντα σημήϊα πρὸς τὰς κρίσιαις, ὥσπερ μοι εἴρηται¹⁰.

Κεφ. XLVI. Τάδε δὲ νῦν ἐρέω, οἷσι σημηῖοισι σκεπτόμενον, τεκμαίρεσθαι <χρῆ> τὰ νοσήματα¹. καὶ ὅτε ἀφίει καὶ οἴως. καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθνήσκειν οἱ κάμνοντες καὶ ὄκως². καὶ ἦν μέλλωσι βιώσασθαι, οἷσιν ἢ ὁκοιοῖσι σημηῖοισι προσγινομένοισι βιώσονται. μέγιστον τοίνυν σημηῖον³ τοῖσι μέλλουσι τῶν καμνόντων βιώσασθαι⁴, ἦν μὴ παρὰ φύσιν ἦ ὁ καῦσος, καὶ τᾶλλα δὲ νοσήματα ὡσαύτως. οὐδὲν γὰρ δεινὸν τῶν κατὰ φύσιν γίνεται, οὐδὲ θανατώδες. δεύτερον δέ, ἦν μὴ αὐτὴ γε ἡ ὥρη τῶ νοσήματι ξυμμαχήσῃ⁵. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πούλυ, οὐ νικᾷ ἢ τοῦ ἀνθρώπου φύσις τὴν τοῦ ὄλου δύναμιν⁶ ἔπειτα δέ, ἦν τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἰσχυαίνηται, καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῆσι χερσὶ, καὶ ἐν τοῖσι κανοῖσι, καὶ ἐπὶ τῆσιν ὀφρύσιν⁷ ἡσυχίην ἔχωσι, πρότερον μὴ ἡσυχάζουσαι. τοῦτο δέ, ἦν ἡ φωνὴ ἀσθενεστέρα καὶ λειοτέρα γίνηται, καὶ τὸ πνεῦμα μανότερον καὶ λεπτότερον, ἐς τὴν ἐπιούσαν ἡμέρην ἀνεσις τῆς νοῦσου⁸. ταῦτα μὲν οὖν χρῆ σκοπέειν πρὸς τὰς κρίσιαις, καὶ εἰ παρὰ τὸ δίκρον τῆς γλώσσης ὥσπερ σιάλω λευκῶ ἐπαλείφεται, καὶ ἐν ἄκρῃ τῇ γλώσσῃ τωτὸ τοῦτο γεγένηται, ἦσσαν δέ. εἰ μὲν οὖν σμικρὰ ταῦτα εἴη, ἐς τὴν τρίτην ἀνεσις τῆς νοῦσου. ἦν δ' ἔτι παχύτερον, αὔριον, ἦν δ' ἔτι παχύτερον, ἀθημερόν⁹. τοῦτο δέ, τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νοῦσου ἀνάγκη μελαίνεσθαι, ἦν ἰσχύη ἡ νοῦσος. ταῦτα οὖν καθαρὰ γινόμενα τελείην ὑγιείην δηλοῖ. ἀτρεμία μὲν, βραδύτερον. σφόδρα δὲ γινόμενον, θάσσον¹⁰. καὶ οὔρα λυμπρότερα καὶ εὐχροα καὶ ἦσσαν τεταραγμένα¹¹ ἐν ἀρχῇ τῆς νοῦσου, καὶ ἡ κοιλίη καθαρὰ καὶ ἦκιστα τεταραγμένα διαχωρέουσα, ἐγγὺς τὴν ὑγιείην δηλοῖ¹². ἀνάγκη γὰρ, τοῦ θερμοῦ ἀπιόντος καὶ ἐφ' ἐαυτὸ τὸ πυρῶδες ὑγρὸν ἐλκύσαντος, τῶ πυρετῶ, ὃν προσήγαγε τὸ πῦρ ἐς τὴν τοῦ ἰδρωτός ἀνεσιν, κρίσιν γενέσθαι¹³.

Κεφ. XLVII. Εἰ δὲ μὴ ἰδρῶς ἀποκριθῇ, <προσδέχεσθαι χρῆ> αἵματος ἐκ ρινέων ρύσιν, ἢ οὔρων ἀπόκρισιν πολλήν, ἢ διαρροίην ἰσχυρήν, ἢ ἔμετον πολλόν, <ὁμοίως> δὲ γυναικὶ καὶ ἐπιμηνίων <δόδον. μάλιστα μὲν οὖν> ταῦτα ποιεῖ κρίσιν ἢ ὅ τι ἂν τούτων <ἐγγὺς> γίνηται¹ τῶν σημηῖων. ἦν <μῆ> ἐν τοῖσιν ἐξω χωρίοισι τοῦ σώματος ὑγροῦ τι ἐγκαταλιμπάνηται² ἐν τῇ κρίσει τῶν νοῦσων, ὅταν τούτων τί γίνηται τῶν σημηῖων³. ἦν δὲ μηδενὸς τούτων γενομένου ἀφίη ὁ πυρετός, ἀνάγκη τοιάσδε κρίσιαις ἀντὶ τούτων γενέσθαι, <ἦ> φυμάτων μεγάλων <ἀπόστασιν ἦ> ὀδύνας ἰσχυρὰς ἀναῖσσειν ἐν τινι χωρίῳ τοῦ σώματος <ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος ἦ> τηκεδόνας τῶν ὑγρῶν ἐκ τοῦ καύσου⁴. σπασμὸν δὲ καὶ αἵματος ρύσιν προλέγειν χρῆ, οἷσι τὰ ἄνω μέρη τοῦ σώματος, τὰ περὶ τὰς φλέβας, μᾶλλον

έρρωμένα ἢ τὰ κάτω⁵. ἐν τῆσι νοῦσοισι μὲν διαρροίην ἐσομένην <καὶ> οὖρησιν προλέγειν χρή, οἷσι τὰ ἄνω λεπτύνεται⁶, πρότερον ἰσχύοντα, ἔξω δὲ οὐκ ἀποκρίνουσιν⁷ αἱ κοιλίαι ἐξ ἑωυτέων τὸ ὑγρόν.

Κεφ. XLVIII. Οὔρος μὲν ἄνω καὶ κάτω μερέων τοῦ σώματος ὀμφαλός¹.

Κεφ. XLIX. Πᾶσαν κρίσιν σκοπέειν¹. ἦν μὲν ἐν ἡμέρῃ γονίμῳ καὶ οἰκείῃ ἔλθῃ², τελευτῶσιν αἱ νοῦσοι, εἰ δὲ μὴ ὑποστρέφουσι. τελευτῶσι μὲν, ἦν μὴ <ἀνεπιτήδειόν> τι οἱ δοκούντες ἰητροὶ εἶναι ποιέωσι³, καὶ δὴ ἐναντιῶνται, ἢ ἦν <μὴ> αὐτός τε ὁ κάμνων ἐν τινι ἐξαμαρτήσῃ⁴. ἦν μὲν ἐν ἡμέρῃ γονίμῳ ἀφῆ ἢ νοῦσος, ἢ ἐν <μηνί> γονίμῳ, ἔστι δὲ ἐν ἀγόνῳ <ἔτει>, σάφα γινώσκειν χρή μέλλουσαν ὑποστρέφειν τὴν νοῦσον⁵. ἦσσαν δὲ τὸ κακὸν ἦν ἀγόνῳ <ἡμέρῃ> ἀφῆ. <ὅσῳ> γὰρ πλεον ὑγροῦ ὁ νοσέων ἐν ἑωυτῷ ἴσχει, <τοσοῦτῳ> μᾶλλον πρὸς ὑποστροφὰς τῶν νοῦσων <ἄγει>⁶. κρίσεις δὲ καὶ ἀφέσεις τῶν μὲν οὐ τάχα θανάσιμων νοσημάτων. σημητῶν <μὲν μὴ παρεόντων> τὸν καῦσον σημαινόντων, τεκμήριον <ὅτι> μακροτέρῃ ἢ νοῦσος, τῶν δὲ ἰσχυρῶν θάνατος⁷, διὰ τόδε. θᾶσσαν τὸ ἐν τῷ σώματι ὑγρόν, τὸ μὲν ἀναλίσκεται ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ θερμοῦ, τὸ <δὲ> ἄλλο λεπτύνεται καὶ <ἐς> κρίσιν προσάγει ἢ θανάτου ἢ σωτηρίας⁸.

Κεφ. I. Τῶν δὲ θανάσιμων νοῦσων τάδε τὰ σημήϊα. πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον, ἢ τῆ φύσει τοῦ κάμνοντος ἐναντίη νοῦσος. πάντα γὰρ τὰ παρὰ φύσιν κακὰ χαλεπώτατα. ἔπειτα δέ, τὰ τῆ ὥρῃ τοῦ κόσμου μὴ ὅμοια πάθεα καὶ τῆ ἡλικίῃ τοῦ κάμνοντος. χαλεπώτατα μέντοι καὶ κακοθήεα τὰ οὕτω γινόμενα¹. δεύτερον δέ, ἦν ἐξ ὑποστροφῆς ἔχη τὸ νοσημα. τὰ γὰρ ὑποστρέφοντα νοσήματα ἀνάγκη θανάσιμα, διὰ τόδε. <ἐκ> τῆς πρώτης ἀσθενείης, πρὶν ἢ ὑποστρέψῃ ἢ νοῦσος, ἀνάγκη προεξαδυνατῆσαι² τὰ σώματα, τό τε ὑγρόν ἐκκεκαῦσθαι ἐκ τῆς πρώτης νοῦσου. οὐ δύνανται οὖν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἐπιγινόμενας νοῦσους φέρειν. οὕτω καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, αὐχμὸς ἐπ' αὐχμῷ ἐρχόμενος, τὰ μὲν διαφθείρει, τᾶλλα δὲ φύεσθαι κωλύει. τῶντὸ τοῦτο καὶ ἐν οἷσι νοσήμασι τὸ ὑγρόν ἐπικρατεῖ τοῦ πυρός, ὡς <ἐν> τῷ καλομένῳ ὕδρωπι. ἀφανίζουσι γὰρ ὡσαύτως καὶ τουτέων τῶν νοσημάτων αἱ ὑποστροφαί, μᾶλλον ἢ οἱ πρότεροι πόνοι³, δι' ἀσθενείην τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θερμοῦ, ὁμοίως ὡς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, εἰ ὄμβροι ἐπ' ὄμβροισι γένοιντο.

Κεφ. II. Τοῦτο μὲν οὖν χρή σκοπέειν, τὴν τοῦ σώματος χροίην ἐπιμελέως¹, καὶ τῶν ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι λευκῶν. μελαινώμενα γὰρ καὶ πελαινώμενα² τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν θανατώδεα, εἰ παρὰ φύσιν γένοιτο τῷ κάμνοντι, ὅταν <μὴ> ξύνηθες καὶ³ ὑγιαίνοντι. τοῦτο δέ, πρόσωπον ἐρρωμένον καὶ <φλέβες ἐπὶ>⁴ τῆσιν ὀφρῦσι σφύζουσαι ἰσχυρῶς καὶ ἐπὶ τοῖσι καθνοῖσι, καὶ αἱ ἐν τῷ ἀγκῶνι φλέβες ὁμοίως. τοῦτο δέ, οὔρα μελανὰ καὶ αἱματώδεα καὶ πελιά καὶ τεταραγμένα⁵, θανατώδεα. καὶ κοιλίη τὸ χολῶδες καὶ τεταραγμένον διαχωρέουσα <μετὰ δυσωδίας>, καὶ ἔχον ἐν ἑωυτό, <πρὸς> τοῖσιν εἰρημένοισιν, οἷον φακῶν ἢ ἐρεβίνθων ἐρέγμασι <παραπλήσια>⁶, σφόδρα θανάσιμον, διὰ τόδε. <ἐκ> τῆς ἐωθυίης συστάσιος τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, τὴν ἰσχυρὴν πρὸς ἄλληλα κίνησιν⁷ καὶ διάλυσιν δηλοῖ ἢ ὁδμή. τοῦτο δέ, γλῶσσα κατ' ἀρχὰς μεν πεφρικνή, τῷ δὲ χρώματι <διαμένουσα>, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου τρηχνομένη καὶ πελαινωμένη, ὕστερον δὲ μελαινωμένη καὶ ρηγνυμένη καὶ ξυγκεκαυμένη, σφόδρα θανάσιμον⁸ ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν μελαινωμένη, θάσσους τὰς κρίσεις σημαίνει, ὕστερον δὲ σχολαιτέρας⁹. σφόδρα δὲ μελαινωμένη, πόρρω ἐν τῇ τεσσαρεσκαδεκάτῃ κρίσιν <γενέσθαι δηλοῖ>. χαλεπωτάτη δὲ ἐστὶν ἢ μέλαινα¹⁰ καὶ χλωρή. ὅ τι ἂν τουτέων <ἀπῆ> τῶν σημητῶν <καὶ> τὸ πάθος ἀσθενέστερον δηλοῖ¹¹. ταῦτα μὲν οὖν

ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσι σημειοῦσθαι <χρῆ, ὁκότε> μέλλει ἀποθνήσκειν καὶ <ὁκότε> σωθήσεσθαι¹². τάδε δέ, ἐν τουτέοισι τοῖσι πόνοισι καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι νουσημασι σκοπέειν χρῆ, ἵνα γνῶς τί <χρῆ> ποιέειν. τοῦτο δέ, ὄρχις ὁ δεξιὸς ψυχόμενος <καὶ> ἔσω <ἀνασπώμενος> θανατῶδες¹³, ὁ <ἀριστερός> δὲ ἦσσον, ἄμφω δὲ ἐγγύς ἐόντα τοῦ θανάτου¹⁴. ταῦτα μὲν οὖν σύμπας ἀποψυχόμενος ὁ ὄρχις δηλοῖ. τοῦτο δέ, αἰ <ἐπι> τῆσιν ὀφρύσι ψυχραὶ καὶ πηδῶσαι, καὶ φλέβες ἐν παντὶ τῷ σώματι πηδῶσαι καὶ παραχρῆμα ξυμπίπτουσαι, <θανατῶδες>¹⁵. δεύτερον τοῦτο δέ, δάκτυλοι ψυχροὶ καὶ μέλανες καὶ ἐγκύπτουτες, λίην ἐγγύς τὸν θάνατον δηλοῦσι¹⁶. καὶ χεῖρες μελαινόμεναι ἢ πόδες ἢ ἄμφω, ἐγγύτατα τὸν θάνατον προσημαίνουσι. τοῦτο δέ, χεῖλεα ψυχρὰ καὶ κρεμάμενα¹⁷, ἐγγύς ἐόντα τοῦ θανάτου. τοῦτο δέ, πρόσωπον φοβερὸν καὶ σκυθρωπὸν, ὕμματα διεστραμμένα, καὶ τὸ μέλαν τῶν ὀφθαλμῶν κρύπτεσθαι, τὸ <δὲ> λευκὸν μέζον φαίνεσθαι παρὰ φύσιν, καὶ ὄφριες ἀδμῶσαι καὶ ἀλαμπέες¹⁸, αὐτίκα μάλα τὸν θάνατον προσημαίνουσι. τοῦτο δέ, καὶ τὸ σκότος φιλέων, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀποστρεφόμενος καὶ μὴ ἀνεχόμενος, τῆ τε ἡρεμῆ ἠδόμενος, καὶ <ὑπνω> καὶ <καύματι> πολλῶ καὶ χαλεπῶ κατεχόμενος, ἀνέλπιτος¹⁹. τοῦτο δέ, ἀφρὸν ἀπὸ τοῦ πλεύμονος ἀφίεις διὰ τοῦ στόματος, δευτεραῖος ἢ τριταῖος περὶ τοῦ τῆν ψυχὴν μεθεῖναι²⁰. καὶ νυστάζων, ἦν τοὺς ὀφθαλμοὺς μύσῃ, τῆ ὑστεραίῃ ἢ τῆ τρίτῃ ἀπόλλυται τὴν αὐτὴν ὥρην ὡς ὅτε ἤρξατο ρέγγειν²¹. τοῦτο δέ, καὶ ὑπολύζων ἀτρέμα, πυκνὰ δέ, σφόδρα θανατῶδες. τοῦτο δέ, καὶ ἀγνοέων, καὶ μὴ ἀκούων, μηδὲ ξυνιείς, σφόδρα θανατῶδες²². καὶ πταρμὸν ἀπὸ πταρμικοῦ φαρμάκου μὴ γίνεσθαι, ἢ ὀψὲ καὶ ἀσθενέως πταίρειν, θανατῶδες. καταψυχθῆναι γὰρ δηλοῖ τὸν ἐγκέφαλον²³. τοῦτο δέ, κολλούριον ἄτηκτον ἐξερχόμενον, θανατῶδες. ἀποψυχθῆναι γὰρ δηλοῖ τὸ αἷμα²⁴. τοῦτο δέ, ἐν τοῖσι τετάνοισι καὶ ὀπισθοτόνοισι, γέννες λυόμεναι προφανέα καὶ ταχὺν δηλοῦσι τὸν θάνατον. καὶ ἰδροῦν ἐν ὀπισθοτόνῳ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, θανάσιμον. καὶ τὸ σῶμα διαλύεσθαι καὶ μαλακύνεσθαι, θανάσιμον. καὶ ἀνεμέειν διὰ τῶν ρινέων τὸ ποτὸν ἢ τὰ βρώματα, τῆ ὑστεραίῃ ὁ θάνατος. καὶ ἐξ ἀρχῆς ἄφρονον ἐόντα ἐν ὀπισθοτόνῳ, ἐξαίφνης βοᾶν ἢ φληνρῆειν ἢ ἄμφω, ἐς τὴν ὑστεραίην θάνατον <σημαίνει>²⁵. τοῖσι μέλλουσι δὲ <τῶν ἀνθρώπων> ἀποθνήσκειν, ταῦτα σαφέστερα γίνεται πάντα, καὶ αἰ κοιλία ἐπαίρονται καὶ φουσῶνται²⁶ καὶ ἀναπνέουσι πυκνὸν καὶ σμικρὸν ἐκ τῶν σθηθέων αὐτῶν²⁷ <καὶ> ἀναφέρουσιν, ὡσπερ τὰ παιδιά τὰ πεπαισμένα, κλαίοντά τε καὶ ἐς τὰς ρῖνας ἀνέλκοντα ἅμα τὸ πνεῦμα. καὶ ὁκόταν ταῦτα γένηται τὸ ἐξίον <θερμόν> οὐκ ἀναστρέφει²⁸.

Κεφ. LII. Οὔρος¹ δὲ θάνατον. ἐπειδὴν τὸ τῆς ψυχῆς θερμόν, πανταχόθεν τοῦ σώματος προσάγον τὸ ὑγρὸν, ἀνέλθῃ ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ ἐς τὰ ἄνω τῶν φρενῶν, καὶ ξυγκαυθῆ τοῦ <ἐν> τῆ καρδίῃ αἵματος τὸ ὑγρὸν ἅπαν. ἐπειδὴν τὸ ἄλλο σῶμα ἀποψυχθῆ, καὶ ὁ πλεύμων καὶ ἡ καρδίη τὴν ἰκμάδα ἀναλώσωσι, τοῦ ἀτμοῦ ἀθρόκου ἐγγεομένου ἐν τοῖσι θανατώδεσι τόποισιν, ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ. καὶ ὀδεύει ἐκῆ ὅθεν περὶ ξυνέστη τὸ ὄλον, ἐς τὸν ἀκίθ' ἔρα πάλιν, τὸ μὲν διὰ τῶν σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐν κεφαλῇ ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῆν καλέομεν. <ἀπολείπουσα δὲ ἡ ψυχὴ τὸ τοῦ σώματος σκῆνος, τὸ ψυχρὸν καὶ θνητὸν εἶδωλον, ἅμα καὶ χολῆ καὶ αἵματι καὶ φλέγματι καὶ σαρκὶ παρέδωκεν>².

Κεφ. LIII.¹ Λείπεται μοι <ἔτι> περὶ ἐκάστων τῶν ὀξέων νουσημάτων λέγειν, ὁκοῖά τε ἐστὶ καὶ ὡς χρῆ θεραπεύειν καὶ ὅσα ἐξ ἐκάστου γίνεται². ἐγὼ μὲν οὖν, τοῖσιν ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἰητρῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένοις, οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν τι, ἡγεόμενος ἄμεινον ὀρθῶς

ξυνιέναι τὰ πρότερα³, ἢ καινὰ καὶ ψευδέα λέγειν. περὶ τῶν πυρετῶν μὲν οὖν ἀπάντων εἴρη-
ταί μοι, ἀμφὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐρέω ἤδη⁴.

Υ.Σ. Πρὸς τὸν διακεκριμένον συνάδελφον κ. Στυλ. Κορρέν καὶ τοὺς ἐπαξίους συνεργά-
τάς του, ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἐκφράζει τὰς θερμοτάτας του εὐχαριστίας, διὰ
τὸν κόπον εἰς ὃν ὑπεβλήθησαν νὰ ἀναγνώσουν τὸ κείμενον καὶ διὰ τὰς πολυτίμους
συμβουλὰς αὐτῶν.

ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κεφ. Ι. 1) Mon. Arab., dauernden., Boll, αἰδίου., Pfeiffer, ὄλου τοῦ κόσμου., πρβλ. Ἰππ. Ἀνατ. 1., L. 8, 538 φύσις ἐκοσμήθη., Διαίτ. I, 6., L. 6, 478 ψυχὴ ἀνθρώπου... διακοσμέεται., Γαλ. Χρ. Μορ. 2, 12., K. 3, 136 τόνδε τὸν τρόπον κεκόσμηται., Φιλόλαος 44B 1 Diels-Kranz, καὶ ὄλος ὁ κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα., κόσμος, ἴδε Ἀριστ. Μετεωρ. 339α20., 340β12 κλπ., προσθ. τοίνυν. 2) Harder, καὶ ἐκάστου τῶν ἐν αὐτῷ ἐόντων., Ermerins, πάντα τὰ ἐνεόντα ἀνάγκη ἐστὶ ἐπὶ μέρεα ἔχειν τὴν ιδέην καὶ τὸν ὀρισμόν., πρβλ. Ἰππ. Κεφ. Τρωμ. 4., L. 3, 194., Διαίτ. I, 4., L. 6, 474 ιδέη., Ἐντ. Παθ. 43., L. 7, 272., Σαρκ. 3., L. 8, 586 εἰδέη., Μοχλ. 1., L. 4, 340., Ἐπιδ. I, 2, 9., L. 2, 656 εἶδος., ὄρος, ἴδε Ἐβδομ. 48. 3) Ermerins, ἐπὶ ἡμερέων ἢ πῆξις τοῦ γόνου τοῦ ἀνθρώπου., πρβλ. Ἰππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 19., L. 2, 72 ἐν τῇ τοῦ γόνου ξυμπήξει., Ἀλκμαίων 24A15 D.K., σπέρμα... τὸ ἄρρεν τοῖς δις ἐπὶ τετελεσμένοις., Γαλ. Κρισ. Ἡμερ. 3, 5., K., 9, 910 ἅπασα ἡ κύησις... καὶ ἡ μετὰ τὴν ἀποκύησιν αὔξησις... εἰς ἑβδομαδιαίας ἴσχει περιόδους., Ἰππ. Γον. 3 κ. 7., L. 7, 474 κ. 478 γονή, γόνος. 4) Ermerins, καὶ ἐντεῦθεν ἢ διάπλασις τῆς φύσις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ τῶν νοσημάτων ὀρισμός καὶ τῶν κατασηπομένων ἐν τῷ σώματι., πρβλ. Ἰππ. Τροφ. 42., L. 9, 112 - 4 ἐς τύπωσιν... ἐς τελειότητα., Ἐπταμ. 9., L. 7, 448 ἀρχὴν καθιστᾶσι τῆς τελειώσις., Ἐμπεδοκλ. 31A83 D.K. ἢ διάρθρωσις τοῦ ἐμβρύου ἀπὸ τῆς 36ης, τελειοῦται δὲ ἀπὸ τῆς 49ης., Ἰππ. Ἀφορ. 6, 58., L. 4, 578., Προρρ. II, 1., L. 9, 6 ἀποσῆπομαι., Γυν. I, 16., L. 8, 54 κατασῆπομαι., ἄρχεται τὸ ἐλληνικὸν κείμενον τοῦ Παρισ. 2142. 5) Ermerins, διότι ὁ ἀριθμὸς οὕτω καθέστηκε τοῦ κόσμου ἔχει ἐπὶ μέρεα., πρβλ. Ἰππ. Σαρκ. 19., L. 8, 612 ἔχει τοιοῦτον καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας., Διαίτ. I, 8., L. 6, 480 ἕκαστα τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν. 6) Roscher διόρθ., Boll, δίοδον., κείμ. ἔξοδος., πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. I, 10., L. 6, 484 διέξοδον πνεύματος ψυχροῦ καὶ θερμοῦ., αὐτόθι I, 23., L. 6, 496 πνεύματος διέξοδοι ἔσω καὶ ἔξω. 7) Diels διόρθ., κείμ. ἔχοντος. 8) West, ἀραιότερην., κείμ. δευτέραν, ἀνταύγειαν, οὔσαν, ἀραιωτάτην., Μητροδώρος 70A9 D.K. ἀνταύγεια ἄστρων., Ἀναξι-

μένης 13A5 D.K. μάνωσις. 9) Harder διόρθ., κείμε. ἔχοντα. 10) Roscher διόρθ., κείμε. προσθέσει κ... μ... ἀφαι... 11) Roscher διόρθ. κόσμος., μοῖρα πρβλ. Ἴππ. Σαρκ. 2., L. 8, 584., Φερεικ. 7B5 D.K. 12) Ermerins, καὶ τἄλλα τοιαῦτα. 13) κείμε. θαλάττης, κρηναίων, λιμναίων. 14) Roscher διόρθ., Kalbfleisch, τὸ ἐνεόν., Ermerins, τὸ ξυγγενές., West προσθ. καὶ τὸ ἄποτον καὶ τὸ πότιμον. 15) κείμε. τ... π... ε..., Ermerins, τὰ ἐξ αὐτῆς φνόμενα., πρβλ. Ἴππ. Διαιτ. II, 3., L. 6, 534 καὶ τὰ φντὰ καὶ τὰ ζῶα., Ἐβδομ. 14 τῶν τε ζώων καὶ τῶν φντῶν. 16) West διόρθ., κείμε. πάντροφος., κείμε. ἐοῦσα., διόρθ. παρέχουσα., West προσθ. διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν τὰ ὑγρά., πρβλ. Πλάτ. Τίμ. 40β γῆν τροφὸν ἡμετέραν., Εὐριπ. Φοίν. 686 ἀπάντων γὰ τροφός.

Κεφ. II. 1) Γαλ. Ἴππ. Λέξ. K. 19, 87 αὐτόδρομον, αὐτοκίνητον, ὡς ἐν τῷ περὶ Ἐβδομ., Harder διόρθ., κείμε. κύκλωσιν., Boll, ἀνακύκλωσιν., πρβλ. Πλάτ. Τίμ. 39γ κύκλωσιν., Boll διόρθ., West ἔχουσι., κείμε. περιέχουσι. 2) Boll διόρθ., West προσθ. περί., κείμε. τὴν γῆν περιπολέειν. 3) West προσθ. τὰ τρόφιμα., πρβλ. Ἴππ. Φυσ. 3., L. 6, 94 οὐτός τε (ἡῆρ) τῆς γῆς ὄχημα., Λεύκιππος 67A1 D.K. γῆν ὀχεῖσθαι περὶ τὸ μέσον διουμένην., ἴδε καὶ Ἀναξιμένης 13A6-7 D.K. 4) Boll διόρθ., κείμε. μέντοι... οὕτω τε διέχειν., Harder, τοῖσι μέντοι ἄνω κάτω... οὕτω τε δὴ ἔχειν., Ermerins, τοῖσι κάτω ἄνω, τοῖσι μέντοι ἄνω κάτω τείνειν., πρβλ. Ἡρόδ. 3, 3, 11 τὰ μὲν ἄνω κάτω ...τὰ δὲ κάτω ἄνω., Διογ. Λαέρτ. 8, 25 καὶ τὰ ἡμῖν κάτω ἐκείνοις ἄνω., Πλάτ. Τίμ. 43ε τὰ τε δεξιὰ ἀριστερὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιὰ., ἀντίποδες παρὰ Φιλολάω 44A20 D.K. 5) Kalbfleisch, μέση ἐοῦσα., Harder, ἡ μὲν γῆ ἐν μέσῳ καθεστηκνῖα. 6) Boll διόρθ., κείμε. ὑπὸ τοσσῶνδε., ὁ Ὀλυμπος ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου 28B11 D.K., τοῦ Ἐμπεδοκλ. 31B, 44. D.K. καὶ τοῦ Φιλολάου 44A 16 D.K. 7) κείμε. αὐτή., West προσθ. πάντων τῶν ἄλλων μερέων, τῶν μὲν ἄνωτέρων, τῶν δὲ κατωτέρων., Pfeiffer νομίζει ὅτι ὑπάτη καὶ μέση ἀναφέρονται εἰς τὴν παγκόσμιον ἁρμονίαν. 8) Boll διόρθ., κείμε. αὐτή., Ermerins αὐτά., Kalbfleisch, αὐτά., Harder, ταῦτα., περὶ τῆς σελήνης ἴδε Ἡράκλ. 22B126α D.K., Ἄλκμ. 24A1 D.K., Ἐμπεδ. 31A30, B45 D.K. 9) Boll διόρθ., Ermerins, αὐτὴ τε ὑφ' ἐωυτῆς., Harder, αὐτὴ πάντα τὰ ὑφ' ἐωυτῶν. 10) Harder διόρθ., κείμε. αἰδίων., West, θεῶν αἰδίως., Ermerins, ἐκτάκτως καὶ ρηϊδίως., West προσθ. καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἰδίην κινεῖται κίνησιν ἑτέρην, τῶν ἄλλων πάντων μὲν ἐν κνκλώσει ἐόντων, τῶν δὲ μερέων ἐκάστων τοῖς ξύμπασι διαφερόντων., πρβλ. Πλάτ. Πολ. 617αβ., Τίμ. 38γ ἡ Ἀνάγκη ἡ αἰ Μοῖραι ἢ

ὁ Δημιουργὸς κινεῖν τοὺς πλανήτας., Φέρονται ὡς γνωστοὶ εἰς τὸν Φιλόλαον 44A16 D.K. 11) Boll διόρθ., κείμ. τῆς ἐκδοχῆς με... μένης., Boll προσθ. ὡσπερ κατὰ ὥρας ὠρισμένας ἀκολουθεῖ σελήνη. 12) Boll διόρθ., κείμ. μὲν μίης. Ermerins, καὶ τῆ σελήνη., West, ὧν ἐπὶ μίης. 13) Kalbfleisch διόρθ., κείμ. ἀκολουθεῖ., West προτιμᾷ ἀκολουθεῖ., τό, δέ, μετετέθη μετὰ τὸ Ἄρκτος. 14) Boll διόρθ., κείμ. ἐκ δεξιῆς τῆς τῶν ὠρέων ἐστερίσιος., Harder, κατὰ τὴν ἐκδοχὴν τὴν τῶν ὠρέων καὶ ἑτεροίωσιν., Ermerins, πρὸς ἐκδοχὴν τῶν ὠρέων καὶ μεταβολὴν, καὶ γὰρ ἐκ δεξιῆς τῆς τῶν ὠρέων ἐς τὰ ἀριστερὰ ὀδεύουσι., ἑτεροίωσις, ἐν Διογ. Ἀπολλων. 64 B5 D.K., Ἄριστ. Φυσ. Ἀκουσμ. 4, 217β26. 15) κείμ. μῆ...ην., διόρθ. μηδεμίην., Ermerins, στάσιν ἔχει ὁδοῦ τὰ ἄστρα διῶντα., Harder, ὀδεύουσι δὲ οὕτως ὥστε.

Κεφ. III. 1) κείμ. ἀνέμων αὖ ἑπτὰ ἅμα πνέουσιν., Harder, ἑπτὰ ἀναπνοιαὶ εἰσι., West προσθ. καθ' ἅς., Ermerins, ἑπτὰ χωρία καὶ ἅμα πνέουσι., διόρθ. ἐκ τοῦ Mon. Arab. 2) κείμ. ἀπνεύματι τοῦ πνεύματος., Harder, καὶ κίνησιν ἀορίστῳ πλάνησιν ἀνάπνοιαν., Ermerins, καὶ κίνησιν ἀόρατον πλάνησιν ἄπνοιαν καὶ τοῦ πνεύματος., συνεπληρώθη ἐκ τοῦ Mon. Arab., πρβλ. Ἴππ. Φυσ. 3., L. 6, 94 ἀλλὰ μὴν ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ ἄστρον ὁδὸς διὰ τοῦ πνεύματός ἐστι. 3) West διαγρ. ὅθεν οὗτοι πεφύκασιν., πρβλ. Γαλ. Χυμ. 3, 13., K. 16, 406-410, Ἀπηλιώτης, Βορρᾶς, Ἀπαρκτίας, Καῦρος ἢ Ἀργέστης, Ζέφυρος, Λίψ, Νότος, Εὔρος, κατ' Ἐρατοσθένην. 4) Harder διόρθ., κείμ. ἀνὰ πνεύμασιν., Ermerins, ὠρησιν ἀκολουθοῦσαν., ἢ πρότασις spirationis... motum εἶναι πιθανῶς ἐπανάληψις τῆς ἀρχῆς τοῦ κεφαλαίου.

Κεφ. IV. 1) συμπλ. ἐκ τοῦ λατιν. καὶ τοῦ Mon. Arab. 2) κείμ. σποράτος, φυταλῖαι, ὀπώρα. 3) πρβλ. Γαλ. Ἐπιδ. I, 1., K. 17α, 17 ὅσοι τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ἑπτὰ τέμνουσιν ὥρας... τὸν χειμῶνα τριχῆ τέμνουσι, μέσον αὐτοῦ ποιοῦντες τὸν περὶ τὰς τροπὰς χρόνον, τοὺς δ' ἐκατέρωθεν τοῦδε σπορητὸν μὲν τὸν πρόσθεν, φυταλιὰν δὲ τὸν ἕτερον... κἂν τῷ περὶ Ἑβδομ. Ἴπποκράτους ἐπιγραφομένῳ βιβλίῳ διηρημένον ἔστιν εὔρεῖν τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ἑπτὰ, τοῦ μὲν φθινοπώρου καὶ τοῦ ἤρος ἀτμήτων πεφυλαγμένων, τετμημένων δὲ τοῦ χειμῶνος εἰς τρία μέρη, τοῦ δὲ θέρους εἰς δύο., τέλος τοῦ Παρισ. 2142.

Κεφ. V. 1) ἐκ τοῦ ψ.-Φίλωνος περὶ Κοσμοποιίας 36., Cohn 1,37. 2) κείμ. ἐτῶν., πρβλ. Ἴππ. Σαρκ. 13., L. 8, 602 ἀπὸ ἑπταετέος μέχρι τεσσαρεσκαίδεκατέος... οἳ τε μέγιστοι τῶν ὀδόντων φύονται., αὐτόθι 19., L.

8, 614 τὸς ὀδόντας οἱ παῖδες ἐπὶ ἑτέων διελθόντων πληροῦσι., 'Επιδ. VI, 8, 11., L. 5, 348 ὀδόντων ἐκβολαί, τριχῶν φύσις, γόνος. 3) κείμ. ἐκφύσεως., πρβλ. 'Αθήναιος ('Οριβ. 22, 4) ἄρχεται τοῖς πλείστοις ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ἐκκρίνεσθαι τὸ σπέρμα., 'Ηράκλειτ. 22A18 D.K. ἄρχεσθαι τοῖς ἀνθρώποις τῆς τελειότητος περὶ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα, περὶ ἣν ὁ σπερματικὸς κινεῖται ὀρρός., 'Αλκμαίων 24A5 D.K., σπέρμα τὸ ἄρρεν... τοῖς δις ἐπὶ τετελεσμένοις. 4) κείμ. λαχνώσεως. 5) κείμ. νεανίσκος., πρβλ. 'Ιππ. Σαρκ. 13., L. 8, 602 ἀξάνεται δὲ καὶ ἐς τὴν τρίτην ἐβδομάδα, ἐν ἣ νενήσκος γίνεται., Γαλ. 'Αφορ. II, 30., K. 17β, 644 ἀπὸ τοῦδε (25 ἐτῶν) τῶν νεανίσκων μέχρι πέντε καὶ τριάκοντα... ἡλικία κατὰ τὴν πέμπτην ἐβδομάδα περιγράφεται., 'Αριστ. ΖΙ. 7, 582α35 μετὰ τὰ τρις ἐπτά... τοῦ γενείου ἢ τρίχωσης.

Κεφ. VI. 1) Kranz, ὅσα δὲ ἐπὶ γῆ ζῶα καὶ φυτὰ φύσιν ἔχει ὁμοίην τῷ κόσμῳ, καὶ τὰ μικρότατα καὶ τὰ μεγάλα., πρβλ. 'Ιππ. Φύσ. Παιδ. 27., L. 7, 528 εὐρήσει τὴν φύσιν πᾶσαν παραπλησίην εἶδον τῶν τε ἐκ τῆς γῆς φρομένων καὶ τῶν ἐξ ἀνθρώπων., Διαίτ. I, 10., L. 6, 484 ἀπομίμησιν τοῦ ὄλου., Τόπ. 'Ανθρ. 1., L. 6, 278 καὶ τὰ μικρὰ αὐτοῦ καὶ τὰ μεγάλα., Γαλ. Διαίτ. 'Οξ. 3., K. 19, 187 συμπάσχειν καὶ συμμεταβάλλειν τοῖς οὐρανίοις τὰ ἐπίγεια. 2) Kranz, ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ πάντα ὅμοια, καὶ τοῦ κόσμου τὰ μέρη ὁμοειδέα εἶναι τῷ κόσμῳ. συνέστηκε γάρ ἐκ μερῶν τὸν ἀριθμὸν ἴσων καὶ τὴν ιδέην ὁμοίων τῷ κόσμῳ. ἡ μὲν οὖν γῆ στάσιμος εἶδον καὶ ἀκίνητος, κειμένη δὲ κατὰ μέσον τὸν κόσμον, ἐν μὲν τοῖς σκληροῖσι καὶ λιθίνοισι (μέρεσι) ἀπομίμημα ἔχει τὰ ὀστεὰ ἀπαθέα εἶδον. τὰ δὲ περὶ αὐτὰ ἢ τῶν ἀνθρώπων σὰρξ εὐλύτος εἶδον., ἐν τῇ παλαιᾷ λατιν. μεταφράσει τοῦ Προγν. *solubilis* ἀποδίδει τὸ λυσιτελής, τὸ *insolubilis* τὸ ἀλυσιτελής., προσθ. ὑγρόν, ἐκ τοῦ Mon. Arab., προσθ. ἐν, δέ., ἐξυπακούεται, ἀπομίμησις. 3) Kranz, τὸ δὲ ἐν αὐτῇ θερμὸν καὶ ὑγρόν, μυελὸς καὶ ἐγκέφαλος καὶ σπέρμα τοῦ ἀνθρώπου. τὸ δὲ ὕδωρ, τὸ μὲν τῶν ποταμῶν ἀπομίμημα ἔχει τὴν φλέβα καὶ τὸ ἐν τῆσι φλεβῶν αἷμα. τὸ δὲ τῶν λιμνῶν τὴν κύστιν καὶ τὸν ἀρχόν. ἡ δὲ θάλασσα ὁμοίη τῇ ἐν τοῖσι σπλάγχχνοισιν ὑγρότητι., πρβλ. 'Ιππ. 'Ενυπν. 90., L. 6, 654-6 ποταμοὶ δέ... αἵματος περιόδον σημαίνουσι... κοῖλαι δὲ καὶ φρέατα περὶ τὴν κύστιν τι σημαίνει... θάλασσα δέ... κοιλίης ροῦσον σημαίνει. 4) Kranz, ὁ δὲ ἀῆρ ὅμοιος τῷ τοῦ ἀνθρώπου πνεύματι. ἡ δὲ σελήνη τοῦ τῆς φρενὸς τόπου ἀποφαίνει τεκμήριον., *sensus* ἐν Mon. Arab. ἀποδίδεται, ἐγκέφαλος, πιθανῶς φρένες., Goetze διορθ. *indicium*., κείμ. *judicium*. 5) Roscher προσθ. τὸ θεο-

μόν, ἐκ τοῦ Mon. Arab. 6) Kranz, τὸ δὲ θερμὸν ἀνθρώπου, ὡσπερ καὶ ἐν κόσμῳ δυοῖν ἐν τόποιν ἐστι. τῶν γὰρ ἡλίου ἀκτίνων συμμέμικται μὲν τι τῇ γῆ., *splendor* μᾶλλον αὐγῆ, ἴσως ὅμως καὶ ἀντανγείῃ ὡς ἐν κεφ. I., πρβλ. Ἴππ. Ἀγμ. 3., L. 3, 426., Προγν. 2., L. 2, 116. 7) Kranz, καὶ τοῦτο ὁμοιον τῷ θερμῷ τῷ ἐν τοῖσι σπλάγχθοισι καὶ ταῖσι φλεβίν. τὸ δὲ ἐν τοῖσιν ἀνωτέρω (ἀνωτάτω) τοῦ κόσμου τόποισιν ἐόν, τὸ τῶν ἀστέρων τε καὶ ἡλίου, ὁμοιόν ἐστι τῷ θερμῷ τῷ ἐπὶ τῷ χρωτί. τοῦτο δὲ περὶ τὴν σάρκα ἐόν καὶ κατὰ τὸ ταχὺ τῆς κινήσιος λάμπον ἀλλοιοῖ τὸ χρωμα., πρβλ. Ἴππ. Κωακ. Πρ. 108., L. 5, 606 τὸ χρωμα μεταβάλλειν., Ὅστ. Φύσ. 19., L. 9, 196., Χυμ. 4., L. 5, 480 χρώματος μεταβολή., Ἐπιδ. IV, 46., L. 5, 188 χροϊῶν μεταβολαί., προσθ. ὡς δὲ ἐκεῖνο... οὕτω καὶ τόδε. 8) Kranz, οἶον καὶ ἐκεῖ εὐρήσεις τὸν Δία αἰγίοχον. ὁ δὲ Ἀρκτοῦρος φνέει τὴν τε ὀργὴν καὶ τὴν θερμασίην ἐν ἀνθρώπῳ, ἣ τρέφεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὸν Kranz πρόκειται περὶ τοῦ πλανήτου Διός, ἐνῶ κατὰ τοὺς Boll καὶ West περὶ τοῦ αἰθέρος ἢ τοῦ οὐρανοῦ. Τὸ Mon. Arab. ἀποδίδει τὸ *fervor* διὰ τοῦ θυμοῦ (Zorn)., πιθανῶς ὅμως ἐνταῦθα ἐννοοῦνται οἱ φθινοπωρινοὶ πυρετοί, οἱ ἐνσκήπτοντες μετὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ Ἀρκτοῦρου, ὁπότε τὸ *fervor* ἴσως ἀποδοτέον διὰ τοῦ *θέρμη*, ὡς ἐν Ἴππ. Νούσ. IV, 42., L. 5, 184. Διαίτ. Ὁξ. 7., L. 2, 424., Pfeiffer, ὃς ὑπὸ ἡλίου τρέφεται. 9) Kranz, τὸ δὲ ἄκριτον πάγος περιέχον ὄλον τὸν κόσμον, οἶον δέρματός ἐστι σύστασις ψυχρῆ. οὕτως οὖν πᾶσα σύστασις ἐκάστης ιδέης συνέχεται., πρβλ. Γαλ. Ἴππ. Λέξ. K. 19, 73 ἄκριτον πάγος, τὸ οἶον ἀδιάκριτον, εἴρηται δὲ ἐν τῷ περὶ Ἐβδομ. ἐπὶ τοῦ μετὰ τὸν κόσμον ἦτοι ἀπειροῦ ἢ ἀδιανυπότου κειοῦ., πάγος ἐν Ἴππ. Διαίτ. I, 10., L. 6, 484 καὶ Ἐμπεδοκλ. 31A60 D.K., Ἀριστ. Προβλ. 907α9.

Κεφ. VII. 1) πρβλ. Ἴππ. Ἀρθρ. 21., L. 4, 134., Μοχλ. 11., L. 4, 356 ἢ χεῖρ διὰ τὰ ἔργα. 2) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VI, 5, 1., L. 3, 14 οὔρου ἄφοδος., Δημοκρ. ἐπιστ. 23., L. 9, 394-6 οὔρων ἐκκρίσιος, οὔρων ἐκχυσιν. 3) πρβλ. Δημοκρ. ἐπιστ. 23., L. 9, 398 διηκονίη. 4) πρβλ. Γαλ. Μητρ. Ἀνατ. 1., K. 2, 888 ἀρχὸν μὲν οὖν λέγω τὸ ὄλον ἀπευθυσμένον., Ἀριστ. ΖΙ. 2, 17, 507α33 τὸν καλούμενον ἀρχόν. 5) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. II, 45., L. 6, 542 ἐποστάθμην τῆς τροφῆς. 6) πρβλ. Γαλ. Θερ. Μεθ. I, 6., K. 10, 45 βάδισις δὲ σκελῶν., Τροφ. 3, 24., K. 15, 359 οἱ πόδες τῆς βαδίσεως. διαίρεσιν τετραμερῆ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἴδε καὶ Φιλόλαος 44B13 D.K.

Κεφ. VIII. 1) West, ἡ τοῖνον κεφαλὴ καὶ αὐτὴ ἐπταμερέα ἔχει ὦ-

φελίην πρὸς τὴν ζώην., ἴδε καὶ περὶ Ἑβδομ. 13., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VI, 5, 1., L. 5, 314 πνεύματος εἴσοδος, ἔξοδος., Γαλ. Κράσ. 3, 3., K. I, 663 μερίζεται πολλαχῶς καὶ πανταχῆ φέρεται., βοήθημα ἐν Ἴππ. Ἀρχ. Ἰητρ. 13., L. I, 598., Φυσ. 1., L. 6, 92. 2) πρβλ. Γαλ. Θερ. Μεθ. I, 6., K. 10, 45 ὄφτις μὲν ὀφθαλμῶν ἐνέργεια., Τροφ. 3, 24., K. 15, 359 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τῆς ὄψεως., *judicium*, πιθανῶς κριτήριον, ἴσως ὅμως καὶ *indicium*, τεκμήριον. 3) πρβλ. Γαλ. Ὁσφρῆσ. Ὁργ. 1., K. 2, 857 τὴν διάγνωσιν τῶν ὀσμῶν. 4) ἀντεστράφη ἢ πρώτη πρότασις, πρβλ. Ἴππ. Διαιτ. I, 9., L. 6, 484 τροφῆς ἐπαγωγὴν καὶ διάπεμψιν., Ἀνατ. 1., L. 8, 540 ἢ παραφορὰ τῆς τροφῆς γίνεται., Ἀρετ. Αἰτ. Σημ. Ὁξ. Παθ. I, 9, 3 (CMG. 2, 11) ἐς τροφῆς διαπομπήν. 5) πρβλ. Ἴππ. Σαρκ. 5., L. 8, 590 τῆ μὲν οὖνομα ἀρτηρίη. 6) πρβλ. Γαλ. Νεύρ. Ἀνατ. 5., K. 2, 837 τῆς γεύσεως αἴσθησις., Ἴππ. Διαιτ. I, 23., L. 6, 496 δι' ἑπτὰ σχημάτων καὶ ἢ αἴσθησις ἢ ἀνθρώπων, ἀκοή ψόφων, ὄφτις φανερωῶν, ῥιν ὀδμῆς, γλῶσσα ἠδονῆς καὶ ἀηδίας, στόμα διαλέκτου, σῶμα ψάσιος θερμοῦ ἢ ψυχροῦ, πνεύματος διέξοδος ἔσω καὶ ἔξω.

Κεφ. IX. 1) πρβλ. Ἴππ. Διαιτ. I, 23., L. 6, 494 σημήϊα φωνῆς ἀνθρωπίνης... δι' ἑπτὰ σχημάτων ἢ γνῶσις., Νούσ. IV, 56., L. 7, 606 διαρθροῖ δὲ τὸν φθόγγον τὰ χεῖλεα καὶ ἢ γλῶσσα., Νικομ. Θεολ. Ἀριθμ. (ἐκ Διοκλ. Καρυστ.) φύσει ἵπαρχόντων <ἑπτὰ> καὶ τῶν εἰς τοιοῦτο ἐπιτηδείων ἀπλῶν φθεγμάτων., ψ.-Φίλων, Κοσμοπ. 42., C. 1, 43 στοιχείων τε τῶν ἐν γραμματικῇ τὰ λεγόμενα φωνήεντα ἐτύμως ἑπτὰ εἰσι., Ἀριστ. Κόσμ. 5, 396β17 φωνήεντων καὶ ἀφόνων, Πλάτ. Σοφ. 253α., Κράτ. 393δ φωνήεντα., IG. 14, 1549 γράφαι σημήϊα...φωνῆς.

Κεφ. X. 1) τὸ ἐλλιπὲς κείμεν. συνεπληρώθη ἐκ τοῦ Mon. Arab., *calidum se<men in corporis> form<a> septinari<a> consi<s>t<ens> et in<t>e<r>ficiens facillime in septem dies, quod in <m>a<t>re et quod in animalibus.*, Harder, *calidum <septinarium> se<minis> form<am> constitukit. calidum ef>fici<t> eis septem die<bu>s quod in <m>a<t>re.*, προσθ. γάρ. 2) *aerium*, ὡς τὸ Παρισ. 3) συμπλ. ἐκ τοῦ Mon. Arab., ποιέουσιν κρινομένων ἐν. 4) πρβλ. Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θερ. 6, 7, 4., CMG. 2, 137 τροφῆς γλυκείης., Ἀριστ. ΖΙ. 3, 19, 520β20 χυμὸν ἔχον γλυκὸν (αἷμα), Ἴππ. Ἀδέν. 4., L. 8, 558 κέρδος ποιούμεναι., μετετέθη τό, αἷμα, ἴδε κεφ. 52. 5) προσθ. φλέγμα., πρβλ. Γαλ. Ἴππ. Δογμ. 8, 5., K. 5, 684 φλέγμα δ' ὄξυν καὶ ἀλυρόν., Ροῦφ. Ὀνομ. Ἀνθρ. Μορ. 220 φλέγμα δὲ τό... ἀλυρόν. 6) προσθ. ἐπιμελέωνται, ἐκ τοῦ Mon. Arab., ἴδε

ἐν συνεχείᾳ *curantes.*, πιθανῶς ἀντὶ τοῦ *cetera* ἀναγνωστέον *corpora*, ὡς ἐν Mon. Arab. 7) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. 58., L. 4, 254 οὕτω μὲν ὑγιεινὰ καὶ αὐξίμα καὶ εὐγῆρα γίνεται., Γαλ. Ὑγιειν. I, 3., K.6, 8 ὑγιαίνει τ' ἂν ἐν τῷδε τὸ ζῶον, ἀκμάζοι τε., Θεορ. Μεθ. 2, 8., K, 10, 753 ἅπαν αὐξάνεται τε καὶ ρώννυται καὶ ὑγιαίνει καὶ ζῆ. 8) πρβλ. Ἡρόδοτ. (Ὁριβ. 10, 18, 17) ὀδύνης αἷτιοι γενόμεθα., ἴδε Γαλ. Ἐπιδ. VI, 5, 5., K. 17β, 247 εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ περὶ Ἑβδομ. ὁ γράφας τὸ βιβλίον ἐκεῖνο σαφῶς ἀπεφήνατο περὶ ψυχῆς οὐσίας., αὐτόθι 251 τὸ φέσθαι λέγουσιν εἰρησθαι κατὰ τῆς γενομένης ἐν αὐτοῖς προσθέσεως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν οὐσιῶν, τῆς τε τροφῆς καὶ τοῦ ἀέρος...καὶ εἴπερ εἶδός τι τοῦ σώματός ἐστιν ἢ ψυχῆ... προσθ. καί, διά, ἐς.

Κεφ. XI. 1) *magnarum animarum*, ἐν Mon. Arab. ἀποδίδεται, θεῖαι ψυχαί (*goettliche*)., Wellmann, ἀνδρῶν μεγαλοφρόνων., μᾶλλον ὁμῶς μεγαλόψυχος, ὡς ἐν Ἰσοκράτ. 9, 3., Ἀριστ. Ἡθ. Νικ. 4, 7, 1123β2., Γαλ. Πεπ. Τόπ. 5, 1., K. 8 302., ὁμοίως καὶ Kranz., προσθ. μὲν, ἀνδρῶν. 2) πρβλ. Γαλ. Πεπ. Τόπ. 5, 4., K.8, 327 τὸν δὲ κάτω τοῦ θώρακος ὄρον, οἱ μὲν παλαιοὶ πάντες ὠνόμαζον φρένας. 3) πρβλ. Ἴππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 17., L. 2, 66 Μαιῶτις., ἴδε καὶ Στοβαίου Ἐκλογ. I, 49 ἡ κόρη τοῦ κόσμου., προσθ. ἄνω, τε., κατὰ West ὁ Θράκιος καὶ ὁ Κιμμέριος, εἶναι γλῶσσαι.

Κεφ. XII. 1) προσθ. μὲν οὖν., καὶ ἐκ τοῦ Mon. Arab. νῦν ὅτι... ἀνάγκη., πρβλ. Ἴππ. Σαρκ. 9., L. 8, 596 ἀποδείξω ὅτι., Ἱερ. Νοῦσ. 1., L. 6, 354 ἐγὼ ἀποδείξω. 2) *omnium* μᾶλλον ἀναγνωστέον *hominum*, ὡς ἐν Mon. Arab., πρβλ. Ἴππ. Ἀρχ. Ἱητρ. 21., L. I, 624 ἀγνοεῦντας., Kranz, οἱ ἀγνοοῦσι τὴν φύσιν ὄλου τοῦ κόσμου καὶ πάντων (τῶν μερέων). 3) πρβλ. Γαλ. Τροφ. Δυν. I, 1, 39., K.6, 475 τοῖς νῦν λεγομένοις ἀκολουθήσειεν., Ἴππ. Πλάτ. Δογμ. 7, 6., K.5, 634 ἐπεσθαι τοῖς νῦν λεγομένοις., Ὑγιειν. I, 4, 13., K. 6, 13 ρᾶστα ἂν ἀκολουθήσειε τοῖς νῦν λεγομένοις., Ἴππ. Διαίτ. I, 1., L. 6, 466 δηλώσω., Γαλ. Συνθ. Φαρμ. Γεν. I, 1., K. 13, 363 ἀναγκαῖον ἔδοξέ μοι δηλῶσαι., Πεπ. Τόπ. 5, 8., K. 5, 366 ὅπως εἰδότες. 4) πρβλ. Ἴππ. Γον. 7., L. 7, 478 οὕτος ὁ λόγος ἐρέει., Γαλ. Συνθ. Φαρμ. Τόπ. 2, 1., K. 12, 501 ὁ λόγος ἡμᾶς διδάσκει., αὐτόθι 6, 1., K.12, 896 ὁ γάρ τοι λόγος οὕτως εὐθέως διδάσκει., Ἴππ. Στοιχ. 2, 2., K.I, 495 διδάσκει δ' ὁ λόγος. 5) *causas* ἐν Mon. Arab. ἀποδίδεται καυσώδεις πυρετοί, ὥστε ἀναγνωστέον *causos*. 6) πρβλ. Γαλ. Ἐπιδ. I, προοίμ., K. 17α, 6 κωλύσαι συνιστάμενα καὶ ἰᾶσθαι γενόμενα., Ἴππ. Πλάτ. Δογμ. 4, 7., K. 5, 420 τὴν γένεσιν αὐτῶν κωλύσειε καὶ γενομένην παῦσαι δυνηθείη.,

Τεχν. Ἱατρ. 28., Κ. I, 380 τὴν μὲν γὰρ ἤδη γεγενημένην... ἰᾶσθαι χορή, τὴν ἐσομένην δέ... κωλύσαι., προσθ. μὲν.

Κεφ. XIII. 1) προσθ. οἴεσθαι με δεῖ., ἴδε τέλος κεφ. *oportet me existimare.*, Ἱππ. Ἀφορ. I, 14 κ. 15., L. 4, 466 ἔμφυτον θερμόν., *Διαίτ.* I, 27., L. 6, 576., *Νούσ.* I, 11., L. 6, 158 σύμφυτον θερμόν. 2) πρβλ. Ἱππ. *Διαίτ.* I, 27., L. 6, 500 τὸ ἀπὸ τοῦ ἀνδρός ἀποκριθέν., αὐτόθι I, 28., L. 6, 500 ξυνίστασθαι... τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρσεν πρὸς ἄλληλα., Ἀφόρων 217., L. 8, 418 παιδογονίη., Ἐπικνήσ. 29., L. 8, 494 παιδοποιήη. 3) πρβλ. Ἱππ. *Φύσ. Παιδ.* 18., L. 7, 504 ἡ γονὴ ἐς τὰς μήτρας πέση., *Νούσ.* IV, 32., L. 7, 542 σπέρμα... ἐς τὰς μήτρας... πεσὸν ἐπάγη. 4) πρβλ. Ἱππ. *Τόπ.* Ἀνθρ. 8., L. 6, 290., *Νούσ.* IV, 33., L. 7, 544 τὰ ἐσθιόμενα καὶ τὰ πινόμενα., *Γαλ. Τέχν. Ἱατρ.* 24., Κ. I, 372 τῶν δὲ ἐσθιομένων καὶ τῶν πινομένων., *Δυσπν.* I, 21., Κ. I, 813 τὸ θερμόν τὸ μὲν οἰκείον καὶ σύμφυτον σώματι, τὸ δ' ἐπίκτητον., *Διαφ. Πυρ.* 2, 11., Κ. 7, 974 (Ἀριστ.) ὑπὸ θερμότητος ἀλλοτρίας γίνεσθαι, λέγω δὲ ἀλλοτρίαν τὴν ἔξωθεν, οὐκ ἔμφυτον, οὐδὲ οἰκείαν. 5) προσθ. καὶ ἐκ βορῆς., πρβλ. Ἱππ. *Γυν.* I, 21., L. 8, 60 βορῆς ἀνεπιτηδείου. 6) συμπλ. ἐκ τοῦ *Mon. Arab.* ψυχρόν λέγω... καὶ ὁκόταν ἐρέω ἔμφυτον ψυχρόν., *Kranz*, ἀέρα ψυχρόν ἢ πνεῦμα ξηρόν., καθ' ἡμᾶς, ἡέριον ψῦχος ἢ ἡέριον πνεῦμα., πρβλ. Ἀρετ. *Χρ. Νούσ. Θεορ.* 8, 7., *CMG.* 2, 165 ψύχει μὲν ἐμφύτω. 7) *Kranz*, ἀλλὰ ψυχὴν ὄλου τοῦ κόσμου., μετὰ τὸ *aut* ἀναμένεται πάλιν *aut*, ὄχι *sed*., πρβλ. *Γαλ. Διαίτ. Ὁξ.* 4, 12., Κ. 15, 752 οἰήσεται με λέγειν τις., *Φύσ. Ἀνθρ.* I, 14., Κ. 15, 52 λέγειν αὐτὸν οἴεσθαι., Ἀπολλών. (Ὁριβ. 7, 19, 5., *CMG.* 6, 1, 1, 218) μηδεὶς μέντοι ὑπολάβη με., *Μνησίθ.* (Ὁριβ. 21, 7) μηδεὶς με νομίσει λέγειν., προσθ. μὴ ἔμφυτον.

Κεφ. XIV. (συνέχεια **Κεφ. XVII.**, L. 8, 642, 16 καὶ **XVIII.**, L. 8, 642, 20). 1) ἡ ἀρχικὴ πρότασις καὶ ὁκόταν... τῶν ἄλλων κατὰ F. Lommer (*Phil.* 94, 79, 1941) συμπληροῦται διὰ τῆς τελικῆς φράσεως τοῦ κεφ. XVII κατὰ *Littre* καὶ τοῦ ἐπομένου κεφ. XVIII., ἴδε καὶ *Mon. Arab.* τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν λέγω., *terra* πιθανῶς *terrenum*, γεῶδες. 2) Ἀμβροσ. *ubi*, *Παρισ.* *ubique*, ἀπεδόθη, ὡσπερ., ἀντί, ἰκμάς, ἴσως καὶ, ὑγρὸν. 3) πρβλ. *Γαλ. Διαίτ. Πυρ.* 2, 16., Κ. 7, 390 τὸ τῶν χυμῶν γεῶδες λείφανον. 4) *ex eodem*, ὡς τὸ *Παρισ.*, προσθ. γεῶδες ἂν ἦ. 5) προσθ. φημί. 6) πρβλ. *Γαλ. Θεορ. Μεθ.* 9, 10., Κ. 10, 636 καλουμένης καὶ αὐτῆς ὀνόμασι πολλοῖς., *Διαφ. Σφυγμ.* 2, 3., Κ. 8, 574 πολλοῖς ὀνόμασιν ἢ κεκλημένον. 7) Ἱππ. *Φύσ. Ἀνθρ.* 2., L. 6, 34 μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην καὶ τὴν

δύναμιν ἀναγκαζόμενον ὑπό τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ καὶ γίνεσθαι καὶ γλυκῆ., προσθ. οὕτω. 8) ἐν Mon. Arab. καῦσις τοῦ χρώματος., προσθ. ὑπό., πρβλ. Γαλ. Χυμ. 2, 26., K.7, 294 διὰ τὸ προκατωπτῆσθαι τοὺς χυμοὺς τῷ θέρει. 9) vitium, ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. IV, 52. & 53., L. 7, 592 σινεόμενον (ὕγρὸν)., πρόσθ. γίνηται. 10) πρβλ. Ἴππ. Διαιτ. I, 4., L. 6, 476 τῶν πολλῶν εἵνεκα ἐρμηνεύω., Γαλ. Δυν. Φυσ. I, 6., K. 2, 13 σαφηρείας γὰρ ἔνεκα καὶ τούτοις τοῖς ὀνόμασι χρηστέον., Ἴππ. Ἄρθρ. 67., L. 4, 280 δι' ἀμαθίην τῶν δημοτέων., Ἄρετ. Αἰτ. Σημ. Ὁξ. Παθ. 2, 3, 1., CMG. 2, 21 ὁ ἰητροὺς ἠδὲ ὁ δημότης., προσθ. ἐν τε.

Κεφ. XV. (Κεφ. XIX). 1) προσθ. τὸ ὑγρὸν τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ θερμῷ, ἐκ τοῦ Mon. Arab. καὶ ἐκ τοῦ Παρισ., πρβλ. Γαλ. Δυν. Φυσ. I, 3., K.2, 8 (εἰσὶν ἰατροὶ) τῷ μὲν θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ τὸ δρᾶν ἀναφέροντες, ὑποβάλλοντες δ' αὐτοῖς παθητικὰ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν., αὐτόθι 2, 4., K.2, 88 τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν εἰς ἀλληλα δρῶντα καὶ πάσχοντα., Χυμ. 2, 26., K.16, 292 ἐπικρατεῖ δ' ὅμως αὐτῶν τὸ μὲν ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ, τὸ δὲ ψυχρὸν τοῦ θερμοῦ. 2) ἀρχὴ Κώδ. V. 12. 3) κείμε. ἦθεος., πρβλ. Ἴππ. κατ' Ἰητρ. 15., L. 3, 320., Διαιτ. Ὁξ. 9., L. 2, 290., Γον. 5., L. 7, 476 ἔθεος. 4) Helmr. διόρθ., κείμε. τροφῆς ἢ θερμασίης ἢ φύσιος. 5) κείμε. ἔλκεται., διόρθ. ἐκ τοῦ λατιν. *incenditur.*, ἴδε κατωτέρω, ἐκκαίει τὸν πυρετόν. 6) πρβλ. Ἴππ. Προγν. 24., L. 2, 182 ἐς δὲ τεταρταῖον καταστήσεσθαι., Γαλ. Ἴππ. Πλάτ. Δογμ. 5, 2., K.5, 436 ἐν πάθει καθεστήκασι. 7) κείμε. ὄντος. 8) κείμε. ποιεῖ. 9) πρβλ. Ἴππ. Ἄρθρ. 48., L. 4, 216 τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίην., Ἄρετ. Ὁξ. Νούσ. Θερ. 6, 6, 5., CMG, 2, 135 ὑπεξάγει γὰρ διὰ τῶν ὀχετῶν. 10) πρβλ. Γαλ. Νόσ. Αἰτ. I, 2., K.7, 9 ἀνάπτειν... πυρετόν., Διαφ. Πυρ. I, 6., K. 7, 290 τὸ δ' εἶναι τοὺς ἐν τῷ σώματι χυμοὺς ἐκ μοχθηρᾶς διαίτης ἐπιτηδείους εἰς σῆψιν ἀρχὴ τοῦ λοιμώδους γίνεται πυρετοῦ., κείμε. ἐουσῶν. 11) κατὰ Γαλ. Μαρασμ. 3., K. 7, 675., κείμε. καὶ ἀποκτείνει τὸ θερμὸν τοίνυν. 12) κείμε. μέρη, ἰᾶται, νόσους. 13) κείμε. διάψυχρον., διόρθ. ἐκ τοῦ Ἄμβροσ. *dulce et frigidum.* 14) προσετέθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπομένου κεφ. οὕτω μὲν οὖν τὸ θερμὸν... πυρετοὺς ποιεῖ.

Κεφ. XVI. (Κεφ. XX). 1) διαγρ. καί., πρβλ. Ἴππ. Παραγγ. 8., L. 9, 262 τῇ ἀπειρίῃ κελεύει., Νούσ. I, 7., L. 6, 154 ἀμαθίην.. ἰητροῶν., Ἄρχ. Ἰητρ. 9., L. 1, 590 δι' ἀγνωσίην καὶ ἀμαρτίην., Νόμ. 1., L. 4, 638 δι' ἀμαθίην τῶν χρεομένων., Γαλ. Θερ. Μεθ. 9, 1., K. 10, 599 διὰ τὴν τῶν ἰατροῶν ἀμαθίαν., Συνθ. Φαρμ. Γεν. 7, 9., K. 12, 924 διὰ τὴν ἀμαθίαν

τῶν θεραπευσάντων αὐτοὺς ἰατρῶν. 2) *totius mundi*, ὡς ἐν τῷ Ἀμβροσ., Kranz, τῶν ἱητροῶν ἀγνωσίῃ ὄλου τοῦ κόσμου καὶ ἐξ ὧν πέφυκε τὸ σῶμα. 3) *nunc matura* ἐν τῷ Παρισ., πιθανὸν *nunc matura*, ἤτοι ἄπεπτα ἢ ὠμά. 4) πρβλ. περὶ Ἑβδομ. 28 ἀπολελύσθαι καὶ τοῦ τεταρταίου., Ἴππ. Νούσ. IV, 45., L. 7, 570 τὴν θέρμην ἀπολύεται. 5) ἀντὶ *alias* ἀναγνωστέον *aliquando*, ὡς ἐν Mon. Arab., ποιέει ἐνίοτε. 6) πρβλ. Ἴππ. Τέχν. 6., L. 6, 10 ἄνευ ἱητροῦ ὑγιαζομένων., ἀντίθι 5., L. 6, 5 ἱητροῦ μὴ χρωμένους., Ἱερ. Νούσ. 1., L. 6, 360 ὑπὸ τῆς ρούσου βιαζομένοισι., Γαλ. Κράσ. Δυν. Ἀπλ. Φαρμ. 10, 15., K. 12, 286 χωρὶς ἱατροῦ., Θερ. Μεθ. 10, 10., K. 10, 715 ὑπὸ τῆς διοικουσίης τὸ σῶμα φύσεως ἀγόμενος πρὸς τὸ δέον... τὰς ἐπὶ τὸν ἀντία τῶν λυπούντων τὰς ὁρμὰς ἐντίθησι., Κράσ. Δυν. Ἀπλ. Φαρμ. 5, 3., K. 11, 707 οὕτως ὑπὸ κανσώδους πυρετοῦ διακαιόμενος (ἐπιθυμεῖ) ἐμψυχον., Ἀρετ. Χρ. Νούσ. Θερ. 8, 12, 3., CMG. 2, 167 καὶ γὰρ τοὺς νοσέοντας ἐωυτῶν φαρμακείας εὐπόρους τίθησι ἢ ξυμφορή., τὸ πρῶτον *necessitas* πιθανῶς ἀποδοτέον πενίῃ ἢ ἐνδείῃ., πρβλ. Γαλ. Χυμ. 2, 28., K. 16, 311 εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι οὓς χρῆ διὰ πενίαν., πιθανῶς ἀνάγνωθι *hanc necessitatem*., προσθ. ἢ. 7) *aestivorum* ἐν Mon. Arab. ἀποδίδεται διὰ τοῦ θερμότης, δι' ὃ ἐγράφη, τῶν θερμαινόντων., πρβλ. Γαλ. Διαφ. Πυρ. I, 12., K. 7, 326 ἐμπίπτουσι πυρετόν... οἱ πλεῖστοι τῶν κακῶς ἰατρευθέντων καὶ μάλισθ' ὅσοι δεόμενοι ὕδατος πιεῖν ψυχροῦ... οὐδ' ἄλλο τι ψυκτῆριον... ἔσχον., Αἰο. Εἰσ. 2., K. I, 66 καὶ πιεῖν ἐν νόσῳ χαρισάμενον τῇ ἐπιθυμίᾳ ψυχρὸν ὕδωρ., Ἐπιδ. I, 2, 7., K. 17α, 98 τὴν ὑγίαν φυλάξει τοῖς σώμασι τὰν ἀντία διαιτήματα προσάγων., Διοκλ. Καρ. Fr. 140 J. τὸ θερμόν... μαραίνειν., Ἀριστ. Μετεωρ. 4, 7, 383β30 μαραينوμένου τοῦ θερμοῦ., Προβλ. 3, 23., 874 β4 μαραίνει τὴν φυσικὴν θερμότητα. 8) ὡς τὸ Ἀμβροσ., πρβλ. Γαλ. Γλαῦκ. Θερ. I, 2., K. 11, 7 ἔλα(θ)ον ἑαυτοὺς εἰς ἀνίατον... ἐμβάλλοντες νόσημα.

Κεφ. XVII. (Κεφ. XV). 1) ἀρχὴ τοῦ V. 12, Helmreich, *Herm.* 46, 441, 1911., πρβλ. Γαλ. Κράσ. Δυν. Ἀπλ. Φαρμ. I, 32., K. 11, 437 διψώδεις ἐν τε καύσοις καὶ πυρετοῖς., Τέλος τοῦ Mon. Arab. 2) ἀντί, φύσις, ἐγράφη, ψυχῆς, ὡς ἐν τῷ λατιν. 3) Helmr. διόρθ., κείμ. μᾶλα. 4) κείμ. τοῦ θερμοῦ., συμπλ. ἐκ τοῦ λατιν., τὸ θερμόν ὑγρόν., κείμ. εἰς τὴν τροφήν ἐν ἐωυτῷ. 5) Diels, Roscher διόρθ., κείμ. πῆξις, πῆξη., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. IV, 52., L. 7, 590 τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἰκμάδος ἐπὴν τηχθῆ., Νούσ. I, 15., L. 6, 168 θερμαινομένου τοῦ σώματος ἐκτῆκεται τὸ ὑγρόν. 6) προσθ. ἐκ τοῦ λατιν. γίνεται., Diels, διόρθ., κείμ. ἔχηται. 7) Helmr.

διόρθ., κείμ. τὸ ἰπό. 8) Helmr. διόρθ., κείμ. τελευταία. 9) Helmr. διόρθ., κείμ. κελευόμενον., διόρθ. ἐκ τοῦ λατιν. τελευτή. 10) *habita* πιθανῶς *habitantis.*, διόρθ. καὶ τῆς ψυχῆς ἀνεσις τῆς ἐνοικεούσης, ἄγεται... 11) κείμ. αὐτή., διόρθ. τελευτή, ἐκ τοῦ *consummatio.*, προσθ. τῶν πυρετῶν. 12) προσθ. ἐκ τοῦ λατιν., ὀκόταν. 13) Helmer. διόρθ., κείμ. γίνεσθαι. 14) Diels προσθ. καί. 15) προσθ. ἐκ τοῦ λατιν. ὀκόταν., Diels, ἦν. 16) Roscher διαγρ. τε. 17) Diels διόρθ., κείμ. ἔφησαν., διόρθ. ἦν... ἦν., τέλος Κωδ. V. 12. 18) πρβλ. Ἰππ. Νούσ. IV, 47., L. 7, 574 τοῦ ὕγροῦ παντός νοσεροῦ. 19) πρβλ. Ἰππ. Ἀφορ. III, 1., L. 4, 486 αἱ μεταβολαὶ τῶν ὠρέων μάλιστα τίκτουσι ιοσήματα., Ἡρόδοτ. II, 77 ἐν γὰρ τῆσι μεταβολῆσι τοῖσιν ἀνθρώποισιν αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται τῶν τε ἄλλων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὠρέων μάλιστα.

Κεφ. XVIII. (Κεφ. XV). 1) Kranz, ἡ γῆ ἔχει θερμόν τι μέρος τοῦ ἡλίου., πρβλ. Ἰππ. Φύσ. Παιδ. 22., L. 7, 514 τὰ ἐν τῇ γῆ φνόμενα τρέφεται ἀπὸ τῆς γῆς... ἔχει γὰρ ἐν αὐτῇ ἡ γῆ ἰκμάδα παντοίην., αὐτόθι τῶν φνομένων ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος., αὐτόθι 27., L. 7, 528 ἡ γῆ ἔχει ἰκμάδος ἐν ἐωυτῇ., Ὀκταμ. 12., L. 7, 458 ἐκ τῆς γῆς φνομένοισι., Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 12., L. 2, 52 ἐκ τῆς γῆς φνομένων., αὐτόθι 24., L. 2, 92 τὰ ἐν τῇ γῆ φνόμενα., Ἀρχ. Ἰητρ. 3., L. 1, 576 τὰ ἐκ τῆς γῆς φνόμενα., Νόμ. 3., L. 4, 640 τῶν ἐν τῇ γῆ φνομένων., Γαλ. Μαρασμ. 3., K. 7, 672 τὰ τε ζῶα καὶ τὰ φυτὰ σύμπαντα., Χυμ. 2, 37., K. 16, 341 ἡ γῆ τοῖς φυτοῖς ἐτοίμην καὶ ἄφθο.ον ἐπάρδουσα τροφήν., προσθ. δέ, ἐκ (τετράκις). 2) πρβλ. Ἰππ. Φύσ. Ἀνθρ. 6., L. 6, 44 ἔλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν αὐτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῆ., αὐτόθι 7., L. 6, 50 ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης πάντα ξυνέστηκέ τε καὶ τρέφεται ἐπ' ἀλλήλων., Ἐντ. Παθ. 36., L. 7, 256 τὸ δὲ ὕγρον τὸ ἐν τῷ σώματι πῆγνυται., Γαλ. Αἰτ. Συμπτ. I, 7., K. 3, 276 (τὰ φυτὰ) ταμειῖον ἀφθόγιου τροφῆς ἰποβεβλημένην ἔχοντα τὴν γῆν., Χυμ. 2, 37., K. 16, 340 (κοιλία) πᾶν τῆς τροφῆς ἀγγεῖον.

Κεφ. XIX. (Κεφ. XVI). 1) πρβλ. Ἰππ. Φύσ. Ἀνθρ. 7., L. 6, 48 ὁ ἐνιαυτός μετέχει μὲν πᾶς πάντων., Νούσ. III, 17., L. 7, 160 τὰ τούτοισιν ὁμοία μιμῆσθαι., τὸ κείμενον εἶναι ἐφθαρμένον καὶ ἡ ἀποκατάστασις ἀβεβαία.

Κεφ. XX. (Κεφ. XVII). 1) ἴδε περὶ Ἑβδομ. 19 ἐπάγεται τὸ θερμόν., πρβλ. Ἰππ. Διαιτ. II, 44., L. 6, 542., Νούσ. I, 21., L. 6, 180 ψυχρὸν ἐπάγεται., προσθ. καί. 2) προσθ. φυτοῖσι τε., πρβλ. Γαλ. Χυμ. 3, 19., K. 17, 430 ἐν χειμῶνι διὰ τὸ περιϊστάμενον ἔξωθεν κρύος τὸ ἔμφυτον θερμόν ἀποφεύγει καὶ εἰς τὰ ἐντὸς ἰποχωρεῖ., Ἀφορ. I, 15., K. 17β, 416

(Ἄριστ.) ὑποφεύγει γὰρ διὰ τὸ περιϊστάμενον ἔξωθεν κρούς... τὴν θερμασίαν εἰς τὸ βάθος ὑποφεύγουσαν., Κράσ. 2, 6., Κ. I, 627 εἰς τὸ βάθος ἀπελήλαται τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἔξωθεν κρούς νικώμενον... τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἰς τὰ σπλάγγνα καταπέφυγεν. 3) πρβλ. Ἴππ. Ἐνυπν. 90., L. 6, 654 φυλλορροοῦντα ἢ τὰ δένδρα. 4) πρβλ. Ἄριστ. Θαυμ. Ἀκούσμ. 73, 835β21 τὰ ἐν ταῖς φωλεαῖς διαρκοῦντα., ΖΙ. 9, 599α6 ποιοῦνται δὲ τὰ ζῶα καὶ τὴν φωλείαν πρὸς τὴν βοήθειαν καὶ τὰς ὑπερβολὰς τῆς ὥρας., Γαλ. Φλεβ. 6., Κ. 11, 167 ταῦτα μὲν ζῶα καὶ κρούει πονούμενα φωλεοὺς ἑαυτοῖς καὶ τινὰς ἀλεινὰς εἰς τὴν γῆν καταδύσεις., Ἄφορ. I, 15., Κ. 17β, 416 εἰς τὸ βάθος ὑποχωρεῖν ἐν τῷ χειμῶνι (τὸ θερμὸν), αὐτόθι 418 κατὰ τοὺς φωλεοὺς κείμενα., αὐτόθι VI, 59., Κ. 18, 172 φωλευόντων τῶν ζώων, ὡς μήτ' ἔξωθεν ἔτι θερμαινομένων, μήτ' ἔνδοθεν. 5) πρβλ. Γαλ. Πλήθ. 10., Κ. 7, 565 κρούς μὲν κατασχόντος εἰς τὸ βάθος ἀπελάνεται τὸ αἷμα., Ἄφορ. I, 15., Κ. 17β, 418 οὕτω δὲ καὶ τῶν ζώων ὅσα μὲν ἐστὶ ψυχρότερα φύσει νικᾶται τούτων ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν χειμῶνα κρούς, τὸ ἔμφυτον θερμὸν...τὰ δὲ πολναιμότερα καὶ θερμότερα τῶν ζώων...ἀθροίζεται γὰρ αὐτῶν ἐν τῷ βάθει τὸ θερμὸν., Ἐπιδ. VI, 27., Κ. 17β, 92 ἀντιπεριίστασθαι τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ, πρὸς τὸ βάθος τοῦ σώματος ὑποχωροῦν, ὁπότεν ψυχθῆ τὰ ἐκτός., προσθ. γὰρ μεθ' ὀριστικῆς. 6) ἀντὶ *cubantium*, μᾶλλον ἀναγνωστότεον *cubantium*., πρβλ. Γαλ. Κράσ. 2, 4., Κ. I, 606 φωλεύοντα ζῶα., ὅμοια ἐν Δυν. Φυσ. 2, 8., Κ. 2, 116., Ἄριστ. ΖΙ. 9, 599α10 καὶ 15 φωλεῖ, φωλοῦσι. 7) προσθ. καί.

Κεφ. XXI. 1) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VI, 6, 1., L. 5, 322 ἀνίσχει τὸ καυσῶδες. 2) *sursum*, ὡς τὸ Ἀμβροσ. 3) συμπλ. ἐκ τοῦ Παρισ., προσθ. δέ., πρβλ. Ἴππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 5., L. 2, 24 μετριότητα τοῦ θερμοῦ., Ἄριστ. ΖΙ. 9, 45, 599β20 προέρχονται (οἱ ἰχθύες), κείμ. *provocare*., διόρθ. Roscher, *praecavere*. 4) Ilberg, τὸ δὲ θερμὸν θερμαῖνον τε καὶ ξηραῖνον τὴν ὑγρασίην, τὴν ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς τε καὶ ζώοις ἐνεοῦσαν, σύστασιν αὐτοῖς καὶ ἰσχυρότητα παρέχει.

Κεφ. XXII. 1) πρβλ. Ἴππ. Φύσ. 14., L. 6, 114 διαλύουσι τὴν ξύστασιν., Γαλ. Σφυγμ. Εἰσ. 12., Κ. 8, 474 ἤδη διαλύον τὴν δύναμιν. 2) πρβλ. Γαλ. Τροφ. I, 1., Κ. 15, 226 τοὺς χυμοὺς τοὺς ἐν τοῖς ζώοις τε καὶ τοῖς φυτοῖς συνισταμένους., προσθ. γὰρ, ἀνάγκη καὶ ταύτας. 3) προσθ. ἀνάγκη, δέ, μὲν οὖν., πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. Ὑγιειν. 2., L. 6, 74 καὶ τοῖσι νέοισι τῶν σωματίων...ἢ γὰρ ἡλικίῃ ξηρῇ καὶ τὰ σώματα πέπηγε. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους... τὰ γὰρ σώματα ταύτῃ τῇ ἡλικίῃ ὑγρὰ καὶ μαλθακὰ καὶ ψυχρὰ., ὅμοια ἐν

Γυν. Φύσ. 1., L. 7, 312., *Γυν. II*, 111., L. 8, 238., *Φύσ. Ἀνθρ.* 12, L. 6, 66., *Ἀφορ.* I, 14., L. 4, 466., πρβλ. *Διαίτ.* I, 33., L. 6, 510 - 2 *παῖς μὲν οὖν κέκρηται ὑγροῖσι καὶ θερμοῖσι...νεηρίσκος δὲ θερμὸς μὲν...ξηρὸς δέ... ἀνὴρ... ξηρὸς καὶ ψυχρὸς... πρὸςβύται ψυχροὶ καὶ ὑγροί.*, *Γαλ. Χυμ.* I, 11., K. 16, 101 (ἡλικία) *ὑγρὰν μὲν καὶ θερμὴν τῶν παιδῶν, ξηρὰν δὲ καὶ θερμὴν τὴν τῶν ἀκμαζόντων, ξηρὰν δὲ καὶ ψυχρὰν τὴν τῶν παρακμαζόντων, ὑγρὰν δὲ καὶ ψυχρὰν τὴν τῶν γερόντων.*, *viscida*, ἴσως *στιφρὰ ἢ γλίσχροα*.

Κεφ. XXIII. 1) πρβλ. *Γαλ. (Ὅριβ.* 9, 8, 2., *CMG*, 2, 10) *τελευτή δ' ἢ ἐπιτολή τῶν Πλειάδων, ἢ δ' αὐτὴ καὶ θέρος ἐστὶν ἀρχή.*, *Ἀφορ.* III, 14., K. 17β, 598 *ἐπιτολή Πλειάδος ἀρχὴ θέρος ἐστί.*, *Ἀέτ.* 3, 164., *CMG*. I, 335 *Μαῖου 7 Πλειάδες εἶω φαίνονται.*, *Ἴππ. Διαίτ.* III, 68., L. 6, 594 *θέρος δὲ ἀπὸ Πλειάδων μέχρις Ἀρκτούρου ἐπιτολῆς.*, συμπλ. ἐκ τοῦ *Παρισ.* 2) πρβλ. *Ἴππ. Ἐντ. Παθ.* 30., L. 7, 244 *διὰ θερμασίην τοῦ ἡλίου χολῆς κινήσεως.*, συμπλ. ἐκ τοῦ *Παρισ.* 3) ἴδε *περὶ Ἑβδομ.* 28 *πυρετοὶ... αἴρονται.* 4) πρβλ. *Ἴππ. Γυν.* I, 36., L. 8, 86 *ἦν δὲ ἢ κάθαρσις εἴτε ὑπὸ φαρμάκων, εἴτε καὶ αὐτομάτη.*, *Νούσ.* I, 19., L. 6, 174 *ραγῆναι μήτε ἀπὸ ταῦτομάτου, μήτε ἰπὸ φαρμάκων.*, *Ἀρχ. Ἱητρ.* 19., L. I, 618 *καθαιρόμενοι ἢ αὐτόματοι ἢ ἰπὸ φαρμάκου.*, ὅμοια καὶ ἐν *Ἀρθρ.* 12., L. 4, 114., *Φύσ. Παιδ.* 18., L. 7, 502., *Γυν.* I, 67., L. 8, 140., *Νούσ.* II, 31., L. 7, 48. 5) ἀρχὴ *Κώδ.* V. 12. 6) ἴδε *περὶ Ἑβδομ.* 52 *ἀποπνέει... διὰ τῶν σαρκῶν.*, προσθ. *διά.* 7) πρβλ. *Ἴππ. Κωακ. Προγν.* 168., L. 5, 620 *ἐλκείων ἔκθυσις.*, *Τόπ. Ἀνθρ.* 13., L. 6, 300 *ἐλκεα... ἐκθίουσι.*, *Ἐπιδ.* VI, 1, 12., L. 5, 272 *ἐκλυδρίων... ἐκθυσις.* 8) πρβλ. *Ἀρετ. Αἰτ. Σημ. Χρ. Παθ.* 4, 13, 10., *CMG*. 2, 87 *ἐν τῆσιν ἐπιπολῆσι τοῦ σκῆνεος.*, *Ἴππ. Διαίτ.* II, 66., L. 6, 584 *ξυνεξωθέεται ἐκ τῆς σαρκὸς ἔξω ἐπὶ τὸ δέρμα.*, *Γαλ. Ἐπιδ.* VI, 5, 33., K. 17β, 304 *τὴν θερμασίαν πλείονα γινομένην ἐκ τοῦ βάθους ἀγειν ἐπὶ τὸ δέρμα... τοὺς χυμούς.*, *Αἰτ. Συμπτ.* 2, 5., K. 7, 182 *χολῆν ἰπὸ τῆς φύσεως ἀπωθεῖσθαι κριτικῶς ἐπὶ τὸ δέρμα διὰ τῶν σαρκῶν.*, *Γλαῦκ. Θεορ. Μεθ.* 2, 1., K. 11, 76 *φλυκταίνας ἐπιπολῆς τοῦ σώματος ἀνίστησι.* 9) κείμε. *ἐπί.*, διόρθ. *ὑπό.* 10) πρβλ. *Ἀφορ.* III, 21., L. 4, 494 *τοῦ δὲ θέρος... πυρετοὶ ξυνεχέες καὶ καῦσοι.*, *Ἐντ. Παθ.* 39., L. 7, 260 *ὁκόταν ὁ Κύων τὸ ἄστρον ἐπιτέλλῃ.*, *Ἀέτ.* 3, 164., *CMG*. 1, 336 *Κύων εἶως ἐπιτέλλει Ἰουλίῳ 19., Σεπτεμβρίου 14 Ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλει.*, *Γαλ. Ἀφορ.* III, 14., K. 17β, 599 *Κυνὸς ἐπιτολή τῆς καλομένης ὀπώρας (ἀρχή)... Ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλων ἀρχὴν ποιεῖται φθινοπώρου.* 11) πρβλ. *Ἴππ. Γυν.* I, 18., L. 8, 58., *Ἐπιδ.* IV, 40., L. 5, 182 *πυρώδεια*

(ύγρὰ, χυμοί)., Γαλ. *Θερ. Μεθ.* 9, 5., K. 10, 624 *χυμῶν...ἐκπεπυρωμένων.*, Δυν. *Φυσ.* 2, 9., K. 2, 137 *πυρῶδες (ύγρόν).*, *violentum*, πιθανῶς δριμύ, ὡς ἐν Ἴππ. *Φύσ.* 10., L. 6, 106., *Γυν.* I, 63., L. 8, 128., Ἰατρ. Ἰητρ. 18., L. I, 614 *δριμεῖς χυμοί, ἰχῶρες.*, *veneposum*, ἴσως ἄκρητον., πρβλ. Ἄρετ. Ὁξ. *Νουσ. Θερ.* I, 1 *φαρμακῶδες.*, Γαλ. *Τέχν. Ἰατρ.* 36., K. I, 403 (χυμούς) *δηλητηρίους.*, Ἰππ. Ἰατρ. 14., L. I, 604 ἄκρητος (χυμός). 12) πρβλ. Ἰππ. *Διαίτ.* Ὁξ. 7., L. 2, 270 *ἀτμῖς.*, Ἐπίδ. I, 25., L. 6, 190 *τὸ δὲ ἐπὸ τῆς θερμασίας λεπτονόμενον ἀτμὸς γίνεται.* 13) πρβλ. Ἰππ. Ἐπίδ. VI, 5, 1., L. 5, 314 *γλῶσσα ἕπουργεῖ.*, Ἐνύπν. 86., L. 6, 641 *ψυχή... τῷ σώματι... ἐπηρετεύουσα.* 14) τὸ *ex* ἀπεδόθη ἐν., πρβλ. Ἰππ. *Προγν.* 24., L. 2, 180 *ὅστις δ' ἂν τῶν πυρετῶν μηκόνῃ.*, προσθ. οὖν. 15) ἴδε περὶ Ἐβδομ. 19 ἦν μή...οἱ πυρετοὶ τὰς ἀκαθαρσίας πεπύγαντες...ἀπὸ τῶν κοιλιῶν ρήξωσιν ἢ φαρμάκοισιν...ἐξαγάγῃ. 16) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἰππ. *Φύσ. Ἀνθρ.* 15., L. 6, 68 *φθινοπώρου γὰρ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι ἀλίσκονται ἐπὸ τῶν τεταρταίων.*, Ἄφορ. III, 22., L. 4, 496 *τοῦ δὲ φθινοπώρου...καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλανῆτες.*, Γαλ. *Γλαῦκ. Θερ.* I, 5., K. 11, 18 *ὁ μὲν οὖν τεταρταῖος τοῖς καλουμένοις πλάνησί τε καὶ πλανήταις ἐπιγίνεται πυρετοῖς.*, Ροῦφος (Ὁριβ. 45, 30, 20., CMG. 3, 192) οἱ πεπλανημένοι...πυρετοὶ κατέπανσαν τεταρταῖον, ὥσπερ οὖν καὶ ἐπηγάγοντο., Ἰππ. Ἐπίδ. I, 2, 4., L. 2, 618 *ἀμφημερινός.*, Ἰερ. *Νοῦσ.* 1., L. 6, 354 *ἡμερινός.*, Ἐπίδ. II, 3, 5., L. 5, 108 *ἐφήμερος.* 17) πρβλ. Ἰππ. *Προγν.* 24., L. 2, 182 *ἐπὸ τοῦτον τὸν χρόνον.*, Ἐπίδ. IV, 10., L. 5, 150 *ἐπὸ τὸν χρόνον τοῦτον.* 18) ὡς ἐν τῷ Παρισ. *calescens.*, πρβλ. Ἰππ. *Κωακ. Πρ.* 113., L. 5, 606 *τὰ μὲν ἔξωθεν περιψύχεσθαι.*, παρελείφθη τὸ *ex*, προσθ. τέ. 19) ὡς ἐν τῷ Παρισ. *recidere...incipiant.*, ἀναγνωστέον *absistere* ἀντὶ *adsistere*, ἴδε ἐν τοῖς ἐπομένοις, *de Pliadum occasu... desinant morbi.*, πρβλ. Ἰππ. Ἐπίδ. III, 15., L. 3, 100 *τὰς γὰρ θερινὰς νούσους χειμῶν ἐπιγενόμενος λύει.*, πρβλ. Ἀέτ. 3, 164., CMG. I, 336 Ὀκτωβρίου 23 *Πλειάδες δύνουσι.*, Γαλ. Ἄφορ. III, 14., K. 17β, 599 *δύσιν Πλειάδων χειμῶνος ἀρχή.*, Ἰππ. *Διαίτ.* III, 68., L. 6, 594 *χειμῶνα μὲν ἀπὸ Πλειάδων δύσιος.*, προσθ. ἐς. 20) πρβλ. Ἰππ. Ἀέρ. Ὑδ. *Τόπ.* 16., L. 2, 66 *ὥσπερ μοι εἴρηται ἐν τοῖσι προτέροισι.*, *Νοῦσ.* I, 14., L. 6, 164 *ὅσα περ ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν εἴρηται.*, αὐτόθι 19., L. 6, 174 *ἐπὶ τῶν πρόσθεν εἴρηται.* 21) πρβλ. Ἰππ. *Σαρκ.* 3., L. 8, 588 *θερμὸν διαχέει*, αὐτόθι 9., L. 8, 596 *διακέχεται ἐπὸ τοῦ θερμοῦ.*, Ἰερ. *Νοῦσ.* 1., L. 6, 370 *διαθερμανθὲν διαχυθῆ.* 22) πρβλ. Ἰππ. *Χυμ.* 12., L. 5, 492 *τίκτουσι νοσήματα.*, Ἰερ.

Νουσ. 1., L. 6, 358., Φύσ. Ἀνθρ. 2., L. 6, 36 νοῦσον τίκτει. 23) ἐκ τοῦ Παρισ. προσθ. ἡήρ., πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. II, 60., L. 6, 574 (τὸ ψυχρὸν) πῆγγνυσι τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι., Ἐντ. Παθ. 36., L. 7, 256 τὸ δὲ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι πῆγγνυται. 24) τὸ *caville* τοῦ Παρισ. μᾶλλον ἀναγνωστέον *cavatione*, ὡς ἐν περὶ Ἑβδομ. 21 ἢ *cavitate*, ὡς ἐν 29, ἦτοι κοιλίη., συμπλ. ἐκ τοῦ Παρισ., ἴδε καὶ περὶ Ἑβδομ. 17., προσθ. τε. 25) πρβλ. Ἴππ. Φύσ. 13., L. 6, 110 παύεται ἡ νοῦσος., αὐτόθι 4., L. 6, 114 πέπανται τὸ νόσημα. 26) προσθ. γάρ., πρβλ. Ἴππ. Φύσ. Ἀνθρ. 8., L. 6, 52 τὸν ἱητροῦν οὕτω χρῆ ἱῆσθαι τὰ νοσήματα. 27) ὡς ἐν τῷ Παρισ., ἴδε περὶ Ἑβδομ. 46 ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ οὐ νικᾷ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις τὴν τοῦ ὄλου δύναμιν., Γαλ. Διαίτ. Ὁξ. Νοσ. K. 19, 189 τὰ ἐναντίον τῷ ὄλω μαχόμενα, οὐ μόνον τῶν νοσοῦντων τι κρατ(εῖ), ἀλλὰ καὶ τῶν ἱατρῶν., Ἄρετ. Αἴτ. Σημ. Χρ. Παθ. 3, 13, 3., CMG. 2, 54 πολλὸν τι κρέσσον ἡ φύσις ἱητροῦ., Γαλ. Τροφ. 3, 15., K. 15, 314 ἐὰν μὲν οὖν μήθ' ὁ ἱατρὸς ἀμάρτοι. 28) ὁ Ilberg ἀποδίδει: ὁκόθεν μὲν οὖν καὶ ὅπως οἱ πυρετοὶ γίνονται εἴρηταί μοι.

Κεφ. XXIV. 1) *et humidum et siccum* ἐν τῷ Ἀμβροσ. εἶνα πιθανῶς προσθήκη, διότι τὸ *utraque* μᾶλλον ἀναφέρεται εἰς τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν., πρβλ. Γαλ. Τρόμ. Παλμ. 6., K. 7, 618 ὅταν, ὡς Ἴππ. ἔλεγε, μετρίως ἔχη τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τῆς πρὸς ἄλληλα κράσεως. ἢν δὲ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου κρατήσῃ, νοσεῖν ἀνάγκη τὸ ζῶον., ταῦτα μᾶλλον ἀναφέρονται εἰς τὸ περὶ Φύσ. Ἀνθρ. 4., L. 6, 40 ὁκόταν μετρίως ἔχη ταῦτα τῆς πρὸς ἄλληλα κρήσιος. 2) πρβλ. Ἴππ. Τροφ. 17., L. 9, 104 ἀποκρίσεις... ἰδρῶτος., Ὑγρ. Χρ. 1., L. 6, 118 ἰδρῶτος ἀφοδος., Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 6., K. 7, 349 εἰ ἐπὶ πλέον σαπιείη, προηγείται μὲν τὸ ρίγος, ἔπειτα δὲ ὁ πυρετός, ἐκνικωμένης τῆς φύξεως ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς θερμασίας. 3) κατὰ τὸν Roscher πρόκειται περὶ τῶν τροπαίων πνοῶν, ὡς ἐν Ἄριστ. Προβλ. 26, 940β23 καὶ 945α7, πιθανώτερον ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς συνοδουούσας καιρικὰς μεταβολὰς. 4) πρβλ. Ἴππ. Ἀρχ. Ἰητρ. 19., L. I, 618 ὅταν μεταβάλλῃ ἐκ τοῦ ψυχροῦ εἰς τὸ θερμὸν καὶ ἐκ τοῦ θερμοῦ εἰς τὸ ψυχρὸν. 5) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 3., L. 6, 144 καῦσος λάβη., *accipiat* ὡς ἐν τῷ Παρισ. 6) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 24., L. 6, 190 μετὰ τὸ ρίγος ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιλαβεῖν., αὐτόθι 4., L. 6, 146 ρίγος ἢν λάβῃ, πῶρ ἐπιλαβεῖν., Ἐπιδ. V, 20., L. 5, 220 ὅτε δὲ καὶ ἀφῆκε ρίγος, ἐπιλαβὼν ἦκεν ὁ πυρετός. 7) κείμε. *horror*, πιθανῶς *horripilatio*., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 24., L. 6, 120 τοῦτο δὲ καλέεται ρίγος, φρίκη δὲ τὸ ἀσθενέστερον., *rigorem*, ὡς ἐν τῷ Παρισ. 8) πρβλ. Γαλ. Τρόμ. Παλμ. 6.,

Κ. 7, 625 ἐπὶ τοῖς ρίγεσιν ἀναθερμαίνεται πλέον τὸ σῶμα... ἐκχέονται δὲ καὶ ἰδρωῶτες. 9) ἕποτροπιάζω ἐν Ἴππ. Παθ. 2., L. 7, 174., Ἐπιδ. II, 5, 15., L. 5, 130., ἕποστρέφω ἐν Νούσ. II, 21., L. 7, 36., Ἐπιδ. I, 3., L. 2, 612., ἐπαναστρέφω ἐν Νούσ. II, 12., L. 20., παλιγκοτέω, -αίνω ἐν Μοχλ. 31., L. 4, 374., Ἄγμ. 11., L. 3, 458., προσθ. δέ. 10) πρβλ. Ἄρετ. Αἰτ. Σημ. Χρ. Παθ. 3, 13, 7., CMG. 2, 55 ἰδρῶς ἦν πολὺς ἐκρυῆ. 11) *exten (uatu)s* ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 25., L. 6, 190 ὁ μὲν θερμὸς (ἰδρῶς) ἀπό... τοῦ κακοῦ... λελεπτυσμένου., αὐτόθι L. 6, 192 ὁ δὲ ψυχρὸς... παχύτερος... ἐκχωρέει., αὐτόθι L. 6, 192 οἱ ψυχρῶ ἰδρωῶτι ἰδρῶντες μακρὰς ρόσους ροσέουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ...οἱ δὲ θερμῶ ἰδρωῶτι ἰδρῶντες ταχύτερον ἀπαλλάσσονται τῶν ροσημάτων., Διαίτ. II, 66., L. 6, 584 τὸ δὲ συνεστηκὸς θερμαινόμενον λεπτύνεται τε καὶ ξυνεξωθέεται ἐκ τῆς σαρκὸς ἔξω ἐπὶ τὸ δέρμα, ὅπερ ἰδρῶς καλέεται θερμὸς., Ἄριστ. Προβλ. 870α 19 ψυχρὸς ἰδρῶς... μακροτέρας τὰς ρόσους δηλοῖ., προσθ. καί, καί. 12) *ustionis*, πιθανῶς καύσου., πρβλ. Ἴππ. Ἄφορ. IV, 37., L. 4, 516 οἱ ψυχροὶ ἰδρωῶτες ξὺν μὲν ὀξείῃ πυρετῶ γινόμενοι θάνατον., ὅμοια ἐν Προγν. 6., L. 2, 124., Κωακ. Πρ. 562., L. 5, 712., Νούσ. I, 25., L. 6, 192., ἐξυπακούεται τὸ ἀποκριθῆ., προσθ. δέ. 13) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. III, 78., L. 6, 622 ἀπόκρισις γίνεται ἀπὸ τῆς σαρκὸς πολλὴ ὑγρῆς ἐούσης., Νούσ. II, 1., L. 7, 8 σάρκες ἄτε διάβροχοι ἐοῦσαι., Ἄριστ. Προβλ. 870α11 τῆς σαρκὸς παντελῶς διαβρόχον γινομένης., *exaequi*, ὡς τὸ Παρισ. 14) πιθανῶς τὸ *relaxant(es)*, ἀναφέρεται εἰς τὸ θερμὸν τῶν φρενῶν καὶ τῶν σπλάγχχνων., προσθ. οὖν, γάρ, ἀπὸ τούτου., ἢ ἀποκατάστασις ἀβεβαία., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VI, 6, 1., L. 5 322 σάρκες ὄλκοι καὶ κοιλῆς καὶ ἔξωθεν., Διαίτ. II, 62., L. 6, 576 ἔλκει οὖν τὴν ἰκμάδα ἢ σάρξ., ὅμοια ἐν Νούσ. I, 15., L. 6, 166., IV, 33., L. 7, 544., Γυν. I, 1., L. 8, 12. 15) *sudor* τῶν σαρκῶν πιθανῶς ἢ ἰκμάς, ὡς ὀλίγον κατωτέρω., *commanavit* τοῦ Παρισ., ἄρα γε *commovet*; τοῦτο προτιμότερον τοῦ *manavit* ἐν τῷ Ἄμβροσ., λόγῳ τοῦ ἐπομένου δευτέρου *manavit* ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Γαλ. Τρόμ. Παλμ. 7., Κ. 7, 632 κινουμένης τῆς ξανθῆς χολῆς... διὰ τῶν σαρκῶν., *manavit ad sinus*, ὡς τὸ Παρισ., προσθ. γάρ. 16) ὡς τὸ Ἄμβροσ., πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. I, 35., L. 6, 514 τοῦ τε ὑγροῦ κειοῦται τὸ σῶμα., αὐτόθι II, 56., L. 6, 568 τὸ σῶμα κειοῦται τοῦ ὑγροῦ. 17) προσθ. ὅτι., παρελείφθη τὸ *ad*., ἀρχὴ τοῦ Κωδ. V. 12. 18) Helmr. διόρθ., κείμ. ἤδεα τῶν πυρετῶν. 19) κείμ. προσίξεται., διόρθ. ἐκ τοῦ λατιν. *sumat*. 20) κείμ. ἠδείαν ὄλην., Roscher διόρθ. 21) Diels προσθ. τήν. 22) Helmr. διόρθ.

κείμ. παραπτό ἐν. 23) κείμ. ἀνέλκεται., διόρθ. ἀναλίσκεται., πρβλ. Ἴππ. Ἀφορ. I, 14., L. 4, 466 τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. 24) τὴν φράσιν τοῦ Παρισ. μετεφέραμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφ., πρβλ. Ἴππ. Ἀγμ. 11., L. 3, 456 πυρετοί... κτείνοντες. 25) προσθ. δέ., πρβλ. Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 16., K. 7, 390 ὀλίγον δ' εἰκὸς τὸ τῶν χυμῶν... γεῶδες λείφανον., *adducens*, δηλ. ὁ ἄνθρωπος. 26) πρβλ. Ἴππ. Ἀφόρων 220., L. 8, 424 σιτία... ξύμφορα., Ἐπικνήσ. 26., L. 8, 490 σιτιθεὶς τὰ ξύμφορα. 27) πρβλ. Γαλ. Τύπ. 4., K. 7, 466 μάλιστα εἰ συσταίῃ ἐν θέρει (ὁ πυρετός). 28) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. IV, 51., L. 7, 586 ἀποστηρίξη πῆ τοῦ σώματος... ὠνόμασται κεῖθεν τὸ νόσημα καὶ τὴν ἐπωνυμίην ἔχει., Νούσ. II, 4., L. 7, 10 τὸ μὲν ὄνομα οὐκ ὀρθὸν τῇ ρούσῳ., Γαλ. Τροφ. 3, 13., K. 15, 304 τίθεσθαι κατὰ τούτων τὰ ὀνόματα. 29) πρβλ. Ἴππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 3., L. 2, 18 πλευρίτιδες δὲ καὶ περιπλευμονίαι καὶ καῦσοι καὶ ὀκόσα ὀξέα νοσήματα νομίζονται., Διαίτ. Ὁξ. 2., L. 2, 232 πλευρίτιν καὶ περιπλευμονίην καὶ φρενίτιν καὶ λήθαργον καὶ καῦσον., Παθ. 6., L. 6, 214 πλευρίτις, περιπλευμονίη, καῦσος, φρενίτις, αὗται καλέονται ὀξεῖαι.

Κεφ. XXV. 1) τὸ χωρίον εἶναι ἐφθαρμένον., ἴσως ἀντὶ *calorem* ἀναγνωστέον *coleram*, τὸ δεύτερον *calido* ἀπεδώσαμεν θερείη, ὡς Ἴππ. Φύσ. Ἀνθρ. 7., L. 6, 48, ἢ ἐν θερῶν (ῶρη), ὡς ἐν Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 1., πρβλ. Ἴππ. Παθ. 11., L. 6, 218 ἢ δὲ ρούσος αὕτη (καῦσος) γίνεται ὑπὸ χολῆς, ὅταν κινηθεῖσα ἐντὸς τοῦ σώματος καταστηρίξη., Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 1, L. 2, 394 καῦσος γίνεται ὀκόταν ἀναξηρανθέντα τὰ φλέβια ἐν θερῶν ῶρη ἐπισπάσῃται δριμέας καὶ χολώδεας ἰχώρας ἐς ἐαυτά., Νούσ. I, 29., L. 6, 198 καῦσος... ὀκόταν χολὴ κινηθῆ ἀνὰ τὸ σῶμα., Γαλ. Πεπ. Τόπ. 5, 7., K. 8, 348 γίνονται μὲν γὰρ καυσώδεις πυρετοί... διὰ σηπεδόνα χυμῶν χολωδῶν εἰς ἄμετρον ζέσιν ἀφικομένων. 2) τὸ *ut enim... sed et* τοῦ Ἀμβροσ. ἀπεδώσαμεν ὄσω... τοσοῦτω. 3) πρβλ. Ἴππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 9., L. 2, 38 κρατέει αἰεὶ τὸ ἰσχυρότατον., Γαλ. Πίσωνα Θηρ. 11., K. 14, 250 τὸ ἰσχυρότερον τοῦ ἥττονος κρατεῖν., Ἴππ. Πλάτ. Δογμ. 6, 8., K. 5, 567 τὸ ἰσχυρότερον νικᾷ. 4) πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 25., L. 7, 230 μετὰ φυλακῆς πολλῆς., Ἀρθρ. 67., L. 4, 278 φυλακῆς πολλῆς καὶ μελέτης δέεται., ὅμοια καὶ Παθ. 13., L. 6, 220., Γυν. I, 3., L. 8, 24. 5) προσθ. δέ, χρή., πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 26., L. 8, 68 ἐκπικράζοιτο., αὐτόθι II, 133., L. 8, 282 ἐκπικραίνονται., Διαίτ. Ὁξ. 17., L. 2, 355 ἐπιπικραίνει., Ἀφορ. IV, 17., L. 4, 506 ἐκπικρούμενον. 6) πρβλ. Γαλ. Ἴππ. Λέξ. K. 19, 96 ἐκνεφίας πυρετός, ὁ ὑγρὸς ἅμα καὶ πυρώδης, ὥσπερ καὶ ὁ ἥλιος ἐκνεφίας

καλεῖται., Ἡρόδοτ. (Ὅριβ. 10, 9., CMG. 2, 54) ἐκνεφίαν ἥλιον καὶ τὸν πολλάκις ἐπισκιαζόμενον. 7) προσθ. καί., πρβλ. Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 6., K. 7, 347 (ἠπίαλος) τῆς φλεγμονώδους δ' ἐστὶ δῆπου καὶ αὐτὸς ιδέας, ἱκανῶς ὑπάρχων ψυχρός τε καὶ γλίσχρος., Κράσ. Δυν. Ἀπλ. Φαρμ. 3, 16., K. 11, 586 θερμαινόμενόν τε ἅμα καὶ ψυχόμενον (τὸ σῶμα), ὥσπερ οἶμαι καὶ ταῖς λειπυρίαις καὶ τοῖς ἠπιάλοις συμπίπτει πυρετοῖς., Ἀνωμ. Δυσκρ. 8., K. 7, 751 (ἠπίαλον) οὕτω δ' ὀνομάζω τὸν πυρετὸν ἐκεῖνον ᾧ διὰ παντὸς ἄμφω συμβέβηκε (ρῖγος καὶ πυρετός)., ἠπίαλος πυρετός ἐν Ἴππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 3., L. 2, 18., Ἐπικνήσ. 34., L. 8, 506. 8) προσθ. σιτίων, δέ., πρβλ. Γαλ. Σφυγμ. Εἰσ. 12., K. 8, 482 πυρωδεστέρας μὲν ὑπαρχούσης τῆς περιπνευμονίας., Διαιτ. Ὁξ. 2, 24., K. 15, 559 τὸ σῶμα γίνεται καὶ πυρωδέστερον. 9) πρβλ. Ἀρετ. Αἰτ. Σημ. Χρ. Παθ. 3, 8, 3., CMG. 2, 47 πῦρ ξυνεχές. 10) ἀντὶ *et* ἀνεγνώσθη *ut.*, πρβλ. Ἴππ. Ἐνυπν. 89., L. 6, 650 διότι ἐκ τοῦ αἰθέρος...καθαρὸν κατελθόν ἐστι., Γαλ. Ἐπιδ. VI, 4, 20., K. 17β, 185 ὅταν μὲν ἀκριβῶς καθαρὸν ἦ τὸ περιέχον ἡμᾶς, αἰθέρα., προσθ. ἦ. 11) πρβλ. Πλάτ. Τίμ. 45β τὸ γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὄν τούτου πῦρ εἰλικρινές., ἀντὶ *deterius* ἀνάγνωθι *aetherius.*, προσθ. ὑπό, καί. 12) ἀνάγνωθι *sicut.*, προσθ. ὁ δὲ οὐρανός., *medius* εἶναι πιθανῶς χρονικόν, ἀπεδόθη διὰ μέσου ἢ μεσηγύς., *singulares*, ἄρά γε *sitientes*, ὡς ἐν Ἐβδομ. 31, ἢ *singultantes* λυγγώδεις; πρβλ. Ἴππ. Παθ. 12., L. 6, 220 πυρετός μειωθῆ. 13) Γαλ. Ἴππ. Λέξ. K. 19, 96 ἐκνεφίας ὄμβρος, ὁ μετὰ ἥλιον γινόμενος. 14) πρόσθ. τότε., πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 50., L. 7, 292., Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 3., L. 2, 18., Παθ. 19., L. 6, 218 πο(υ)-λυχρόνιος πυρετός., Νούσ. III, 5., L. 7, 122 βραδυτέρη ἢ νοῦσος. 15) ἀντὶ *et* ἀνεγνώσθη *ex.*, ἴδε Ἐβδομ. 14 ἐκκαίεται... ἐς πυρετούς., προσθ. οὖν., νεφελοῦδες ἐν Γαλ. Ἐπιδ. I, 1, 9., K. 17α43., Ἀριστ. Προβλ. 26, 20, 942α23. 16) *urentem* ἐν Ἐβδομ. 23 ἀποδίδει τὸ κανσώδεια. 17) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. I, 12., L. 2, 680 τὰς κρίσιαις ἐσομένας ἐπὶ σωτηρίην ἢ ὀλεθρον., Διαιτ. Ὁξ. 11., L. 2, 316 σωτηρίην ἢ θάνατον φέρει.

Κεφ. XXVI. 1) ἀντὶ *et* ἀνάγνωθι *aut.*, πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 10., L. 8, 40 τῆ ὑστεραίῃ ἢ τῆ τρίτῃ ἢ τῆ ἕκτῃ ἢ τῆ ἑβδόμῃ., ἐν Προγν. 20., L. 2, 168 κριτικαὶ ἡμέραι εἶναι αἱ 4η, 7η, 11η, 14η, 17η, 20ή., ἐν Σαρκ. 19., L. 8, 612 αἱ 4η, 7η, 11η, 14η, 18η., ἐν Κρισ. Ἡμερ. 11., L. 9, 306 αἱ 4η, 7η, 11η, 14η, 17η, 21η, 30ή, 40ή, 60ή., ἐν Νούσ. IV, 48., L. 7, 578 αἱ 3η, 5η, 7η, 9η, 14η, 2) πρβλ. Ἴππ. Ἀφορ. II, 23., L. 4, 476 τὰ ὀξέα τῶν νοσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι., Κωακ. Προ.

143., L. 5, 614 τὰ ὀξέα τῶν νοσημάτων ἐν ἡμέρῃσι κρίνεται τεσσαρεσκαίδεκα., προσθ. αἶ. 3) πιθανῶς πρόκειται περὶ τῶν πεμπταίων, ἑβδομαίων, ἑναταίων πυρετῶν, ὡς ἐν Ἰππ. Ἐπιδ. I, 11., L. 2, 672., Γαλ. Διαφ. Πυρ. I, 7., K. 7, 299 εἶπερ γὰρ πεμπταῖός τις ἐστὶ πυρετός., Περίοδ. 4., K. 7, 490-1 πεμπταῖος, ἑβδομαῖος, ἑναταῖος, τεσσαρεσκαιδεκαταῖος., προσθ. οὕτω καί, πυρετῶ. 4) πρβλ. Γαλ. Κρισ. Ἡμερ. 3, 7., K. 9, 916 ἐν δὲ ταῖς χρονιωτέραις ὁδῶ καὶ τάξει μᾶλλον πρόσσεισιν ἢ τῶν ἑβδομάδων περιόδου., Ἐπιδ. I, 3, 17., K. 17α, 249 κατὰ τοὺς Ἀφορισμούς, τριταῖος ἀκριβῆς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισιν, δυνατὸν ἦν αὐτῶ καὶ περὶ τοῦ πεμπταίου καὶ ἑβδομαίου καὶ ἑναταίου τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν ποιήσασθαι. 5) κατὰ τὸν Ilberg ἡ φράσις ἀπαντᾷ ἐν Ἰππ. Κρισ. Ἡμερ. 11., L. 9, 306 ὅταν δὲ τούτους τοὺς ἀριθμοὺς ὑπερβάλλῃ χρονίῃ ἤδη γίνεται ἡ κατάστασις τῶν πυρετῶν., *praesentatio*, πιθανῶς ἀνάγνωθι *praesensio*, πρόγνωσις., πρβλ. Ἰππ. Φύσ. Ἀνθρ. 8., L. 6,50 ὅ τι δ' ἂν τὰς ὥρας ταύτας ὑπερβάλλῃ νόσημα εἰδέναι χρὴ ὡς ἐνιαύσιον ἐσόμενον., αὐτόθι 12., L. 6, 64 ὅμοιον. 6) προσθ. καί, τε., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. II, 16., L. 7, 30 ἐκ λιπυρίας., αὐτόθι 51., L. 7, 58 ὑπὸ λιπυρίου., Κωακ. Πρ. 117., L. 5, 600 λειπυρικά., Κρισ. 11., L. 9, 280 λειπυρίῃ, λιπυρίῃ., Γαλ. Ἀνωμ. Δυσκρ. 8., K. 7, 750 ἐν δὲ τοῖς ἔξωθεν μορίοις... τῆς ψύξεως αἰσθάνεσθαι. καὶ οἱ λειπυρίαὶ καλούμενοι πυρετοὶ διὰ παντός τοιοῦτοι. 7) πρβλ. Ἰππ. Κωακ. Πρ. 147., L. 5, 614 βεβαίαν κρίσιν σημαίνουσι. 8) ἀνάγνωθι *profectio-nibus*. 9) προσθ. οὕτω, ἐν, διά., πρβλ. Ἰππ. Χυμ. 17., L. 5, 98 ὥσπερ δὲ ἐκ τῶν ὥρέων τὰς ρούσους ἐστὶ τεκμήρασθαι, ἐστὶ ποτὲ καὶ ἐκ τῶν ρούσων ὕδατα καὶ ἀνέμους καὶ ἀνυδρίας προγιγνώσκειν., Ἀρετ. Αἰτ. Σημ. Ὁξ. Παθ. 2, 4, 2., CMG, 2, 23 τὸ μὲν θερμὸν ἐς ψυχρόν, ὁ δὲ ἀρχμὸς ἐς ἐπομβρίην τρέπεται.

Κεφ. XXVII. 1) ἀνάγνωθι *dum quidem*., ἴδε περὶ Ἑβδομ. 28, αὐτὸ τὸ θερμὸν., πρβλ. Ἰππ. Τόπ. Ἀνθρ. 45., L. 6, 340 φάρμακα τὰ μετακινέοντα., αὐτόθι L. 6, 340 ἦν γὰρ μὴ μετακινήση., Ἀέτ. 11, 20 Φιλούμενος, κεκινημένων γὰρ τῶν ἐν παντὶ τῶ σώματι ὑγρῶν ὑπὸ τῆς τοῦ πυρετοῦ θερμασίας. 2) ἀντὶ *ignotia*, πιθανῶς *in gonima*., προσθ. καὶ θερμά, ἐκ τοῦ Παρισ., πρβλ. Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 16., K. 7, 395 τὰ μὲν γὰρ πλείω καὶ ψυχρότερα καὶ γλίσχρα καὶ παχέα μακροτέρους ἐργάζεται τοὺς παροξυσμούς, τὰ δὲ ἐλάττω καὶ θερμότερα καὶ λεπτότερα βραχυτέρους. 3) πρβλ. Ἰππ. Νούσ. III, 15., L. 7, 140 κάθαρσις τοῦ πτύσματος., Προγν. 15., L. 2, 148 πτυέλων καθάρσις., Ἀφορ. VII, 80., L. 4, 604

κάθαρσις ἄνω. 4) *languida*, πιθανῶς *μαλθακή* ἢ *ἡπίη*., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 15 καὶ 16., L. 7, 140 καὶ 144 (περιπλευμονίη, πλευριτίς) *μαλθακή*., αὐτόθι 16., L. 7, 142 *ἡπιωτέρη* (πλευριτίς)., αὐτόθι L. 7, 122 *βραδυτέρη*., αὐτόθι 11., L. 7, 130 *φρίκη βληχρή*., Ἐφορ. V, 64., L. 4, 558 *πυρετοῖσι... βληχροῖσι*. 5) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 15., L. 7, 138 *αὕτη ἢ περιπλευμονίη*. 6) *fortis*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 27., L. 6, 196 *οἷσιν ἰσχυρόταται ἢ τε πλευριτίς καὶ ἢ περιπλευμονίη*., κριτικαὶ ἡμέραι τούτων ἐν *Κωακ. Πρ.* 377., L. 5, 664., *Νούσ.* III, 16., L. 7, 144., *Νούσ.* II, 44., L. 7, 62., *Νούσ.* I, 25., L. 6, 194, αἰ 7η, 9η, (11η), 14η. 7) ἀντὶ *maturata*, μᾶλλον γραπτέον *calefacta*, λόγῳ τοῦ ἀκολοουθοῦντος *maturantur*., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 26., L. 6, 192 *ἢ τε χολή καὶ τὸ φλέγμα διαθερμαίνεται* (ἐν τῇ πλευριτίδι)., αὐτόθι 27., L. 6, 194 *θερμαινομένον τοῦ φλέγματος καὶ τῆς χολῆς* (ἐν τῇ περιπλευμονίη)., *Γαλ. Διαφ. Πυρ.* I, 5., K. 7, 287 *σῆπεται πάνθ' ὅσα θερμὰ καὶ ὑγρὰ καὶ πολλὰ κατὰ θερμὸν χωρίον*., αὐτόθι 2, 16., K. 7, 390 *τῶν ζεσάντων ἐπὶ τῇ σηπεδόνι χυμῶν λεπτονθέντων ὑπὸ τῆς θερμότητος*. 8) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 25., L. 6, 190 *τὸ δὲ ὑπὸ τῆς θερμασίης λεπτονόμενον*., Ἐντ. Παθ. 28., L. 7, 242 *νοῦσος ἐξέλη*., *Φύσ. Παιδ.* 12., L. 7, 488 *ἔξω ἐξέρχεται*., Ἐφορ. VII, 49., L. 4, 590 *ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα*. 9) πρβλ. Ἴππ. Τόπ. Ἀνθρ. 14., L. 6, 304 *ἑβδομαῖον ὁ πυρετὸς ἀφῆ*. 10) *abundantia*, ἐν Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. 4., L. 2, 250., *Προγν.* 11., L. 2, 136 *πληθος*., ἐν *Νούσ.* IV, 44., L. 7, 566., *Γυν.* I, 4., L. 8, 14 *πληθώρη*., ἐν Ἐφορ. II, 4., L. 4, 470., *Παθ.* 47., L. 6, 258 *πλησμονή*., προσθ. ἐν, γάρ, ἐν., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. IV, 46., L. 7, 572 *μεθίει δὲ τὸ πῦρ ἐν τῆσι περισσῆσι διὰ τὸδε, ὅτι ἐν μὲν τῆσιν ἀρτίοισι τῶν ἡμερέων ἔλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἐν δὲ τῆσι περισσῆσιν ἀφίει... κατ' ἀνάγκην τοιήνδε αἰ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῆσι περισσῆσι τῶν ἡμερέων*., προσθ. ἐν, γάρ, ἐν. 11) πρβλ. Ἴππ. Παθ. 9., L. 6, 216 *κρίνεται δὲ (ἢ περιπλευμονίη) ἐν ἡμέρησιν, ἢ μὲν βραχυτάτη ἐν τεσσαρεσκαίδεκα, ἢ δὲ μακροτάτη ἐν δυοῖν δεούσαιν εἴκοσι*. 12) *si vero non*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Ἐφορ. V, 8., L. 4, 534 *ὁκόσοι πλευριτικοὶ γενόμενοι οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι, τοντέοισιν ἐς ἐμπύημα καθίσταται*., αὐτόθι V, 40., L. 4, 536 *ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν ἔμπνοι γίνονται*., ὅμοια ἐν *Νούσ.* II, 27., L. 7, 44., Ἐρετ. Αἰτ. Σημ. Ὁξ. Παθ. I, 10, 4., *CMG.* 2, 13 *ἢν δὲ ταύτην ὑπερέλθῃ ὁ νοσέων... ἔμπνος γίγνεται*. 13) ἀνάγνωθι *sic et.*, πρβλ. Ἴππ. Ἐπιταμ. 2., L. 7, 438 *ἐγὼ φημί*., Ἐρχ. Ἰητρ. 12., L. 1, 596 *ἐγωγέ φημι*., *Τέχν.*

1., L. 6, 2 ἐγὼ λέγω. 14) πρβλ. Γαλ. Θερ. Μεθ. 9, 1., K. 10, 602 ἐκτείνεσθαι μὲν ἀνάγκη τοὺς τοιούτους πυρετούς., Γλαῦκ. Θερ. Μεθ. I, 8., K. 11, 25 ἐκτείνεσθαι (πυρετούς). 15) Ἀριστ. Μετεωρ. 4, 7, 383β30 μαραινομένου τοῦ θερμοῦ., Διοκλ. Καρ. Fr. 140 J., τὸ θερμόν... μαραιίνειν. 16) πρβλ. Γαλ. Διαιτ. Ὁξ. 2, 1., K. 15, 516 πλευριτικὰ πάθη. 17) *qualitas*, πιθανῶς κατάστασις, ὡς ἐν Ἴππ. Προγν. 20., L. 2, 170., Νούσ. III, 15., L. 7, 138., Χυμ. 5., L. 5, 482., Παθ. 3., L. 6, 210., Ἐπιδ. III, 3, 6., L. 3, 80., ποιότης εἶναι πλατωνικόν (Θεαιτ. 182α.), προσθ. ὄσω... τοσοῦτω., διόρθ. μακρότερος. 18) ὁ Πberg ἀπέδωκεν: ἦν μέντοι ταύτας ὑπερβάλλουσι, νῦν ἤδη ἀνάγκη ἐστὶ πλανήτας καὶ λειπυριώδεις γίνεσθαι πυρετούς.

Κεφ. XXVIII. 1) τὸ χωρίον εὔρηται παρ' Ἀετίῳ (Λόγ. V, 83., CMG. 8, 2, 60), ὡς ἀπέδειξεν ὁ Littre., πρβλ. Ἴππ. Προγν. 24., L. 2, 182 οἱ τεταρταῖοι μᾶλλον τοῖσι τριήκοντα ἔτεων καὶ γεραιτέροισι., Κωακ. Πρ. 139., L. 5, 612 μᾶλλον τοῖσιν ὑπὲρ τὰ τριήκοντα ἔτεα γεγονόσι., Φύσ. Ἀνθρ. 15., L. 6, 68 ἀλίσκονται ὑπὸ τῶν τεταρταίων καὶ ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῇ ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτεων ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα. 2) πρβλ. Γαλ. Ὀλ. Νόσ. Καιρ. 4., K. 7, 449 ἡλικίαις τὴν ἀκμαστικὴν. 3) πρβλ. Ἴππ. Φύσ. Ἀνθρ. 15., L. 6, 68 ὁκόσοι δ' ἂν ἀλῶσιν ἔξω τῆς ὥρης ταύτης καὶ τῆς ἡλικίης ὑπὸ τοῦ τεταρταίου, εὔρηται εἰδέναι μὴ χρόνιον ἐσόμενον τὸν πυρετόν. 4) ἀρχὴ Κώδ. V. 12. 5) ἠπιάλος, ἐν Ἴππ. Ἐπικνήσ. 34., L. 8, 506., Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 3., L. 2, 18., Ἐπιδ. IV, 20., L. 5, 156., Κρισ. 11., L. 9, 280., Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 6., K. 7, 347 ἠπιάλος... ὅταν ἅμα πυρέττουσί τε καὶ ριγοῦσι., Ἀνωμ. Δυσκρ. 8., K. 7, 749 κατὰ τοὺς ἠπιάλους πυρετούς ἐνδοθέν τε καὶ κατὰ μικρόν, καὶ διὰ τοῦτο σύμπαν ἀμφοτέρων (θερμοῦ καὶ ψυχροῦ) αἰσθάνεσθαι τὸ σῶμα., ἴδε καὶ Ἐβδομ. 25. 6) κείμ. ποιεῖ, πιμελῶν, αἴρονται, ταῖς μεταβολαῖς, ἀναπνεῖ, ἐξωθεῖται., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. IV, 47., L. 7, 574 ἐξατμιῇ ἔξω τοῦ ὑγροῦ., αὐτόθι 46., L. 7, 574 ὑγροῦ... ἐξωθέεται., Ἐβδομ. 52 ἀποπνεῖ... τὸ μὲν διὰ τῶν σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐν κεφαλῇ ἀναπνοῶν., ἀντὶ τῆς ἀναπνοῆς, τοῦ Κώδ. V. 12, προτιμητέον τὸ λατινικὸν *per carnes*, λόγῳ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀναπνεῖ καὶ διὰ τῶν ρινῶν. 7) κείμ. ἀναπνεῖ, ρινῶν., ἀντὶ διαιτήμασι, τοῦ Κώδ. V. 12, τὸ λατιν. γράφει *mediis dies*, ἄρα γε ὁ μεταφραστὴς ἀνέγνωσε διαστήμασι; 8) *quae iterant*, πιθανῶς οἱ ὑποστρέφοντες ἢ οἱ διαλείποντες πυρετοί, ὡς ἐν Ἀφορ. IV, 43., L. 4, 518., Παθ. 61., L. 6, 270., τέλος τοῦ Κώδ. V. 12.

Κεφ. XXIX. 1) ὁ Ilberg ἀποδίδει : ὅπως οὖν θεραπεύειν χρὴ τὸν τεταρταῖον πυρετόν, ἔπειτα καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τὰ ὀξέα νοσήματα, ἐγὼ διδάξω., πρβλ. Ἰππ. Ἱερ. Νούσ. 1., L. 6, 358 ὡς ἐγὼ διδάξω., Γυν. Φύσ. 1., L. 7, 312 ἄρχομαι δὲ διδάσκων., προσθ. δέ, ἐγώ. 2) ἡ ἀποκατάστασις συμφώνως τῷ Παρισ., ἀντὶ *humeros*, ἀνάγνωθι *humores*., προσθ. τε. 3) πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. Ὁξ. 7., L. 2, 272 *τάμνειν χρὴ τὴν ἐν τῷ ἀγκῶνι φλέβα τὴν ἔσω.*, Ἐντ. Παθ. 28. L. 7, 242 *τάμνειν... ἀγκῶνος τὴν εἴσω φλέβα.*, Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 11., L. 2, 458 *τάμνειν... ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν ἔσω.*, Ἀρετ. Ὁξ. Νουσ. Θερ. I, 1. 4., CMG. 2, 92 *τάμνειν φλέβα τὴν ἐπ' ἀγκῶνι.*, πρβλ. Ἰππ. Γυν. I, 77., L. 8, 172., Νούσ. III, 1., L. 7, 118., Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 11., L. 2, 458 *αἷμα (αἵματος) ἀφαιρέειν.*, Νούσ. III, 7., L. 7, 126., Ἐλκ. 24., L. 6, 428 *αἷμα ἀφιέναι.*, προσθ. οὖν χρὴ, καί. 4) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. I, 2., L. 6, 468 *τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν.*, αὐτόθι 32., L. 6, 510 *τῆς ἐξ ἀρχῆς ξυστάσιος.* 5) ἴδε Ἐβδομ. 51 *ἐς τὰς ρῖνας ἀνέλκοντα.*, προσθ. ὁ, ἐς. 6) *cholera*, ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἐβδομ. 28 *καὶ χολὰς πλείους ἔλκει ἐκ τῶν πιμελῶν.* 7) πρβλ. Ἰππ. Ἐντ. Παθ. 22., L. 7, 220 *ἡ πιμελή συντήκεται.*, Τόπ. Ἀνθρ. 24., L. 6, 324 *ἡ πιμελή... ἐκτῆκεται.*, Ἐπιδ. VI, 5, 8., L. 6, 318 *τὸ δὲ χολῶδες ἀπὸ πίνου.*, αὐτόθι 1., L. 6, 622 *τὸ μὲν πῖον χολὴν ξανθὴν.*, Νούσ. IV, 49., L. 7, 580 *καταλείπεται δὲ τὸ λιπαρόν... ὃ τι ἐστὶ χολῶδες.* 8) *cavitates*, πιθανὸν τὰ κοῖλα., πρβλ. Ἰππ. Τέχν. 10., L. 6, 16 *πᾶν γὰρ τὸ ἀσύμφυτον, ἦν τε δέρματι... κοιλόν ἐστι.*, Νούσ. I, 17., L. 6, 170 *χολή συστῆ ἄλες μεσηγὺ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ δέρματος.*, Παθ. 32., L. 6, 244 *ὅταν ἡ χολὴ κινηθεῖσα ὑπὸ τὸ δέρμα τράπηται.* 9) πρόκειται περὶ τῆς οὐροδόχου κύστεως καὶ οὐχὶ τῆς χοληδόχου, ὡς ὁ Daremberg., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. I, 29., L. 6, 198 *ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ ἐν τῇ κύστει ἐγγένηται χολῆς.*, αὐτόθι L. 6, 200 *ἐς τὴν κύστιν συρρεῖ χολῆς, οὐρέεται παχύ.*, πρβλ. Νούσ. II, 48., L. 7, 72 *διὰ πλεονος χρόνου.*, προσθ. διά.

Κεφ. XXX. 1) *curare*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Νούσ. III, 3., L. 7, 122 *πταρμὸς ἐμποιέειν.*, Γυν. II, 201., L. 8, 384 *πταρμὸν ποιέειν.*, Παθ. 2., L. 6, 210 *πταρμὸν ποιέοντα.*, Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θερ. 6, 10, 5., CMG. 2, 141 *πταρμὸς ποιέοντα.* 2) πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 11., L. 2, 464 *ἀλείφειν δὲ σκέλεα... θερμῶ.*, Νούσ. III, 12., L. 7, 132 *ἀλείφειν θερμῶ καὶ πολλῶ.*, Ἐντ. Παθ. 52., L. 7, 298 *ἀλεῖψαι πολλῶ θερμῶ.* 3) ἀποκατάστασις ἀβεβαία, ἴσως ἀναγνωστότεον *febricitanti*., πρβλ. Ἰππ. Ἀφόρων 230., L. 8, 440 *τριβε ἄχρις ἂν σοι τριβώμενον γένηται.*, Γαλ.

Συνθ. Φαρμ. Γέν. I, 4., K. 13, 381 τρίβων ταῖς χερσὶν ἄχρις ἂν ὑποδέχεται (τὰ φάρμακα)., ἴσως καὶ ἀποδοτέον ἄχρις ἂν ὁ πυρέσσων ὑποδέχεται. 4) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 21., L. 7, 36 θάλλπειν ὡς μάλιστα. 5) *tundens*, κόψας, συγκόψας, ὡς ἐν Ἴππ. Νούσ. II, 54., L. 7, 82., Γυν. I, 75., L. 8, 166 καὶ 206. 6) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 13., L. 7, 134 ἱμάτια λεπτά καὶ καθαρὰ καὶ θερμά., Ἐντ. Παθ. 52., L. 7, 298 ἱμάτια μαλθακὰ καθαρὰ. 7) πρβλ. Γαλ. Συνθ. Φαρμ. Τόπ. 8, 4., K. 13, 168 ὀθονίοις παρὰ πυρὶ θερμανθεῖσι. 8) πρβλ. Ἴππ. Γυν. Φύσ. 34., L. 7, 376 φακοῖς τοῖς ὀστρακίνοις., Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θερ. 6, 5, 3., CMG. 2, 133 πυρρίη φακῶν τῶν κεραμήων. 9) πρβλ. Ἴππ. Γυν. II, 151., L. 8, 326 καταχέειν...κατὰ τοῖν σκελοῖν., κατ' Ἰητρ. 13., L. 3, 316 κατὰ...χειρὸς καταχεῖν., Ἀφορ. VII, 42., L. 4, 588 ὕδατος...θερμοῦ καταχεομένον κατὰ τῆς κεφαλῆς., Ὑγρ. Χρ. 4., L. 6, 126 χρωτὶ μὲν καὶ ἄρθροισι...καταχέειν., Ἐπιδ. II, 5, 21., L. 5, 132 ὕδωρ θερμὸν καταχεῖν. 10) πρβλ. Ἴππ. Διαιτ. I, 18., L. 6, 492 (μουσικῆς) μεταβολαί...τέρπουσι. 11) πρβλ. Ἴππ. Παθ. 6, L. 6, 214 ταῦτα ἂν καὶ ποιέων., Αἵμορρ. 7., L. 6, 442 ταῦτα ποιέειν μέχρις ἂν., Ἀρετ. Ὁξ. Παθ. Θερ. 6, 1, 7., CMG. 6, 120 τάδε μέντοι ποιέοντι., πρβλ. Ἴππ. Φύσ. 14., L. 6, 110 ὅταν γὰρ ἐπέλθῃ... ὁ ὕπνος., Ἐπιδ. V, 43., L. 5, 232 ὕπνος οὐκ ἐπήγει. 12) πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 75., L. 8, 162 ταῦτα δὲ ποίει. 13) πρβλ. Ἀέτ. 16, 64 πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ., Ἡρόδοτ. (Ὁριβ. 10, 18, 2)., CMG. 2, 59 τὸ αὐτό., παροξυσμὸς ἴδε καὶ Ἴππ. Ἀφορ. I, 11., καὶ 12., L. 4, 464., εἰς τὰς παλαιὰς λατιν. μεταφράσεις ἀποδίδεται διὰ τοῦ *accessio*., πρβλ. Ἴππ. Παθ. 18., L. 6, 226 φάρμακον διδόναι ἄνω κατ' αὐτὴν τὴν λήψιν (τοῦ τεταρταίου)., Νούσ. II, 43., L. 7, 60 πῖσαι παραχρῆμα λευκοῦ ἔλλεβόρου. 14) πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 9., L. 7, 188 ἂν ὑγιέα ποιήσαις. 15) *lanxīt*, ἀνάγνωθι *ranxīt*., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I. 15., L. 6, 166 φλέγμα...προσπαγῆ., αὐτόθι 21., L. 6, 180 φλέγμα ἢ χολή...προσπαγῆ. 16) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 16., L. 7, 148 ὅκως μὴ κατεργάσῃται τι κακόν., Ἰερ. Νοῦσ. 15., L. 6, 390 κακὸν ἐργάσασθαι., προσθ. καί. 17) *jactatio*, πιθανῶς ἀντὶ *rejactatio*, ἔμετος, ὡς ἐν τῇ μεσαιωνικῇ μεταφράσει τοῦ Προγν., πρβλ. Ἴππ. Κωακ. Πρ. 549., L. 5, 708 ἄκρητοι ἔμετοι., Γυν. II, 125., L. 8, 268 ἔμετος πυρῶδης δριμύς., Γαλ. Τύπ. 4., K. 7, 466 δριμεῖς... ἔμετοι., *ventris fluxus*, ἐν τῇ μεσαιωνικῇ μεταφράσει τοῦ Προγν. ἀποδίδει τὸ κοιλῆς ρύσις, ὡς ἐν Ἴππ. Ἀφορ. II, 14., L. 4, 474., III, 16., L. 4, 492., Κωακ. Πρ. 168., L. 5, 620., ἢ διαρροίη, ὡς ἐν Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 7., L. 2, 28., Ἰερ. Νοῦσ. 6., L. 6, 372.,

sprontanea, πιθανῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ῥύσιν κοιλίας, ὡς ἐν Ἴππ. *Γυν.* I, 36., L. 8, 86 *κάθαρισις χωρὲι αὐτομάτη.*

Κεφ. XXXI. 1) *diuturna*, πιθανῶς πυρετός πονυλυχρόνιος, ὡς Ἴππ. *Νούσ.* IV, 51., L. 7, 586., κατὰ Ilberg *συνεχής.* 2) πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* II, 12., L. 7, 20 *ἀρχομένῳ τῆς νούσου., Παθ.* 18., L. 6, 226 *καθαίρειν πρῶτον μὲν τὴν κεφαλὴν., Ἐντ. Παθ.* 10., L. 7, 190 *κεφαλὴν αὐτοῦ πρόσθεν καθαίρειν., ὅμοια ἐν περὶ Ὀψιος* 4., L. 9, 156., *Νούσ.* II, 43., L. 7, 60., *Τόπ. Ἀνθρ.* 18., L. 6, 310., πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* III, 2., L. 7, 120 *καθῆραι τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω κοιλίην., αὐτόθι* 4., L. 7, 122 *κοιλίας ἄμφω καθαίρειν.* 3) πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* IV, 49., L. 7, 578 *ἢ ἰκμάς ἰσάζει κατὰ πλῆθος., αὐτόθι* 39., L. 7, 560 *ἰσωθῆ ἢ ἰκμάς., αὐτόθι* 50., L. 7, 582 *ἰσάση ἰκμάς., ἴδε περὶ Ἑβδομ.* 24., Ἄρετ. Ὁξ. *Νούσ. Θεορ.* I, 4, 4., *CMG.* 2, 103 *ἐς κένωσιν τοῦ πλῆθους., Χρ. Νούσ. Θεορ.* I, 2, 2., *CMG.* 2, 144 *τὸ πλῆθος ἀφαιρέειν., ἀνάγνωθι detrahante, ἀφαιρέοντα., προσθ. καί.* 4) *colera*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. *Γυν.* I, 79., L. 8, 198 *χολῆς καθαρτικὰ ἐκ μήτρης., Γυν. Φύσ.* 89., L. 7, 408 *ὅσα χολὴν καθαίρει (ἐκ μήτρης)., προσθ. διά.* 5) πρβλ. Ἴππ. *Διαίτ.* III, 69., L. 6, 606 *ἰσάζειν πρὸς ἄλληλα., αὐτόθι* 85., L. 6, 636 *ἀνισάζειν οὖν χρή., bene arte, εὐαρμόστως, ἴδε κεφ.* 19. 6) *exponentes*, ἴσως προϊέμενοι (χολῆν)., πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* IV, 36., L. 7, 552 *χολὴν προΐεναι., Ἀριστ. Προβλ.* 948β10 *προΐενται μὲν τὴν χολὴν., venenosa, ἴδε κεφ.* 23, *σημ.* 11. 7) πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* II, 5., L. 7, 19 *ὅταν (χολῆ) προσίστηται.* 8) *exaequere*, ὡς τὸ Παρισ., προσθ. *καί.* 9) ὡς τὸ Παρισ., *παρελείφθη et quae in corpore., προσθ. οὖν, καί.* 10) ἀντὶ *colores*, μᾶλλον ἀνάγνωθι *choleras*, ἴδε *σημ.* 4. 11) πρβλ. Ἴππ. *Γυν.* I, 66., L. 8, 136 *μετὰ τὴν φαρμακείην., ὅμοια ἐν Νούσ.* IV, 47., L. 7, 576., Ἄγμ. 36., L. 3, 540., *Παθ.* 20., L. 6, 230. 12) πρβλ. Ἴππ. Ἐφόρων 222., L. 8, 430 *κλύσαι... γάλα ἐφήσας., Ἐντ. Παθ.* 48., L. 7, 286 *γάλα ἐφήσας... κλύζειν., Τόπ. Ἀνθρ.* 23., L. 6, 314 *κάτω γάλακτι κλύσον., Γυν.* I, 92., L. 8, 222 *κλύσαι γάλακτι., Ἀέτ.* 2, 96., *CMG.* I, 185 *ὄρρος (γάλακτος) διὰ κλυσμάτων ἐνιέμενος., Γαλ. Ἀπλ. Φαρμ. Κράσ.* Δυν. 10, 8., *K.* 12, 266 *ὁ δὲ ὄρρος... διὰ κλυστήρων ἐνιέται.* 13) ἀντὶ *posterioribus* πιθανῶς ἀναγνωστέον *posterius*, ὕστερον., πρβλ. Ἴππ. *Γυν.* I, 109., L. 8, 232 *μετακλύζειν δὲ πτισάνης χυλῶ., Τόπ. Ἀνθρ.* 20., L. 6, 312 *κλύζειν... χυλῶ πτισάνης.* 14) ἀνάγνωθι *depsta*, πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. *Παθ.* 17., L. 7, 208 *κρέας ὑὸς τετριμμένον., Νούσ.* II, 71., L. 7, 74 *κρέασι τετριμμένοισι., Διοκλ. Καρ. (Ὁριβ.* 4, 3, 5)., *CMG.* I, 99 *μηδὲν τετριμ-*

μένον (ἡδυσμα)., προσθ. τῆς χολῆς, χρεέσθω. 15) πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 63., L. 8, 128 κρέασι μηλείοισι... νέοισι., Νούσ. II, 48., L. 7, 74., Γυν. II, 118., L. 8, 254 κρέασι μηλείοισι., Γυν. II, 47., L. 8, 66 κρεῶν... δείων., Παθ. 41., L. 6, 250 κρέας δῖος ὡς νεωτάτης. Γυν. II, 118., L. 8, 254., Ἐπιδ. VII, 63., L. 5, 428 ἰχθύσι πετραίοισι., ὅμοια ἐν Ἄρετ. Χρ. Νούσ. Θερ. 7, 2., CMG. 2, 148., Γαλ. Κράσ. 2, 6., K. I. 630., προσθ. χρεέσθω. 16) *semina*, πιθανῶς σιτία ἢ σῖτα., πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 13., L. 7, 200 σιτίοισιν... ὡς διαχωρητικωτάτοις., Νούσ. II, 19., L. 7, 34 σιτία... ὡς ὑποχωρητικώτατα., ὅμοια ἐν Νούσ. II, 12., L. 7, 22., Γυν. II, 128., L. 8, 276., Τόπ. Ἄνθρ. 18., L. 6, 310. 17) *quasata*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. Ὑγιειν. 7., L. 6, 82 ἄρτος... ἐν οἴνῳ ἐντεθρυμμένους., Παθ. 41., L. 6, 250 ἄρτου... ἐνθρόψας ἐν ζωμῶ., προσθ. ἐν οἴνῳ, ἴσως ὅμως καὶ ζωμῶ., πρβλ. Γαλ. Διαίτ. Ὁξ. 2, 34., K. 15, 577 ἄρτον θερμὸν ἢ ψυχρόν., *assata* ἐν τῷ Ἀμβροσ. ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ ὀπτὸς ἢ ἐψημένους., προσθ. ἦ. 18) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. II, 54., L. 6, 560 (λαχάνων) ὄσμᾶς βαρείας., αὐτόθι III, 68., L. 6, 594 λαχάνοισι... θερμαντικοῖσι., Γαλ. Τροφ. Δυν. 2, 44., K. 6, 631 τὸν μὲν χυλὸν αὐτῆς (κράμβης) ἔχειν τι καθαρτικόν., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 15., L. 7, 28 λάχανα προτρῶγων., Ἀφόρων 219., L. 8, 424 μηδενὸς ὄζοντι., Γαλ. Πεπ. Τόπ. 3, 13., K. 8, 207 πασῶν τε τῶν θερμῶν ὄσμῶν. 19) πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 77., L. 8, 170 ὕδατος παλαιοῦ., Διαίτ. I, 4., L. 6, 474 τῷ δὲ ὕδατι τὸ ψυχρόν καὶ τὸ ὑγρόν., Ἀθήναιος (Ὁριβ. Ἀδήλ. 41, 15., CMG. 4, 147) ὕδωρ δ' ἔστω τό... ὑγρότατον. 20) *viscidus*, ἐν τῇ μεσαιων. μεταφράσει τοῦ Προγν. ἀποδίδει τὸ ἄκρητος., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 16., L. 7, 148 φυλάσσεσθαι... ὄξέα, ἀλκικά, λιπαρά. 21) πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 4., L. 7, 178 τούτῳ δὴ οὕτως ἔχοντι ταῦτα προσφέρειν. 22) διορθ. πυρετῶν. 23) *erigitur*, ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Γαλ. Χυμ. 2, 26., K. 16, 294 ἡ χολή ἀείρεται. 24) προσθ. δέ, χρεέσθω., πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. II, 52., L. 6, 554 (οἶνοι) παχές., Διαίτ. Ὁξ. 15., L. 2, 344 οἴνου... ἀνόσμου., Παθ. 43., L. 6, 257 οἴνον... παλαιόν., Τόπ. Ἄνθρ. 19., L. 6, 312 οἴνῳ ὕδαρεῖ χρῶ... ὡς μὴ θερμαίνῃ., Γαλ. Δυν. Φυσ. 2, 9. K., 2, 135 ζέοντα (οἶνον). 25) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 74., L. 7, 112., Ἐντ. Παθ. 17., L. 7, 208 ἡλίον ἀπεχέσθω., αὐτόθι 2., L. 7, 174 ταλαιπωρίας., Σαρκ. 18., L. 8, 608., Εὐσχ. 1., L. 9, 226 διάλεξις., προσθ. καί. 26) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 14., L. 7, 26., Γυν. I, 43., L. 8, 100., Γυν. Φύσ. 6., L. 7, 320 λούειν πολλῶ θερμῶ., Ἐντ. Παθ. 4., L. 7, 178., Παθ. 4., L. 6, 218., Γυν. Φύσ. 52., L. 7, 394 λούειν πολλῶ καὶ θερμῶ., Τέχν. 8.,

L. 6, 14 δύναμιν... τοῦ πάθεος., Προορ. II, 33., L.9, 66 ἔς τε τὴν ἰσχὸν τοῦ νοσήματος. 27) *laboret*, ὡς τὸ Ἀμβροσ., πρβλ. Ἄντυλλος (Ὅριβ. 10, 2, 4., CMG. 2, 45) *μαλάξεως δὲ χάριν λουτροῖς., μάλθαξις ἐν Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. 7., L. 2, 272., Ἀφόρων 217., L. 8, 422., Ὑγρ. Χρ. 1., L. 6, 118., διαγρ. τὸ *in*. 28) πρβλ. Ἴππ. Γυν. I. 80., L. 8, 200 μέλι μίξας καὶ ἔλαιον., αὐτόθι 109., L. 8, 232 μίσγειν δὲ μέλι ἔλαιον., Ἀφόρων 227., L. 8, 436 ἔλαιον... ἐν μέλιτι ἴσον μίξας., ἄρα γε ἀναγνωστέον ἐν βαλανείῳ; 29) *perfricatio ἢ infricatio* μᾶλλον ἀναγνωστέον *refrigeratio*, λόγῳ τοῦ ἐπομένου *calefaciens*. 30) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 13, 18, 32., L. 7, 24, 32, 50 ἔστ' ἂν ὑγιῆς γένηται., αὐτόθι 34., L. 7, 52 ἄχρις ἂν ὑγιῆς γένηται. 31) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 12., L. 7, 20 αἰθίς ποιέειν ταυτά., Ἐντ. Παθ. 27., L. 7, 238 αἰθίς τὸ αὐτὸ χρὴ ποιέειν. 32) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Κωακ. Πρ. 589., L. 5, 720 πρὸς κρίσιν προσάγον., Προορν. 20., L. 2, 172 ἐπὶ τὴν κρίσιν ἰόντων τῶν νοσημάτων., προσθ. πρὸς. 33) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. III, 72., L. 6, 612 ὑπὸ τὰς κρίσιαις. 34) πρβλ. Γαλ. Συστ. Ἱατρ. 19., K. I, 301., Διαίτ. Ὁξ. I, 16., K. 15, 447., Τέχν. Ἱατρ. 23., K. I, 366 τέχνης ἐπιστατούσης., *extermio* τοῦ Ἀμβροσ. προτιμότερον τοῦ *termino* τοῦ Παρισ. 35) πρβλ. Γαλ. Γλαῦκ. Θεορ. 2, 3., K. 11, 84 μέγα τι κακὸν ἐργάση., Ἀέτ. 12α, 172β μέγα τι δράσεις κακόν., Ροῦφος (Ὅριβ. 45, 30, 2., CMG. 3, 191) *μεῖζω δεινὰ ἐξειργάσαντο.*, Γαλ. Χρ. Μορ. 17, 2., K. 4, 365 *καταγελῶσιν Ἴπποκράτους, ὅσα κριτικῶς ἢ φύσις εἴωθεν ἐργάζεσθαι, ταῦτ' ἀξιοῦντος μιμῆσθαι.**

Κεφ. XXXII. 1) *nimie*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Χυμ. 7., L. 5, 488., Ἀφορ. IV, 32., L. 4, 512 ἀνισταμένοιαι ἐκ τῶν νόσων. 2) πρβλ. Ἴππ. Κωακ. Πρ. 124., L. 5, 608 οἱ ἐκ μακρῶν ἀναλαμβάνοντες., Γαλ. Ἀριστ. Αἰρ. 43., K. I, 209., Πατρόφ. Συστ. Ἱατρ. 19, K. I, τοῖς ἐξ ἀρρωστίας ἀναλαμβάνουσι... ἐκ τῶν νοσημάτων ἀναλαμβάνοντες., Ὑγιειν. 5, 4., K. 6, 330 τοῖς ἀναλαμβάνουσιν ἐκ νόσου... ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου., Ἀριστ. Προβλ. 865α36 ὅπως μὴ προεξησθηγκότι ἢ φλεγμασία ἐπιπίπτῃ., *multum*, ὡς ἐν τῷ Παρισ. 3) ὡς τὸ Παρισ., πιθανῶς φλεγμασίην., παρελείφθη τὸ *de*., *ventositas* ἴσως φῦσα., πρβλ. Ἴππ. Φυσ. 3., L. 6, 94 πνεύματα δέ... ἐν τοῖσι σώμασι φῦσαι καλέονται., Γαλ. Αἰτ. Συμπτ. 3, 6., K. 7, 239 ἀτμωδῶν πνευμάτων, ἃς δὴ καὶ φύσας ὀνομάζουσι., Ἀριστ. Προβλ. 961β38 τῇ γὰρ κινήσει θερμαίνοντες ἐκ τοῦ ὑγροῦ θάπτον πνεῦμα ποιούσι., προσθ. τὸ πῦρ. 4) πρβλ. Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θεορ. I, 4, 13., CMG. 2, 105 ἔς τὴν ἐωυτῆς ἔδρην., Γαλ. Κράσ. 3, 3., K. I, 662 μὴ

μένη καθ' ἓνα τόπον. 5) πρβλ. Ἰππ. Γυν. I, 61., L. 8, 124 κλυδάζεται αὐτῆσι τὸ ὕδωρ., ὅμοια Ἐντ. Παθ. 23., L. 7, 226., Νούσ. III, 16., L. 7, 154., Νούσ. I, 15., L. 6, 164., πρβλ. Φύσ. 3., L. 6, 94 τό τε πέλαγος κυμαίνεται. 6) *consumptum*, ὡς τὸ Ἀμβροσ., *conlucto* ἐνταῦθα μᾶλλον σημαίνει μάχομαι, λόγῳ τοῦ ἐπομένου *obtineo*. 7) πρβλ. Γαλ. Κράσ. Δυν. Ἀπλ. Φαρμ. 4, 14., K. 11, 663 εἰ ριπίζοις ἰσχυρῶς ἀσθενῆ καὶ μικρὰν φλόγα, θᾶπτον ἀποσβέσεις αὐτὴν ἢ αὐξήσεις., Νόσ. Αἰτ. 3., K. 7, 12 καὶ οἱ ἄνεμοι κατὰ τὸ μέγεθος ἀεὶ τῆς φλογὸς ἐθέλουσιν ὑπάρχειν, εἴ τι μέλλοιεν ὀνήσειν αὐτὴν, οἱ δὲ μειζοὺς ἢ κατ' ἐκείνης σκεδαννύουσιν, οὐ ριπίζουσι., ὅμοια ἐν Ἀφορ. I, 14., K. 17β, 414., Κράσ. 3, 2., K. I, 652., πρβλ. Γαλ. Ἀφορ. V, 12., K. 18, 22 τὰς ἐκτὸς φλόγας., Ἀριστ. Μακροβ. Βραχ. 5, 455β30 συντήκει γὰρ αὐτό, ὥσπερ γὰρ ἡ πολλὴ φλόξ κατακαίει καὶ φθείρει τὴν ὀλίγην, τὸ τὴν τροφὴν ἀναλίσκον., Προβλ. 880α 17 ἔνδειαν τοῦ πυρός.

Κεφ. XXXIII. 1) πρβλ. Ἰππ. Νούσ. II, 45, 54, 56., L. 7, 64, 82, 88 ἢ ἂν ὀδύνη., ἢ δ' ἂν ὀδύνη., *insedit*, πιθανῶς ἐνστηρίζει ἢ καταστηρίζει, ὡς ἐν Ἰππ. Ἐντ. Παθ. 19., L. 7, 214., στηρίζει ἐν Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 12., L. 2, 468., ἰδρύνεται ἐν Προορ. I, 70., L. 5, 526., Κωακ. Πρ. 309., L. 5, 652., ἐνέστηκε ἐν Ἐντ. Παθ. 4., L. 7, 178., προσίσταται ἐν Ἐπιδ. V, 20., L. 5, 220., Νούσ. II, 56., L. 7, 88., ἐμπίπτει ἐν Ἐντ. Παθ. 13., L. 7, 200., Γυν. II, 110., L. 8, 234., ἐσφοιτᾷ ἐν Νούσ. II, 19., L. 7, 32., φοιτᾷ ἐν Νούσ. III, 4., L. 7, 122., παρελείφθη τὸ *et*. 2) ἀνάγνωθι *teporibus*., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. III, 9., L. 7, 128 χλιάσματος ὑγροῖσιν., ὁμοίως αὐτόθι 7, 12, 14., L. 7, 126, 132, 134. 3) Γαλ. Μαρασμ. 7., K. 7, 695 ἔξωθεν ἐπιτιθεμένοις., αὐτόθι K. 7, 692 ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων., Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θεορ. I, 10, 21., CMG. 2, 118 χρὴ διαλύειν τάδε. 4) *siccus vapores*, πιθανῶς ξηρὴ πυρὴ., πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. Ὁξ. 7., L. 2, 270., Γυν. II, 122., L. 8, 266., ὡς τὸ Ἀμβροσ., προσθ. πυρὴν.

Κεφ. XXXIVa. 1) πρβλ. Γαλ. Ὑγιειν. 4, 4., K. 6, 247 οὔρα προτρέπει., Γλαῦκ. Θεορ. 2, 4., K. 11, 93 ἐπ' οὔρα χρὴ προτρέπειν., Φιλάγρ. (Ὁριβ. 5, 17, 3., CMG. I, 130) καὶ οὔρα προτρέπων., Ροῦφος, Νεφρ. Κύστ. Παθ. 1 ἐπὶ οὔρησιν ἤδη προτρέπειν. 2) πρβλ. Ἰππ. Προορ. I, 72., L. 5, 528 οὔρα ἐγένετο βιαίως., *violenta*, ἴσως καὶ δοιμέα. 3) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἰππ. Ἀφορ. I, 19., L. 4, 468 παροξυνομένοισι...μήδ' ἀναγκάζειν., προσθ. δέ. 4) *superiores*,- *rem*, μήπως πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ *desipere* ἢ *desipientia*, μανῆναι, μανίη; πρβλ. Ἰππ. Ἀφόρων 233., L.

8, 448 διαθερμανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου., Τόπ. Ἀνθρ. 33., L. 6, 324 θερμαίνουσι γὰρ τὰ τὴν κεφαλὴν καθαίροντα φάρμακα. πρὸς δὴ τὸ ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ θερμόν, τὸ ἀπὸ τοῦ φαρμάκου προσελθὸν μανίην ποιεῖ., Γαλ. Τροφ. 3, 26., K. 15, 370 ἐνίοτε δὲ καὶ παραφροσύνην φέρει ὡς ἐν τοῖς κανσώδεσι πυρετοῖς. 5) πρβλ. Ἰππ. Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 10., L. 2, 46 ἔκτρηξιν φλεβῶν. 6) ἀντὶ *exsolutio* τοῦ Παρισ., προτιμητέον τὸ *exhalatio* τοῦ Ἀμβροσ., προκειμένου περὶ τοῦ θερμοῦ., ἴδε Ἐβδομ. 52 ἀποπνεῖ.. τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ., διαγρ. in. 7) *circumplexum*, -*fluxum*, πρβλ. Ἰππ. Νόμ. 3., L. 4, 640 περιέχοντος ἡέρος., Γαλ. Διαφ. Σφγγμ. 4, 1., K. 8, 925 (ἄνεμος) περιρρεῖ., Ἰππ. Πλάτ. Δογμ. 7, 5., K. 5, 619 ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀήρ., Ἐπιδ. VI, 4, 20., K. 17β 181 τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος., Ἀέτ. 5, 95 (Ροῦφος) ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀήρ., προσθ. ἐς. 8) *emittans*, ὡς τὸ Παρισ., προσθ. τὸ θερμόν. 9) πρβλ. Ἰππ. Γον. 4., L. 7, 474 ὥσπερ εἴ τις ἐπὶ ὕδωρ ζέον ἕτερον ψυχρόν ἐπιχέει, παύεται τὸ ὕδωρ ζέον., Νούσ. III, 17., L. 7, 150 ἀλλὰ ψύχει μούνον ὡς ἄγγος ὕδατος ζέον, ἢν τις ἐπιχέῃ ψυχρόν ὕδωρ ἢ ψυχρῶ αὐτὸ τὸ ἄγγος πνεύματι προσαγάγη., προσθ. τις, πνεῦμα προσαγάγη, διότι τὸ *frigidissimum* εἶναι ἄνευ ἐννοίας καὶ πιθανῶς διορθωτέον εἰς *frigidum spiritum*., ἐν τῇ μεσαιων. μεταφράσει τοῦ Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ., τὸ *aeramentum* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ χαλκήϊον ἢ χαλκός., *coopertorium* ἢ *operculum* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐπίθημα ἢ ἐπίθημα, ὡς ἐν Γυν. Φύσ. 34., L. 7, 370., Γυν. II, 133., L. 8, 294., Νούσ. II, 26., L. 7, 42. 10) πρβλ. Ἰππ. Νούσ. II, 20., L. 7, 34 ταῦτα ποιεῶν μάλιστα ἂν ὠφελείσ., Παθ. 46., L. 6, 254 μάλιστα γὰρ ἂν οὕτως ὠφελείσ., Γαλ. Κρισ. Ἡμερ. 2, 10., K. 9, 881 μάλιστα μὲν ἂν ὠφελήσης τὸν κάμνοντα., πρβλ. Ἰππ. Τόπ. Ἀνθρ. 27., L. 6, 320 τὸν πυρετὸν ψυκτηρίῳ φαρμάκῳ ἐκλύειν., Νούσ. II, 16., L. 7, 30 ψύγματα οἱ προσφέρειν., Ἀφορ. VII, 37., L. 4, 588., Γυν. I, 50., L. 8, 108 ψυκτικά., προσθ. ἐν.

Κεφ. XXXIVβ. 1) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Γαλ. Ἀρίστ. Αἰρ. 9., K. I, 126 πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις. 2) πρβλ. Ἰππ. Ἐπικνήσ. 8., L. 8, 482 κλίνην...ἀπὸ τῶν πρὸς τῆς κεφαλῆς μερῶν ἀείραντες., Γυν. I, 68., L. 8, 144 μετέωρον πρὸς κεφαλὴν τὴν κλίνην., Φύσ. Γυν. 4., L. 7, 316 (κλίνην) πρὸς ποδῶν ὑψηλότερην κειῖσθαι., Γυν. II, 113., L. 8, 244 κλίνην ἀπὸ ποδῶν ὑψηλότερην εἶναι., αὐτόθι 143., L. 8, 316 κλισίην ἀνεκὰς χρῆ ποιεῖν., αὐτόθι 149., L. 8, 324 κλισμὸν κειῖσθαι πρὸς ποδῶν ὑψηλότερον. 3) ἴδε Ἐβδομ. 52 ἐς τὸν ἄνω τῶν φρενῶν τόπον., πρβλ. Ἰππ. Προγν. 5,

L. 2, 122 ἐν τοῖσιν ὑπὲρ τῶν φρενῶν χωροῖσι., Διαίτ. Ὑγιειν. 5., L. 6, 78 τὸ χωρίον ὑπὲρ τῶν φρενῶν., Παρθ. 1., L. 8, 466 (αἷμα) ἀναίτσει ὑπὸ πλήθεος ἐς τὴν καρδίην καὶ ἐς τὴν διάφραξιν., Ἑβδομ. 52 ἐν τοῖσι θανάτωδεσι τόποις., Κωακ. Πρ. 225., L. 5, 638 καιροῖσι τόποισιν., Γαλ. Θεορ. Μεθ. 12, 3., K. 10, 828 εἰς κίνδυνον εἶναι καὶ πρὸς τὸν πνεύμονα καὶ τὴν καρδίαν ἀφικέσθαι., ἀνάγνωθι quando, λόγῳ τοῦ ἐπομένου tanto. 4) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 44., L. 7, 62 ἀφικνέεται ἢ νοῦσος., Ἐπιδ. II, 1, 7., L. 5, 76 χρησται δὲ (αἱ ἀποστάσεις) αἱ κάτω τῆς νοῦσου...ἐκ τῶν ἄνω., Γαλ. Χυμ. 2, 22., K. 16, 284 ἦν μὲν κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ καταστῆ τὰ ἄνω... ἀγαθόν., Ἀριστ. Αἰρ. 49., K. I, 221 μεταγωγή εἰς ἑτέρους ἀπαθεῖς τόπους μειοῖ καὶ λύει τὰς νόσους., Ἀρετ. Αἰτ. Σημ. Χρ. Παθ. 4, 9., CMG. 2, 76 ἀσυνέστερα πολλὸν ἦν τὰ κάτω ἢ ἢ πάθη., συμπλ. ἐκ τοῦ Παρισ., mortificatoriae ἀπεδόθη θανατωδέστεραι.

Κεφ. XXXV. 1) ὡς τὸ Παρισ., *in quibus (qui) forte incommodantur*, δηλ. ἐν οἷσιν ἂν οἱ ἀχθόμενοι, συμφωνεῖ περισσώτερον πρὸς τὸ νόημα ἢ τὸ Ἀμβροσ. *incommodantes.*, πρβλ. Γαλ. Ἀφορ. III, 73., K. 17β, 763 ὑπὸ πυρετῶν ἐνοχλουμένους., Ἀντυλλ. (Ὅριβ. 9, 13, 1., CMG. 6, 1, 2, 14) ὑπὸ κεφαλαίας ἐνοχλουμένοις. 2) πρβλ. Γαλ. Ἐπιδ. III, 3, 3., K. 17α, 655 οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνας ὀνομάζειν σκιώδη τε καὶ σκιαρά., Ἴππ. Σαρκ. 6., L. 8, 592 ἐν οἰκῆματι ὀκόταν ἄνεμος μὴ εἰσπνέη., Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 8., L. 2, 434 κατακλίνειν δὲ ἐς ζοφερὰ οἰκῆματα., Διοκλ. Καρ. Fr. 140 J. ἐν σκοτεινῷ καὶ ψυχρινῷ τόπῳ καὶ χωρὶς πνεύματος., Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θεορ. 5, 1., CMG. 2, 91-2 κατακεκλῖσθαι χρὴ τὸν ροσέοντα ἐν οἴκῳ,...κατάκλισις...ἐν ζόφῳ., Γαλ. Ἀριστ. Αἰρ. 22., K. I, 165 ἐν σκότει κατακλίνειν., *circa habitabiles*, πιθανῶς περιουικεόμενοι., Ἀριστ. Μετεωρ. 2, 1, 354α4., Διογ. Λαέρτ. 8, 25 περιουικουμένη (γῆ), *superiori*, πιθανῶς σημαίνει ὑπερῶν., πρβλ. Ἀντυλλ. (Ὅριβ. 9, 13., CMG. 2, 14) τοῖς μὲν ὀξέως ροσοῦσιν οἱ κατάγειοι τῶν οἴκων ἐπιτήδειοι καὶ μάλιστα καυσουμένοις (τῶν ὑπερῶν)., Γαλ. Κράσ. Δυν. Ἀπλ. Φαρμ. 4, 14., K. 11, 663 ἐν ὑπερῶσι οἰκῆμασι. 3) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 22., L. 7, 36 μήτε φθέγγεσθαι., Γαλ. Θεορ. Μεθ. 10, 8., K. 10, 697 εἴργοντας... καὶ πλῆθος ἀνθρώπων εἰσιέναι καὶ γὰρ καὶ τοῦτο θερμαίνει οἶκον. 4) πρβλ. Ἴππ. Ἀφόρων 248., L. 8, 462 περιέρχεσθαι ὡς ἐλάχιστα., Γυν. Φύσ. 5., L. 7, 318 περιχωρεῖτω ὡς ἐλάχιστα., Διαίτ. III, 68., L. 6, 602 μὴ περιπατέειν. 5) πρβλ. Γυν. II, 153., L. 8, 328 σιγῆν τε καὶ ἡρεμίειν., Γαλ. Τρόμ. Παλμ. 4., K. 7, 590 ἡσυχίην ἔχειν καὶ ἀτρεμίζειν συμφέρει

(Ἴππ.). 6) πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 1., L. 7, 168 ἐν τῇ εὐνῇ δόκταν περιστρέφεται., Κωακ. Πρ. 483., L. 5, 692 στρέφεισθαι δὲ ρηϊδίως χρῆ τὸν νοσέοντα., Ἐπιδ. VII, 25., L. 5, 394 ἐπιστρέφεισθαι χαλεπῶς., ὅμοια ἐν Ἐπιδ. VI, 1, 13., L. 5, 274., Νούσ. II, 54., L. 7, 82., Νούσ. III, 10., L. 7, 128., Προγν. 9., L. 2, 132. 7) διόρθ. οὔρησιν., ὑπό, ἀντὶ *ad.*, πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. III, ἄρρ. 6., L. 3, 52 πυκνὰ ἀνίστατο., Γαλ. Θεορ. Μεθ. 6, 5., K. 10, 431 πρὸς ἄφοδον ἀνισταμένου. 8) πρβλ. Ὀριβ. 8, 37., CMG. 2, 287 ὅπως μὴ τῶ ψυχρῶ αὐτοῦ φρίττειν ποιῆ τὸν ἄνθρωπον. 9) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 22., L. 7, 36 κατακλῖναι ἐς στρώματα μαλθακῶς., Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 8., L. 2, 434 κατακεκλῖσθαι ἐπὶ μαλθακωτάτοισι στρώμασι. 10) ὡς τὸ Ἀμβροσ. *la vari.*, πρβλ. Ἴππ. Φυσ. 4., L. 7, 316 μὴ λουέσθω., Νούσ. III, 6., L. 7, 124 οὐ χρῆ λούειν., αὐτόθι 1., L. 7, 118 τὸ πάμπαν.

Κεφ. XXXVI. 1) προσθ. *χρή.*, πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 58., L. 8, 116 ἐλαίῳ ἀλείφειν., Τόπ. Ἀνθρ. 17., L. 6, 310 χρίειν ἐλαίῳ. 2) πρβλ. Ἴππ. Γυν. II, 145., L. 8, 320 κηρωτῆ...χρίειν., Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 14., L. 2, 470 κηρωτῆ ἀλείφειν καὶ ἐγχρίειν., ὅμοια ἐν Ἀγμ. 4., L. 3, 340., Γυν. I, 34, 68., L. 8, 80, 144., αὐτόθι II, 188., L. 8, 368., Ἀφόρων 230., L. 8, 442. 3) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 8., L. 2, 424 περιστέλλων κηρώμασι καὶ ταινιδίοισι περιελίσσων., αὐτόθι 14., L. 2, 470 σκέλεα περιελίσσειν ἕως ποδῶν...βραχίονας ἕως τῶν δακτύλων κατελίσειν., Ἀέτ. 12α, 164α ταινιδίῳ περιελίσσας., Ἀρετ. Χρ. Νούσ. Θεορ. 7, 3., CMG. 2, 150 διαδέειν μὲν τὰ σκέλεα ὑπὲρ τὰ σφυρὰ καὶ γούνατα καὶ χεῖρας καὶ πόδας τε καὶ βραχίονας. 4) *induratur*, ὡς τὸ Παρισ., διότι τὸ *ab articulis* τοῦ Ἀμβροσ. εἶναι πλεονασμός, λόγῳ τοῦ ἐπομένου *indurat artus.*, πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. 12., L. 2, 320., Γαλ. Κράσ. 2, 3., K. I, 599 σκληρυνθῆναι διὰ τὴν πῆξιν (τὸ σῶμα), διὰ τὴν γραφὴν τοῦ Ἀμβροσ. πρβλ. Ἴππ. Ὑγρ. Χρ. 6., L. 6, 132 ἄρθρα ἐσκληρυσμένα., Ἐπιδ. VI, 1, 15., L. 5, 274 σκληρυσμὸς τῶν ἄρθρων. 5) πρβλ. Γαλ. Χυμ. 2, 22., K. 16, 283 ἔχουσι καὶ ἴδιον ἐξαίρετον τὴν ἐν τοῖς ἄρθροις θερμότητα., Ἀφορ. III, 31., K. 17β, 698 ἢ ἐν τοῖς ἄρθροις θερμότης. 6) *sursum*, ὡς τὸ Παρισ., *magis magisque*, ὡς ἐν τῷ Ἀμβροσιανῶ.

Κεφ. XXXVII. 1) πρβλ. Ἴππ. Παθ. 20., L. 6, 230., Ἐντ. Παθ. 15., L. 7, 204 προϊόντος τοῦ χρόνου., Γυν. I, 5., L. 8, 30., Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 2., L. 2, 14 χρόνου προϊόντος. 2) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 15., L. 7, 140 ἄρχον προῶτον κουφίζων τὴν κεφαλὴν. 3) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 5., L. 7, 14 ὁ δὲ μυελὸς ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅθεν περ πέφυκε., Σαρκ. 4., L.

8, 588 μυελός...καθήκει ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου., Γαλ. Τροφ. 3, 1., Κ. 15, 257 καθὰ συνάπτουσι ἐγκέφαλός τε καὶ νωτιαῖος., Ἄριστ. ΖΙ. 4, 7, 533α12 ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἢ συνάπτει τῷ μυελῷ. 4) προσθ. χρή., πρβλ. Ἴππ. Ἐντ. Παθ. 38., L. 7, 260 τὸ φλέγμα ἀπαγάγοι. 5) διόρθ. ἐκπνοήν., κείμεν. *respirationem.*, πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 10., L. 7, 130 συνακολουθεῖ γὰρ ταύτῃ (φλεβοτομίῃ) ἐκ τοῦ πλεύμονος θερμὸν πνεῦμα. 6) *perungui*, ὡς τὸ Παρισ., *viscida*, εἰς τὰς μεσαιων. μεταφράσεις τῶν Προγν. καὶ Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. ἀποδίδει τὸ ἐλληνικὸν δριμύ, ἄκρητον., ἕως ἀπωλέσθη λέξις, ὡς π.χ. σμηγμα ἢ ἀλειμμα, πρβλ. Πλάτ. Τίμ. 50ε ἀλείμματα...εὐδῶδη. 7) προσθ. δέ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 10., L. 7, 130 γλῶσσαν ἀνατρίβειν. 8) ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 15., L. 7, 140 μὴ ἐξαπατάτω ὡς οὐ... ἐστί., οὐ μέντοι ἐξαμαρτήσῃ., *sciens* ἀπεδόθη διαγιγνώσκων., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. II, 1, 8., L. 5, 80 φλεβῶν ἢ εὐρύτης., ὅμοια ἐν Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 6., L. 2, 410., Γαλ. Τέχν. Ἱατρ. 12., Κ. I, 337., προσθ. τε. 9) προσθ. οὐρησι. 10) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. V, 17., L. 5, 216 διουρητικὸν δριμύ., Ἄρετ. Χρ. Παθ. Θερ. 7, 13., CMG. 2, 161 οὐρητικοῖσιν ἐξάγειν. 11) πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 51., L. 8, 110 κολλούρια., Γαλ. Ἐπιδ. VI, 6, 6., Κ. 17β, 330 κατὰ γαστέρα δήξεισι τῶν κολλουρίων ἐνιέντες τι., πρβλ. Ἴππ. Παθ. 27., L. 6, 238 διακλύσης χυλῶ φακῶν ἢ ἐρεβίνθων., Ἐπιδ. V, 73., L. 5, 246., αὐτόθι VII, 1., L. 5, 364 κλύσματι μαλθακῶ., Παθ. 15., L. 6, 224., Νούσ. II, 40., L. 7, 58 μαλθακῶ κλύσματι. 12) ἴδε Ἐβδομ. 52 ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ., προσθ. χρή., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 7., L. 7, 126 πάντοθεν τοῦ σώματος.

Κεφ. XXXVIII. 1) πρβλ. Ἴππ. Προορ. II, 30., L. 9, 60 ὠφελέουσι δὲ καὶ πταρμοί., Προγν. 14., L. 2, 146 οἱ πταρμοὶ λυσιτελέουσι., Γαλ. Ὁσφρ. Ὀργ. 3., Κ. 2, 869 πταρμῶν ὠφελούντων., πταρμικὰ ἐν Ἴππ. Γυν. I, 68., L. 8, 142., Ἐπιδ. VII, 41, 112., L. 5, 408, 460., Ἀφορ. V, 49., L. 4, 550., Συρ. 9, L. 6, 458. 2) ὡς τὸ Παρισ., προσθ. ἀποψύχει τὸ θερμὸν. 3) προσθ. μὲν οὖν., *inflammationis*, ὡς τὸ Παρισ., *ustio*, εἶναι ὁ καῦσος, ἴδε κεφ. 24, σημ. 12. 4) *praebet*, ὡς τὸ Ἀμβροσ. 5) *exiens*, πιθανῶς ὁ πταρμός. 6) *minuere*, ὡς τὸ Ἀμβροσ., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 20., L. 6, 178., Συρ. 9., L. 6, 458., Γυν. Φύσ. 44., L. 7, 388 κατὰ χώραν., Ἀγμ. 45., L. 3, 556., Διαίτ. I, 7., L. 6, 480 ἐν χώρῃ. 7) *statim*, ὡς τὸ Παρισ. 8) διαγρ. *et.*, ἀντὶ *eorum*, μᾶλλον ἀνάγνωθι *vasorum*, ὡς ἐν κεφ. 34α. 9) ὡς τὸ Παρισ. *avertit*. 10) *innectat* ἐμπλέκει; πρβλ. Ἴσοκρ. 8, 112 ἐν πόνοις, ἐν κακοῖς ἐμπλακῆναι., ἐμπλέκω ἐν Ἴππ. Ὀστ.

Φύσ. 16, 17., L. 9, 190, 192 λεγόμενον περι τῶν φλεβῶν., ἐπὶ ὁδύνῃς συνήθως ἐμπίπτω, προσίσταμαι, ἐνστηρίζω, στηρίζω, ιδρῶμαι, ἴδε κεφ. 33, σημ. 1 διὰ τὸ *insedit.*, προσθ. ἐν, καί.

Κεφ. XXXIX. 1) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 8., L. 2, 434 ἐπὶ δὲ τὸ ἐποχόνδριον λίνου σπέρμα ἐγγρίων ἐπιτίθει., αὐτόθι 11., L. 2, 464 ἐποχόνδρια λίνου σπέρμα καταπλάσσειν., *tumentia*, ἕως ἐπηρμένα, ὡς ἐν Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 9., L. 2, 438., Ἐπιδ. II, 5, 4., L. 5, 128, ἐντεταμένον, ἐν Ἐπιδ. IV, 9., L. 5, 148, φλεγμαῖνον, ἐν Κωακ. Πρ. 273., L. 5, 642., *lini* ὡς ἐν τῷ Παρισ., *leni*, πρβλ. Ἴππ. Ἐλκ. 11., L. 6, 410 λίνου τὸν καρπὸν ὡς λειότατον, Ὁριβ. 9, 40 λίνου σπέρμα λείον. 2) πρβλ. Ἴππ. Ὁστ. Φύσ. 9., L. 9, 176., Φύσ. Ἀνθρ. 11., L. 6, 60 τὸ αἷμα ξυλλέγεσθαι., Νούσ. IV, 51., L. 7, 588 ξυλλεχθῆ τὸ αἷμα. 3) ὁ Ilberg ἀποδίδει : θεραπεύειν δὲ οὕτω χρῆ ἅπαντας τοὺς πυρετούς.

Κεφ. XL. 1) *De Prognosticis*, ἐν τῷ Ἀμβροσ. εἶναι τίτλος., πρβλ. Ἴππ. Ἀγμ. 33., L. 3, 536 τεκμαίρεσθαι δὲ χρῆ ἀπὸ τῶν τεταγμένων σημείων., Ἀφόρων 230., L. 8, 444 ἀλλ' ἐξ αὐτέων τουτέων τεκμαιρόμενος., Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θερ. 6, 3., CMG. 2, 126 ἐκ τῶνδε ὧν τεκμαιρόμενος. 2) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 1., L. 6, 140 εἰ κακὰ ἀπ' αὐτέων ἀποβαίνει., Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 10., K. 7, 372 προγιγνώσκειν τὸ ἀποβησόμενον. 3) *stigationibus*, πιθανῶς παροξυσμῶν, ὡς ἐν Ἴππ. Ἐπιδ. I, 3, 10., L. 2, 670., αὐτόθι II, 1, 6., L. 5, 74., αὐτόθι IV, 20., L. 5, 158., αὐτόθι VI, 1, 11., L. 5, 272., αὐτόθι VII, 60., L. 5, 426. 4) ὡς ἐν τῷ Ἀμβροσ. *coloribus.*, πρβλ. Ἴππ. Ἀφόρων 229., L. 8, 444., Γυν. Φύσ. 41., L. 7, 386., Γυν. I. 38., L. 8, 92 ὄλον τὸ σῶμα, τὸ ὄλον σῶμα, τὸ σῶμα πᾶν. 5) *somnis*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., *officium ventris*, ἐν τῇ μεσαιων. μεταφράσει τοῦ Προγν. ἀποδίδει τὸ διαχώρημα., προσθ. τε. 6) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. III, 69., L. 6, 606 προϊόντι τῷ χρόνῳ δηλώσω., Ὁστ. Φύσ. 11., L. 9, 182 ἐγὼ δηλώσω., πρβλ. Γαλ. Χυμ. I, 1., K. 16, 20 πολὺ προέχει...ἢ τῶν χρωμάτων ἐννοια, μάλιστα δὲ ἐν τῷ προσώπῳ, ἐν ὄμμασιν, ἐν τῇ γλώττῃ καὶ ἐν τοῖς οὖροις. 7) *nigrescit*, ὡς ἐν τῷ Ἀμβροσ., *calore*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἀέτ. 6, 9, 17-25., CMG. 8, 2, 144., (Ροῦφος, Γαληνός), ἢ δὲ ὑπερβολὴ τοῦ θερμοῦ...μελαίνει τοὺς χυμούς, ὥσπερ καὶ ὁ ἥλιος τοὺς καρποὺς καὶ τῶν ἀνθρώπων σώματα... μελαίνεται δὲ ὁ χυμός...ὑπερθερμαίνόμενος., Ἀριστ. Προβλ. 966β22 ὁ ἥλιος τὴν σάρκα μελαίνει., προσθ. τόδε. 8) πρβλ. Ἴππ. Φύσ. Παιδ. 20., L. 7, 510 ὁκοίην ἂν ἢ σὰρξ ἰκμάδα ἔλκη...τοιαύτη τὴν χροίην καὶ ἢ θριξ γίνεται., Γαλ. Ὑγιειν. 4, 4., K. 6,

251 ὁποῖος δ' ἂν οὗτος (ὁ χυμὸς) ἐν τῷ σώματι περιέχεται, τοιοῦτον ἀναγκαῖον αὐτοῦ φαίνεσθαι καὶ τὸν ὄρρον., αὐτόθι, ἐπισκεπτέον δὲ καὶ τῶν οὔρων τὴν τε σύστασιν ἅμα καὶ τὴν χροιάν. δηλοῖ γὰρ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα ὁκοῖόν τι τὸ ἐν τοῖς ἀγγείοις ἐστὶν αἷμα., Ἄριστ. Αἰρ. 26., Κ. I, 179 τὸ χρώμα ἀπὸ τῶν χυμῶν, ἐπιφαίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ χρώματος τὸ αἷμα., Ἄριστ. Προβλ. 964α4 ὅσας ἂν χροίας ἔχη τὸ δέρμα, τοσαύτας ἔχει καὶ ἡ γλῶττα., προσθ. ἐκ, ὡς τὸ Παρισ. 9) ὡς τὸ Παρισ., dare, πιθανῶς διαδιδόναι., προσθ. ἐκ, γάρ. 10) ἀνάγνωθι praedicta., προσθ. τε.

Κεφ. XLI. 1) πρβλ. Ἰππ. Ἐπιδ. VI, 4, 22., L. 5, 312 ὀφθαλμὸς οὕτω καὶ γνῖον. 2) ὡς τὸ Παρισ., διὰ τόδε., humidiores, ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὰ σώματα, τὸ δὲ perspicuus, -um εἰς τὰς ὕψεις., πρβλ. Ἄρετ. Αἰτ. Σημ. Χρ. Παθ. 3, 15., CMG. 2, 59 διαφανῆ δὲ καὶ τὰ ἐν τοῖσι λευκοτάτοισιν ὀφθαλμοῖσι., Ἄριστ. Αἰσθ. 2, 438β10 τὸ διαφανές... τοῦ ὄμματος. 3) πρβλ. Ροῦφος, Ἰατρ. Ἐρωτ., ρώμην αὐτοῦ καὶ ἀσθένειαν., Γαλ. Διαφ. Πυρ. 2, 14., Κ. 7, 381 ἰσχὴν καὶ ἀρρωστίαν., προσθ. μὲν οὖν. 4) προσθ. δέ, τε., *carnium humores* ἀπεδώσαμεν τῷ ἐνεόντι ὑγρῷ τῶν σαρκῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τηχομένων, διότι τὸ *quae insunt* ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὸ ὑγρόν., πρβλ. Γαλ. Ἄρθρ. 2, 20., Κ. 18, 448 εἰ δὲ δη καὶ πιμελὴ καὶ σάρεξ ἀπαλὴ καὶ νεοπαγῆς ὑπὸ τῶν τοιούτων πυρετῶν τήκεται. 5) προσθ. ἐν., πρβλ. Γαλ. Κρίσ. 2, 13., Κ. 9, 697 μάλιστα δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστὶ διορίζειν, ἐνεστι γὰρ ἐκ τούτων τεκμήρασθαι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι μὲν τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος καὶ νοσοῦντων δὲ σαφέστατα σημεῖα., Χυμ. I, 1., Κ. 16, 20 σφάλλονταί τινες περὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἠγοῦντες ἐξ αὐτῶν χροιάς βέβαιον τεκμήριον κράσεως ὄλου τοῦ σώματος., Ἄριστ. Προβλ. 892α5 τῷ τοῦ σώματος χρώματι καὶ τὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ χρώμα ἀκολουθεῖ., *causis*, ἀπεδόθη καύσοισι, δυνατὸν καί, πάθεισιν.

Κεφ. XLII. 1) *indicant*, ὡς τὸ Ἀμβροσ., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. III, 6., L. 7, 124 τῶν ἐν τῇ γλώσση σημητῶν ἐνεόντων., αὐτόθι, ἀφέσιος ἢ γλῶσσα σημαίνει., αὐτόθι 15., L. 7, 136 τὴν δὲ ἀπάλλαξιν τῆς νούσου σημαίνει ἢ γλῶσσα., αὐτόθι 6., L. 7, 124 τὰ τῆς γλώσσης σημητῆα ἠπιώτερα γένηται. 2) πρβλ. Γαλ. Ἀνατ. Ἐγχ. 7, 1., Κ. 2, 590 οἶον κεφαλὴ τις ἐπίκειται. 3) *anima*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., ἴδε Ἐβδομ. 40. 4) προσθ. οὖν, δέ., *concretos*, ἀπεδόθη συγκριθέντα, συμφωνότερον πρὸς τὸ νόημα., πρβλ. Ἰππ. Ἐπιδ. VI, 5, 8., L. 5, 318 χλωραὶ γλῶσσαὶ χολώδεες, τὸ δὲ χολῶδες ἀπὸ τοῦ πίονος, ἐρυθραὶ δὲ ἀφ' αἵματος, μέλαιναὶ δὲ ἀπὸ μελαίνης χολῆς, ἀδαι δὲ ἀπὸ ἐκκαύσιος λιγννώδεος καὶ μητρῶου μορίου, λευκαὶ δὲ ἀπὸ φλέγμα-

τος., αὐτόθι 6, 1., L. 5, 322 οἷσι τὸ μὲν πῖον ξανθὴν χολήν., Γαλ. Ἴππ. Πλάτ. Δογμ. 8, 5., K. 5, 682 ὅταν ἐκ τῆς γλώττης χρωμάτων διαγιγνώσκῃ τὰς ἐν τῷ σώματι διαθέσεις, μέλαινας λέγων αὐτὰς ἀπὸ ἐγκαύσεως λιγνῶδους γίνεσθαι., Διαφ. Πυρ. 2, 10., K. 7, 376 ὅσον μὲν δὴ λεπτότατόν τε ἅμα καὶ πῖόν ἐστιν εἰς τὴν ὠχρὰν (χολήν)., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. III, 16., L. 7, 144 οἷον ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν., Νούσ. II, 50., L. 7, 76 ὁδμὴ οἱ ἐγγίγνεται...οἷον ἀπὸ ἰχθύων ὠμῶν., Ἐντ. Παθ. 12., L. 7, 196., Διαιτ. II, 56., L. 6, 264 τὰ πύονα τῶν κρεῶν. 5) τὸ hoc πιθανῶς ὑπονοεῖ τὴν χολήν., *receptorium*, ἄρα γε δοχήϊον ἢ δοχὴ ἢ ἄγγος ἢ ἀγγήϊον; πρβλ. Ἴππ. Φύσ. Ἀνθρ. 6., L. 6, 44 καὶ τὸ αἷμα ρέον ἐκ τοῦ σώματος τοῦτο νομίζουσιν εἶναι τὴν ψυχὴν τῷ ἀνθρώπῳ., Νούσ. I, 30., L. 6, 200 τὸ αἷμα τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πλεῖστον ξυμβάλλεται μέρος συνέσιος, ἐνιοὶ δὲ λέγουσι τὸ πᾶν., Γαλ. Ἴππ. Πλάτ. Δογμ. 2, 8., K. 5, 283 αἷμα φησὶν (Διογένης) εἶναι τὴν ψυχὴν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ Κριτίας ὑπέλαβον...τρέφεσθαι μὲν ἐξ αἵματος φήσας τὴν ψυχὴν., προσθ. ἀπό. 6) πρβλ. Ἴππ. Νούσ. II, 5., L. 7, 14 τὸ αἷμα ἐν αὐτῆσι ζέση., Ἀριστ. Ψυχ. 403α31 ζέσις τοῦ περὶ τὴν καρδίαν αἵματος., Γαλ. Ἀφορ. II, 47., K. 17β, 551 ζέσιν τε καὶ καῦσιν τοῦ αἵματος., Διαφ. Πυρ. 2, 11., K. 7, 376 ἐξ αἵματος ἰσχυρῶς ζέσαντος., αὐτόθι K. 7, 374 αἵματι σηπομένῳ. 7) πρβλ. Γαλ. Προορ. I, 1, 10., K. 16, 534 ὁ ἰώδης χυμὸς, ἂν τε δι' ἐμέτων, ἂν τε διὰ τῆς κάτω γαστροῦς, ἂν τε διὰ πτυσμάτων, ἂν τε δι' οὖρων ἐπιφαίνεται., αὐτόθι, ἢ ξανθὴ χολὴ δ' ὑπεροππωμένη...εἰς τὸν ἰώδη τρέπεται χυμόν., Ἀφορ. V, 6., K. 18, 107 τῆς ἰώδους λεγομένης...χολῆς., Ροῦφος Ὀνόμ. Ἀνθρ. Μορ. 221 ἰώδης ἢ ἰσχυρῶς κατακορῆς καὶ ἄκρατος. 8) πρβλ. Ἀρετ. Αἰτ. Σημ. Ὁξ. Παθ. I, 5., CMG. 2, 3 πάντων ὁμοῦ ξυμμεμιγμένων., Ἀντυλλ. (Ὁριβ. 10, 3, 1., CMG. 6, 1, 1, 45) πλειόνων ποιότητων ὁμοῦ συμμισγομένων. 9) *emicautus*, ὡς ἐν τῷ Ἀμβροσ. ἡμίκαντος., πρβλ. Γαλ. Τροφ. 3, 21., K. 15, 343 σωμάτων οἷον ἡμικαύτων γενομένων., Διαφ. Πυρ. 2, 5., K. 7, 343 οὐδὲν ὑπολείπει...ἡμίκανστον ἐπὶ παροξυσμῶ. 10) ἐν τῷ Παρισ., ἀντὶ *emicautus*, ὑπάρχει *etenim causos*., τοῦτο θὰ ἡδύνατο νὰ εἶναι καὶ παραφθορά, συμβάλλει ὅμως εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἐπομένης φράσεως, δι' ὃ τὸ διετηρήσαμεν., *tractione(m)*, ὡς τὸ Παρισ., ἀποκατάστασις ἀβεβαία., διόρθ. *faciens, adducit, habet* (ὁ καῦσος)., ἴδε καὶ περὶ Ἑβδομ. 2 τὸ ὑγρὸν δ' προσήγαγε τὸ θερμόν., αὐτόθι 19 τὸ θερμόν...ἦν ἐπάγεται...τὸ ὑγρὸν. 11) πιθανῶς μετὰ τὸ *calidi* πρέπει νὰ προστεθῇ *humoris*, ὡς ἐν κεφ. 14, διότι τὸ ὑγρὸν εἶναι τὸ ὁποῖον ἔλκεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ., διόρθ. *in statu*.,

Παρισ. *in estate.*, Ἀμβροσ. *sine site.* 12) προσθ. μὲν οὖν., Γαλ. Ἐπιδ. I, 1., K. 17α, 31 ἴσον μὲν ἔχον λόγον τὸ σῶμα τοῦ κάμνοντος πρὸς...τὸ περιέχον., Kranz ἀποκαθιστᾶ: ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει τῷ κόσμῳ.

Κεφ. XLIII. 1) προσθ. ἔνεστιν, δέ., *aeris pars umoris...vitri*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., πρβλ. Ἄριστ. Προβλ. 905α5 διὰ μὲν τῆς ὑέλου διοραται., αὐτόθι 878α35 ὅσα ὑπὸ πυρὸς τήκεται., Γαλ. Ἐγχ. I, 2 διαλάμπειν αὐτοῦ τὴν αὐγὴν, οἷον ἐν τοῖς διαφανέσι τούτοις λίθοις., *dilucidatio*, πιθανῶς διαφανείη, ὡς ἐν Πλάτ. Φαίδ. 110δ περὶ λίθων. 2) *constituo*, ἐν ταῖς μεσαιων. μεταφράσεσι τῶν περὶ Ἐβδομ., Προγν., Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ., συχνὰ ἀποδίδει τὸ συνίστημι., *per videre*, ὡς ἐν τῷ Ἀμβροσ.

Κεφ. XLIV. 1) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 8., L. 2, 434 τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκ τῶν οὖρων. 2) ἀντὶ *ex...ex*, ἐγράφη ἐν...ἐν. 3) συμπλ. ἐκ τοῦ Παρισ., προσθ. καί., πρβλ. Γαλ. Προορ. I, 4., K. 16, 514 τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἀρτηρίας τε καὶ τὰς φλέβας χυμῶν, ὅπως ἔχουσι, γνωρίσματ' ἐστὶ τὰ οὖρα., Τροφ. 3, 6., K. 15, 275 τὰ οὖρα τῶν ἐν τοῖς ἀγγείοις χυμῶν διάθεσιν ἐνδείκνυται. 4) προσθ. τε., πρβλ. Γαλ. Διαίτ. Ὁξ. I, 17., K. 15, 459 στενόπορον <ἤπαρ>, Χυμ. 3, 4., K. 16, 365 στενόπορα <παιδία>, Ἄντυλλ. (Ὁριβ. 6, 10., CMG. I, 161) οἱ μὲν πυκνοὶ καὶ στενόποροι., ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ Αἰσχύλῳ, Προμ. 729., πρβλ. Ἴππ. Φύσ. Παιδ. 19., L. 7, 506 ὄνυχες φύονται...λεπτοὶ καὶ πυκνοί. 5) προσθ. γάρ, διαδιδόναι. 6) ἡ τελικὴ φράσις τοῦ Ἀμβροσ., ἐλλείπουσα ἐν τῷ Παρισ. παρελείφθη.

Κεφ. XLV. 1) *aegritudines*, ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Ἐνυπν. 86., L. 6, 640 περὶ δὲ τῶν τεκμηρίων τῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισι. 2) πρβλ. Γαλ. Χυμ. 2, 28., K. 16, 305 ὅταν τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυχῆς εὐδῆ. 3) πρβλ. Ἴππ. Διαίτ. III, 71., L. 6, 610 ὁκοῖα γάρ τινα πάσχει τὸ σῶμα τοιαῦτα ὀρῆ ἢ ψυχὴ κρυπτομένης τῆς ὄψιος., Ἐνυπν. 89., L. 6, 650 τοιοῦτον δὲ καὶ ἡ ψυχὴ ὀρῆ. 4) *audeat*, ὡς τὸ Παρισ., προσθ. δέ, ἦ, ἦ., *exurgens* ἀπεδόθη ἐγρηγοροῦσα., πρβλ. Ἴππ. Ἐνυπν. 88., L. 6, 642 ὁκόσα τῶν ἐνυπνίων τὰς ἡμερινὰς πρῆξιας τῶν ἀνθρώπων ἢ διανοίας ἐς τὴν εὐφρόνην ἐνυπνιάζεται ὑστέρην... ταῦτα τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθά., Γαλ. Ἐνυπν. Διαγν., K. 6, 833 ἐν τοῖς ὕπνοις οὐκ ἐπὶ ταῖς τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ διαθέσεσι φαντάζεται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν συνήθως ἡμῖν πρᾶττομένων ὁσημέραι., Χυμ. 2, 28., K. 16, 306-7 ὅταν δὲ ὑγιεινῶς τις ἔχη...καὶ εἰς ὕπνον ἴη...ἤμισα παράνομοι τότε αἱ ὄψεις τῶν ἐνυπνίων. 5) πρβλ. Ἴππ. Ἐνυπν. 88., L. 6, 642 ὅταν δὲ πρὸς τὰς ἡμερινὰς πρῆξιας ὑπεναντίωται τὰ ἐνύπνια...τοῦτο

σημαίνει ταραχήν ἐν τῷ σώματι., Κρισ. Ἡμερ. 3., L. 9, 300., Ἱερ. Νοῦσ. 15., L. 6, 390., Ἐντ. Παθ. 48., L. 7, 286 ἐνύπνια φοβερά., Νούσ. Π, 72., L. 7, 110 ὄνειρατα φοβερά., Ἀριστ. Ἐνυπν. 2, 461α21 τεταραγμένοι φαίνονται αἱ ὄψεις καὶ τερατώδεις καὶ οὐκ ἐρρωμένα τὰ ἐνύπνια. 6) πρβλ. Γαλ. Χυμ. 2, 28., Κ. 16, 306 τὸ δὲ θηριῶδες τε καὶ ἄγριον <τῆς ψυχῆς>... ἢ σίτων ἢ μέθης πλησθὲν σκιρτᾶ., Τρόμ. Παλμ. 6., Κ. 7, 624 καθάλλεσθαι, ἐξάλλεσθαι ...παλαιῶν ἀνδρῶν ὀνόματα., προσθ. θερμῆ, ἐκ τοῦ Παρισ. 7) πρβλ. Ἱππ. Ἐπιδ. VI, 4, 2., L. 5, 310 ἐργηγορῶς θερμότερος τὰ ἔξω, τὰ ἔσω δὲ ψυχρότερος, καθεύδων τοῦναντίον., Γαλ. Σφυγμ. Αἰτ. 3, 9., Κ. 9, 133 τὸ θερμὸν ἔσω συννεύει ἐν τοῖς ὕπνοις., Ἐπιδ. VI, 4, 2., Κ. 17β, 169 θερμότερα τοῖς κοιμωμένοις...τὰ κατὰ τὸ βάθος τοῦ σώματος., αὐτόθι 18., Κ. 17β, 175 τὴν ἀγρυπνίαν φύχειν φασὶ τὸ σῶμα. Ἀριστ. Ὑπν. Ἐργ. 3, 457β1 ὕπνος ἐστὶ σύνοδος τις τοῦ θερμοῦ εἴσω. 8) προσθ. τε., πρβλ. Ἱππ. Ἀδέν. 11., L. 8, 564 νούσους καὶ ἥσσονας καὶ μείζονας., Γαλ. Διαφ. Πυρ. I, 1., Κ. 7, 275 σύνηθες ἤδη τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζειν τὸν μέγαν τε καὶ τὸν μικρὸν πυρετόν., morborum, ὡς τὸ Παρισ. 9) πρβλ. Ἱππ. Γυν. I, 72., L. 8, 152 μεταλλάσσοντα (νοσήματα), Παθ. 8., L. 6, 216 μεταπίπτουσιν ἐς ἕτερον νόσημα ἢ τελευτῶσι., Ἀρχ. Ἱητρ. 16., L. I, 610 πανόμενος (πυρετός), Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. 11., L. 2, 52 τὰ δὲ λήγει, τὰ δέ...μεθίσταται., Ἐπιδ. IV, 25., L. 5, 166 λήγοντος τοῦ πυρετοῦ. 10) ἴδε Ἐβδομ. 46 χρῆ σκοπεῖν πρὸς τὰς κρίσεις., πρβλ. Ἀρετ. Χρ. Νούσ. Θερ. 7, 8., CMG. 2, 160 ξυντεκμαιρόμενον ὧν πρὸς τὰ παρεόντα., praesentia, ὡς τὸ Ἀμβροσ., πρβλ. Ἀριστ. Ἐνυπν. 467α17., 460β32 ἐπεὶ μικραὶ πάντων ἀρχαί, δῆλον ὅτι καὶ τῶν νόσων καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων τῶν ἐν τοῖς σώμασι μελλόντων γίνεσθαι. φανερόν οὖν ὅτι ταῦτα ἀναγκαῖον ἐν τοῖς ὕπνοις εἶναι καταφανῆ, μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἐργηγορέναι., Ἀριστ. Ὑπν. Μαντ. 463α4 λέγουσι γοῦν τῶν ἰατρῶν οἱ χαρίεντες, ὅτι δεῖ σφόδρα προσέχειν τοῖς ἐνυπνίοις., παρελείφθη τὸ *facienda* τοῦ Ἀμβροσ.

Κεφ. XLVI. 1) πρβλ. Ἱππ. Προορ. II, 1., L. 9, 8 σημεῖα δὲ γράφω οἷσι χρῆ τεκμαίρεσθαι., Ροῦφος (Ὀριβ. 45, 30., CMG. 3, 196) ταῦτα γάρ τις ὀρθῶς σκεπτόμενος γινώσκου ἄν., προσθ. χρῆ. 2) πρβλ. Ἱππ. κατ' Ἱητρ. 5., L. 3, 288 καὶ ὅτε καὶ οἷως., Φυσ. 7., L. 6, 98 καὶ ὅτε καὶ ὄκως καὶ οἷσι καὶ ἀπὸ τεῦ γίνονται., Ἀρθρ. 58., L. 4, 252 ὅπη., καὶ οἷως καὶ ὄκωτε., Προορ. II, 1., L. 9, 8 τοὺς τε ὑγίειας ἐσομένους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἀποθανομένους., Κεφ. Τρωμ. 2., L. 4, 190 μέλλη ἀποθανεῖσθαι., ἴδε Ἐβδομ. 51 μέλλουσι δὲ ἀποθνήσκειν., τὸ δεῦτερον *moriantur* παρε-

λείφθη. 3) εύρηται ἐν Ἴππ. *Κρισ.* Ἡμερ. 2., L. 9, 298, ὡς ὁ Littré ἔδειξε., πρβλ. Ἴππ. *Φυσ.* 12., L. 6, 108., Ἐπιδ. I, 2, 4., L. 2, 626 μέγιστον μὲν σημείον. 4) Ermerins διόρθ., κείμε. βιώσασθαι. 5) Ermerins διόρθ. τε., κείμε. ἐάν, συμμαχίση, αὐτή γε. 6) πρβλ. Ἴππ. Ἐφορ. VIII, 2., L. 8, 667, σημ. 1, τὰ δὲ κατὰ φύσιν γιγνόμενα...πάντα μὲν ἰσχυρά, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα, δεύτερον ἦν... αὐτὴ ἢ ὥρη ξυμμαχῆ τῆ νούσω...ὑπερρικᾶ γὰρ τὸ φυσικόν., Ἐφορ. II, 34., L. 4, 480 ἐν τῆσι νούσοισιν ἦσσον κινδυνεύουσιν, οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος...καὶ τῆς ὥρης ἢ νοῦσος ἦ, μᾶλλον ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατὰ τι τουτέων ἦ., Ἄριστ. Προβλ. 859α9 διατὶ τῶν ὥρῶν ἢ μεταβολὴ καὶ πνεύματα ἐπιτείνουσιν ἢ παύουσι καὶ κρίνουσι τὰς νόσους., αὐτόθι 859α14 ἐὰν δὲ ἐναντία ἢ ὥρα ἔχῃται, ἢ ὁμοία κρᾶσις ἐπιγνομένη ἐπέτεινε καὶ ἀνεΐλεν; Διοκλ. Καρ. (Στέφανος Σχ. Ἴππ. 2, 34., Dietz 2, 326) τί φῆς ὦ Ἴππ., ὁ καῦσος, ὧτινι ἐπεται ζέσις...καὶ ὁ δίψος ἀφόρητος καὶ ἀγρυντία καί...ὅσα ἐν θέρει ἐστίν, ἐπιεικέστερος διὰ τὴν τῶν συστοίχων ὥραν ἐστίν... ἢ ἐν χειμῶνι, ἠρίκα τὸ σφοδρὸν τῆς κινήσεως κολάζεται...καὶ τὸ ὄλον νόσημα ἠπιώτερον καθίσταται; Γαλ. Ἐφορ. II, 34., K. 17β, 530 τὸ δ' ἐναντίον ὑπὸ Διοκλέους εἴρηται, κἂν τῷ περὶ Ἐβδομ., ὑπολαβόντων...τῶν γραφάντων ἀνδρῶν αὐτὰ παροξύνεσθαι μὲν ὑπὸ τῶν ὁμοίων τὰ νοσήματα, λύεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἐναντίων. 7) Ermerins διόρθ., κείμε. ὀφρῶσι. 8) πρβλ. Ἴππ. *Κωακ. Προ.* 208., L. 5, 628 καὶ φωνὴ λειοτέρη καὶ ἀσθενεστέρα γινομένη καὶ πνεῦμα μαυότερον καὶ λεπτότερον, ἀνεσιν ἐς τὴν ἐπιούσαν σημαίνει. 9) πρβλ. Ἴππ. *Κωακ. Προ.* 225., L. 5, 634 γλώσσης παρὰ τὸ δίκρουν ὥσπερ σιάλω λευκῷ καταλεί(φ)εσθαι, σημείον ἀνέσεως τοῦ πυρετοῦ. παχέος μὲν ἐόντος τοῦ ἐπιγεννήματος, αὐθημερόν. λεπτοτέρου δέ, ἐς τὴν ὑστεραίην. ἔτι λεπτοτέρου, τριταίην. τὰ δὲ αὐτὰ σημαίνει καὶ ἐπ' ἄκρην τὴν γλώσσαν γινόμενα, ἦσσόν δε., *Κρισ.* 8., L. 9, 278 ἐν τοῖσι καύσοισι τὰ ἀγαθὰ σημεία γινόμενα...μείονα μὲν ἐόντα ἐς τρίτην ἀνεσιν δηλοῖ. παχύτερα δέ, αὔριον. πάνυ παχέα δέ, αὐθημερόν., Γαλ. Ἴππ. *Λέξ.* K. 19, 93 δίκρουν, τὸ οἷον δίκρανον, ὅπερ καὶ δισχιδὲς ὀνομάζουσι., διόρθ. Littré., κείμε. δέ τι., κείμε. σκοπεῖν, ταυτό, ἐάν, ὑγείαν. 10) τέλος τοῦ ἀποσπάσματος τῶν *Κρισ.* Ἡμερ., πρβλ. *Κωακ. Προ.* 213., L. 5, 630 ὀφθαλμῶν καθαρότης καὶ τὰ λευκὰ αὐτέων ἐκ μελάνων ἢ πελίων καθαρὰ γίνεσθαι, κρίσιμον. ταχέως μὲν οὖν καθαιρομένων, ταχεῖαν σημαίνει κρίσιν, βραδέως δέ, βραδυτέραν. 11) πρβλ. Ἴππ. Ἐέρ. Ὑδ. *Τόπ.* 9., L. 2, 38 οὔρον λαμπρότατον., Ἐπιδ. VII, 80., L. 5, 436 οὔρον καθαρὸν, λαμπρόν. Προορ. I, 92., L. 5, 534., *Κωακ. Προ.* 182., L. 5, 622 τὸ λαμπῶδες... οὐρηθέν., Ἐπιδ.

III, 5 ἄρρ., L. 3, 48 οὔρα...εὐχρόα., 'Επιδ. VII, 112., L. 5, 460., 'Αφορ. IV, 70., L. 4, 526 οὔρα ἀνατεταραγμένα., Κωακ. Πρ. 572., L. 5, 716 τεταραγμένον., 'Επιδ. III, 3, ἄρρ. 1., L. 3, 104 ταραχάδεα., *turbata*, ἴσως καὶ θολερά, ὡς ἐν 'Επιδ. I, ἄρρ. 11., L. 2, 708. 12) *mundior* ἀπεδόθη καθαρά., πρβλ. 'Ιππ. Νούσ. II, 71., L. 7, 108 ἐγγυτάτω ὑγίης γίνεται. 13) τὸ τέλος τοῦ κεφ. ἐν μέρει ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ 'Ιππ. Κρισ. 10., L. 9, 278., τοῦτο συνεπληρώθη ἐκ τοῦ λατιν. ἐντὸς ἀγκυλῶν : ἀνάγκης γὰρ τοῦ θερμοῦ ἀπιόντος (καὶ) ἐφ' ἐαυτὸ τὸ πυρῶδες ὑγρὸν ἐλκύσαντος, τῷ πυρετῷ, <ὄν προσήγαγε τὸ πῦρ ἐς τὴν τοῦ ἰδρωτός ἀνεσιν>, κρίσιν γενέσθαι.

Κεφ. XLVII. 1) ἡ ἀρχὴ τοῦ κεφ. πιθανῶς διεσώθη μερικῶς ἐν 'Ιππ. Κρισ. 10., ἡ ἀποκατάστασις, ὡς προηγουμένως : αἵματος ἐκ ρινέων ρύσιν ἢ οὔρων ἀπόκρισιν πολλήν, ἢ διαρροίην ἰσχυρήν, ἢ ἔμετον <πολλόν, ὁμοίως δὲ> γυναικὶ καὶ ἐπιμηρίων ὁδόν. μάλιστα μὲν οὖν ταῦτα ποιεῖ κρίσιν ἢ ὅ τι ἂν τούτων ἐγγὺς γίνηται., τὰ τρία *similiter*, ὡς καὶ τὸ *venientia* τοῦ Παρισ. παρελείφθησαν ὡς πλεονασμοί., ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως προσθ. προσδέχεσθαι χρῆ, ὡς ἐν 'Ιππ. Προγν. 24., L. 2, 180., ἀπόκρισις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *manerit.*, πρβλ. 'Ιππ. Κωακ. Πρ. 148., L. 5, 614 ρύσεις ἐκ ρινέων λύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πουλὸν τοὺς πυρετούς, ὁμοίως δὲ καὶ κοιλίης ρύσις χολώδης... ἐν γυναικὶ δὲ καὶ ἐπιμηρίων ρύσις., Γαλ. 'Επιδ. I, 3, 13., K. 17α, 245 ἐκρήγνυσθαι δι' αἰμορραγίας ἢ ἰδρωτῶν ἢ ἐμέτων ἢ διαχωρημάτων...ἢ καταμηρίων ταῖς γυναιξί., 'Αρίστ. Αἰρ. 26., K. I, 177 τοὺς διὰ κοιλίας ἢ οὔρων ἢ ἰδρωτῶν ἢ αἰμορραγιῶν κρινομένους., πρβλ. 'Ιππ. 'Αφορ. VII, 74., L. 4, 604 ὅ τι ἂν ἦ τούτέων., αὐτόθι IV, 49., L. 4, 520 ὅ τι ἂν τούτέων γένηται., Κωακ. Πρ. 107., L. 5, 604 κῆν ἄλλο τι σημεῖον προσγένηται., αὐτόθι 239., L. 5, 636 ἦν δέ τι καὶ ἄλλο σημεῖον προσῆ., ὁμοίως Προορ. I, 6., L. 5, 512. 2) προσθ. μή, διότι ἄλλως ὑποτροπιάζει τὸ νόσημα., ὡς ἐν τῷ 'Αμβροσ. *linquatur.*, ἐγκαταλιμπάνομαι ἢ ἐγκαταλείπομαι ἀπαντᾷ ἐν 'Ιππ. 'Επιδ. II, 3, 8., L. 5, 110., αὐτόθι IV, 28., L. 5, 172., αὐτόθι VI, 2, 7., L. 5, 282., 'Αφορ. II, 12., L. 4, 472. 3) πρβλ. 'Ιππ. Διαίτ. 'Οξ. νόθ. 9., L. 2, 438 ὅταν δέ τι τούτέων παρῆ. 4) ἡ πρότασις ἐν μέρει διασώζεται ἐν 'Ιππ. Κρισ. 11., L. 9, 280 ἦν μηδενὸς τούτέων τῶν σημείων γενομένου, ἀφίη ὁ πυρετός, ἀνάγκη τοιάσδε κρίσις ἀντὶ τούτέων γενέσθαι, ἢ φυμάτων μεγάλων ἀπόστασιν ἢ ὀδύνας ἰσχυράς ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος, ἢ τηκεδόνας τῶν ὑγρῶν ἐκ τοῦ θερμοῦ., συνεπληρώθη ἐκ τοῦ λατιν., τῇ προσθήκῃ ἢ, ἀπόστασιν ἢ, ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος ἢ (ἀποδίδον τὸ

λατιν. *secesserint*)., προετιμήθη τὸ λατιν. *causo*, ἀντὶ τοῦ θερμοῦ, πρβλ. Ἴππ. *Κωακ. Πρ.* 293., L. 5, 648 *ὀδύναι ἀναίσσουσαι*. 5) πρβλ. Ἴππ. *Κωακ. Πρ.* 125., L. 5, 608 *οἷσιν ἐν πυρετοῖσι φλέβες αἰ ἐν κροτάφοισι σφυγματώδεις καὶ πρόσωπον ἐρρωμένον...οὐ παύονται χωρὶς αἵματος ρύσιος ἐκ ρινῶν πολλῆς...ἢ σπασμοῦ.*, αὐτόθι 290., L. 5, 648 *οἷσιν...πρόσωπον ἐρρωμένον, οὐ λύεται χωρὶς αἵματος ρύσιος ἐκ ρινῶν πολλοῦ, ἢ σπασμοῦ.*, ὅμοια ἐν *Κρισ.* 33., L. 9, 286., Ἐπιδ. II, 6, 5., L. 5, 134., ἀντὶ *rejectiones*, μᾶλλον ἀνάγνωθι *jactationes*. 6) προσθ. καί., πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* II, 50., L. 7, 76 *τὰ ἄνω λεπτύνεται.*, αὐτόθι 48., L. 7, 72 *καταλεπτύνεται τὰ ἄνω.*, *Νούσ.* IV, 57., L. 7, 610 *τὰ δὲ ἄνω τοῦ σώματος λεπτὰ γίνεται*. 7) *respondeant*, προφανῶς ἀποκρίνουσι, ὡς ἐν Ἴππ. *Νούσ.* IV, 54., L. 7, 596 *ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ ἀρχοῦ.*, *Διαίτ.* II, 40., L. 6, 536 *ἀποκρίνεται ἕξω* (τροφῆς).

Κεφ. XLVIII. 1) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VI, 2, 21., L. 5, 288 *ὄμφαλός ὄρος*.

Κεφ. XLIX. 1) *crisis*, ὡς ἐν τῷ Παρισ. 2) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. II, 5, 15., L. 5, 130 *ἢν μὴ ἐν γονίμῃ μεθῆ ὁ πυρετός ὑποτροπιάζειν ἀνάγκη.*, αὐτόθι 5, 12., L. 5, 130 *ἐν ἡμέρῃ γονίμῳ.*, *competente*, πιθανῶς οἰκείη, ὡς ἐν Ἴππ. Ἐπιδ. II, 34., L. 4, 480. 3) προσθ. *ἀνεπιτήδειον*, ὡς ἐν Ἴππ. *Γυν.* I, 21., L. 8, 60., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. II, 28., L. 7, 240 *ἢ ἄλλο τι ποιήσει μὴ ἐπιτήδειον.*, πρβλ. *Γαλ. Κράσ.* 2, 6., K. I, 622 *τῶν πάντων δοκοῦντων ἀρίστων ἰατρῶν.*, *Ανατ. Ἐγχ.* 2, 3., K. I, 291 *οἱ πάντων δοκοῦντες αὐτῶν εἶναι τρίβωνες*. 4) πρβλ. *Γαλ. Συστ. Ἰατρ.* 17., K. I, 291 *ἰατροῦ θεραπεύοντος μὲν αὐτοῦ ὀρθῶς, τοῦ κάμνοντος δὲ μηδὲν ἀμαρτάνοντος.*, *Αρετ. Αἰτ. Σημ. Χρ. Παθ.* 4, 12., CMG. 2, 83 *ὁ ἰητρός οὐκ ἐνίσταται.*, *Αριστ. Προβλ.* 860β13 *ἐὰν μὴ τι δι' ἑαυτοὺς ἀμαρτάνωσι.*, προσθ. *μὴ*. 5) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. II, 6, 8., L. 5, 134 *ἀπόληψις δὲ τοῦ νοσήματος οὐκ ἂν γένοιτο, εἰ μὴ ἐν γονίμῃ ἡμέρῃ, οὐδὲ ἂν ἀρχὴ γένοιτο ἢν μὴ ἐν ἀγόνῳ ἡμέρῃ καὶ μηνί, ἔτει δὲ γονίμῳ.*, αὐτόθι 6, 10., L. 5, 134 *ὅσα θνήσκει ἀνάγκη γονίμῳ ἡμέρῃ καὶ γονίμῳ μηνί καὶ γονίμῳ ἔτει...ἢν δὲ ἐν γονίμῳ ἔτει γίνηται, ἀπ' ἀμφοτέρων γονίμων ἀνάγκη γενέσθαι. ἢν δὲ ἀγόνῳ ἔτει καὶ ἀγόνῳ ἡμέρῃ, θνήσκει ἀνάγκη γονίμῳ ἡμέρῃ.*, συμπλ. *μηνί, ἔτει* (ἀνάγνωθι *anno ἀντὶ anime*). 6) πρβλ. Ἴππ. *Νούσ.* IV, 46., L. 7, 572 *ἐν δὲ τῆσιν ἀρτίοισιν... ἔλκει τὸ σῶμα (τὴν ἰκμάδα)...ἐν δὲ τῆσι περισσῆσιν ἀφίει.*, ὅμοια αὐτόθι 42., L. 7, 564 καὶ 48., L. 7, 578., *Γαλ. Ἐπιδ.* III, 36., K. 17β, 714 *τὰ μὲν ἐν περισσαῖς ἡμέραις παροξυνόμενα θᾶπτον*

κρίνονται, τὰ δ' ἐν ἀρτίαις χρονίζει., 'Επιδ. VI, 3, 9., K. 17β, 20 ὧν οἱ παροξυσμοὶ ἐν περισσαῖς ἡμέραις γίνονται, τούτων καὶ τὰς κρίσεις ἐν περισσαῖς ἡμέραις ἀποτελεῖσθαι., Κρισ. 'Ημερ. 3, 8., K. 9, 921 ἐπὶ τῶν ὀξέων νοσημάτων ἐν περιτταῖς ἡμέραις ἢ κρίσις., προσθ. ἡμέρη, ὄσω, τοσούτω, ἀγει., *habebit*, ἀπεδόθη ἴσχει. 7) ἡ πρότασις ἐν μέρει διεσώθη ἐν 'Ιππ. Κρισ. 11., L. 9, 280 κρίσεις δὲ καὶ ἀφέσεις τῶν καῦσον σημερινῶν, μακροτέρα ἢ νοῦσος. τῶν δὲ ἰσχυρῶν, θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πούλυ., *exemplum*, ἐν τῇ μεσαιων. μεταφράσει τῶν Προγν. καὶ 'Αέρ. 'Υδ. Τόπ. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τεκμήριον, ἴσως ὅμως καὶ παράδειγμα, ὡς ἐν 'Ιππ. Κρισ. 16., L. 9, 282., τὸ χωρίον ἀπεκατεστάθη συμφώνως τῷ περὶ Κρισ., τῇ προσθήκῃ, μὲν οὐ τάχα θανασίμων νοσημάτων, σημητῶν δὲ μὴ παρεόντων, τεκμήριον ὅτι., πιθανῶς τὸ *forte* ἐνταῦθα ἐγράφη ἐκ συγχύσεως τοῦ τάχα, μετὰ τοῦ τάχ' ἄν. 8) πρβλ. 'Ιππ. Διαιτ. II, 62., L. 6, 576 τὸ ὑγρὸν λεπτόνεται., 'Επιδ. I, 3, 12., L. 2, 680 τὰς κρίσις ἐσομένης ἐπὶ σωτηρίῃν ἢ ὄλεθρον., Διαιτ. 'Οξ. 11., L. 2, 316 σωτηρίῃν ἢ θάνατον φέρει., 'Αγμ. 36., L. 3, 540 ἐγγυτέρω ἂν τοῦ θανάτου ἀγάγοι ἢ τῆς σωτηρίας., Γαλ. Κράσ., I, 2., K. I, 511 δαπανᾶσθαι μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ κρατοῦντος τὴν ὑγρότητα., προσθ. δέ, ἐς.

Κεφ. L. 1) ὁ 'Αφορ. VIII, 2., L. 8, 667 σημ., συμφωνεῖ περισσώτερον πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος κεφ. ἢ μετὰ τοῦ κεφ. 46, ὡς νομίζει ὁ Littré, ἴδε κεφ. 46, σημ. 6., πρβλ. 'Ιππ. Φύσ. 'Ανθρ. 7., L. 6, 48 ἐναντίον αὐτέου τῇ φύσει ἐστὶν ἡ ὥρη., 'Αφορ. II, 34., L. 4, 480 ἐν τῇσι νοσοῖσιν ἤσσον κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσις καὶ τῆς ἡλικίης καὶ τῆς ὥρης ἢ νοῦσος., ὅμοια ἐν 'Αφορ. VII, 82., L. 4, 606., Χυμ. 13., L. 5, 494 ὅ τι δ' ἂν ἐξαλλάξῃ ἢ ὥρη, ὅμοια ἢ ἀνόμοια ἔσται τὰ νοσήματα., αὐτόθι 19., L. 5, 500 οὐχ ὅμοια τῆσιν ὥρησι., *male facta* ἴσως κακοῦργα, ὡς ἐν 'Ιππ. Κεφ. Τρωμ. 14., L. 3, 230., 'Επιδ. VI, 6, 3., L. 5, 324, ἢ κακοήθεια, ὡς ἐν 'Ιππ. Προορ. I, 56., L. 5, 524., 'Αγμ. 45., L. 3, 556. 2) πρβλ. 'Ιππ. Παθ. 22., L. 6, 234 τῶν γὰρ νοσημάτων, ὅ τι ἂν ἕτερον ἀφ' ἑτέρου γένηται, ὡς τὰ πολλὰ ἀποκτείνει. ὅταν γὰρ ἀσθενεῖ τῷ σώματι ὄντι ὑπὸ τῆς παρούσης νόσου, ἕτερον νοῦσος ἐπιγένηται, προαπόλλυται ὑπὸ ἀσθενείης., Νούσ. I, 29., L. 6, 200 ἅτε ἀσθενέες ἤδη ἐόντες καὶ ἕτερης νόσου καινῆς ἐπιγεννηθείσης...ὡς τὰ πολλὰ ἀπόλλυνται ὑπὸ ἀσθενείης., *ante debilitata*, πιθανῶς προεξαδυνατέω, ὡς ἐν 'Ιππ. Προορ. I, 8., L. 5, 512., Κωακ. Προγν. 99., L. 5, 604, ἢ προεξασθενέω, ὡς 'Αριστ. Προβλ.

865α 36., ἀντὶ *in* ἐγράφη ἐκ. 3) *labores*, πιθανῶς, πόνοι., προτιμητέον τὸ *exterminant*, ὡς ἐν τῷ Παρισ., προσθ. ἐν.

Κεφ. LI. 1) *studiosius*, ὡς τὸ Ἀμβροσ., πρβλ. Ἰππ. Ἀρθρ. 55., L. 4, 242 ἐπιμελέως., Γαλ. Διαφ. Σφυγμ. 4, 1., K, 8, 918 σκεπτέον... ἐπιμελῶς. 2) πρβλ. Ἰππ. Ἀφόρων 215., L. 8, 416 λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν... πελιώτερα., Νούσ. II, 68., L. 7, 104 ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ πελιδινά., Κωακ. Πρ. 214., L. 5, 630 τὸ λευκόν...πελιαινόμενον., Προγν. 2., L. 2, 116 τὰ λευκὰ πελιά., Τόπ. Ἀνθρ. 16., L. 6, 308 ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι... πελιδινά δταν γένωνται. 3) προσθ. μὴ ξύνηθες καί., πρβλ. Ἰππ. Προγν. 3., L. 2, 120 ᾧ μὴ ξύνηθες...καὶ ὑγιαίνοντι., Προορ. I, 48., L. 5, 522 οἷσι μὴ ξύνηθες καὶ ὑγιαίνουσι., Κωακ. Πρ. 487., L. 5, 694 οἷσι μὴ ξύνηθες. 4) πρόσωπον ἐρρωμένον, ἴδε κεφ. 47, σημ. 5., προσθ. φλέβες ἐπί, ὡς ἐν Ἐβδομ. 46. πρβλ. Ἰππ. Νούσ. III, 1, L. 7, 118 φλέβες...σφύζουσαι., Ἱερ. Νούσ. 7, L. 6, 374 φλεβίων...σφυζόντων., Γαλ. Διαίτ. Ὁξ. 2, 24., K. 15, 560 αἱ κατὰ τοὺς κροτάφους ἀρτηρίαὶ σφύζουσιν ἐπιφανῶς. 5) πρβλ. Ἰππ. Ἐπιδ. I, 3, 9., L. 2, 652., Γυν. II, 182., L. 8, 364., Κωακ. Πρ. 569., L. 5, 714., Προορ. I, 95., L. 5, 536 οὔρα μελανά., πρβλ. Νούσ. III, 6., L. 7, 124., Φύσ. Ἀνθρ. 14., L. 6, 66., Κωακ. Πρ. 266., L. 5, 642., Νούσ. II, 56., L. 7, 88., Ἐπιδ. IV, 29., L. 5, 172 οὔρον αἱματώδες., πρβλ. Κωακ. Πρ. 447., L. 5, 684 καὶ 572., L. 5, 716 οὔρον τεταραγμένον. 6) ἡ Κωακ. Πρ. 621., L. 5, 728 εἶναι σχετικὴ μὲ τὴν πρότασιν : θανατώδεις ἐστὶ τῶν διαχωρημάτων τὸ λιπαρὸν καὶ τὸ μέλαν καὶ τὸ πελιὸν μετὰ δυσωδίας, καὶ τὸ χολῶδες ἔχον ἐν ἐωυτῷ φακῶν ἢ ἐρεβίνθων ἐρίγμασι παραπλήσια., τὸ λατιν. συμπλ. τῇ προσθήκῃ, μετὰ δυσωδίας, ἀναγκαίου λόγῳ τοῦ ἐπομένου *ostendit odor.*, προσθ. πρὸς, παραπλήσια., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. III, 16., L. 7, 144 ἡ γαστήρ ἐκταράσσηται χλωρῷ καὶ δυσώδει., Λύκος (Ὁριβ. 8, 43, 3., CMG. I, 293 καὶ 4, 8, 8., CMG. I, 106) ἐρεγμός., Γαλ. Τροφ. Δυν. I, 22., K. 6, 533 ἐρειγμός (ἐρεβίνθων). 7) προσθ. ἐκ, πρὸς ἄλληλα, ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. I, 30., L. 6, 200 ἐκ τῆς ἐωθυίας συστάσιός τε καὶ κινήσιος. 8) κατὰ Littré ἡ Κωακ. Πρ. 224., L. 5, 634 ἀποδίδει τὸ χωρίον : γλώσσα κατ' ἀρχὰς μὲν πεφρικυῖα, τῷ δὲ χρώματι διαμένουσα, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου τρηχνομένη καὶ πελιανομένη καὶ ρηγνυμένη, θανάσιμον., πρβλ. Ἰππ. Νούσ. III, 6., L. 7, 122 γλώσσα πέφρικε, τὸ δὲ χρῶμα αὐτῆς τὸν μὲν πρῶτον χρόνον οἶονπερ εἶωθε, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου σκληρύνεται καὶ τρηχύνεται καὶ παχύνεται καὶ ἐπιμελαίνεται., Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 6., L. 2, 410 γλώσσης ἀπο-

πελιουμένης καὶ στρογγυλουμένης., τὸ λατιν. κείμ. εἶναι ἐφθαρμένον., *condensatum*, ἐν τῷ ἔλλην. ἀντιστοιχεῖ *πεφρικυῖη* (μήπως ἀνεγνώσθη πεπηγυῖη;), *corpus*, ἴσως ἐσφαλμένη ἀπόδοσις τοῦ χρώματι., ἡ συνέχεια *habens quam prius*, ἀποδίδει πιθανῶς τὸ διαμένουσα, τῆς *Κωακ. Πρ.* 224., τὸ Παρισ. προσθ. *ac exusta*, πιθανῶς *ξηγκεκαυμένη*, ὡς ἐν *Ἐπιδ.* IV, 7., L. 5, 146 *γλῶσσαι ξηγκεκαυμέναι.* 9) *πρβλ.* *Ἰππ. Νούσ.* III, 15., L. 7, 136 *ἦν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ μελαίνηται, θάσσους αἱ ἀπαλλαγαί, ἦν δὲ ὕστερον, σχολαιτέρας.* 10) *κατὰ Littré ἢ Κωακ. Πρ.* 224., L. 5, 634 *ἀποδίδει τὸ χωρίον : σφόδρα δὲ μελαινομένη ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ κρίσιν γενέσθαι δηλοῖ, χαλεπωτάτῃ δὲ ἐστὶν ἡ μέλαινα καὶ χλωρή., longe, πιθανῶς πόρρω., πρβλ. Γαλ. Κρισ. Ἡμερ.* I, 13., K. 9, 838 *πόρρω πάντως ἢ κρίσις., προσθ. γενέσθαι δηλοῖ, ἐκ τῆς Κωακ. Πρ.* 224. 11) *προσθ. ἀπῆ, καί., pallida*, κυριολεκτικῶς ἡ ὠχρά, ἃν καὶ τὸ *palleo* περιλαμβάνει καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ χλωροῦ., *πρβλ. Ἰππ. Ἐπιδ.* VII, 41., L. 5, 408 *γλῶσσα...ὠχρή., Γαλ. Ἐπιδ.* VI, 5, 14., K. 17β, 270 *ἂν ἐπὶ τὸ χολωδέστερον ἢ χροῖα μεταβάλλῃ τῆς ὠχροῦς...χολῆς (γίνεται χλωρά)., Κατὰ Littré ὁ Ἄφορ.* VIII, 4., L. 8, 668 *ἀναφέρεται εἰς τὸ χωρίον : ὅ τι ἂν τουτέων ἀπῆ τῶν σημείων καὶ τὸ πάθος ἀσθενέστερον δηλοῖ, ἄλλως : εἴ τι τῶν τοιούτων σημείων μὴ σφόδρα κακόν, δηλοῖ γὰρ τὴν νοῦσον σμικροτέραν., πρβλ. Ἰππ. Νούσ.* III, 10., L. 7, 130 *ὅταν δὲ τούτων ἀπῆ τι τῶν σημητίων, χαλαρωτέραν δηλοῖ τὴν νοῦσον., ἴδε καὶ αὐτόθι* 15., L. 7, 138. 12) *προσθ. χρῆ, ὁκότε, ὁκότε., κατὰ Littré ὁ Ἄφορ.* VIII, 5, L. 8, 669 *ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ χωρίον : ταῦτα μὲν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσιν ὀξέσι σημειοῦσθαι χρῆ ὁκότε μέλλει ἀποθνήσκειν καὶ ὁκότε σωθήσεσθαι.* 13) *προσθ. χρῆ, καί., intro (intracto;), ἀπεδόθη, ἀνασπώμενος, ὡς ἐν τῷ Ἄφορ.* VIII, 6., L. 8, 669., *οὗτος κατὰ Littré ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν πρότασιν : ὄρχις δεξιὸς ψυχόμενος καὶ ἀνασπώμενος θανατώδης., ἄλλως : ὄρχις δεξιὸς ψυχρὸς καὶ σπασμώδης θανατώδης., πρβλ. Ἰππ. Κωακ. Πρ.* 484., L. 5, 694 *ὄρχιες καὶ αἰδοῖον ἀνεσπασμένα., αὐτόθι* 559., L. 5, 710 *ὄρχιας ἐπαίρονται., Διαιτ. Ὁξ. νόθ.* 1., L. 2, 398 *ὄρχις ἐνταθεῖς κριτικόν., Ἐντ. Παθ.* 47., L. 7, 282 *ὄρχιες ἔλκονται., Γαλ. Ἐπιδ.* II, ἀραβιστί., CMG. 5, 136 *ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου περὶ Ἐβδομ. εἶπεν, ὅτι ὅταν ἐπὶ νόσων ἀφαιρῆται (ἀναίρεται;) ὁ δεξιὸς ὄρχις, γενικῶς πιστεύεται ὅτι ὁ κίνδυνος εἶναι μεγαλύτερος.* 14) *τὸ δεῦτερον dexter ἀπεδόθη ἀριστερός., πρβλ. Ἰππ. Προγν.* 2., L. 2, 114 *ἐγγὺς ἐόντα τοῦ θανάτου., Κωακ. Πρ.* 483., L. 5, 692 *πλησίον ὁ θάνατος., αὐτόθι* 228., L. 5, 634 *ταχὺν θάνατον., αὐτόθι* 274., L.

5, 644 θάνατον σύντομον., αὐτόθι 255., L. 5, 640 πλησίον θανάτου. 15) προσθ. ἐπί, θανατῶδες., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VII, 25., L. 5, 394 αἱ δὲ ἐν κροτάφοισι <φλέβες>...ἐπήδων., ὅμοια ἐν Νούσ. III; 3., L. 7, 120., Ἴερ. Νοῦσ. 6., L. 6, 370. Ἐπιδ. II, 1, 6., L. 5, 76 συμπτώσεις φλεβῶν., Καρδ. 8., L. 9, 86 ξυμπύπτοντα <ῶτα καρδίας>. 16) κατὰ Littre ὁ Ἄφορ. VIII, 7., L. 8, 670 ἀναφέρεται ἐνταῦθα : ὄνυχες μελαινόμενοι (μέλανες) καὶ δάκτυλοι <τῶν χειρῶν καὶ> ποδῶν ψυχροὶ καὶ μέλανες <καὶ σκληροὶ> καὶ ἐγκύπτοντες <ξυνεσταλμένοι, καθημένοι>, ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσι., πρβλ. Ἴππ. Κωακ. Πρ. 396., L. 5, 672., Προγν. 17., L. 2, 154 γρυποῦνται <ὄνυχες>., Ἐντ. Παθ. 10., L. 7, 190., Νούσ. II, 47, 50., L. 7, 66, 76 ἔλκονται <ὄνυχες>., Γυν. II, 110., L. 8, 234 ξυνέλκονται (δάκτυλοι)., αὐτόθι 150., L. 8, 326 σπῶνται., Τόπ. Ἄνθρ. 14., L. 6, 308 περιεταμένοι (ὄνυχες)., Κωακ. Πρ. 483., L. 5, 672., Προγν. 9., L. 2, 132 ὄνυχες καὶ δάκτυλοι πελιδνοὶ (πέλιοι)...μελαινόμενοι., Κωακ. Πρ. 424., L. 5, 680 ὄνυχες πέλιοι., Τόπ. Ἄνθρ. 16. L. 6, 308 ἐν τοῖσιν ὄνυξι πελιδνά., Ἐντ. Παθ. 29., L. 7, 244 ὄνυχες φοινίκεοι., Γαλ. Ἄφορ. 4, 71., K. 17β, 758 μέλλουσαν ἐπαγγέλεσθαι κρίσιν., ἐν τῇ παλαιᾷ λατιν. μεταφράσει τῶν Προγν. τὸ *praenuntio* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ προσημαίνω. 17) κατὰ Littré ὁ Ἄφορ. VIII, 8., L. 8, 670 ἐν μέρει ἀποδίδει τὸ χωρίον : χεῖλη πελιδνά (πέλια) ἢ ἀπολελυμένα καὶ ἐξεστραμμένα καὶ ψυχρὰ θανατώδεα., μᾶλλον ὅμως συμφωνεῖ πρὸς τὸ Ἴππ. Προγν. 2., L. 2, 118 χεῖλα ἀπολυόμενα καὶ κρεμάμενα καὶ ψυχρὰ, διότι *pendentia* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ κρεμάμενα. 18) προσθ. δέ., πρβλ. Ἴππ. Προορ. I, 49., L. 5, 522 πρόσωπον...σκυθρωπόν., Κωακ. Πρ. 210., L. 5, 630 προσώπου...σκυθρωπότης., Γαλ. Χυμ. I, 1., K. 16, 8 τὸ λίαν σκυθρωπὸν πονηρόν., Πεπ. Τόπ. 5, 4., K. 8, 331 κατακεῖσθαι σκυθρωπούς., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. V, 40., L. 5, 232 διεστραμμένα ἔχων τὰ ὄμματα., ὅμοια ἐν Ἴερ. Νοῦσ. 7., L. 6, 372., Κωακ. Πρ. 72, 214, 217., L. 5, 600, 630, 632., Προγν. 2., L. 2, 116., πρβλ. Κωακ. Πρ. 214., L. 5, 632 τὸ λευκὸν μέζον γίνεσθαι, τὸ δὲ μέλαν ἔλασσον ἢ κρύπτεσθαι., Προγν. 2., L. 2, 116 ὄψεις αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπέες., *non splendentes*, ὡς τὸ Παρισ. 19) κατὰ τὸν Littré ὁ Ἄφορ. VIII, 9., L. 8, 670 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ χωρίον : καὶ σκοτοδιניῶν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀποστρεφόμενος, τῇ τε ἡρεμῇ ἠδόμενος, καὶ ὑπνω καὶ καύματι πολλῶ κατεχόμενος, ἀνέλπιστος., *tenebras adpetunt* ἀντιστοιχεῖ ὅμως πρὸς τὸ σκότος φιλεῖ, ὡς ἐν Ἴππ. Νούσ. II, 72., L. 7, 110 τὸ φῶς φεύγει καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ σκότος φιλεῖ., *vigilans* εἶναι τὸ ἀντίστροφον

τοῦ ὑπνω...κατεχόμενος., *labore* δὲν συμφωνεῖ μετὰ τοῦ καύματι, ἐκτὸς ἂν ἀναγνωσθῆ *calore.*, ἐν γένει ἠκολουθήσαμεν τὸ λατιν. κείμενον, προετιμήθη ὅμως τὸ ὑπνω...καύματι τοῦ Ἐφορ., ὡς συμφωνοῦν καλλίτερον μετὰ τοῦ τῆ ἠρεμῆ ἠδόμενος., πρβλ. Γαλ. Περ. Τόπ. 3, 13., Κ. 8, 204 ὡς μήτε ψόφω ἀνέχεσθαι, μήτε φωνῆς σφοδρότερας, μήτε λαμπροῦ φωτός, μήτε κινήσεως, ἀλλ' ἐν ἡσυχίᾳ καὶ σκότῳ κατακεῖσθαι. 20) πρβλ. Ἴππ. Ἱερ. Νοῦσ. 1., L. 6, 362 ἀφρὸν ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφίη., Νούσ. I, 5., L. 6, 148 πρὸ τοῦ τὴν ψυχὴν μεθεῖναι., Ἐντ. Παθ. 39., L. 7, 262 ἀφεῖναι τὴν ψυχὴν...ἀφῆκε τὴν ψυχὴν. 21) *et sunt nutantes*, ὡς τὸ Παρισ., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VII, 17., L. 5, 390 ὀφθαλμοὶ...ὥσπερ τῶν νυσταζόντων., Γαλ. Διαφ. Πυρ. I, 11., Κ. 7, 316 παραπλησίως τοῖς νυστάζουσι διακείμενοι... μύουσι., Σφυγμ. Εἰσ. 12., Κ. 6, 484 μύουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὑπνώδεις εἰσὶ καὶ ρέγγουσι., Ἴππ. Ἐφορ. VI, 51., L. 4, 576 ρέγγουσι., Ἐπιδ. V, 40., L. 5, 232., Νούσ. I, 32., L. 6, 202., αὐτόθι III, 16., L. 7, 150 ρέγγω., πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. V, 13., L. 5, 212 τὴν αὐτὴν ὥρην ὡς ὅτε., ὁμοίως Ἐπιδ. IV, 9., L. 5, 148., πρβλ. Τόπ. Ἀνθρ. 39., L. 6, 308 τῆ ὑστεραίῃ ἢ τῆ τρίτῃ ἡμέρῃ., Νούσ. II, 5., L. 7, 14 τριταῖος ἀπόλλυται. 22) ὁ Ἐφορ. VIII, 10., L. 8, 671 ἀποδίδει κατὰ τὸν Littré τὸ κείμενον : καὶ ὑπολυσσέων <λυσσάων> ἀτρέμα, καὶ ἀγνοέων καὶ μὴ ἀκούων, μηδὲ ξυνιείς, θανατώδης., ἐπὶ κώματος προτιμητέον ὅμως τὸ *singultire* ὑπολύζων, ἀντὶ τοῦ ὑπολυσσέων., ἴδε Ἴππ. Γυν. II, 203., L. 8, 388., αὐτόθι II, 203., L. 8, 390., Κωακ. Πρ. 489., L. 5, 690. Ἐφορ. IV, 49., L. 4, 520., Νούσ. I, 4., L. 6, 146 ὑπολύζω. 23) πρβλ. Ἴππ. Ἐπιδ. VII, 41., L. 5, 408 πταρμικῶ ὑπήκουσε., Νούσ. II, 5, L. 7, 12 ὁ ἐγκέφαλος...ὑπερψυχθῆ., Ἱερ. Νοῦσ. 15., L. 6, 388 ψυχομένου τοῦ ἐγκεφάλου., Γαλ. Αἰτ. Συμπτ. 2, 7., Κ. 7, 201 κατεψύχθαι δηλοῖ τοῦ ἐγκεφάλου. 24) *collirium*, ὡς τὸ Παρισ., ἀνάγνωθι *anodynon non dissolutum exiens.*, πρβλ. Ἴππ. Γυν. I, 51., L. 8, 110 κολλούριον., τὰ ἵπποκρατικά ἀντὶ ἀνώδυνον χρησιμοποιοῦν τὴν περίφρασιν, παύει ἢ λύει τὴν ὀδύνην, ἴδε Διαίτ. Ὁξ. 7., L. 2, 268, 272, 274 κλπ., Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θερ. 6, 5, 4., CMG. 2, 134 φαρμάκων τῶν ἀνωδύνων., πρβλ. Ἴππ. Ἀφόρων 238., L. 8, 452 ἀποτακῆ τὸ φάρμακον., Μέγης (Ὁριβ. 44, 24) κολλυρίων...ἀποτήκειν δυνάμενον., πρβλ. Ἴππ. Νούσ. I, 24., L. 6, 188 ψυχομένου οὖν τοῦ αἵματος., αὐτόθι II, 6., L. 7, 14 αἵματος ἐφυγμένου., αὐτόθι 8., L. 7, 16 ἐπιψύχεται...τὸ αἷμα., Ἱερ. Νοῦσ. 6., L. 6, 370 ἀποψύχεται τὸ αἷμα. 25) ὁ Littré ἀπεκατέστησε τὸ ἑλλην. κείμ. ἐκ τῆς Κωακ. Πρ. 355., L. 5, 658 : ἐν τοῖσι τετάνοισι

καὶ ὀπισθοτόνοισι γένυες λύομεναι θανάσιμον, θανάσιμον δὲ καὶ ἰδρῶν ἐν ὀπισθοτόνω καὶ τὸ σῶμα διαλύεσθαι. καὶ ἀνεμεῖν ὀπισθοτόνω διὰ ρινῶν, ἢ ἐξ ἀρχῆς ἄφωνον ἔοντα βεῶν ἢ φλυαρεῖν. ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίην θάνατον σημαίνει., πρβλ. Ἰππ. Ἄφορ. VIII, 10., L. 8, 671 καὶ ἀνεμέων διὰ ρινῶν ὅταν πίν(η) θανατῶδες., Νούσ. III, 12., L. 7, 132 ἀνεμέει διὰ τῶν ρινῶν τὸ πῶμα καὶ τὸ ρόφημα., Ἐντ. Παθ. 52., L. 7, 298 τὸ ποτόν καὶ τὰ βρώματα... ἀνὰ τὰς ρίνας ἀνέρχεται., Διαίτ. Ὑγιειν. 5., L. 6, 80 ἀνεμέειν τὰ σιτία., Ἐπιδ. VII, 11., L. 5, 384 βοῶσαν ἐξαίφνης., Ἀρετ. Ὁξ. Νούσ. Θεορ. 6, 5., CMG. 2, 133 θάνατον προφανία., προσθ. σημαίνει. 26) κατὰ Littré ὁ Ἄφορ. VIII, 11., L. 8, 671 ἀποδίδει τὴν παράγραφον : μέλλουσι δὲ ἀποθνήσκειν ταῦτα σαφέστερα γίγνεται καὶ αἱ κοιλίαι ἐπαίρονται καὶ φυσῶνται., πρβλ. Ἰππ. Ἐντ. Παθ. 39., L. 7, 262 ὁκότε δὲ μέλλη ἀποθνήσκειν., Γυν. Φύσ. 41., L. 7, 384 γαστήρ αἴρεται καὶ φυσᾶται., Γυν. II, 122., L. 8, 264 γαστήρ ἐπαίρεται., διαγρ. *dissolvuntur* (λύονται) τοῦ Παρισ., διότι ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ἐπαίρονται καὶ φυσῶνται., ἀντὶ *omnibus*, μᾶλλον ἀναγνωστέον *hominibus*, λόγῳ τοῦ ἀκολουθοῦντος *omnia*. 27) πρβλ. Ἰππ. Γυν. I, 34., L. 8, 80., αὐτόθι II, 203., L. 8, 390., Νούσ. I, 32., L. 6, 202 ἀναπνέει πυκ(ι)νόν., Νούσ. II, 61., L. 7, 94., αὐτόθι III, 7., L. 7, 124 ἀναπνέει ἀθρόον., Νούσ. I, 12., L. 6, 160 ἀναπνέει...ἐκ τῶν στηθέων., Γαλ. Δρυσπν. I, 19., K. 7, 808., Πεπ. Τόπ. 5, 4., K. 8, 329 πυκνὸν καὶ μικρὸν...πνεῦμα. 28) ἡ παράγραφος ἀπεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ Littré ἐκ Γαλ. Ἰππ. Λέξ. K. 19, 80 : ἀναφέρειν δηλοῖ ποτὲ καὶ τὸ ἰπολύζειν ἀναπνέοντα, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Νούσων τῷ μικροτέρῳ. καὶ ἀναφέρειν ὥσπερ τὰ παιδία τὰ πεπαισμένα, κλαίοντά τε καὶ ἐς τὰς ρίνας ἀνέλκονται τὸ πνεῦμα., Ermerins διόρθ. πεπαισμένα., Γαλ. Ἄφορ. 6, 59., K. 18, 92 τὰ παιδία πολλάκις θεᾶται κατὰ τὸν τοῦ κλιεῖν καιρὸν εἰσπνέοντα διακεκομμένην πνοήν., ὡς ὁ Ermerins, πεπαισμένα., προσθ. καὶ θερμὸν πρὸ τοῦ *exiens*., πρβλ. Ἀριστ. Πρὸβλ. 876α33 τὸ θερμὸν ἐξιὸν ἀναστρέφει.

Κεφ. LI. 1) κατὰ Littré τὸ κεφ. περιέχεται εἰς τὸν Ἄφορ. VIII, 12., L. 8, 672 : ὄρος δὲ θάνατον. εἴαν (ἐπᾶν, ἐπειδᾶν) τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐπανέλθῃ ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς τὰ (τὸν) ἄνω τῶν φρενῶν (τόπον) καὶ συγκαυθῇ τὸ ὑγρὸν ἅπαν. ἐπειδᾶν ὁ πλεύμων καὶ ἡ καρδίη τὴν ἰκμάδα ἀποβάλωσι, τοῦ θερμοῦ ἀθροοῦντος ἐν τοῖσι θανατώδεσι τόποισιν, ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ, ὅθεν περ ξυνέστη τὸ ὄλον, εἰς τὸ ὄλον πάλιν, τὸ μὲν διὰ τῶν σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐν κεφαλῇ ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῆν καλέομεν. ἀπολείπουσα δὲ ἡ ψυχὴ τὸ τοῦ σώματος σκῆνος, τὸ ψυχρὸν καὶ

θητόν εἶδωλον, ἅμα καὶ χολῇ καὶ αἵματι καὶ φλέγματι καὶ σαρκὶ παρέδωκε., τὸ λατιν. προσθ. *undique ex corpore adducens humorem.*, παραλείπει, ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ., ἀντὶ φρενῶν, γράφει *toracis.*, προσθ. *cor et sanguinis quod in ea...aliud corpus infrigidat et.*, ἀντὶ ἀποβάλωσι, γράφει *consumpserit.*, ἀντὶ τοῦ θερμοῦ ἀθροοῦντος, γράφει *de varore autem infusione facta.*, τὸ λατιν. προσθ. *et pergīt illuc.*, ἀντὶ ἐς τὸ ὄλον, γράφει *in aere.*, ἀντὶ τοῦ τέλους τοῦ Ἄφορ., τὸ λατιν. γράφει περιληπτικῶς *natura mutatur.* Κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν ἠκολουθήσαμεν τὸν Ἄφορ. ὅπου συμπίπτει μετὰ τοῦ λατιν. κειμένου., ἐγγραφή φρενῶν ἀντὶ *toracis* καὶ *consumpserit* (ἀναλώσωσι) ἀντὶ ἀποβάλωσι., προτιμητέον τὸ *varore*, ἀντὶ τοῦ θερμοῦ, διότι ἔπεται ἕτερον θερμόν., ἀθροοῦντος ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ *infusione facta.*, διόρθ. ἀθρόως ἐγχεομένου., ἀντὶ τοῦ δευτέρου τὸ ὄλον, προτιμητέον τὸ *aere*, ἀποδοτέου ὅμως αἰθέρα, διότι ἐκ τοῦ αἰθέρος προέρχονται καὶ εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφουν αἱ αἰθερίας συστάσεως ψυχαί (ἴδε κεφ. 25 ἀδελφεῇ γένεσις τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, δηλ. τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ αἰθέρος), προσθήκη τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ Ἄφορ. VIII, 12., πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. Ὁξ. νόθ. 7., L. 2, 422 ξυναθροῖζομένου τοῦ θερμοῦ ἐς τὸν θώρηκα., Νούσ. I, 29., L. 6, 198 ἐκκαίεται ἐξ αὐτῶν τὸ ὑγρὸν τὸ πλεῖστον., αὐτόθι 33., L. 6, 204 ὁκόταν δὲ ἐκκαυθῆ καὶ ἀποξηρανθῆ παντάπασιν τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος, τὸ μὲν αἷμα πῆγνυταί τε παντελῶς καὶ ψύχεται, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἀποξηραίνεται καὶ οὕτως ἀποθνήσκει., αὐτόθι 21., L. 6, 180 ἀποπνεῖ τὸ θερμόν., Φύσ. Ἀνθρ. 3., L. 6, 38 καὶ τελευτᾷ... ἐς τωυτό ὅθεν περ ξυνέστη ἕκαστον, ἐνταῦθα οὖν καὶ ἀπεχώρησε., αὐτόθι L. 6, 38 ἀνάγκη ἀποχωρέειν ἐς τὴν ἐσωτοῦ φύσιν ἕκαστον τελευτῶντος τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, τό τε ὑγρὸν πρὸς τὸ ὑγρὸν., Γαλ. Ἀνωμ. Δυσκρ. 5., K. 7, 742 ἐκπυρουμένου...τοῦ αἵματος...τοῦ κατὰ τὰ σπλάγγνα καὶ τοῦ κατὰ τὴν καρδίαν., Ἐπιδ. I, 2, 77., K. 17α, 181 ἐκπεφρούχθαι τὴν ἰκμάδα πᾶσαν τοῦ αἵματος ὑπὸ τοῦ καυσώδους πυρετοῦ., Χρ. Μορ. 8, 8., K. 3, 658 τεθνεῶτος δηλονότι τοῦ ζώου, πολὺ μὲν ἤδη πνεῦμα, πάμπολυς δ' ἀτμός ἐκκεκένωται, πᾶσα δ' ἡ σύμφυτος θερμασία καθάπαξ αὐτὸν ἀπολέλοιπεν, ὅσον δ' αἵματος ἢ φλέγματος ἢ τινος ἄλλης ὑγρότητος ἐν αὐτῷ περιείχето, πέπηγεν ἅπανθ' ὑπὸ τῆς ψύξεως. 2) ἀπολείπουσα... παρέδωκεν, ἐκ τοῦ τέλους τοῦ Ἄφορ. VIII, 12.

Κεφ. LIII. 1) ἴσως τὸ κεφ. δὲν ἀνήκει εἰς τὸ περὶ Ἑβδομ., ἀλλ' εἰς τὸ ἀκολουθοῦν περὶ Νούσ. III, διότι ἡ τελευταία παράγραφος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ δευτέρου βιβλίου, ὡς ἔδειξαν οἱ Littré καὶ Ilberg. 2) ὁ

Ilberg ἀποκαθιστᾶ : λοιπὸν οὖν ἐστὶν ἐμοὶ λέγειν τῶν ὀξέων νοσημάτων, ὁκοῖα τέ ἐστι καὶ ὅπως χρῆθῃ θεραπεύειν καὶ ὁκοῖα ἕκαστα ἀποβαίνει αὐτῶν., πρβλ. Ἰππ. Προγν. 24., L. 2, 188 ταῦτα δὲ λέγω περὶ τε τῶν ὀξέων νοσημάτων καὶ ὅσα ἐκ τουτέων γίνονται., Γαλ. Ὑγιειν. 3, 13., K. 6, 228 λείπεται οὖν ἔτι περὶ...διελθεῖν., αὐτόθι 2, 5., K. 6, 119 λείποιο δ' ἂν ἔτι...ἰπέρ τῶν...εἰπεῖν., Χρ. Μορ. 14, 1., K. 4, 143 λείποι δ' ἂν ἔτι...διελθεῖν., αὐτόθι 7, 9., K. 3, 544 περὶ δὲ τῶν ὑπολοίπων ἤδη μοι λέγειν καιρός., Διαφ. Πυρ. 2, 1., K. 7, 333 ἐπόλοιπον δ' ἂν εἶη., Αἰτ. Σφυγμ. I, 11., K. 9, 40 λοιπὸν δ' ἂν εἶη., Ἰππ. Στοιχ. I, 2., K. I, 416 πόσα τε καὶ τίνα καὶ ὁποῖα ταῦτά ἐστι., Κράσ. I, 1., K. I, 509 ὅποσαι τέ εἰσι καὶ ὁποῖαι., Γυν. Φυσ. I, 16., K. 2, 63 τίνες τ' εἰσὶ καὶ πῶς γίνονται καὶ διὰ τίνων., Ἀνωμ. Δυσκρ. 6., K. 7, 746 ὅσαι τέ εἰσι καὶ ὁποῖαι καὶ ὅ τι δρᾶν ἐκάστη πέφυκε., προσθ. ἔτι. 3) πρβλ. Ἰππ. Διαίτ. I, 1., L. 6, 466 προσομολογέειν δὲ τοῖσι καλῶς ἐγνωσμένοισι διανενοῆμαι, ὁκόσα γὰρ ὀρθῶς ὑπὸ τῶν προτέρων εἴρηται, οὐχ οἷόν τε ἄλλως κως ἐμὲ ξυγγράψαντα ὀρθῶς ξυγγράψαι., Γαλ. Πεπ. Τόπ. 3, 7., K. 8, 167 οὐκ ἐν τῷ σκοπεῖν ὅπως ἀντίπη τοῖς καλῶς εἰρημένοις ὑπὸ τῶν παλαιῶν., αὐτόθι 3, 8., K. 8, 170 εἰς ἀντιλογίαν ὑπὸ τῶν ἀναιρούντων τὰ καλῶς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἰατρῶν εἰρημένα., τὸ *contraea* (*habeo*) ἐν τῇ παλαιᾷ λατιν. μεταφράσει τῶν Ἀέρ. Ὑδ. Τόπ. ἀποδίδει τὸ ἐναντιῶμαι, συμφωνότερον ὅμως πρὸς τὴν ἔννοιαν εἶναι τὸ ἀντιλίγω (εἰς τὰ ἐγνωσμένα)., πρβλ. Ἡρόδοτ. 8, 77 οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὡς οὐκ εἰσι. 4) ἴδε Ἰππ. Νούσ. III, 1., L. 7, 118 περὶ μὲν οὖν πυρετῶν ἀπάντων εἴρηται μοι, ἀμφὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐρέω ἤδη., προσθ. εἴρηται μοι.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τὸ περὶ Ἑβδομάδων εἶναι μεταξύ τῶν ὀλίγων βιβλίων τῆς Ἱπποκρατικῆς Συλλογῆς τῶν ὁποίων τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον ἀπωλέσθη. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἔχαιρε ἱκανῆς φήμης, διότι μνημονεύεται ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων, ὡς τοῦ Φίλωνος, τοῦ Γαληνοῦ καὶ τοῦ Ἀετίου. Πιθανῶς ἤτο ἤδη γνωστὸν εἰς τὸν Διοκλέα τὸν Καρύστιον καὶ τὸν Ποσειδώνιον. Ἄν κρίνωμεν ἐκ τοῦ Ἑρωτιανοῦ καὶ τοῦ Γαληνοῦ, τὸ βιβλίον, κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινούς, δὲν ἐνομιζετο ὡς Ἱπποκρατικόν. Ἡ νεωτέρα ἔρευνα τοῦ βιβλίου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Littré, ὅστις τὸ 1837 ἐδημοσίευσε μεσαιωνικὴν λατινικὴν μετάφρασιν, τὴν ὁποίαν ἀνεῦρεν εἰς τὸ Παρισινὸν χειρόγραφον 7027. Ὀλίγον κατόπιν ὁ Daremberg ἀνεῦρε παρομοίαν μετάφρασιν ἐν τῷ χειρογράφῳ G. 108 τοῦ Μιλάνου. Μετὰ τὴν ἀντιπαραβολὴν τῶν μεταφράσεων τούτων πρὸς τὰ διασωθέντα ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου ὑπὸ τοῦ Φίλωνος, τοῦ Γαληνοῦ καὶ τοῦ Ἀετίου, καθὼς καὶ πρὸς τὰ ἀνωνύμως περιλαμβανόμενα εἰς τινὰ Ἱπποκρατικὰ συγγράμματα (*Κωακ. Προγνώσεις, περὶ Κρισίων, περὶ Κρισ. Ἡμερῶν, Ἀφορισμῶν VIII*), ὁ Littré ἠδυνήθη εἰς πολλὰ σημεῖα νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον. Εἰς τοῦτο σημαντικῶς συνέβαλε καὶ ἡ ἀνακάλυψις ὑπ' αὐτοῦ μεγάλου ἑλληνικοῦ ἀποσπάσματος τῶν πρώτων κοσμολογικῶν κεφαλαίων ἐν τῷ Παρισινῷ χειρογράφῳ 2142.

Κατόπιν, τὸ 1911, ὁ Helmreich ἀνεῦρεν εἰς χειρόγραφον τῆς Βενετίας (*Cod. Class. V. 12*) ἐκτεταμένα τμήματα τῶν θεραπευτικῶν κεφαλαίων τοῦ βιβλίου, περιεχόμενα εἰς συμπίλημα ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Γαληνόν. Διὰ τὴν καλλιτέραν κατανόησιν τοῦ κειμένου συνέβαλε καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Bergstraeser μετάφρασις ἀραβικοῦ ὑπομνήματος εἰς τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀπεδίδετο εἰς τὸν Γαληνόν, ἐνῶ ἐν τῇ πραγματικότητι εἶναι τοῦ Al Bitrik (*CMG.*, 1914).

Τὸ περὶ Ἑβδομάδων ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον πολλῶν συζητήσεων ἐν ἀκολουθίᾳ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Roscher (*Hipp. Schr. Siebenz.*, 1913), δι' ὧν ὑπεστήριζεν, ὅτι τὰ κοσμολογικὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦ Ἐκκαταίου. Παρὰ τὸ

ὅτι ἡ γνώμη αὕτη ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τινων ἐγκρίτων φιλολόγων, τελικῶς ἐν τούτοις δὲν ἐπεκράτησεν, ὡς ἀποδεικνύουν καὶ αἱ πρόσφατοι ἐργασίαι τῶν Kranz 1967 καὶ West 1971. Καὶ ἡμεῖς εἰς μίαν ἀνακοίνωσιν πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν (1970), κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αἱ ἀστρονομικαὶ γνώσεις τοῦ βιβλίου ἐντάσσονται εἰς τὸ χρονικὸν διάστημα 400 - 370 π.Χ. Ἐπομένως καὶ τὸ ἱατρικὸν μέρος τοῦ βιβλίου δυνατὸν νὰ εἶναι εἴτε σύγχρονον, εἴτε καὶ νεώτερον αὐτῶν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον (περὶ τὰ 300 π.Χ.);).

Τὸ βιβλίον ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν του ἐκ τῆς σπουδαιότητος τὴν ὁποίαν ἀποδίδει εἰς τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ. Τόσον ὁ κόσμος, ὅπως καὶ τὰ μέρη ἐξ ὧν συνίσταται μερίζονται εἰς ἑπτὰ. Οὕτως ἑπτὰ εἶναι αἱ κοσμικαὶ σφαῖραι (κεφ. 1 - 2), καὶ οἱ κύριοι ἄνεμοι (κεφ. 3), καὶ αἱ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους (κεφ. 4), καὶ αἱ ἡλικίαι τοῦ ἀνθρώπου (κεφ. 5). Ἐν κεφ. 6 παραβάλλονται αἱ ἑπτὰ διαιρέσεις τοῦ κόσμου μετὰ τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ σώματος. Ἐν κεφ. 7 ἀπαριθμοῦνται τὰ ἑπτὰ μέρη τοῦ σώματος, ἐν κεφ. 8 τὰ τῆς κεφαλῆς, ἐν κεφ. 9 τὰ τῆς φωνῆς (φωνήεντα), ἐν κεφ. 10 τὰ ἑπτὰ συνθετικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου, ἐν κεφ. 11 τὰ ἑπτὰ μέλη τῆς ἀνθρωπομόρφου παραστάσεως τῆς γῆς καὶ ἐν κεφ. 12 τὰ ἑπταδικὰ διαστήματα ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν νόσων. Ἀπὸ τοῦ κεφ. 13 χρησιμοποιοῦνται ἄλλαι διαιρέσεις, ὡς ἡ τῆς ψυχῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τῆς μίξεως τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ μετὰ τοῦ ψυχροῦ. Περὶ τῶν μεταβολῶν τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος τὸ κεφ. 14 Ἡ ἐπικράτησις τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ προκαλεῖ τὰς νόσους (κεφ. 15). Ἡ ἀμάθεια τῶν ἱατρῶν ὡς αἰτία θανάτου (κεφ. 16). Ἡ γένεσις τῶν νόσων ἐν κεφ. 17 ἀποδίδεται εἰς ἐπικράτησιν τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ. Ἐν κεφ. 18 ἐκτίθεται ἡ κλασσικὴ διαίρεσις τῶν τεσσάρων στοιχείων. Ἐν κεφ. 19, ἀκολουθεῖ τριμερῆς διαίρεσις τοῦ ἔτους. Περὶ τοῦ χειμῶνος ἱπραγματεύεται τὸ κεφ. 20. Ἡ ἔλευσις τοῦ θέρους περιγράφεται ἐν κεφ. 21 καὶ ἡ τοῦ φθινοπώρου ἐν κεφ. 22. Ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ ἀκολουθεῖ νέα διαίρεσις τοῦ ἔτους ἀναλόγως τῶν ἐπικρατούντων νοσημάτων, α) ἀπὸ ἀνατολῆς τῶν Πλειάδων μέχρι, β) τῆς ἀνατολῆς τοῦ Κυνὸς μέχρι, γ) τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἀρκτούρου μέχρι, δ) τῆς δύσεως τῶν Πλειάδων. Εἰς τὸ κεφ. 24 γίνεται λόγος περὶ τῆς σχέσεως τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ ἐν τῇ νόσῳ, περὶ τοῦ ἰδρωτός, τοῦ ρίγους καὶ τῆς μετακινήσεως τῶν ὑγρῶν. Ἐν κεφ. 25 ἐκτίθενται τὰ διάφορα εἶδη τῶν πυρετῶν καὶ ἡ αἰτιολογία αὐτῶν. Τὸ κεφ. 26 διεξέρχεται περὶ τῶν κρισίμων ἡμερῶν, τὸ δὲ ἐπόμε-

νον περὶ τῆς πέψεως τῶν χυμῶν ἐν ἀρτία καὶ περιττῇ ἡμέρᾳ. Εἰς τρία κεφάλαια (28 - 30) περιγράφονται οἱ τεταρταῖοι πυρετοί. Περὶ τῶν συνεχῶν πυρετῶν καὶ τῶν ὑποθερμικῶν καταστάσεων ἀσχολεῖται τὸ κεφ. 31. Περὶ τῆς προλήψεως τῶν φλεγμονῶν τὸ κεφ. 32. Διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ καύσου καὶ τῶν ἐντοπίσεων του τὸ κεφ. 33. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται τῇ χρήσει διουρητικῶν, κλυσμάτων κλπ., ἐν κεφ. 34α, δι' ἀναρρόπου θέσεως τῆς κεφαλῆς ἐν κεφ. 34β, δι' ἀποφυγῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς βαδίσσεως ἐν κεφ. 35, δι' ἐπαλείψεων καὶ καταιονίσεων ἐν κεφ. 36. Συνιστᾶται ἡ ἀνακούφισις τῆς κεφαλῆς διὰ πταρμικῶν, ἀποχρεμπτικῶν κλπ. ἐν κεφ. 37. Ἡ δρᾶσις τῶν πταρμικῶν μελετᾶται ἐν κεφ. 38 καὶ τῶν καταπλασμάτων ἐπὶ τῶν ὑποχονδρίων ἐν κεφ. 39. Ἡ πρόγνωσις τίθεται ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ χρώματος τῶν χυμῶν ἐν κεφ. 40, ἐκ τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν ἐν κεφ. 41, καὶ τῆς γλώσσης ἐν κεφ. 42. Τὰ χρώματα τῶν χυμῶν διαφαίνονται ὡς διὰ κρυστάλλου διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς γλώσσης ἐν κεφ. 43. Ἡ πρόγνωσις τίθεται καὶ ἐκ τοῦ χρώματος τῶν οὖρων, τῶν κενώσεων, τῶν ἐμέτων καὶ τῶν ὀνύχων, ἐν κεφ. 44. Ἡ πρόγνωσις ἐπιτυγχάνεται καὶ ἐκ τῶν ὀνείρων ἐν κεφ. 45. Ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους, τοῦ σφυγμοῦ, τῆς ἀναπνοῆς, τῆς γλώσσης, τῶν ὀφθαλμῶν κλπ., ἐν κεφ. 46. Ἡ κρίσις δηλοῦται δι' ἰδρώτων, αἱμορραγίας, πολυουρίας, διαρροίας, ἐμέτων, ἐμμηνορραγίας, ἐν κεφ. 47. Ὁ ὀμφαλὸς ἀποτελεῖ τὸ μέσον τοῦ σώματος ἐν κεφ. 48. Ἡ σημασία τῆς ἀρτίας ἢ τῆς περιττῆς ἡμέρας ἐν τῇ κρίσει ἐν κεφ. 49. Ἡ πρόγνωσις τοῦ νοσήματος εἶναι δυσμενῆς ἐπὶ ἀντιθέτου ἐποχῆς ἢ ὑποτροπῆς ἐν κεφ. 50. Ἡ κακὴ πρόγνωσις δηλοῦται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ προσώπου, τῆς γλώσσης, τῶν δακτύλων ἢ νευροψυχικῶν διαταραχῶν ἐν κεφ. 51. Τὰ θανατηφόρα συμπτώματα ὀφείλονται εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ ἐν κεφ. 52. Μετὰ τὸ τέλος τῶν πυρετῶν ὁ συγγραφεὺς θὰ ἐπιληφθῇ τῶν λοιπῶν νοσημάτων ἐν κεφ. 53.

Τοῦτο πράγματι γίνεται ἐν τῷ ἐπομένῳ βιβλίῳ περὶ *Νούσων* III, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχικὴ φράσις εἶναι κοινὴ μετὰ τῆς τελικῆς τοῦ περὶ *Ἐβδομάδων*. "Ὅθεν τὰ δύο βιβλία συνδέονται στενῶς, δι' ὃ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐκαλοῦντο τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον περὶ *Νούσων* τὰ μικρότερα. Ἡ σύγκρισις τοῦ λεξιλογίου, τῶν κοινῶν ἐκφράσεων, τῶν ὁμοιοτήτων ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν συμπτωμάτων καὶ τῆς θεραπείας τοῦ περὶ *Ἐβδομάδων* μετὰ τῶν ἄλλων βιβλίων τῆς *Ἱπποκρατικῆς Συλλογῆς* ἀποδεικνύει, ὅτι ὄντως τὰς πλείστας ὁμοιότητας πρὸς αὐτὸ ἐμφανίζει τὸ περὶ *Νούσων* III. Κατὰ δεύτερον λόγον παρατηροῦνται ἱκαναὶ συμπτώσεις

μετὰ τοῦ *περὶ Νούσων* IV (*περὶ Γονῆς, περὶ Φύσ. Παιδίου*), τοῦ *περὶ Γυναικείων* καὶ τοῦ *περὶ Διαιτήσ*. Εἰς κοινότητα τῶν μελετωμένων θεμάτων μᾶλλον ὀφείλονται αἱ παρατηρούμεναι ἀντιστοιχίαι μετὰ τοῦ *Προγνωστικοῦ*, τοῦ *περὶ Νούσων* II, τοῦ *περὶ Ἐντ. Παθῶν*, τῶν νόθων κεφαλαίων τοῦ *περὶ Διαιτ. Ὁξέων*. Κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἀνωτέρω βιβλία κατετάχθησαν εἰς τὴν Κνιδίαν Σχολήν, εἰς ἣν πρέπει νὰ ἐνταχθῇ καὶ τὸ *περὶ Ἑβδομάδων*.

Ἐπιχειρεῖται τέλος ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ἀπολεσθέντος ἐλληνικοῦ κειμένου τοῦ *περὶ Ἑβδομάδων*, μετὰ παραβολὴν τῆς λατινικῆς μεταφράσεως πρὸς τὰ σωζόμενα μέρη τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου καὶ τῇ βοήθειᾳ τῶν παραλλήλων χωρίων ἐξ ἄλλων ἱπποκρατικῶν βιβλίων. Ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπίσης βοηθητικῶς καὶ ἄλλαι σύγχρονοι λατινικαὶ μεταφράσεις, ὡς τοῦ *Προγνωστικοῦ*, τῶν *Ἀέρων*, *Υδάτων*, *Τόπων*, τῶν *Ἀφορισμῶν* καὶ τοῦ *περὶ Διαιτήσ* πρὸς σύνταξιν ἐλληνολατινικοῦ λεξιλογίου, καθὼς καὶ τὸ ἐν ἀραβικῇ γλώσσῃ περιελθὸν ὑπόμνημα τοῦ ψ.-Γαληνοῦ. Τελικῶς ἐκφράζομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ προσπάθεια ἡμῶν θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν καλλιτέραν γνῶσιν καὶ κατανόησιν τῶν ἱπποκρατικῶν κειμένων.

THE PS. - HIPPOCRATIC TREATISE ON THE NUMBER SEVEN

S u m m a r y

The treatise on the Number Seven (de Hebdomadis), is one of the few hippocratic writings whose original greek text was lost. It was well known in Antiquity and is often cited or referred by ancients authors, as Philo, Galenos, Aetios. Possible it was already known by Diocles of Carystos and more certainly by Poseidonios. Nevertheless Erotian and Galenos do not consider it as an authentic hippocratic writing. The study of the treatise in modern times begins with Littré, who in 1837 published the text of a late latin translation, which he discovered in the parisian manuscript 7027. A better preserved copy of the same translation was subsequently discovered by Daremberg in the milanese manuscript Ambr. G. 108. By comparing the latin text with the extant greek fragments of the treatise and others reproduced without reference to it in some hippocratic writings, Littré then attempted the reconstruction of a number of passages of the greek text, besides clarifying the meaning of many obscurities of the barbarous latin translation. Of great importance in his researches was the discovery of a long greek fragment in the parisian manuscript 7142, containing the important cosmological chapters, preceding the medical parts of the treatise.

A further contribution to the study was the discovery in a venetian manuscript by Helmreich (*Herm.* 46, 437, 1911), of long passages belonging to the medical part of the treatise and attributed to Galenos. Another contribution was the translation by Bergstraeser (CMG. 1914) of an arab commentary of the treatise by Al Bitrik. In the meantime, Roscher in numerous articles tried to prove, that the cosmological introduction of the treatise was written before Pythagoras and Hecataios (*Die hipp. Schrift von der Siebenzahl*, 1914). Notwithstanding some notable adherents, his opinion finally